הארץ

1.50 ש"ח יום ו' י"ז באלול תשמ"ז, 11 בספטמבר 1987 VOL. 68/20784 SEPTEMBER 11 1987

שיפרשו

המפד"ל וש"ס הודיעו על כוונתן לפרוש מהקואליציה בירושלים. אכן, היום כבר אין הבדל בין שתי מפלגות אלה. הן פועלות יחדיו, כדי לכפות על הציבור החילוני אורח חיים דתי.
המערך והליכוד בחיזוריהם אחר המפלגות הדתיות אחראים גם הם לכפיה הדתית המתחזקת.
לטדי קולק רוב חילוני בירושלים. הוא אינו זקוק לדתיים.
שיפרשו

שינוי מפלגת המרכז

עיריית ירושלים תוציא ביום שני היתר חפירה לאיצטדיון הכדורגל

החרדים והנאבקים למען חופש השבת הסכימו ל"שולחן עגול"

הערב שוב יוקרנו סרטים ● החרדים יקיימו מחר תפילה ב־37 מוקדים

מאת נדב שרגאי, סופר "הארץ" בירושלים

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, אנשי העדה החרדית ואנשי המטה למען חופש תרבות בשבתות בירושלים, נתנו את הסכמתם להשתתף בשיחות סביב "שולחן עגול", כדי לנסות ולהגיע לפתרון בסכסוך השבת בירושלים. היוזמה למגעים בעניין זה באה מהמשמרות הצעירות של מפלגת העבודה המפד"ל. ראשי המשמרות הצעירות יעל

(סוף בעמוד 8)

השיחות על שיתוף צבאי יחודשו לאחר קיפאון של חצי שנה עקב מחלוקת הלביא

ארה"ב מתחייבת לשפר תנאי הסיוע ולזרז אספקת אף־16

ויינברגר ושולץ מבטיחים לרבין ולנסים לסייע לישראל לעבור את משבר הפסקת פרויקט הלביא ● אישרו ההסדר לפיו חברות מארה"ב המוכרות ציוד בטחוני לישראל חייבות לרכוש רכיבים בארץ ● הוגדל ל־400 מיליון סכום כספי הסיוע אותם ניתן להוציא בישראל ●

מאת צבי בראל, ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). שרי ההגנה והחוץ של ארה"ב, כספר ויינברגר וג'ורג' שולץ, התחייבו אתמול לעזור לישראל לעבור את משבר הלביא, תוך שהם מאשרים את הסדרי ה"אוף סט" לשנתיים הבאות ואת הגדלת כספי ההמרה בישראל בשיעור של 100 מיליון דולר ומתחייבים לשמור על רמתו הנוכחית של הסיוע.

בשני מכתבים נפרדים, האחד מויינברגר לשר הבטחון יצחק רבין והשני משולץ לשר האוצר משה נסים, השתמשו השרים האמריקאיים בלשון חמה ומעודדת המבטיחה שיתוף פעולה אמריקאי מלא ועזרה להתגבר על הקשיים.

אחד מסלעי המחלוקת היה אישור הסדרי ה"אוף סט" הישירים על פיהם חייבות חברות אמריקאיות המוכרות ציוד בטחוני לישראל לרכוש בישראל רכיבים עבור ציוד זה. הפנטגון התנגד במשך זמן רב לכך. אישורו להסדר מחייב זה המקטין את רווחיהן של החברות האמריקאיות, אך ויינברגר הבטיח בזמנו כי אם יבוטל הלביא הוא יאשר את ההסדר. ואמנם במכתבו הוא "מתרגם" אישור זה לסיכום: בשנתיים הבאות יחויבו החברות האמריקאיות לרכוש בישראל רכיבים בשעור של 150 מיליון דולר לשנה. הסדר זה יחול גם אם תחליט ישראל לייצר במשותף את מטוס האף־16 עם חברת ג'נרל דיינמיקס. במקרה זה תוכל ישראל לדרוש שלא פחות מ־45 אחוזים מתת־המערכות של מטוס זה ייוצרו בארץ וירכשו על ידי ג'נרל דיינמיקס.

תזורז מסירת האף־16

ויינברגר ושולץ אישרו עוד כי ישראל תוכל להוציא בישראל 400 מיליון דולר מתוך הסיוע הצבאי, סכום המהווה גידול של 100 מליון דולר לעומת השנה שעברה. בחלק מסכום זה תוכל ישראל להשתמש גם לייצור משותף של מטוס האף־16 (הקרוב במטוסים אותם תרצה ישראל לרכוש בעצמה). אם תסכים ג'נרל דיינמיקס לרכוש בישראל חלקים למטוס עבור לקוחות אחרים, תהיה זו עסקה מסחרית רגילה שאין לה קשר לכספי הסיוע — צ. ב.

השרים האמריקאיים התחייבו גם

(סוף בעמוד 2)

האוטובוס לאחר התאונה בירושלים אתמול. (צילום: אליהו הראתי)

הקטל בכבישים: שני הרוגים בירושלים ● הרוג בצומת אחיהוד ● 25 פצועים

בת 5 מקיבוץ נווה־אור וחייל בן 20 מירושלים — הרוגי תאונת האוטובוס

אוטובוס שהחליק על מי סבון שנשטפו מבית עסק גרם תאונת שרשרת, בה נפגעו 2 משאיות ורכב פרטי ● בעל מזנון סמוך: בניין המזנון הזדעזע; הכל נמחץ באוטובוס; ראיתי צעיר לכוד בין המושבים כנראה ללא רוח חיים ● 19 נפצעו בתאונה ● אח ואחות בני 6 ו־5 נפגעו כשחצו כביש בבני ברק ● 4 חיילים נפצעו בכפר סבא

(ע). יפעת בן עמי, בת 5, מקיבוץ נווה אור בעמק בית שאן וסמל בנימין לוי בן 20 משכונת רמות בירושלים, ששירת בגולני, נהרגו ו־18 אנשים נפצעו אתמול בבוקר בתאונת דרכים, שבה היו מעורבים אוטובוס ושתי משאיות שארעה ברחוב ירמיהו בירושלים.

אוטובוס של "אגד" בקו 963 לכיוון קרית שמונה נסע לאורך רחוב ירמיהו. לפתע, בעיקול הכביש החליק האוטובוס, ככל הנראה, ממים וסבון ששטפו על הכביש. האוטובוס נפגע בחלקו האחורי ימני על ידי משאית שחנתה לצידי הכביש. בתוצאה מן ההתנגשות נפגעו הנוסעים שישבו בחלק האחורי, מצד ימין של האוטובוס. בן סברה המשטרה שכמה אנשים נפצעו בעת שהלכו על המדרכה לצידי הכביש.

בעקבות פגיעת האוטובוס במשאית, הידרדרה המשאית אל עבר רכב פינוי אשפה של עיריית ירושלים שחנה בצידי הכביש. רכב זה פגע ברכב פרטי שחנה בסמוך.

11 אמבולנסים מתוכם 2 ניידות לטיפול נמרץ של מד"א העבירו את 17 מ־18 הפצועים לבתי החולים, שערי צדק, הדסה עין כרם והדסה הר הצופים.

9 פצועים הועברו לבית החולים שערי צדק, בהם 2 פצועים קשה, פצוע אחד במצב בינוני וחמישה פצועים קל. 2 מבין הפצועים הועברו לחדרי הניתוח והם סובלים מפגיעות בגפיים התחתונות. חמשת הפצועים קל שוחררו מבית החולים.

אל בית החולים הדסה בעין כרם הובאו 7 פצועים. אחד פצוע במצב קשה מפגיעות בראש, 4 פצועים באורח בינוני ושני פצועים קל. הפצוע במצב קשה הועבר לחדר הניתוח.

לבית החולים הדסה בהר הצופים הובאה הילדה ההרוגה ופצוע נוסף.

עד ראייה, בעל מזנון הסמוך למקום התאונה, סיפר: "סגרתי במזנון ופתאום שמעתי רעש חזק, בניין המזנון הזדעזע מהדף אדיר שהיה

(סוף בעמוד 8)

חיל הים גילה מול לבנון מוקש מדגם שפוזר במפרץ

מאת ראובן פדהצור, סופר הצבאי של "הארץ"

מוקש ימי התגלה לפני כמה ימים מול חוף דרום לבנון, באיזור ראש דייה, על ידי חיל הים. המוקש, שמשקלו בין 40 ל־50 ק"ג פוצץ על ידי צה"ל.

מתיאורו של המוקש עולה, כי הוא דומה למוקשים שפוזרו בימי המפרץ הפרסי. לפיכך מניחים בישראל, כי המוקש הונח במים על ידי גורמים הקשורים לאיראן.

על פי פרסומים מלבנון נמצאו לחופי צור מוקשים נוספים, שפוזרו על ידי דייגים מקומיים. גורמים לבנוניים האשימו את ישראל כמי שפיזרה מוקשים אלה במגמה לחסום את נמלי הדרום לבנון. הדברים הוכחשו על ידי מקורות בטחוניים.

גורמים בחיל הים מציינים, כי המיקוש מול חופי לבנון מדגיש את העובדה שכל מי שבידו אמצעים לא מסובכים מסוגל למקש מבואות נמלים. לפיכך, על חיל הים להיערך גם לסיכול סוג זה של פעילות עויינת.

כתב "דיפר" מסר אתמול בבוקר מפי מקורות בטחוניים לבנוניים, שספינות תותחים ישראליות ירו כמה מוקשים לאורך החוף, בין צור ובין גבול ישראל, ככל הנראה בניסיון להקשות על התקפות מהים.

מקורות יוניפי"ל בלבנון אמרו, כי קציני ישראליים הודיעו להם כי מימי החוף בדרום לבנון מוקשו.

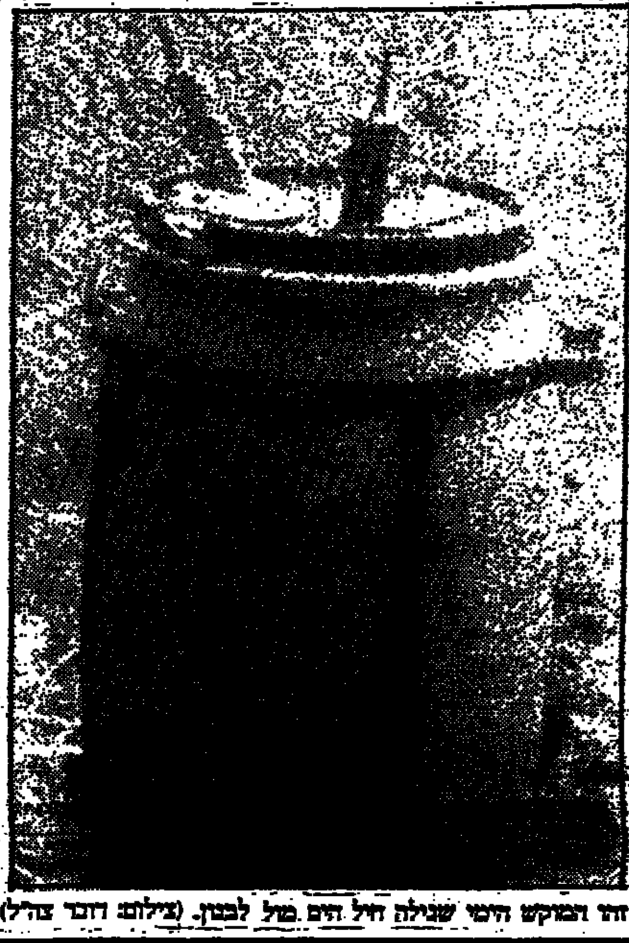

זהו המוקש הימי שגילה חיל הים מול לבנון. (צילום: דובר צה"ל)

נותנים לך הלוואת ענק ל־12 שנה - הרווחת!

בנק לאומי מציע הלוואות לכל מטרה ל־12 שנה.

גודל ההלוואה	עד 60,000 ש"ח	עד 30,000 $	עד 30,000 ש"ח
תקופה	עד 12 שנה	עד 6.5 שנים	עד 5 שנים
ריבית	0.9% צמוד לחודש	19% לשנה + צמוד ל־$*	0.9% צמוד לחודש
החזר חדשי קבוע לכל 10,000 ש"ח (לתקופת ההלוואה המירבית)	124 ש"ח צמודים למדד	224 ש"ח צמודים ל־$*	216 ש"ח צמודים למדד
בטחונות	כנגד שיעבוד דירת מגורים ועדבים		כנגד שיעבוד רכב ועדבים.

*ריבית משתנה (ליבור + 12%). ההחזר החודשי נכון ליום הפרסום.
ההלוואה עד 40% משווי הנכס המשועבד ו־60% מרכב חדש.
שווי הדירה מינימום $50,000.

הבנק רשאי לשנות את תנאי התכניות או להפסיקן בכל עת.

פרטים בכל סניפי בנק לאומי, בנק איגוד ובנק עליה לאומי.

בנק לאומי - רווח יומי

דובר אש"ף: ערפאת לא שלח מסר; ביטון: יש מסר בע"פ לשמיר ופרס

ח"כ ביטון מבקש להעביר המסר שקיבל מערפאת בשיחה אישית לראש הממשלה, אך ספק אם שמיר ייאות לקבלו ● "המסר מדבר על הכרה הדדית, הפסקת פעולות האיבה, הפסקת התנחלויות" ● היועץ הריש הורה למשטרה לזמן לחקירה את החכ"ים שנפגשו עם ערפאת, ולאחר מכן יחליט

מאת נוריות אמותי ועקיבא אלדר, סופרי "הארץ"

"אני לא נושא שום שדר או מסמך מיאסר ערפאת לראש הממשלה ושר החוץ. אני חוזר רק עם מסר, בעל־פה, בן שלוש נקודות, שישמש כבסיס למו"מ עם אש"ף", כך אמר אתמול ח"כ צ'רלי ביטון עם שובו מלונוה.

את המסר בעל־פה רצה ביטון למסור עוד אמש או הבוקר. "אם לא יתקבל המסר על־ידי ראש הממשלה ומבלא־מקומו, אפרסם את תוכן המסר כדי שכל העם ידע", הודיע ביטון. ספק אם ראש הממשלה יצחק שמיר ייאות לקבל את ביטון לפגישה, ונראה שהוא יפנה אותו לאחד מעוזריו.

ביטון אמר אתמול, במסיבת עיתונאים, כי ערפאת הודיע שאש"ף מקבל את החלטות האו"ם לחיסול הסכסוך הישראלי־פלשתינאי. ביטון סיפר גם על מפגש אישי בינו לבין ערפאת בבירה במלון "אינטר קונטיננטל" בז'נבה. בפגישה זו, סיפר, נאמרו דברים בנושא השלום ונדונו הבעיות במזרח התיכון. כן הזכיר המפגש בבודפשט, וההתפתחויות שהיו בעקבותיו בארץ. "גם אז ביקשתי מסר מערפאת שיימסר לראש הממשלה ולממלא־מקומו, וכאן, בדברים אלה, יש בהותנת חידוש מהפכני".

שלוש הנקודות

לדברי ביטון, הכוונה להביא למו"מ בין אש"ף לישראל, במסגרת ועידה בינלאומית. ביטון סירב לומר מתי תתקיים פגישה נוספת עם אנשי אש"ף.

כתב המקומון הירושלמי "כל העיר", שנילווה אל המשלחת בז'נבה, מוסר, בגליון המתפרסם הבוקר, פרטים מלאים על השיחות בין ערפאת למשלחת הישראלית. על־פי הידיעות, במסר שנושא עמו ביטון מביע ערפאת את נכונותו לפתוח במו"מ ישיר עם ישראל, על בסיס שלוש הנקודות הבאות:

● הפסקה הדדית של פעולות האיבה.

● הפסקת ההתנחלויות במהלך המו"מ.

● הכרה הדדית בין הצדדים.

על־פי אותו דיווח נשאל ערפאת בז'נבה מדוע אינו יוצא בהצהרה פומבית, והשיב "אינני חובבן. יש לי נסיון רע עם ממשלת ישראל. הלכתי לצ'אושסקו כדי ששמיר יגיע בדרך כלשהי, ולא קיבלתי שום תגובה חיובית. אם תבוא תגובה ממשלת ישראל, אפילו בציבור ושאי, אגיב בהתאם".

תוניס (ע"ר). אש"ף הכחיש אתמול את הידיעה כי ערפאת שלח מסר לממשלת ישראל, שבו הוא מציע ניהול שיחות ישירות על השגת שלום במזרח־התיכון. דובר אש"ף, אחמד עבדל רחמן, הטעים שמנהיג הארגון יסכים לשיחות רק במסגרת של ועידת שלום בין־לאומית.

(סוף בעמוד 2)

במוצאי שבת בחצות: שעון חורף

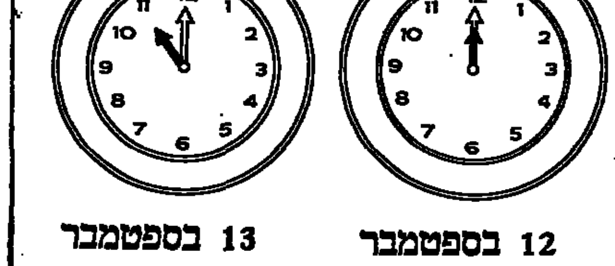

12 בספטמבר — 13 בספטמבר

מחר, מוצאי שבת בחצות, יסתיים שעון הקיץ וייכנס לתוקפו שעון החורף. בחצות יש להזיז את מחוגי השעון שעה אחת אחורה, והשעה תהיה 11.

זקן מסורבי העליה, זלמן אפטרמן, כבן 100, הורשה לעלות עם משפחתו

מקווה לחגוג בישראל את יום הולדתו ה־100 ● הדובר הסובייטי גנאדי גארסימוב: "קיבלנו רק כ־1500 בקשות הגירה ולא מאות אלפים כפי שטוענים בתל־אביב"

(ע). זלמן אפטרמן, כבן 100 זקן מסורבי העליה מבריה"מ קיבל היתר יציאה, יחד עם בני משפחתו.

נרגש עד מאוד, אמר הישיש בשיחה טלפונית עם פעילי המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ שהתקשרו אתמול לביתו במוסקווה: "אני מקווה לערוך את יום ההולדת ה־100 יחד אתכם ובני אליהו (מראשי ארגון הבנים למען הורים בבאר שבע) בבית המועצה הציבורית בתל־אביב".

מנכ"ל המועצה חיים צ'סלר מסר, כי הם נערכים לקיים את משאלתו זו של הישיש, כדי לערוך לו יום הולדת ברוב־עם בהגיעו לישראל.

זלמן אפטרמן נלחם במלחמת העולם הראשונה. עבר בבריית בתי הרושת במלחמת העולם השניה. בנו בכורו נהרג במלחמה נגד הנאצים.

יחד עמו קיבלו היתרי יציאה בתו באלינה גולדפארב, חתנו אהרון גולדפארב ושני נכדים.

(סוף בעמוד 8)

זלמן אפטרמן, זקן מסורבי העליה

עורך את העמוד: בועז שפירא

שוק ההון

ביקושים

מאת יהודה שרוני

שבוע מסחר הפכפך בבורסה הסתיים אתמול שוב כמגמה של עליות שערים בכל ענפי המסחר. הריבית הגבוהה עדיין על פקדונות שיקליים הביאה להמשך תהליך התנאת התשואות באפיקי ההשקעה החלופיים, כמו בנקאיות שבהסדר, שעשרן עלה אתמול, או אגרות חוב. גם רמות התשואה על המלוות קצרי המועד (מק"מ), נותרו עדיין גבוהות.

הנושים המרכזיים / מדורות הארץ

מתפרסם היום בעמודים

חלק א' 9 - 11

חלק ג' 1 - 12

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:

מדינה מהחדרת — פולס

ארנס איש ישר — מתי גולן

עניינים קטנוניים — יואל מרקוס

רעש אינו משפר יחסים — א. שווייצר

האמנם ההפצצה הכי מוצלחת? — זאב שיף

עמ' ב' 2

מוסקווה חוששת מבריחת מוחות יהודיים — עקיבא אלדר

הביקור בגרמניה — דניאל דגן

הקשר האמריקאי — צבי בראל

עמ' ב' 3

בוחני כליות, לב וכבד — דומן פריסטר

ערבים בישראל: מוסדות האוטונומיה — דן כסלו

מבשרת רעות — לילי גלילי

הסקופ האבוד — שאול צדקא

עמ' ב' 4

בין פקינג לטייפה — ניוזוויק

המישאל בטורקיה — ניו־יורק טיימס

קייט האחת והיחידה — ניוזוויק

עמ' ב' 5

שריקה באפילה — גדעון סאמט

כספת — יהודה שרוני, יונתן שרמן, אריה לביא

עמ' ב' 6—7:

תרבות וספרות

עמ' ב' 8:

הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

וורדמיל
הטבה האחרונה בציבור, תמריצ"ים
י־ם: 699311, 227248, 639015
ת"א: 499389, 285282, 615270
צפון: 06־571343, 335233, 04־333950

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: נאה.
הטמפרטורות:
● ירושלים: 17–26.
● תל־אביב: 22–29.
● חיפה: 21–29.
● באר־שבע: 18–31.
הגולן 17–29, צפת 16–26, טבריה 20–35, השומרון 18–28, נתב"ג 20–29, יריחו 21–35, אילת 24–36.

שערי הדולר

	שער הדולר	השנוי בש"ח
יציג	1.5948	+0.0059
נוסעים	1.8955	+0.0070
שחור	1.6900	—

שער הסל

יציג	1.6774	+0.0006

בגליון זה 32 עמודים בצירוף 56 עמודי מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

هكذا من الاصل

ראיתי שמעתי

משפטנים מציעים חוקה

המתמודדים למשפט אוריאל רייכמן, ברוך בריכה ואוריאל רוזן צבי, הגישו אתמול לראש הממשלה, יצחק שמיר, את הצעתם לחוקה למדינת ישראל. שמיר בירך על היוזמה וציין כי עצם הצורך בחוקה אינו מוטל בספק, שכן "אנו נתונים בסערות פוליטיות־פרלמנטריות שצריכות לקבוע את אופי חיינו וחוקה היתה מצמצמת את הפערים. בהכנת החוקה צריך להרגיש קונסנזוס רחב ככל האפשר, וכן למצוא את הדברים המקובלים על הרוב ושאין בהם בהכרח פשרה".

שמיר סבור כי רק בעניני דת ומדינה יש הכרח למצוא פשרה. הוא אמר לאנשי ה"משפט כי לדעתו, יש לחזק את הרשות המבצעת בישראל וסיים בהבעת תקווה שיוזמה בדבר הצעה חוקה לישראל תיתן תנופה לקידום המדינה ומוסדותיה.

א. לם

כינוס לאנשי ההסברה משגרירויות ישראל באירופה

אתמול נפתח בהאג שבהולנד כינוס של אנשי הסברה משגרירויות ישראל ביבשת אירופה. בראש המשלחת, שיצאה מ משרד החוץ לכינוס, עומד הכשנה למנכ"ל, ישעיהו ענבר. ענבר יעמוד גם ביום שני בבון שבשוויץ, בראש ה משלחת הישראלית הקטנה לטקס החתימה על הסכם עם הונגריה וכינון יחסים בדרג של משרדי אינטרסים.

הכינוס בהאג, שיעסוק ב נושאים מדיניים וצבאיים ה מעסיקים את המדינה בימים אלה, יהיה גם הזדמנות לדיפלומטים הישראלים באירופה להתוודע אל מנהל מחלקת ההסברה החדש במשרד החוץ, יעקב לוי.

א. לם

טוסקניני והפוליטיקה

"ארתורו טוסקניני מ־1915־1945, אמנות בצל ה פוליטיקה". זהו שמה של תערוכה תעודית המציינת שלושים שנה למותו של המנצח הדגול. התערוכה תוצג מסוף החודש הבא במוזיאון שבאיטליה, עיר הולדתו. התערוכה מזכירה את סירובו למשטרו של מוסוליני, סירובו לנצח בביירוייט ובזלצבורג לאחר עליית הנאצים לשלטון ותמיכתו בתזמורת הארץ־ישראלית, כיום התזמורת הפילהרמונית.

התערוכה אורגנה בידי הארווי האקס, ביוגרף של טוסקניני, בשיתוף הספרייה והמרכז של האמנויות בניו יורק. במועד מאוחר יותר תעבור התערוכה גם לניו יורק.

שירות ה"ניו יורק טיימס"

אולמן והמרפסת

שחקנית הקולנוע ליב אולמן ובעלה, דונאלד סונדרס, הגיעו אתמול לירושלים והשתכנו במלון המלך דוד. אולמן, שאין זה ביקורה הראשון בארץ, הצהירה שהיא מרגישה בישראל כמו בבית. אחד הצהריים קיבלה אורחים וידידים אישיים שבאו לברכה ולאחר מכן חנכה את המרפסת על שמה בסינמטק הירושלמי. זוהי דרכו של בעלה להעניק לה מתנות. סונדרס הוא היו"ר של מלון "פלאזה פארק, בוסטון" שבבוסטון, מבתי המלון היוקרתיים בארה"ב.

לילה אחד בתל אביב

מבול של אירועים נחת אתמול על העיר תל אביב. בהם: נישואיה של מלכת היופי לשעבר דנה ובסלה, עם איציק ספקטור, נכדו של אליהו ספקטור, מותיקי ה"הגנה". החתונה היתה במלון "הילטון".

בר מצווה חגגו לשאול ילום, בנם של רות וסמי ילום, הנכד של אברהם לישטיק, יהלומן ולשעבר נשיא בורסת היהלומים. המסיבה היתה ב"דרך תל אביב". סביב הבריכה של "דן פנורמה" השיא האפטומטוריסט צבי רזל, את בתו אורית לדניאל. לאירוע של רזל, שבין לקוחותיו נמנה גם שמעון פרס, הגיעו ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, מרדכי ציפורי, שמואל מתירובסקי ממכבי תל אביב ועוד.

במועדון "הרבי סמאטי" במלון "ימית" חגגו דן ואילנה אב, מנקניקי "אם" יום נישואים בחברת ידידים רבים.

מי שלא הוזמן לכל האירועים האלה יכול היה להשתתף בפתיחה של מסעדת "מנהטן" ליד בורסת היהלומים. "מסעדת פאר בסגנון אמריקאי במגע צרפתי", כפי שמעידים הבעלים. לפתיחה הוזמנו, דוגמניות, שחקנים ומבלים מקצועיים.

ברברה ואזנבור חוזרים לפאריס

שניים מהזמרים הפופולאריים ביותר של צרפת שבים לבימה הפאריסאית אחרי היעדרות של שנים אחדות. ברברה, שלא הופיעה במשך שנתיים, פותחת את העונה ותופיע בפאריס החל ב־11 לחודש. שארל אזנבור, שהופיע בפעם האחרונה בפאריס מעל בימת ה"אולימפיה" ב־1980, יתחיל בהופעותיו בסוף החודש.

שירות ה"ניו יורק טיימס"

קצת קשה להכיר. איש העסקים הרציני והמהודר הוא כוכב הטניס לשעבר, השוודי ביורן בורג. בורג היה נוכח בקבלת פנים שערך שלשום הנשיא רייגן בבית הלבן לכבוד ראש ממשלת שוודיה, אינגוואר קארלסון.

בעריכת עירית רוזנבלום

הבריאה הקשה לאחר תאונת האוטובוס בירושלים, אתמול: עזרה ראשונה לפצועים המוטלים על הכביש. (צילום: רחמים ישראלי)

הגרמנים הבהירו: אנו מעונינים לקנות מכם ציוד בטחוני — אך לא למכור לכם

שר הביטחון התרשם כי הגרמנים נזהרים מלפתח בעצמם מערכות נשק יקרות ומחפשים שותפים בנטל ● בשיחותיו נדון נושא הנעדרים והחטופים, לרבות הנווט המוחזק בידי אירגון אמל

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

בון (מיוחד ל"הארץ"). שר הבטחון יצחק רבין הזהיר מן האפשרות, שביקורו במערב גרמניה יעודד ציפיות לשיפור מהיר במצבה של התעשייה הבטחונית בארץ. בתשובה לשאלה אם הביקור מבשר תקווה או תועלת למי שיפלטו מפרוייקט הלביא אמר רבין: "אין תוצאות מיידיות, אם בכלל. אינני רוצה ליצור ציפיות".

עם זאת אמר רבין, שיש "תהליך מתמשך הנמצא בקו עליה" של שיתוף פעולה בטחוני עם מערב גרמניה. בתהליך הזה אין קפיצות דרך, וגם הביקור הנוכחי לא היה קפיצת דרך, אמר שר הבטחון. הוא הוסיף: "לא באתי עם סל קניות או מכירות... הביקור היה הזדמנות לסקירה על מה שהושג, מה שכרוך ומה שנתכנן".

שר הביטחון, ששב אמש מביקור בגרמניה סיפר, כי אחד השרים הגרמניים שאיתו שוחח אמר לה "לקנות מכם (ציוד בטחוני) — אני בעד. למכור לכם — אני נגד". על כך העיר שר הבטחון, שגישה כזאת איננה נוגדת את האינטרס הישראלי, אלא תואמת אותו.

מוחות של שנים

ביקורו של רבין כאן הסתיים אתמול בשיחה נוספת עם עמיתו המערב גרמני מנפרד וורנר. משקיפים גרמניים תיארו את הביקור כמוצלח ביותר, ואמרו שלדעתם הוא יניב פירות מעשיים. האולם מקור במשרד ההגנה ציין: "אי אפשר לצפות לדברים מיידיים". אנחנו מדברים על מוחות של שנים".

רבין מצידו התרשם בביקורו כאן, כי הגרמנים נזהרים מאוד מפיתוחים של מערכות נשק יקרות, ומחפשים שותפים אירופאים שיתחלקו איתם בנטל ההשקעה. בהתייחסו ללביא אמר: "הגרמנים, עם תקציב בטחון של 30 מיליארד דולר, מוציאים רק 2.5 מן התוצר הלאומי הגולמי לצרכי הגנה. אנחנו עם תקציב בטחון של 4.5 מיליארד דולר מוציאים 13 אחוזים מן התל"ג להגנה. אבל כאן בגרמניה אין איש מעלה על הדעת פיתוח עצמאי של מטוס הקרב של העתיד".

לא מתוך ביקורת

בתשובה לשאלות אמר רבין, שאף לא אחד מבני שיחו לא העלה בפניו את הנושא של פעולת חיל האוויר בלבנון. בעתונות הגרמנית הופיעו גינויים שהקאנצלר קוהל והאחרים ימתחו ביקורת על הפעולה. לעומת זאת התייחסו המארחים הגרמניים בשני מקרים להערה של רבין על סכנה של גל ניאו נאצי ואנטישמי חדש. הדוברים הגרמניים, כולל הקאנצלר, טענו שסכנה כזאת איננה קיימת, והקיצוניות הפוליטית היא תופעה מבודדת של שוליים קיצוניים וחסרי השפעה.

בעניין אחר אמר שר הבטחון, כי התרשם משיחותיו, שתשומת הלב העיקרית של האירופאים איננה מוקדשת עתה לסיכסוך הישראלי ערבי, אלא למצב במפרץ הפרסי.

שר הבטחון אישר, כי הוא העלה את נושא הנעדרים והחטופים, וכן דיבר על הנווט המוחזק בידי אירגון אמל. הוא ציין, שהיה זה המשך לטיפול קודם באותו נושא.

רבין שוחח כאן אתמול עם חברי ועדת ההגנה של הבונדסטאג ונציגי סיעות בפרלמנט. הוא הגדיר את מטרת השיחות האלה כניסיון לתרום לכך שהאווירה במערכת הפוליטית תאפשר התקדמות בלתי מופרעת של שיתוף הפעולה הבטחוני בין מערב גרמניה לישראל.

שיחת היום / אורית גלילי

עם: הסופר דוד מרקיש
על: פסילת ספריו ביריד הספרים במוסקווה

זה לא הולך עם גלאסנוסט

למה דווקא אתה?

זה לא הפתיע אותי בכלל. אני ברשימה השחורה בברית המועצות משנת 72. למעשה, מהיום שביקשתי ויזה כדי לעלות לישראל, ב־71, נכנסתי לרשימה השחורה.

למה הכוונה ברשימה השחורה?

זה לא רק שאסור למכור או לפרסם את הספרים שלי, אלא אסור בכלל להזכיר את שמי בבריה"מ. זה מזכיר את "1984" של אורוול. הרשימות השחורות האלו מאוד מקובלות בבריה"מ, והן כוללות שמות סופרים שהם דיסידנטים, או סופרים סובייטיים שהיגרו למערב, וסופרים זרים שבמובהק אינם קרובים לאידיאולוגיה הסובייטית.

איך מתיישבת הצנזורה על ספריך עם מדיניות הגלאסנוסט של גורבאצ'וב?

שמעתי בזמן האחרון מסופרים שהתחולות מתקבלות למעלה, השינויים מחלחלים לאט לאט לתוך המערכת הביורוקרטית. מובן שיש שני גלאסנוסט בעולם — אחד של ארצות כמו הולנד ודנמרק, ואחד המיוחד לבריה"מ.

אינך חושב שבכל אופן משהו השתנה?

המצב הוא אמנם טוב יותר מאשר היה לפני שנתיים, אך הוא עדיין לא כמו בארצות הדמוקרטיות: הכיוון הוא נכון, אבל בגלל הביורוקרטיה הביצוע מתעכב. ברשימה השחורה של הסופרים יש שינויים בכל חצי שנה, היא נשלחת לעיתונים ולמו"לים. אני יודע שלאף אחד אסור לראות את הרשימה הזאת.

הופתעת מהדיעה שספריך נאסרו?

לא ידעתי בכלל שהספרים שלי נשלחו ליריד. לא קיבלתי על כך שום הודעה. זו לא הפעם הראשונה שחורקים ספרים מבריתניים. יש דוגמאות בהיסטוריה מלפני 40 ו־50 שנה, כשזרקו לאש ספרים של פייכטוואנגר או תומאס מאן.

אתה יכול להסביר מדוע נפסלו גם הספרים של יגאל אלון ופרופ' שלמה אבינרי?

תירגמתי את יגאל אלון לרוסית, אבל אני מקווה שלא זו היתה הסיבה שהוא נאסר למכירה. העניין הוא שאת כל הספרים האלה אף אחד מהרוסים לא קורא. הנושא הוא פוליטי. אלון הוא ציוני והם לא מוכנים לקבל את זה. גם פרופ' אבינרי הוא בעיניהם פוליטיקאי, ולכן העניין הוא בכלל לא ספרותי.

למי שלא כליכך מתמצא, מה הנושאים שעליהם אתה כותב?

פירסמתי ספר בשם "ראשית" נגד הסטאליניזם, ואני מוכרח לציין שהיום כותבים על שלטון סטאלין בחריפות רבה יותר. כל הספרים שפירסמתי בארץ הם ספרות יפה, רומאנים, ואין בהם שום פוליטיקה או פובליציסטיקה.

אתה חושב שהפסילה קשורה בהוצאתו להורג של אביך, המשורר פרץ מרקיש בשנות ה־50 על־ידי סטאלין?

בארץ יש לי שם משל עצמי, אבל ברוסיה היה לי את השם של אבי. לפני 15 שנה ידע כל אחד מהאדמיניסטרציה של הספרות בבריה"מ שאני הבן של פרץ מרקיש. מה שמוזר הוא שהספרים שלו נמצאים בספריות בבריה"מ, ואת שלי זרקו. הוא נחשב לחלק מהספרות האידית בבריה"מ.

אתה מצפה למחאה של ממשלת ישראל?

לדעתי צריכה לצאת מכאן מחאה רצינית. מה שנעשה ביריד הספרים לא הולך ביחד עם הגלאסנוסט. אני מקווה שספרי יוחזרו לתצוגה אפילו ביום האחרון של היריד.

כ־100 יועצים סובייטים מאיישים את הצי הסורי

סוריה היא המדינה היחידה מחוץ לגוש המזרחי שצויידה בטילי חוף־ים מדגם "ספאל" שטווח פעולתם האפקטיווי הוא 315 ק"מ

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

כ־100 יועצים סובייטים מאיישים את הצי הסורי, עד לרמת השייטת האופרטיווית. הצי הסורי נמצא עתה בעיצומו של תהליך בניית מערך לוחמה אלקטרונית חדש לאורך חופי סוריה. תהליך זה מתבצע בעזרתם של היועצים הסובייטיים, ומבוסס על מערכות מפיתוח וייצור סובייטי.

התפיסה העקרונית של חיל הים הסורי היא הגנתית, אם כי לרשותו עומדים גם כלי שיט המיועדים למשימות התקפיות. כך, למשל, הצוללות שנרכשו לאחרונה, שהן בעיקרן כלים התקפיים. ברשות חיל הים הסורי שלוש צוללות סובייטיות מדגם "אר", שהגיעו לסוריה במהלך השנתיים האחרונות.

לרשות הסורים טילי חוף־ים מדגם "ספאל", שטווח פעולתם האפקטיווי הוא 315 ק"מ. יש להניח שבתקופה הקרובה יתגילו הסורים לפתח את יכולת ציון המטרות על ידי הצוללות שברשותם, דבר שי־אפשר שימוש מדוייק ב"ספאל" לטווחים גדולים. יש לציין כי סוריה היא המדינה היחידה מחוץ לגוש המזרחי שצויידה בטילי "ספאל".

תנאי הסיוע

(סוף מעמוד 1)

לזרז את תהליך מסירת מטוסי אף־16 אם תחליט ישראל לרכשם, ומסירתם תבוצע כבר בשנת 1991.

גודל הסיוע לישראל לא יקטן ויעמוד על 1.8 מיליארד דולר בשנתיים הבאות. ישראל תוכל לשלם פיצויים לחברות האמריקאיות עבור ביטול הזמנות ללביא מתוך כספי הסיוע (בעבר דרש הממשל שכספי הביטול ישולמו מתוך תקציבה של ממשלת ישראל).

גיוס פרוייקטים

נסים ושולץ סיכמו גם לקיים במועד קרוב דיון בין משלחת ישראלית לאמריקאית שתדון באפשרות "גיוס פרוייקטים" אמריקאיים שיוכלו להעסיק עובדים שישוחרו מן התעשייה האווירית. אך נושא זה יתעכב עד שייפגשו המשלחות הצבאיות בחודש אוקטובר שידונו בפירוט על סוגי הפרוייקטים הדרושים לישראל.

נסים זכה למחמאות רבות על דבקותו בתבנית הרפורמה ובמיוחד על עמדתו בשאלת ביטול פרויקט הלביא. לדברי מקורות אמריקאיים קיים סיפוק מניצני ההבראה הראשונים הנראים במשק הישראלי.

מתחדש לאחר קיפאון

עקיבא אלדר, סופר המדיני של "הארץ", מוסר: השיחות המשותפות לישראל וארה"ב בנושאי שיתוף פעולה צבאי יחודשו בחודש הבא, לאחר תקופת קיפאון של שישה חודשים שעליה החליטה ארה"ב עקב המחלוקת בעניין הלביא. המשלחת הישראלית הוזמנה לוואשינגטון מיד לאחר ההחלטה על הפסקת פרויקט הלביא.

השבוע הודיעה ארה"ב לראשונה לישראל על פתיחת קרן למימון מחקר ופיתוח של ארבעה־חמישה פרויקטים חדשים בישראל בתחום המדעי־טכנולוגי, זאת במסגרת ההחלטה לצרף את ישראל לרשימת המדינות הנהנות ממעמד של בת ברית מיוחדת שאינה חברה בנאט"ו. מדובר בקרן הקטנה מבין שתיים שהובטחו לישראל והתקציב בסדר גודל של כמה מיליוני דולרים שיועמדו לרשות גורמי מחקר ופיתוח בארץ.

ח"כ ביטון: יש לי מסר

(סוף מעמוד 1)

"אין זה אפשרי כלל שערפאת השמיע דברים בנגוד למה שנה מאמר שהוא בעל מחוייבות של 100% לוועידה בינלאומית," הטעים עבדל רחמן.

חריש יחקור ח"כי חד"ש

עם הגיע ביטון ושאר חברי המשלחות לארץ, הם לא נקראו לחקירה כלשהי כבפעמים הקודמות שבהן שבו ישראלים מפגישות עם אש"ף בחו"ל.

גדעון אלון, סופר "הארץ", מוסר כי היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, הורה למשטרה לזמן לחקירה את ארבעת הח"כים מחד"ש ומהרשימה המתקדמת לשלום בעקבות פגישתם השבוע בבוקרשט עם יאסר ערפאת. גורם משפטי בכיר אמר אמש כי לח"כים אין שום חסינות מפני חקירה משטרתית, וכשיוזמנו יהיה עליהם להתייצב ולהשיב על שאלות החוקרים.

רק בתום החקירה המשטרתית, לכשיועבר כל החומר לידי היועץ המשפטי, יהיה עליו להכריע אם יש מקום לבקש מהכנסת להסיר את חסינותם לצורך העמדתם לדין, או שיגיע למסקנה שאין מקום לנקוט צעדים משפטיים נגדם, משום שפעלו כחוקי תפקידם כחברי כנסת, ולצורך זה הם נהנים מחסינות.

לעומת זאת נראה שכל אנשי השמאל — חוץ מארבעת הח"כים (מיעארי, ביטון, פלד וזייאד) שנפגשו בבוקרשט עם ערפאת וגורמים אחרים באש"ף, יזומנו בימים הקרובים לחקירה במשטרה וקרוב לוודאי שיוגשו נגדם כתבי־אישום.

פלד: לא פגישה אישית

פאריס (ע"צ). ח"כ מתי פלד הכחיש אתמול כי נפגש באופן אישי עם יאסר ערפאת ברומניה. בשיחה עם סופר סוכנות הידיעות הצרפתית הגדיר פלד כ"סילופים מכוונים" את הידיעות בדבר פגישה שנערכה ביום ב' ברומניה בין ערפאת, והח"כים מחד"ש מיעארי ומתי פלד.

עם זאת הבהיר כי השתתף אמנם במפגש של כל חברי הפרלמנט שהשתתפו בכנס ברומניה, ובכללם ערפאת.

קודם לכן מסרו מקורות מקורבים לכנס ברומניה, כי ערפאת אכן נפגש ביום ב' עם ביטון, תופיק זייאד, מיעארי ופלד. ערפאת ציין כי נפגש איתם בתורת משתתפים בכנס, "ולא בתורת חברי פרלמנט".

שרון: תמימות וטיפשות

ידידיה טל, סופר "הארץ" בחיפה, מוסר: "זו נאיביות הגובלת בטיפשות להאמין שהודעתו של ערפאת היא פריצת־דרך" — אמר אתמול השר אריאל שרון, בהגיבו על הפירסומים כי ראש אש"ף דוגל במו"מ ישיר עם ישראל. לדבריו הוא אינו רואה כל חידוש בדברי ערפאת: "מצערת העובדה שהתמימות היהודית מגיעה עד כדי כך שאנשים מוכנים להאמין להודעות של מי שידיו מגואלות בדם יהודים".

2 חברי "כך" נעצרו בנתב"ג

אתמול, בשעת בואה של המשלחת מרומניה, הפגינו מחוץ לאולם הנוסעים בנתב"ג כ־10 חברי "כך" לבושים בחולצות צהובות ומניפים כרזות, וקוראים "כהנא לשלטון" ו"ביטון — נבלה". מפגיני "כך" פונו מהמקום בכוח, לאחר התרעה של כוחות המשטרה. שני צעירים חברי "כך" נעצרו אתמול ליד אולם היציאה משדה התעופה, לאחר שסרבו להתפנות. אחד מהם שוחרר. השני, עצמון רוזנברג (שבשעתו סטר לו ראש עיריית פתח־תקוה, דב תבורי) נשאר במעצר.

אמש בקונצרט / אורנה לנגר

רוחניות מופנמת

רביעיית אלבאן ברג בתכנית: רבעיה מס' 7 במה מז'ור, אופוס 59, מס' 1 (ראזומובסקי) והרביעיה מס' 12 במי במול מז'ור, אופוס 127; תיאטרון ירושלים.

בתפילה חרישית ועגונה — אנדנטינו מתוך אופוס 130 במי במול מז'ור, חתמה רביעיית אלבאן ברג ערב של האזנה ליופי שירתי בתהליכי נשגב.

האזנה לנגינתה היא בגדר חוויה של התעלות רוחנית, כאילו הקשבת לתפילה, שזו הדרך היחידה להביעה. איכות צליל מאופק וענוג, המיוחדת את נגינתה תובעת מעיבוד מושלם של כל המארג המעודן של מעשה המרכבה הבטהובני הגאוני, היא המאפיינת צוות זה, המנגן כולו בראש אחד, כאילו היו כל חבריו איברים של גוף אחד מושלם.

מועטות הרביעיות המסוגלות להעניק מתח והתפעמות עוצרת נשימה לזמרות המרובות על אותו הצליל בסקרצו של רזומובסקי אופוס 59 מס' 1. כל הטראגיות העצורה של בטהובן, באה לידי ביטוי באדאג'יו הרוסי, אותו ניגנו חברי הרביעיה בשגב אלוהי, ללא כל גלישה למתקתקות או הפרזות מלודרמאטיות. הורימה מהאדאג'יו לפרסטו — נשמעה כה מושלמת ואינהרנטית, כאילו רק כך ניתן לנגן רביעיה זו של בטהובן. המעברים הקיצוניים שבמצבי הרוח בין תוגה לטוהר, המאפיינים רביעיה זו — נוגנו אף הם בשליטה טכנית מופלאה בכל המארג הריכוד שבלעדיהם לא תיתכן שירתיות זורמת כזו של בטהובן הבשל.

באופוס 127 — יצירה קשה ומופשטת, בלטה עוד יותר שליטתם המוחלטת ברזי קסם מארג הרקמה והתזרים הבטהובניים, כשגם פה הורימה המשולמת בין כל אחד מחברי הרביעיה מתלכדת להתפעמות מרוחניותו הנשגבה של בטהובן.

היו רגעים בודדים כשהכנר הראשי שר את תפקידו בצליל מופלא אך מלא מרי או כשהכנר השני כיסה בפיציקטו המלווה את תפקידי הצ'לו והוויולה, אך כל אלה לא פגמו בשלימות האלוהי והנשגב שברומנטיקה הבטהובנית.

תבוא הברכה על בית יצחק ג'יבלי

במציאות חיינו הקשה מנשוא
לעתים אתה משתעשע ואומר לעצמך
שיש ללכת באור יום עם פנס דלוק
כדי לפגוש באנשים ששמחת חייהם
מאירה פנים.
כאלה הם ג'יבלי יפית ויצחק
שחוגגים מחר (ב"הבית האדום" בדרך לירושלים)
את הולדת בנם יגאלי עמית ג'יבלי הנושא את
שמם של חבריו הקרובים והאהובים של יצחק
ואת יום הולדת נכדו איתמר אברהם ג'יבלי.
יצחק שתדעו אתה וכל בני משפחתך היקרים
נחת ואהבה במכורה שלמענה לחמת וחלמת.

רות ורפאל סידקיס
בתיה ורפאל אקרמן
שמחים להודיע על נשואי ילדיהם
תמר ועידו
תל־אביב
י"ז באלול תשמ"ז
10.9.87

אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסימום		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	13	16	גשם	12	18
אתונה	21	30	נאה	21	28
בוקרשט	17	25	מ"ח	16	20
בריסל	13	17	מעונן	15	20
וינה	14	20	מ"ח	4	19
ז'נבה	16	22	מ"ח	12	22
לונדון	14	18	גשם	14	17
ליסבון	18	23	מ"ח	21	26
מדריד	18	28	מ"ח	17	30
ניו־יורק	21	28	נאה	19	24
פאריס	14	19	מ"ח	15	22
פרנקפורט	12	19	גשם קל	15	19
ציריך	14	19	מ"ח	12	22
קהיר	22	32	נאה	22	30
קופנהאגן	12	16	גשם	12	15
רומא	20	28	מ"ח	21	26
שטוקהולם	12	15	גשם	10	16

ELAL אל על

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו בטרם עת
לאחר מחלה קשה של אהובנו
ישראל בקר
ההלוויה תתקיים היום יום שישי 11.9.87 בשעה 13.00
בבית העלמין בכפר־שמריהו
רותי, דליה,
אהוד, לימור ויונתן

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
אבלים על מותו הפתאומי של פרופ'
שמואל נדיב
ומשתתפים בצערה של המשפחה
ארגון הסגל האקדמי בטכניון

קואופרטיב דן
משתתף בצער החבר
שלם שלמה
במות עליו אמו ז"ל

לסטגלי ספרבר
תנחומים על מות הרעיה
ריקי ז"ל
הנהלת הזמריה

ליעקוב עזורי
אתך באבלך
כור מפעלי קרמיקה בע"מ

מקום בצמרת ראה עמוד 1 ב'

בי"ד צדק של החרדים מוכר בבתי הכנסת יין מיבול שמיטה

יין מענבי שמיטה שנמסרו חינם בלחץ בד"צ נמכר ב־5 מיליון ש'

כרמל מזרחי קיבל חינם כאלפיים טונות ענבי שמיטה מכחצי תריסר מושבים דתיים

מאת אברם צור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

כאלפיים טונות ענבי יין, יבולי שנת השמיטה מכחצי תריסר מושבים דתיים, רובם מושבים של פאג"י, נמסרו בלחץ בד"צ (בית דין צדק של החרדים) למוסד בשם "אוצר בית דין", ללא תמורה כספית, בחזקת יבולי־הפקר של שנת שמיטה.

"אוצר בית דין", שהוא המוסד המטפל באספקת תוצרת חקלאית למקפידים על שנת השמיטה, מוכרת בימים אלה תמורת כסף את מיץ הענבים ואת היין שייצרו מענבי השמיטה הללו, בסכום של כ־5 מי־ליון שקל. דתיים רבים שותים, איפוא, שלא בידיעתם, יין מיבול שמיטה

מתנהלת כרמל־מזרחי נמסר, כי מספר מושבים פנו עוד בראשית העונה לחברה, וביקשו לספק ליקבי כרמל־מזרחי את יבולי ענבי יין שלהם, משנת השמיטה הנוכחית, ללא תמורה כספית.

הם ביקשו מכרמל־מזרחי, שיעביד את מיץ הענבים ואת היין שייצרו מענבים אלה, למוסד "אוצר בית דין". הם ביקשו גם, כי בקבוקי היין ומיץ הענבים ישאו, מלבד אישור הכשרות של הרבנות הראשית, גם אישור של הרב נסים קרליץ, המקובל גם על רבני בד"צ החרדי.

סופר "הארץ" ביקר אתמול במוצר יקבי כרמל־מזרחי בראשון לציון, אלפי קרטונים של יינות, כשעל כל בקבוק תוויות מיוחדות של "אוצר בית דין". היות וכרמל מזרחי עצמו נמצא בהשגחת הרב איש יעבסקי שליט"א, הסר למרות הרבנות הראשית, אישור הרב קרליץ על כשרות היינות נדפס על תווית נוספת, שהודבקה על כל בקבוק, בנוסף לתווית, הנושאת את אישור הכשרות הרגיל של הרב יעבסקי בלבד.

מנהל השיווק של כרמל מזרחי איתן קסיס הסביר, בתשובה לשאלה, כי החברה קלטה מהמושבים כאלפיים טונות ענבי יין והיא מייצרת מהם כ־2 מיליון בקבוקי יין ומיץ ענבים. "אוצר בית דין", שמ־קבל את הבקבוקים מכרמל מזרחי, משלם לחברה בערך כשקל אחד תמורת ההוצאות.

אוצר בית דין, שבהשגחת הרבנים החרדים, מכסה הוצאות אלה והוצאות נוספות (הדבקת מודעות על קירות בתי כנסת וכיוב'), מכבירות בקבוקי היין ומיץ הענבים, תמורת כסף.

"דובר אוצר בית דין הקימו מערכת שיווק מקיפה. בקבוקי היין ומיץ הענבים נמכרים בבתי הכנסת השונים, במחיר של 2.25 שקל לבקבוק מיץ ומחיר גבוה יותר לבקבוק יין. הביקוש הוא כה גדול, שמספקים את התוצרת רק במכסות קבועות למאמינים שנרשמים מראש. כל משפחה הרשומה בבית הכנסת יכולה לרכוש חמישה קרטונים של מיץ ענבים ועוד 2 קרטונים של יין בלבד. מבצעי המכירה של יין השמיטה נערכים במאות בתי כנסת בירושלים, בבני ברק, בתל אביב, ובעשרות ישובים כל רחבי הארץ.

גורמים בכירים בסוכנות:

גבר קצב הנסיעות לחו"ל של חברי ההנהלה הציונית הממהרים להשלים מיכסתם

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

חלק ניכר מחברי ההנהלה הציונית שהים בימים אלה בחו"ל. לסופר "הארץ" נודע, כי לפחות 7 חברי הנהלה יצאו באחרונה לשלי־חויות שונות בארה"ב, בדרום אמריקה, באירופה ובמזרח הרחוק. בשל היעדרם מן הארץ של יו"ר ההנהלה אריה דולצין (בארה"ב), הגזבר עקיבא לוינסקי (דרום אמריקה), ראש מחלקת ההסברה עוזי נרקיס (אירופה) ראש המחלקה להתיישבות מתי דרובלס (דרום אמריקה), ראש המחלקה לארגון פרופ' יצחק ורשבסקי (המזרח הרחוק), ראש המחלקה לקהילות ספרדיות אשר אוחיון (קנדה) וראש המחלקה לדור המשך אליעזר שפר (דרום אמריקה) — בוטלה ישיבת ההנהלה הציונית שנועדה לראשית השבוע.

הגברת הקצב

גורמים בכירים בסוכנות ציינו, כי חברי ההנהלה הגבירו את קצב נסיעותיהם לחו"ל, משום שלחלקם ברור, שבקונגרס הציוני שיהיה בדצמבר השנה הם יסיימו את תפקידם ולא ייבחרו מחדש. לפיכך הם רצו להספיק להשלים את מיכסת הנסיעות שלהם על חשבון קופת הסוכנות (כ־70 יום בשנה). כן ציינו אותם גורמים, שחברי ההנהלה שיצאו לדרום אמריקה, עשו זאת כדי לקדם את ענייני מפלגותיהם לקראת הבחירות לקונגרס הציוני העומדות להתקיים במדינות דרום אמריקה בימים הקרובים.

---

300 מאנשי התעשיה האווירית הגיעו אתמול לבית המפד"ל ברחוב אבן גבירול בתל אביב, כדי למחות נגד הצבעתו של זבולון המר על ביטול תוכנית הלביא. העובדים הניפו שלטים שבהם היה כתוב: "במחשבה שניה בן ללביא", מה מבין המר ב. . . כלם סירות". ונשאו כרזות שקראו: "המר התגמור, הלביא שווה יותר". שעה מאוחר יותר הצטרפו אליהם השר יוסף שפירא וח"כ אבנר שאקי מהמפד"ל. (צילם: עוזי קרן)

רחבעם זאבי שיגר לארצי מכתב: אתה סופר־כלנתר

תוקף את ארצי לאחר שהלה התפטר ממוזיאון הארץ על רקע ההחלטה להשאיר את זאבי בתפקידו

מאת חיים הנדוורקר סופר "הארץ" בתל־אביב

מנכ"ל מוזיאון הארץ, רחבעם זאבי, שיגר מכתב חריף לח"כ יצחק ארצי, שהתפטר באחרונה מהנהלת המוזיאון, עקב ההחלטה להשאיר את זאבי בתפקידו, הרצוף פגיעות אישיות.

במכתבו מאשים זאבי, המכהן גם כיו"ר הנהלת המוזיאון, את ארצי, בסופר־כלנתריזם בשל השתייכותו, כדבריו, לשתי מפלגות בו זמנית — העבודה והמרכז הליברלי — ואומר כי למרות זאת לא דרש את פיטוריו מהנהלת המוזיאון.

הוא מאשים את ארצי כי כלל לא התעניין בנעשה במוזיאון וכי פרישתו לא תגרום כל נזק. זאבי מציין כי הוא עשה עם ארצי חסד בכך שהשאירו בהנהלה משום שראוי היה לפטרו מההנהלה.

כמעט וסלח

עוד מאשים זאבי את ארצי בהדלפת ידיעות לעיתונות, תוך הדגשה העובדה, שהוא "כמעט וסלח לו על כך ביודעו את חולשתו" של ארצי להתקשורת.

זאבי גם מלמד את ארצי פרק בהילכות הליברליזם, באומרו כי כליברל היה צריך לאפשר לזאבי לבטא את דעותיו, תוך שהוא מרמז על עניין הטרנספר.

המכתב עצמו הופנה לתפוצה מצומצמת, אולם זאבי דואג להפיץ את רוח הדברים בין אנשים נוספים.

את תגובתו של ארצי לא ניתן היה להשיג אתמול, שכן הוא שוהה בחו"ל.

להט ביטל נסיעתו לחו"ל בשל איומי נהגי התברואה בתל־אביב לנקוט עיצומים

העובדים דוחים את תביעות העיריה לשיפורים ארגוניים במקביל להעלאת שכרם ב־30%

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, ביטל אמש את נסיעתו לחו"ל הבוקר על רקע תוכניות נהגי התברואה לנקוט עיצומים ואולי אפילו להשבית את עבודות הניקיון בעיר.

בשלושת הימים האחרונים ניהלה העירייה מו"מ מרתוני עם נהגי התברואה, כשהעירייה מוכנה להעלות את שכרם בכ־30 אחוזים. אולם היא תובעת שיפורים ארגוניים שיקלו על ניקיון העיר. העובדים דוחו את התביעה.

מתוך כך קבעה היום מזכירות ארגון העובדים להתכנס הבוקר ונראה כי היא תאשר הכרזת סכסוך עבודה. בתחילה סירב הארגון לתמוך בתביעות הנהגים המגיעים לתוספות שכר של עד 80 אחוזים. אולם לאחר שכלאו אותם נהגי התברואה למשך שעות אחדות, והטילו עליהם מים ופיזרו לעברם אשפה, שינו הנציגים את דעתם. יצויין כי שכרו נטו של נהג תברואה עומד בממוצע על כ־1000 דולר.

בעיריית תל אביב צופים כי בחגים תהיה תל אביב מלוכלכת מאד, אם אכן יממשו הנהגים את איומיהם. זו גם הסיבה שלהט החליט אתמול לבטל את נסיעתו לאירופה בשליחות רשמית וכן לחופשה פרטית.

תימשך שיטת "ההרדמה הבטוחה"

לאחר שלא חלה תזוזה במו"מ עם הרופאים המרדימים

מאת עדנה ארידור

הרופאים המרדימים החליטו להמשיך את עבודתם בשיטת "ההרדמה הבטוחה" גם בשבוע הבא. ההחלטה נתקבלה לאחר שבמו"מ שנפתח אתמול עם האוצר והמעסיקים (קופת חולים, משרד הבריאות והדסה) לא חלה תזוזה.

בבתי החולים ממשיכים לדחות ניתוחים לא דחופים. הסיכום הראשוני של "ההרדמה הבטוחה" מצביע על ירידה של יותר מ־50% במספר הניתוחים מתוך בחירה.

ההסתדרות הרפואית קבעה:

הליך פיטורי הרופא הערבי מביה"ח "הדסה" אינו תקין

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

ההסתדרות הרפואית מתייצבת לימינו של ד"ר אחמד טיבי, שפוטר מעבודתו בבית החולים "הדסה" בירושלים, בעקבות תיגרה שבמהלכה פגע באיש הביטחון בבית החולים.

במכתב ששיגר שלשום נציג ההסתדרות הרפואית ב"הדסה", ד"ר בנימין הופמן, להנהלת בית החולים, כתב ד"ר הופמן, כי בעקבות בירור שערך עם ההסתדרות הרפואית, שוכנע כי הליך הפיטורים של ד"ר טיבי לא היה תקין.

לדברי ד"ר הופמן, מסירת מכתב הפיטורים בידיו של ד"ר טיבי, עוד בטרם כונסה ועדת המשמעת, אינו הליך פיטורים תקין, וכך — קיום דיון משמעתי רק בדיעבד, אינו תקין אף הוא. לנוכח זאת, ומאחר שד"ר טיבי מתחרט על מעשה, מבקש נציג ההסתדרות הרפואית בבית החולים "הדסה" לבטל את מכתב הפיטורים ולהוציא את ד"ר טיבי לחופשה עד גמר הבירור.

גיבוי משפטי

פרקליטו של ד"ר טיבי, עו"ד עמוס גבעון, אמר אתמול כי הנצי־גים המשפטיים של ההסתדרות הרפואית הבהירו לו, שאם הנהלת "הדסה" לא תענה לדרישה, תעניק ההסתדרות הרפואית גיבוי משפטי לד"ר טיבי, אם וכאשר יחליט לפנות לבית דין לעבודה.

דוברת בית החולים "הדסה" אמרה אתמול כי היועצים המשפטיים של בית החולים בודקים עדיין את פניית פרקליטו של טיבי, בה נטען כי הליך הפיטורים של הרופא לא היה תקין. הדוברת מסרה, כי הנהלת בית החולים עדיין לא קיבלה את הפניה מההסתדרות הרפואית. היא הוסיפה, כי נציגי ההסתדרות בבית החולים נכחו בדיון המשמעתי שהת־קיים בעניינו של טיבי וסמכו את ידיהם על החלטת הפיטורים.

ד"ר אחמד טיבי פוטר, כזכור, מעבודתו כגניקולוג מתמחה בבית החולים "הדסה" בהר הצופים, עקב תקרית שבה היה מעורב בכניסה לבית החולים לפני כשבועיים. איש הביטחון בשער דרש ממנו לפתוח בפניו את תיקו. ד"ר טיבי הסביר לו כי הוא רופא בבית החולים. השומר התעקש, ולדברי ד"ר טיבי אמר לו "בשבילי ערבי זה מחבל". בעקבות זאת הטיח ד"ר טיבי את תיקו בפניו של השומר, וגרם לו חתך.

ערכה את העמוד: עדה ארושפי

צה"ל ערך תרגיל צבאי של כוחות ביטחון מקומיים בבאר שבע

מאת איתן רבין

תרגיל צבאי, שבו שולבו משטרת באר שבע, הג"א, מגן דוד וגופים נוספים בעיר, נערך אתמול במסגרת התארגנויות צה"ל לאימון גופי ביט־חון מקומיים במקרה של מלחמה.

התרגיל החל בשעות הבוקר המוקדמות והסתיים אתמול בערב, כאשר במהלכו ערכו כוחות הביטחון מבצע חילוץ מתוך בניין ישיבת בני עקיבא באחת השכונות בבאר שבע, שבצפייתו נכח גם אלוף פיקוד הדרום, יצחק מרדכי.

במסיבת עיתונאים מסר מפקד התרגיל, אל"מ אברהם, כי המטרה היתה לתרגל את כוחות הביטחון בעורף לכל מלחמה העלולה לפקוד את ישראל. אל"מ אברהם אמר כי במהלך התרגיל נערכו אימונים בנושא לוחמה כימית, כאשר לאורחים, חולקו ערכות אב"כ, ובוצעו התגוננות בנושא לוחמה כימית.

ספריית השאלה יהודית נפתחה במוסקווה

מוסקווה (ע"ר). ספריית־ההשאלה הציבורית הראשונה של ספרים על התרבות וההיסטוריה של העם היה־ודי הקיימת במוסקווה מאז מלחמת העולם השניה, נחנכה אתמול בדירה פרטית.

ואנגלית, תיפתח בשלב הראשון לציבור פעמיים בשבוע. המארגנים מקווים, כי השלטונות ישלימו עם קיום הסיפריה.

יוסף ביגון, אסיר ציון לשעבר, שקיבל השבוע הודעה שיורשה בקרוב לעלות ארצה, נכח בפתיחה. אולם עיתונאים סוביטיים ונציגי משרד התרבות שהוזמנו, לא הופיעו.

הוא מסר כי בספריה גם מדף של ספרות אנטי־ציונית, והסביר: "אנו רגילים בסובלנות".

באסונסקי סיפר כי רוב מארגני הספריה אינם מסורבי־עליה, אלא פשוט אנשים הרוצים ללמוד יותר על מורשתם ותרבותם. דבר זה נכון גם לגבי בעל הדירה, שביקש לא לפרסם את שמו.

קיצור התורים לרופאים מקצועיים בקופ"ח הכללית

בקופ"ח הכללית נערכים לקיצור התורים לרופאים

שרותי קופ"ח הכללית במקצועות:
• אורטופדיה • פנימית • כירורגיה כללית • עיניים • עור • א.א.ג. • נשים • אורולוגיה •

רופאים במקצועות אלה יקבלו את חברי קופ"ח עם הפניית רופא המשפחה במרפאות המקצועיות (וגם ע"י רופאים עצמאים הקשורים לקופת חולים).

3 רשימה שלישית בסדרה
המאמץ ימשך ויתמיד

עיר	מקצועות	שם המרפאה
אילת	פנימית, כירורגיה, אורטופדיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
דימונה	נשים, פנימית, אורטופדיה, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
חיפה	כירורגיה, עיניים, עור, א.א.ג, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
ירוחם	נשים, א.א.ג, פנימית, אורטופדיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
ירושלים	גניקולוגיה, פנימית, כירורגיה, א.א.ג, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
נתיבות	נשים, א.א.ג, אורטופדיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
ערד	אורטופדיה, נשים, עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
פתח-תקוה	פנימית, א.א.ג, כירורגיה, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
תל-אביב	אורולוגיה, אורטופדיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
תל-אביב	נשים, עיניים, א.א.ג, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה

לנוחותכם מצורפת רשימה ראשונה ושניה בסדרה.

עיר	מקצועות	שם המרפאה
אפקים	עיניים, נשים, עור, א.א.ג., פנימית	מרפאה מקצועית
אשדוד	נשים, כירורגיה, עור, עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
אשקלון	נשים, עיניים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
באר-שבע	נשים, פנימית, אורטופדיה, נירולוגיה,	מרפאה ט', יא', מצדה
באר-שבע	אורטופדיה, נירולוגיה,	וינגייט, מעפילים
בית-שאן	א.א.ג, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
בת-ים	כירורגיה, אורולוגיה, נשים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
הוד-השרון	א.א.ג, כירורגיה, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
הרצליה	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
חדרה	כירורגיה, אורולוגיה, נשים, א.א.ג, אורטופדיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
חולון	אורולוגיה, נשים, כירורגיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
טבריה	כירורגיה, נשים, עור, א.א.ג - רקתי	באמצעות כל מרפאות הקהילה
יבנה	נשים, עור עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
יפו	נשים, א.א.ג, כירורגיה, עור, אורולוגיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
כפר-סבא	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
לוד	פנימית, כירורגיה, נשים, עיניים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
נהריה	נשים, כירורגיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
נס-ציונה	נשים, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
נצרת-עילית	א.א.ג, נשים, אורולוגיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
עכו	נשים, כירורגיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
צפת	כירורגיה, נשים, עיניים - אזורית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
קרית-גת	א.א.ג, כירורגיה, עיניים, פנימית, נשים - מקצועית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
קרית-חיים	א.א.ג, עיניים, כירורגיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
קרית-מלאכי	עיניים, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
קרית-שמונה	כירורגיה, נשים, א.א.ג - מרכזית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
רמלה	פנימית, כירורגיה, נשים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
רמת-גן	כירורגיה, א.א.ג, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
רמת-השרון	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
רעננה	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
ראשל"צ	כירורגיה, נשים, אורולוגיה, עיניים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
שדרות	נשים, אורטופדיה, נוירולוגיה, א.א.ג	שדרות

עוד יותר בריאים!

קופת חולים

יעוץ פיננסי מקיף לבעלי מניות בנקאיות שבהסדר

מחזיק מניות בנקאיות שבהסדר? מומחי ההשקעות של בנק הפועלים מעמידים לרשותך כבר מעכשיו יעוץ פיננסי מקיף המותאם לצרכיך ולאפשרויותיך.

24 מרכזי יעוץ מיוחדים ללקוחות פרטיים ולחברות

24 מרכזי יעוץ מיוחדים בסניפים המתמחים גם ביעוץ בניירות ערך, יפעלו בימים ב' ו-ד' בין השעות 16.00-18.00 כאשר סניפי הבנקים סגורים, על מנת לאפשר מתן יעוץ בנוחות ובאוירה נעימה.

תל-אביב: אלנבי 126 • דיזנגוף 50 • אבן גבירול 76.
ירושלים: המלך ג'ורג' 16 • ההגנה 21.
נתניה: הרצל 32 **חדרה:** הרברט סמואל 85
כפר-סבא: ויצמן 102 **רעננה:** אחוזה 112
הרצליה: שד' חן 4 **רחובות:** הרצל 179
חולון: סוקולוב 95 **ראשון-לציון:** רוטשילד 14
חיפה: הנביאים 28 • טרומפלדור 47 •
קרית מוצקין: שד' משה גושן 19
פתח-תקוה: חובבי ציון 1 **רמת-גן:** ביאליק 32
גבעתיים: וייצמן 20 **רמלה:** דני מס 7
באר-שבע: העצמאות 40 **אשקלון:** הרצל 28
עפולה: ארלוזרוב 29 **טבריה:** הבנים 3

יעוץ מקיף ללא תשלום בכל סניפי הבנק

בכל סניפי הבנק אפשר לקבל כבר עכשיו יעוץ פיננסי מקיף לגבי מגוון אפשרויות ההשקעה של כספי מניות ההסדר והתנאים המיוחדים שמציע בנק הפועלים.
היעוץ ניתן ללא כל תשלום, כולל יעוץ מפורט בניירות ערך הניתן ב-80 מסניפי הבנק ברחבי הארץ.

פתיחת תיק השקעות בחברת "פעילים" בכל סניפי הבנק

בעלי מניות הסדר שיבקשו להשקיע בתיק ניירות ערך המנוהל ע"י חברת "פעילים - לניהול תיקי השקעות" יוכלו לעשות זאת באמצעות כל אחד מסניפי בנק הפועלים.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר
בנק הפועלים

صكنا من الاجل

שערי המניות 10.9.87

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	22350		20	+700	+3.2	+20
המזרח 0.1	1857		297	+18	+1	+90
המזרח א 0.5	1218		853	+58	+5	+1054
כללי לא בהסדר	18218		54	+280	+1.1	+81
בנק צנאבר 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
בנק צנאבר 5.0	—		הפסקת	מסחר		—
מ.יבה 0.5	9390		3073	+200	+2.2	+9019
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידיבי רג 100.0	100749		541	+50	+0.1	+278
אידיבי ב 100.0	101000	שב				
אידיבי בב א	622999		1			
אגוד 0.1	75170		92	+40	+0.1	+60
דיסקונט ב	129450		3	−500	−0.4	−2
דיסקונט א	128780		145			−50
דיסקונט שה ב	15130			−70	−0.5	−2
המזרחי ש	41610		192	+120	+0.3	+127
המזרחי ב	41650		22			−62
הפועלים בבב	92000					
הפועלים ש	68799		639	+329	+0.5	+1046
הפועלים ב	68600		113			−95
כללי א 1.0	174450		35	+210	+0.1	+35
כללי שה 7	8408		15	−130	−1.5	−15
כלל 0.1	43699		541	+152	+0.4	+896
כלל שה 11	16300		24			−24
בינלאו' 1.0	56270		19	+400	+0.7	+19
בינלאו' 5.0	29130		7			−10
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	31308	בה	4	+309	+1	+4
לאומי משכ' ש	10100		332	+400	+4.1	+1307
לאומי משכ' ב	9798	תב	9	−600	−5.8	−24
כרמל ש	6700		314	+180	+1.5	+180
כרמל שה 1	4146	שב				
בין ל' 5.0	—		הפסקת	מסחר		—
פת בבב ש	2899		838	+99	+3.5	+1007
משכן ב ש	3850		207			−207
עצמאות 0.1	20949	שב				
טפחות בבב ש	22450	שב				
טפחות רג ש	22200		5	+153	+0.7	+95
טפחות שה 1	9999	שב				
טפחות שה 2	5222		65	−20	−0.4	−65
ישכר 1.0	3715		723	−38	−1	−122
ישכר 5.0	2652		661	−1		−22
ביתב 1.0	8671		48			−1
מוסדות מימון						
שילוח אב	980		6593	+24	+2.5	+7181
ההקלאות בבב א	209517	לג				
ההקלאות בבב ג	191800	לג				
לאומי תעש' א ש	15890		14	+500	+3.3	+8
פ.תע' בבב	164000	לג				
פת תעש בב ג	456000	לג				
פת תעש בב גג	275040	לג				
פת תעש בב גגג	280000	לג				
פת תעש בב ד	294000	לג				
פת תעש בב דד	68207	לג				
ביתן קבלנים 5.0	1180		1123	+10	+0.9	+53
תיירות בב	217000	לג				
כלל ליסינג א0.1	24650		84	+1000	+4.2	+110
כלל ליסינג ב0.5	20601		71	+601	+3	+244
כלל ליסינג אגח	18300		14			−6
ביטוח						
איתן	155.5		6931	−2.5	−1.6	−3927
איילון	154	תב	9656	+9	+6.2	+13200
אררט 0.1	1170		212	+51	+4.6	+248
אררט א 0.5	832		65	+8	+1	+65
בטוח כשנה 0.1	432		650	+4	+0.9	+1201
בטוח כשנה 0.5	255	תב	14850	+15	+6.3	+16351
הדר 1.0	216		20573			−14665
הדר 5.0	190.5		6754	+3.5	+1.9	+5976
הדר אפ סד 2	204		2080	−3	−1.5	−2000
הפניקס 0.1	762		2780	+2	+0.3	+1520
הפניקס 0.5	615		1848	+10	+1.7	+1307
המגדל-הראל 1.0	5990		5			−5
המגדל-הראל 5.0	4850			+50	+1	+500
מנורה 1.0	2213		85	+21	+1	+269
מנורה 5.0	1600		170	+20	+1.3	+360
סהר ג 1.0	418		2510	+3	+0.7	+1490
סקורס 0.1	1260		150			−170
צור ש	320		1664	+6	+1.9	+7520
ציון החזקות 1.0	6130		5	+61	+1	+6
ציון החזקות 5.0	1886			+2	+0.1	+70
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	1086	תב	1520	+86	+8.6	+1922
אינטר גאמא 5 ש	517		2800	+22	+4.4	+2928
בורד עורא 1.0	1130		1924	+49	+4.5	+2708
בורד עורא אפ	705		263			−263
כלל אפ 4	—		הפסקת	מסחר		—
כלל אגח 2	—		הפסקת	מסחר		—
קריסטל 1.0	875		1275	+23	+2.7	+2379
רפק 0.1	19280		2.6	−644	−3.3	−2.6
רפק 0.5	14600		11	+100	+0.7	+19
אוטוסל א 2.0	15480		76			
שירותים						
אמתא	395	תב	8240	+25	+6.2	+17668
כסמת הספקה 0.1	735	תב	1624	+45	+6.5	+1282
כסמת הספקה 0.5	295		3400	+11	+3.9	+2850
קדור 0.1	1140		1146			
קדור 1.0	309		25457	+8	+2.7	+20862
בתוס' עזרה 0.1	2205		190	+84	+4	+491
בתוס' עזרה 0.5	1271	תב	2500	+116	+10	+4550
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זהר 1.0	4000	לג				
גלי זהר 5.0	2850	לג				
מלונות דן 1.0	1630		519			−511
מלונות דן 5.0	1314	תב	150	−146	−10	−109
חוף האלמוג 1.0	7600		44	+50	+0.7	+34
סס סר 1 ש	3000		34	+105	+3.6	+398
מלונות הירדן	2780	תב	1857	−250	−8.3	−1931
מחשבים ושירותי מחשבים						
איכות מחשבים	920		1034	+33	+3.7	+2029
ת.ל.ד. 1.0	429		16060	+20	+4.9	+28142
יעגא 1.0	7393		262	+216	+3	+86
מ.ל.ל. 1.0	14600		2			
מ.ל.ל. 5.0	4300		1301	+200	+5	+1651
ניקוב מחשבים 1	1210		917			−1444
ניקוב מחשבים 5	485		7235			+3851
ניקוב אפ סד 2	1484	בה	211	+15	+1	+491
תים מחשבים 1.0	720		1207	+5	+0.7	+553
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אורד 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
אורד 5.0	—		הפסקת	מסחר		—
אזורים אפ	1041		3985	+65	+6.7	+21035
אזורים אגח	173.5	תב	45400	+8.5	+5.2	+84339
איתן 1.0	417		7661	−2	−0.5	−7916
אל-רוב 1.0	360		4954	+8	+2.3	+1387
אפריקה 0.1	60750		235	+1200	+2	+287
אפריקה אפ	39000		65	+1600	+4.3	+121
אשדר	4325		635	−100	−2.3	−635
אירלון 0.1	4000		429			−39
אירלון 0.5	3170		875	+70	+2.3	+910
בינוי 1.0	3350		167	+50	+1.5	+39
בינוי 5.0	2700		230			−230
הנכר 1.0	6767		225	+67	+1	+95
דירוד 0.1	190		1329	−2	−1	−1016
דירוד 0.5	148		675	+5.5	+3.9	+5233
המשביר 1.0	1060		200			−67
המשביר 5.0	772		100	−8	−1	−187
ה.ל.ב. 0.1	—		הפסקת	מסחר		—
ה.ל.ב. 0.5	—		הפסקת	מסחר		—
חברה לירושלים	293		4220	+10	+3.5	+30530
ירושלים אפ	134		16543	+5	+3.9	+5407
כנרים 0.1	5400		1261			+257
כנרים 0.5	4595		1375	+100	+2.2	+441
לשפד 0.1	3840		645	+111	+3	+1075
ישראלום 1.0	1195		2956	+25	+2.1	+1380
ישרס 10.0	23500	תב	322	+1500	+6.8	+519
כנף פיתוח 1.0	11984	תב	5	+834	+7.5	+15
להב 1.0	5200		130	+210	+4.2	+459
להב 5.0	2163		682			
מ.ת.ב. 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
מ.ת.ב. אפ 2	—		הפסקת	מסחר		—
מ.ת.ב. אגח	—		הפסקת	מסחר		—
מגורי בניה 1.0	673	לג				+733
מבטח 5.0	349		3565	+9	+2.7	+2954
מבטח אפ	171.5		12702	+5.5	+3.3	+19824
מנרב 5.0	1880		242	+22	+1.2	+1550
כרמל 1.0	819		123	+6	+0.7	+71
לוינשטיין 1.0	506		650	−4	−0.8	−650
לוינשטיין 5.0	212	בה	4738	+4	+1.9	+7410
ליפשיץ 1.0	473	תב	24885	+33	+7.5	+73127
ליפשיץ 5.0	349		31145	+17	+5.1	+48268
נאות אביב 0.5	4850		30			
נכסי אזורים	353		6000			−1640
נכסי החזקות 1.0	1105	תב	1480	+65	+6.3	+1354
סופי 1.0	6135	לג				
סופי 5.0	4780	לג				
עמר ופלע סר 1 ש	455		692	−10	−2.2	−1214
קיסריה 0.1	3800	בה	162	+50	+1.3	+91
קיסריה 0.5	1689		200	+38	+2.3	+15
רוטבין 1.0	443		7330	−3	−0.7	−10870

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
רוגוזין 5.0	250		7890			−3265
רוגוזין אפ	1326		150	−44	−3.2	−2189
רוגוזין אגח	131.5			+1	+0.8	+25008
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	3350		101	−19	−0.6	−101
מטעי הדר 0.5	2950		200	+100	+3.5	+200
מהדרין 0.1	7000		600	+60	+0.9	+513
מהדרין אפ	4569		110			−1790
נכסי הדרים 1.0	2080	תב	160	+130	+6.7	+1487
פריאור 0.5	2630			+30	+1.2	+300
מזון וטבק						
אסם	2082		2634	+62	+3.1	+574
גולדפרוסט 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
גולדפרוסט 5.0	—		הפסקת	מסחר		—
דובק בב ש	6590		447	+130	+2	+465
דובק בב ב	6620		600	+100	+1.5	+600
תלכל 1.0	632		2305			
תלכל 5.0	589		242			−1155
תלכל אגח	109		27500			+14500
טמפו בירה 1.0	36600		51			
טמפו בירה 5.0	31000		11			−9
יצהר 1.0	1280		786	−15	−1.2	−736
יצהר א 5.0	725		378	+6	+0.8	+1073
יצהר אפ 2	597		150	+30	+5.3	+450
כן 1.0	735		3792	+5	+0.7	+2739
כן 5.0	410		1240			+77
סנפרוסט 1.0	18988	בה	13	+188	+1	+4
עסיס ב 0.5	445		5814			+442
אנגל שקל 1	3180		64			
שמן בבב א	2200	תב	580	+106	+5.1	+213
טכסטיל והלבשה						
ארגמן בר 1 ש	640		28299			−14420
ארגמן אפ	422		2500	+10	+2.4	+1970
ארגמן אגח	112		1700	+0.5	+0.5	+1700
אופים 1.0	820		395	−7	−0.9	−108
אופנת כרוך 1.0	560		270	+11	+2	+94
אופנת כרוך 5.0	395	תב	3315	+20	+5.3	+10789
אתא א	391		1300			
אריגים רג ש	14150		235	+500	+3.7	+592
דלתא-גליל 1.0	3080		2690			−1117
דלתא-גליל א 3.0	2530		3210			
מגזיות כאמור 1	1608		133	−25	−1.5	−121
מגזיות כאמור 5	870	תב	127.8	−50	−5.4	−141
ויטלגו 1.0	336			+4	+1.2	+6
ויטלגו 5.0	280		2	+5	+1.8	+798
חדרנן 1.0	5800		95	−12	−0.2	−151
דיקות 1.0	2525		704			−504
דיקות 5.0	1950		1134	+40	+2.1	+2330
דיקות אפ	1125		650	+15	+1.4	+2645
כיתן	591		13017	+11	+2.9	+15647
כיתן אפ	236	תב	12585	+23	+10.8	+46778
לודזיה 0.1	3444	בה	130	+34	+1	+25
לודזיה 0.4	2860		103			−103
ליבנת 1.0	327		7081			−1150
מקס 0.1	7800	תב	725	+600	+8.3	+948
מקס 0.5	3913		152			−67
עית 1.0	496		2534	+1	+0.2	+466
עית 5.0	301		3227	+3	+1	+875
עית אפ	281		6170	+12	+4.5	+22045
עית אגח	122		3655	+3	+2.5	+84128
עמק סדינה 1 ש	—		הפסקת	מסחר		—
עמק אפ	—		הפסקת	מסחר		—
פולגת א 0.5	12700		511	+400	+3.5	+570
פולגת	820		492			
גיבור סברינה	14000	תב	76	+1050	+8.1	+284
תעש רוגוזין 1.0	2650		90	−100	−3.6	−90
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	10450		618	+450	+4.5	+1139
אורדן 0.5	8551		67			−29
אלומית 1.0	7500		4			−4
אלומית 5.0	6200	שב				
כבלים ש	—		הפסקת	מסחר		—
התכוף 1.0	740		130	+15	+2.1	+130
התכוף 5.0	480		70			
התכוף אפ	4378		46	−2	−0.1	−96
זיקה 1.0	3800		19.2	−50	−1.3	−59.7
זיקה 5.0	1715			+2	+0.1	+60
קופסאות פח 5.0	4590		77			
כלי ציון 1.0	3150	תב	1759	+250	+8.6	+4555
כלי ציון 5.0	1417		3825	+52	+3.8	+2053
כלי ציון אפ	710		7970			−6975
מרקו 1.0	675	לג				
קרמר 1.0	515		9042			−7036
קרמר 5.0	195		9395	+4	+2.1	+4762
מתכתן 0.1	40600		82	+1800	+4.6	+145
מתכתן 0.5	17950	תב	190	+900	+5.3	+290
מקר מלחות 1.0	5465		3579	+300	+6	+4070
קינג 1.0	1120		9	−2	−0.2	−109
קינג 5.0	674		129	+4	+0.6	+129
קליל 1.0	2510		1924	+100	+4.2	+4360
קליל 5.0	2150		367	+50	+2.4	+517
קליל אפ	1210		2277	+52	+4.5	+6397
קליל אגח	120		7650			
שלוחת 5.0	9200		285	+300	+3.4	+199
תעשיות לכיש 1.0	1021			+21	+2.1	+50
תעשיות לכיש 5.0	668	תב	1688	+61	+10.1	+7349
אלביט 3.0	483000		41	+11000	+2.3	+40
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלקו 0.1	8003		20	−164	−2	−75
אלקו 0.25 ש	4589		300			+230
אלקו 0.25 ב	4680	שב				
אלקטרה 0.1	2520		2137	+80	+3.5	+1450
אלקטרה א 0.5	1839		1771	+40	+2.2	+2091
אפ 5	1465		1408	+90	+6.6	+3676
אגח 3	183		26844	+7	+4	+54994
אורית 1.0	24500		220			−131
כלל תעש אלק'	2801		3942			−546
מפקטרוניקס 1.0	1601		875			−685
מפקטרוניקס 5.0	1296		1700	+21	+1.7	+1280
פימנטגר 1.0	706	בה	1114	+13	+1.9	+775
פימנטגר 5.0	526		2439	+11	+2.1	+4544
ציקלון 1.0	2205		38			+96
ציקלון 5.0	1182	בה	160	+12	+1	+56
קנגסטון אילד 1.	7500		30			−10
קנגסטון אילד 5.	3570		40			
ת.א.ת. 1.0	1339		682	−26	−1.9	−914
ת.א.ת. 5.0	755		1603	+25	+3.4	+8267
ת.א.ת. אפ 1	21100	שב				
תדיראן	882	בה	1265	+22	+2.6	+1257
מוצרי בניה						
א.מ. תעשיות 1.	209		101680			−65010
א.מ. אפ	790		7532			−6257
א.מ. אגח	136.5		14337	+4	+3	+97698
אקרשטיין 1.0	620		3975	+10	+1.6	+1676
אקרשטיין 5.0	420		1991	+4	+1	+1591
אקרשטיין אפ	629		2134	+29	+4.8	+684
אקרשטיין אגח	135		16760	+3	+2.3	+55760
אחים בלום	181		57983			+6841
בלום אפ	120		53715			−48281
בר-סון 1.0	1355		80	+55	+4.2	+135
בר-סון 5.0	825	תב	122	+45	+5.8	+5297
פרומקובסט 1.0	9000		4			+4
פרומקובסט 5.0	4100	תב	401	+250	+6.5	+478
מ.ל.ב. 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
מ.ל.ב. 5.0	—		הפסקת	מסחר		—
מחזל השק בעמ	720			+1	+0.1	+9
מתאיקה ולפנן 1	21745	לג				
מתאיקה ולפנן 5	14500	שב				
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	1945		115			
אליאנס ב	2352	בה	91	+90	+4	+809
גל תעשיות 1.0	871		100	−10	−1.1	−2525
גל תעשיות 5.0	570		1000	−6	−1	−2500
דשנים 0.1	3600		142			−132
דשנים 0.5	1767		100			−15
חיפה כימ' 10.0	1049		11224	+29	+2.8	+9863
ליפסקי 1.0	2830	תב	75	+170	+6.4	+280
מקסימה 1.0	7730	שב				
מקסימה 5.0	5700	שב				
סנו 1.0	27700	שב				
סנו 5.0	21980		36			−36
פיקלאם	595		7342	+5	+0.9	+434
פיקלאם אפ	217		10039	+7	+3.3	+11350
קרם כימיקל 1.0	5088	בה	65	+50	+1	+53
קרם אפ	2970	בה		−50	−1.7	−11
קרם אגח	111	שב				
תיא 5.0	4590		20	+90	+2	+132
פרוטארום 10.0	44415		97	+1415	+3.3	+165
תרז א 5.0	9870		1			−1
עץ, נייר ודפוס						
כתר	256		9947	+7	+2.8	+23056
דפרון 1.0	9480		20	+400	+4.4	+20
דפרון 5.0	6000	שב				
חמג 1.0	9191	בה	166	+91	+1	+81
יאה 1.0	1908		654	+30	+1.6	+197
לבידי אשקלון 1.	686		391	+1	+0.2	+57
מלש ב 0.5	58200		12	+1200	+2.1	+12
סקסמריה 1.0	3200					
רים 0.1	587		2200			−1841
רים 0.4	541	תב	4930	+22	+6.9	+5137
תעל ב 8.2	28501		250	+682	+3.4	+216
תעשיות שונות						
אבדין 1.0	400		1070	+10	+2.6	+2042
אבדין 5.0	194		4569	+4	+2.1	+4569

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
המשה יעד	5030		221			−221
הנפלק 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
הנפלק 5.0	—		הפסקת	מסחר		—

כלל
ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות בע"מ

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
השקעות בתעשיה						
כור בב ש	9440		488.2	+190	+2.1	+646.1
תעשיות אפ	202		67110	+8	+4.1	+158552
תעשיות אגח	114		135787			+135787
חברות השקעה						
אמיש ש	8000		85			−85
אינקונה 0.1	70		17675	+1	+1.5	+23823
אלגר ש	1584		3			−3
אמיק 1.0	369	לג				
אמיק 5.0	235	לג				
גאולה 1.0	1210	בה	220	+30	+2.5	+326
גאולה אפ	950		4			−4
גאולה אגח	105		8660	+1.5	+1.5	+91340
דנבאר 1.0	726	שב				
דנבאר 5.0	511		300			−100
חברה לישראל 5.0	4760		2836			−899
חלפמן 0.1	121000					
חלפמן 1.0 ש	23650		45	+200	+0.9	+55
אמפא א 0.5	27234		27	+634	+2	+19
פועלים השק ש	1055		5454	+55	+6.5	+17651
דיסקונט השק אפ	1650		16000	+55	+3.5	+55692
דיסקונט השק אגח	116.5		30160			−13868
מזרחי השק ש	35580		48			+26
נתר השקעות 124	13261	שב				
חירון 1.0	2150		406			
חירון 5.0	1510		201			−219
יצוא ש	12300		520			
ירדן א 0.1	1718	תב	997	+116	+7.2	+1650
כלל 50.0	1539	תב	3245	+140	+10	+7669
מגור 0.1	505		1326	−10	−1.9	−1148
מגור א 0.5	407		91			+841
מגור אפ	225		1880	+10	+4.7	+1000
מגור אגח 1	121.5	שב				
מו השק ש	3300		595	+52	+1.6	+485
מפה א 0.1	10000		66	+180	+1.8	+75
מפה 0.5	7300		205	+100	+1.4	+518
פירון ב 2.5	15699		325	+549	+3.6	+676
קרדן 1.0	100		23390			−2830
קרדן 5.0	73		3455			−4455
קרדן אפ	54.5		58318	+2	+3.8	+99989
קרדן אגח	101		95130			+9870
נסחרות במט"ח						
גוית ם	—		הפסקת	מסחר		—

רשימה מקבילה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מסחר שירותים מלונאות מחשבים						
הדאל 1.0	1621					
יסקל	399		4450			−4860
קונטרסים 0.1	1130	לג				
קונטרסים 0.5	587	לג				−708
קסקל 1.0	700		650			−116
תבל	325		1769	+15	+4.8	+3689
גני הדר	189		18000	+3	+1.6	+15103
גני הדר אפ 1	138		19573	+7	+5.3	+76367
רפה מיכן 1.0	8400		44			
כלל מחשבים 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
משוב מחשבים 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
משוב אפ	—		הפסקת	מסחר		—
רקפ	983	שב				
נדל"ן בינוי חקלאות						
אמטנים 1.0	1999		681.9	−27	−1.3	−253.5
בן-יקר גת 1.0	5152		120	+1		+145
דורקר 1.0	—		הפסקת	מסחר		—
דורקר 5.0	—		הפסקת	מסחר		—
עד 3.0	1970		869	+70	+3.7	+1861
רסקו מבטל	3000		78			+22
רסקו רג	2470		133			+67
שנהר 5.0	2000		866	+20	+1	+462
שנהר אפ	940		1515			−162
תעשיה						
מים גליקו	625	לג				
אקוסנן 5.0	1700	לג				−2
מתכת מרום 1.0	102		8889	+3	+3	+11506
אלקול	210		3078	+9	+4.5	+12390
אלקול אפ 2	87		13750	+2	+2.4	+3931
דקסטר 1.0	2480	תב	62	−220	−8.2	−102
נקה כמיקל 1.0	6669		45			−18
ת.ג.ל. 1.0	2310		170			−170
ת.ג.ל. 5.0	2280		70			−70
גולן	657		4260	+7	+1.1	+1894
פז תן	490		1676	+2	+0.4	+2392
מאגרי טכנולוגיה	156		6617	−6	−3.7	−12823
השקעה						
אמישר בב	1439		100			
ישום החזקות	223		12279	+6	+2.8	+18181
ישום אגח-אפ	126		26500	+4	+3.5	+58675
לנדקו 0.1	2700	תב	221	−200	−6.9	−624
לנדקו 0.5	939		948			
עוז השק ב 0.1	3100		1	+85	+2.8	+279
עוז השק ב 0.5	1700	שב				
חיפושי נפט						
דלק נפט 1	4411		207	+110	+2.6	+284
דלק נפט 5	2580		100	+28	+1.1	+618
דלק חיפ' אפ 2	1900		398	+40	+2.2	+398
פז חיפושי נפט	30000		41	+800	+2.7	+28
יואל 5.0	699	תב	17698	+48	+7.4	+41058
מ.ג.נ. 1.0	6301		171	+51	+0.8	+140
מ.ג.נ. 5.0	3400		573	+20	+0.6	+790
פזאיל ב 0.5	7400		30			−29
נפטא ש	2874000		1			−2

משתנים

שם נייר ערך	סלל מחזור עד השער	שער קבע מטבעים נקודות	שער מרב נקודות	שינוי יומי מלל %	מס' עסק סלל מטבעים
בנק בינלאומי 85	1446.0	8799.00	8997.00	2.25	8
הסנה ש	35587.0	302.00	302.00	.67	8
כלל סחר	17600.0	480.00	480.00	1.69	8
שמפרל ב 10.0	1759.0	11758.00	11845.00	1.50	12
דלק ג ש	4292.0	2920.00	2970.00	2.24	9
אפריקה 1.0	294.0	48915.00	48915.00	1.25	8
אורים 1.0	263359.0	1326.00	1339.00	2.76	27
נכסים ובנין	2390.0	3818.00	3837.00	1.75	4
הנפקות הישוב ש	283.0	75551.00	75551.00	.75	13
כלל נולן	12180.0	824.00	824.00	.73	8
עלית	387.0	19141.00	19188.00	.50	5
פלגת ב 4	4698.0	1139.00	1159.00	2.82	5
קופסאות פח 1.0	2681.0	4632.00	4666.00	3.50	8
אלוני 3.0	7.0	358289.00	349417.00	.25	2
מבע ש	4832.0	13784.00	14060.00	2.00	37
ים המלח	3482.0	3015.00	3015.00	1.24	6
פארוכימים 10.0	21928.0	985.00	985.00	1.80	13
מפעלי נייר 10.0	41.0	487220.00	487220.00	1.00	8
פרטית ב 0.1	1356.0	14240.00	14416.00	2.75	11
כלל תעש' 1.0	226235.0	265.00	265.00	2.71	34
אידיבי פתוח 2.0	1234.0	10996.00	11050.00	2.25	5
אלון ש	4822.0	1334.00	1334.00	1.99	1
חברה לישראל 1.0	3898.0	5821.00	5833.00	3.50	9
דיסקונט השק ש	4378.0	2935.00	2935.00	2.26	8
כלל 10.0	24587.0	1504.00	1504.00	2.24	16

שערי מטבע בין־בנקאיים

אתמול, צהריים, 10.9.1987 באירופה

מסירה מיידית (ספוט)

1.6465/1.6475	$ ארצות הברית	ל־1 שטרלינג
1.8040/1.8050	מרקים גרמניים	ל־1$ ארה"ב
2.0320/2.0330	פלורינים הולנדיים	"
1.4925/1.4935	פרנקים שוויצריים	"
37.4900/37.5200	פרנקים בלגיים	"
6.0405/6.0435	פרנקים צרפתיים	"
1307.00/1308.00	לירטות איטלקיות	"
142.30/142.40	ינים יפאניים	"
1.2733/1.2738	$ ארצות הברית	ליש.ג.ה.

שער הזהב $ 461.00 ארה"ב אונקיה לוגדון פיקסינג

מסירה עתידית (פורוורד)

	לי"ש/$	מרק/$	מ"ש/$
1 ח'	1.6434/1.6445	1.4877/1.4889	1.7988/1.8000
3 ח'	1.6363/1.6376	1.4778/1.4794	1.7886/1.7899
6 ח'	1.6273/1.6288	1.4648/1.4665	1.7735/1.7750

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה/ יהודה שרוני

ביקושים מפתיעים

שבוע מסחר הפכפך בבורסה הסתיים אתמול במגמה של ביקושים לאורך כל ענפי המסחר. ביקושים אלה סופקו תוך עליות שערים גבוהות יחסית, במחזור מסחר כולל שהסתכם ב־13.5 מיליון שקל. סיבוב המסחר הראשון במשתנים, לא העיד על הבאות לאחר ששערי העסקות שבוצעו היו בדרך כלל מתחת ל־100 נק'. אולם בסיבובים המתקדמים בוצעו עסקות בשערים הגבוהים ב־2.5—2 אחוזים מרמת הפתיחה. עובדה זו היוותה אות לבאות, ובמסחר הרב צדדי כבר נרשמו ביקושים בכל הענפים. ניירות ערך כמו כלל ישראל 50, גיבור סברינה ואחרות, ששערן נשחק שלשום, תיקנו עצמן אתמול ואף יותר מכך. אחד הלקחים מאירועי הימים האחרונים הוא הצורך בעצבים חזקים בעת המשחק בבורסה. שוב הוכח כי ספקולנטים שהתפתו לרכוש, ומיד לאחר מכן למכור, הפסידו ברוב המקרים. לא ניתן היה לקבל הסבר חד משמעי לעליות אתמול, אך נראה כי קיומם של גופים מוסדיים, כמו קרנות הנאמנות של הבנקים הגדולים, שהעניקו בימים האחרונים גיבוי מוסדי לבורסה, מסייע בטווח הארוך במיתון תנודות השערים. השבוע בבורסה שהחל במגמה של עליות שערים, בשחוק בהמשכו, והסתיים כאמור בחידוש מגמת העליות. מדד המניות הכללי ללא בנקים עלה בסיכום השבועי ב־2.25 אחוזים.

מדד	יומי	שינוי ב%
מדד מניות כללי	131.67	+0.90
כללי ללא בנקים	147.23	+1.64
מדד אג"ח כללי	117.27	+0.08
אג"ח צמוד מדד	116.74	+0.06
אג"ח צמוד מט"ח	118.93	+0.25

נמשכים הביקושים לבנקאיות

מגמת הביקושים למניות הבנקים שבהסדר נמשכה גם אתמול, אלא שאתמול סופקו הביקושים בעליות שערים מתונות. בנק ישראל נמנע מלהתערב במהלך המסחר, והניח לכוחות השוק לפעול. המחזור בבנקאיות הצטמצם לעומת הימים האחרונים, והסתכם ב־1.7 מיליון שקל.

	תשואה שנתית דולרית ב%
בל"ל 0.1	12.29
הפועלים ש	12.25
אי.די.בי. רג	12.77
דיסקונט א	12.62
המזרחי ש	12.41

מוגבלו הביקושים לאג"ח ישראל

שתי סדרות של אגרות חוב של בנק ישראל בהיקף ראשוני של 35 מיליון שקל, נמכרו אתמול מעל למחירי המינימום. לאגרות אלה נרשם ביקוש כולל של 78 מיליון שקל. קרן הנאמנות "קשת" של בנק הפועלים שהחלה לפעול אתמול, צברה 9 מיליון שקל. במלוות קצרי המועד נרשמו כצפוי היצעים, שנקנו בירידות מתונות.

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
937	5	99.83	13.15
947	12	99.57	14.15
957	19	99.32	14.00
1017	26	99.07	14.00
1027	33	98.81	14.10
1037	40	95.56	14.15
1047	47	98.29	14.30
1117	54	98.05	14.20

הודעות בורסה

● חיפה כימיקלים הרוויחה במחצית הראשונה של 1987 11.1 מיליון שקל לעומת רווח של 6.1 מיליון שקל במחצית השנה הקודמת.

● כלל סחר הרוויחה במחצית הראשונה של 1987 4.5 מיליון שקל לעומת רווח של 1.89 מיליון שקל במחצית השנה הקודמת.

● כלל נילן הרוויחה במחצית הראשונה של 1987 516 אלף שקל לעומת הפסד של 545 אלף שקל במחצית השנה הקודמת.

● עמק הרוויחה בשנה שהסתיימה במרס 1987 1 מיליון שקל לעומת הפסד של 253 אלף שקל במחצית השנה הקודמת.

● החברה לישראל הכחישה את הידיעה שפורסמה ב"הארץ" שהיא מנהלת משא ומתן לרכישת נחושתן.

● פולק הרוויחה במחצית הראשונה של 1987 207 אלף שקל לעומת 377 אלף שקל במחצית השנה הקודמת.

● משוב הפסידה בשנה שהסתיימה במרס 1987 900 אלף שקל לעומת הפסד של 1.2 מיליון שקל במחצית השנה הקודמת.

האיגוד הישראלי לשמאי רכוש אקדמאים
(עמותה ברישום)
העמותה הוקמה ע"י:
נונן צבי — מרכוס יונה — רכ־נוף שמואל
הרמן אריה — סמו יצחק — רוזנטל בנימין
טוסמן ארנון — סנדובסקי אברהם — שיינר אריה
להט משה — קצנלנבוגן ישראל — שלוש עמנואל
המוזמנים בזה עוסקים בשמאות רכוש בעלי תואר אקדמאי להגיש מועמדותם להתקבל כחברים/מועמדים לעמותה. טופסי בקשה להתקבל כחבר/מועמד לעמותה ניתן לקבל בפניה בכתב לת.ד. 14073, תל־אביב מיקוד 61140
הקבלה לעמותה מותנית בעמידה בתנאי התקנון של העמותה.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5945.30	5927.00	71.13	1.21
אבוקה	570.65	559.54	8.41	1.53
אגוז	259.38	254.42	0.97	0.38
אדיר	1713.72	1680.42	2.56	0.15
אורים	3011.67	2953.83	37.22	1.28
אמיר	1974.40	1936.20	1.95	0.10
אור	442.59	433.37	0.79	0.18
אוריון	149.60	146.65	0.55	0.38
אורלי	282.26	280.27	0.85	0.30
אורן	834.10	817.78	3.80	0.47
אייל	3957.21	3881.11	18.35	0.48
אירים	5708.24	5583.36	31.48	0.57
איתן	767.42	752.16	2.22	0.30
אלון	616.04	603.38	1.11	0.18
אלמוג	678.81	665.57	1.14	0.17
אנליסט	105.12	102.72	0.49	0.48
ארז	408.09	400.19	6.13	1.56
אש	202.04	197.67	3.16	1.62
אשל	184.40	180.81	0.22	0.12
אתרוג	255.01	252.60	−0.23	−0.09
בדולח	2821.94	2768.14	23.29	0.85
ברוש	588.74	577.38	3.74	0.65
ברק	593.01	581.44	5.98	1.04
ברקת	308.10	305.94	0.67	0.22
גביש	1618.48	1587.22	6.37	0.40
גבע	1121.38	1104.77	2.60	0.24
גורן	448.01	439.58	1.31	0.30
גיא	10277.63	10125.34	32.58	0.32
גיל	3478.84	3414.40	−17.00	−0.50
גלית	628.23	620.51	1.29	0.21
דובדבן	435.67	431.41	3.60	0.84
דוכיפת	536.95	526.45	4.10	0.78
דולב	249.72	244.66	0.92	0.38
דורון	1514.72	1485.55	0.27	0.02
דותן	267.88	262.90	0.84	0.32
דליה	602.55	592.51	1.51	0.26
דרור	390.93	383.65	3.46	0.91
הל	496.25	486.88	6.29	1.31
הדס	453.87	449.51	6.70	1.51
הוד	546.04	536.87	0.52	0.10
זהבית	2980.54	2903.66	109.16	3.91
זוהר	21175.20	20862.20	71.61	0.34
זיו	19611.05	19321.36	53.61	0.28
זמיר	602.65	590.89	9.21	1.58
חוחית	165.48	161.85	0.55	0.34
חליפין	136.49	135.90	0.11	0.08
חלמיש	211.92	210.44	0.31	0.15
חן	145.84	145.26	0.28	0.19
טופז	1498.45	1466.50	2.38	0.16
טל	6307.43	6232.86	6.28	0.10
יגאל	448.13	439.56	1.13	0.26
יהלום	2794.01	2740.52	32.49	1.20
ימית	434.37	430.59	6.43	1.52
יערה	442.83	433.36	0.82	0.19
כוכב	403.13	395.35	5.97	1.53
כחל	138.44	135.72	0.43	0.32
כלנית	662.97	651.99	1.64	0.25
כספית	260.55	258.02	0.63	0.24
כרמל	157.34	154.13	1.11	0.73
כתר	1257.41	1232.84	8.15	0.67
להב	4929.34	4837.11	−22.92	−0.47
למשקיע	122997.73	121045.94	−615.46	−0.51
לפיד	473.53	464.26	7.10	1.55
לקט	1870.99	1833.43	−0.59	−0.03
לשם	350.98	348.52	1.11	0.32
מבחר	1311.81	1286.63	2.90	0.23
מבטח	3823.83	3788.14	11.71	0.31
מגד	261.63	257.84	0.87	0.34
מגנוך	3802.83	3767.65	15.87	0.42
מגל	412.49	408.82	1.21	0.30
מור	2183.13	2151.96	27.00	1.27
מורן	970.34	961.09	6.07	0.64
מטח	27963.83	27508.14	234.37	0.86
מיטר	1006.65	987.19	2.73	0.28
משק	5031.95	4936.83	34.53	0.70
מעיין	769.81	755.08	2.15	0.29
[illegible]	[illegible]	354.30	[illegible]	0.85
מרגלית	1611.25	1580.15	16.40	1.05
[illegible]	128.67	121.24	6.40	0.33
מרום	1306.99	1281.63	3.52	0.28
נגה	29526.33	29092.83	91.09	0.31
נופר	371.97	369.38	5.72	1.57
נטע	554.09	542.80	7.09	1.32
נילי	7378.16	7269.47	106.61	1.49
סביון	700.72	688.76	3.27	0.48
סגולה	139.47	136.70	0.21	0.15
סלע	349.87	347.34	0.14	0.04
סנונית	517.96	507.81	1.59	0.31
סער	426.84	418.97	3.15	0.76
ספיר	181.75	181.28	0.40	0.22
עדיף	417.85	410.05	3.94	0.97
עידית	928.65	922.34	13.27	1.46
עידן	493.93	486.97	1.97	0.41
ענבר	1285.20	1258.78	1.48	0.12
ענת	2850.80	2828.01	78.92	2.87
עפרוני	484.68	474.00	1.07	0.23
ערמון	137.84	135.26	−0.46	−0.34
פרא	1820.10	1784.96	12.14	0.68
צבר	586.14	574.64	2.01	0.35
צופית	533.61	523.13	4.59	0.89
צוק	122.95	122.47	0.13	0.11
צמיר	1093.45	1071.19	0.84	0.08
צמרות	579.61	571.32	4.67	0.82
צפרת	1900.72	1864.22	3.16	0.17
קלע	2506.03	2493.50	18.60	0.75
רונית	20709.96	20539.18	245.06	1.21
רימון	129.69	129.46	−0.22	−0.17
רקפת	838.24	824.51	0.41	0.05
רשף	424.06	415.32	1.29	0.31
שבלים	438.01	429.56	1.09	0.25
שחם	340.99	337.45	0.63	0.19
שירה	484.83	481.68	3.55	0.74
שמיר	394.92	387.23	0.50	0.13
שנהב	952.37	938.71	10.79	1.16
שקד	1053.31	1027.83	17.53	1.74
שכוי	184.32	180.70	0.20	0.11
תאנה	281.80	279.26	2.91	1.05
תדהר	639.92	636.74	7.09	1.13
תירוש	529.99	523.66	0.47	0.09
תמר	234.08	229.70	0.17	0.07
[illegible]	[illegible]	193.37	0.69	0.36
תרשיש	1470.24	1441.60	1.43	0.10
תשרי	523.77	521.63	2.14	0.41

שערי אגרות החוב

סדרה	שער	שינוי
3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)		
3601	40407	+16
3602	37265	+15
3603	34662	+14
3604	30469	−800
3605	28354	−749
3606	26691	−724
3607	24899	−105
3608	23544	−103
3609	22411	−100
3610	20402	+8
3611	19748	+56
3612	18986	−59
3613	18342	+7
3614	17264	−443
3615	16567	+6
3616	14969	+5
3617	14289	+229
3618	13651	+5
3619	12492	+5
3620	11990	+200
3621	11228	+4
3622	10066	−104
3623	9452	−100
3624	8899	−95
3625	8146	+5
3626	7535	+5
3627	6989	+5
3628	6450	−65
3629	6165	−62
3630	5829	−60
3631	5339	−11
3632	5027	−10
3633	4749	−10
3634	4190	+12
3635	3965	+12
3636	3817	+12
3637	3585	+1
3638	3336	+1
3639	3055	+1
3640	2538	+9
3641	2244	+8
3642	1996	−14
3643	1732	−13
3644	1602	+46
3645	1445	+42
3701	1153	— —
3702	887.1	+0.4
3703	787.4	+12.7
3704	674.5	+11.1
3751	362.9	−4.9
3752	140.7	−0.7
3753	135	−0.7
3901	130.8	−1
3902	128.4	−0.9
3903	127.4	−1
3904	125.4	−0.9
3754	128.1	+1.1
3755	123.4	+1
3756	119.1	+1
3757	116.9	+1
3758	115	— —
3759	112.7	— —
3760	111.2	+0.1
3761	108.6	— —
3762	108.9	— —
3763	105.6	+0.1
3764	104.4	+0.9
3765	102	+1
3766	100.7	+0.9
3791	107.2	−0.9
3792	105.3	−0.8
3826	126	+0.5
3827	123.7	+0.6
3828	119.4	+0.6
3829	117.1	+0.5
3830	114.7	+0.1
3831	114.3	— —
3832	112.8	+0.1
3833	110.2	— —
3834	110.5	+0.1
4.25% שגיא		
4101	377.9	+2.5
4102	148.1	+0.1
4103	142.2	+0.1
4104	137.7	— —
4301	137.7	— —
4302	134.4	— —
4303	133.4	— —
4304	131.4	+0.1
4105	114.6	— —
4106	114.8	— —
4107	111.3	— —
4108	109.4	+0.1
4109	106.3	−0.3
4110	105.1	−0.3
4201	132	−0.2
4204	122.9	−0.2
4205	120.6	−0.2
4206	118.1	+0.1
4207	117.8	+0.1
4208	116.2	— —
4209	113.6	— —
4210	113.8	+0.1
4211	110.3	— —
4212	110.4	+1.8
4213	107.8	+1.8
3501	192500	— —
3502	189150	— —
3503	170500	— —
3504	169300	— —
3505	162999	−201
3521	160100	+700
3522	155100	+500
3523	147700	— —
3524	146200	— —
3525	143600	— —
3526	143500	+400
3527	140700	+100
3528	136955	+100
3529	136400	— —
3530	132960	+50
3531	131500	−500
3532	127950	— —
3533	128100	+300
3534	121100	−400
3535	128400	— —
3536	128599	−3
3537	128100	— —
3538	120550	+150
3539	120100	+600
3540	119100	−1000
3541	116100	— —
3542	115500	— —
3543	109700	+700
3544	109800	— —
3545	106800	— —
3546	106800	— —
3547	106350	— —
3548	106500	— —
3549	100750	— —
3550	100313	+100
3551	100260	— —
3552	92000	+296
3553	91950	— —
3554	92000	— —
3555	91900	— —
3556	87400	+102
3557	88200	— —
3558	87550	— —
3559	84450	— —
3560	79979	— —
3561	79700	— —
3571	79250	+100
3572	81300	— —
3573	79815	— —
3574	73550	— —
3575	73593	+29
3576	73447	+30
3579	67838	+23
3577	73955	+29
3578	68368	+27
3580	62977	+20
3581	59803	+24
3582	55182	+22
3583	52952	−96
3584	50434	−96
3585	47908	−95
3586	42096	+16
3588	42046	+17
3589	38396	+15
3587	42389	+16
3591	38654	+15
3592	38624	+15
3593	38579	+15
3590	37295	−1055
3595	35529	−1041
3594	38763	+1099
5% מלווה פיתוח (בריבה כפולה)		
2001	158100	— —
2002	157400	+300
2003	153500	+1800
2004	152200	−610
2005	145000	— —
2006	143127	— —
2007	140350	+350
2008	140600	+400
2009	141251	+351
2010	140425	+125
2011	137392	+342
2012	138800	+415
2013	137600	+200
2014	134400	+400
2015	134800	+100
2016	136210	— —
2017	132500	+400
2018	131400	+400
2019	130350	+900
2020	126500	+900
2021	126900	+400
2022	118752	— —
2023	123700	+400
2024	116100	+200
2025	116100	— —
2026	115600	+500
2027	111500	+100
2028	111800	+200
2029	106600	— —
2030	106000	— —
2031	103000	+200
2032	102335	−3165
2033	96916	— —
2034	99000	— —
2035	88900	+200
2036	89400	+300
2037	84000	— —
2038	84800	+300
2039	88500	— —
2040	81700	— —
2041	77100	— —
2051	77400	+200
2052	78730	+600
2053	75287	−1424
2055	69692	−1377
2054	74599	+2110
2056	69382	+2046
2057	76204	+2146
2059	69821	+2048
2058	63938	−1802
2060	59249	−1740
2061	41985	+14
2062	38349	+13
2063	36610	+15
רמון		
7006	199.9	+0.7
7007	186.1	−0.8
7008	176.9	−0.8
7009	177.8	+0.7
7010	168.6	+0.1
7011	160.3	+1.5
7012	154.7	+1.4
7013	146	+1.4
7014	125.7	+0.5
7015	104.9	+0.4
7016	107.5	+0.5
7017	106.8	+0.4
7018	106.6	+0.4
7019	107.1	+0.4
7020	106.9	+0.4
7021	105.9	+0.4
7201	105.3	+0.1
גלבוע		
6101	13745	−29
6102	8289	+64
6103	7513	−42
6104	6872	+10
6105	6515	+10
6106	6363	−25
6107	6128	−23
6108	4574	+14
6109	4164	+14
6110	4093	+15
6111	3418	+12
6112	3316	+11
6113	2252	+34
6151	892.2	+12.2
6152	855.4	+11.3
6153	728.7	+2.4
6154	717.3	+2.4
6155	471.6	+15.3
6156	378.7	+6.2
6157	279.9	−7.2
6158	265.6	−6.8
6159	224.5	−5.9
6160	210.8	−2.2
6161	203.4	−2.2
6162	188.9	+2.5
6163	170	— —
6164	165.7	+0.1
6165	159	+2.4
6166	148.1	−2
6167	144.9	−2
6168	142.9	−1.9
6169	135.1	+0.5
6170	125.5	−1.8
6171	91.6	+0.5
6172	90.5	+0.3
6801	96.5	+1
ארמון		
2508	111.2	+0.2
צמודות זהב		
5 יוד	126	+1
100% מט"ח		
אל אופ	1391	— —
אלביט	219	— —
אלתא	1238	+2
אלסינט	2262	+12
מאוטקס	981	+2
תדיר 84	102.6	— —
תדיר 85	391	— —
זהב הש	237.2	+1.4
ריס הש	204	−2.3
כור	176.5	— —
כלל	470	— —
מ.צמ ד	198	— —
מ.צמ ם	276	— —
מ.צמ י	316	— —
דן	122	−0.2
סל בת	174.7	+3.7
תיעוש	228.4	+5
מדד/מט"ח		
בלת	141.4	+0.4
ריס הש	154.5	−1.6
כור	144.9	+0.1
כלל	186.8	+0.1
מג ריס	148.5	+0.2
משא מן	140.5	— —
משא מן	137.9	+0.1
משא מן	127	+0.1
לאומי	135.1	+2.2

שערי מטבע חוץ 10.9.87

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.55	1.62	1.5861	1.6059	1.55	1.62	1.5841	1.6039	1.55	1.62	1.5851	1.6050	1.5948	−0.0059
1 לי"ש	2.54	2.66	2.6075	2.6401	2.56	2.68	2.6043	2.6368	2.56	2.69	2.6114	2.6443	2.6226	−0.0143
1 מארק גרמני	0.86	0.90	0.8780	0.8890	0.86	0.90	0.8767	0.8876	0.86	0.90	0.8786	0.8897	0.8834	−0.0029
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2628	0.2661	0.25	0.27	0.2621	0.2653	0.25	0.27	0.2622	0.2655	0.2640	−0.0008
1 גולדן הולנדי	0.76	0.80	0.7804	0.7901	0.76	0.80	0.7803	0.7900	0.76	0.80	0.7796	0.7894	0.7846	−0.0026
1 פרנק שווייצרי	1.04	1.08	1.0613	1.0745	1.04	1.09	1.0590	1.0723	1.04	1.09	1.0620	1.0754	1.0670	−0.0043
1 כתר שוודי	0.24	0.25	0.2492	0.2523	0.24	0.26	0.2488	0.2519	0.24	0.26	0.2492	0.2523	0.2504	−0.0007
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.2392	0.2422	0.23	0.25	0.2388	0.2418	0.23	0.25	0.2389	0.2419	0.2404	−0.0007
1 כתר דני	0.22	0.23	0.2274	0.2302	0.22	0.23	0.2270	0.2299	0.22	0.23	0.2274	0.2302	0.2286	−0.0001
1 מרק פיני	0.35	0.37	0.3617	0.3662	0.35	0.37	0.3612	0.3657	0.35	0.38	0.3613	0.3658	0.3636	−0.0012
1 דולר קנדי	1.17	1.22	1.1984	1.2134	1.18	1.23	1.1990	1.2140	1.17	1.23	1.1970	1.2120	1.2048	−0.0006
1 דולר אוסטרלי	1.09	1.20	1.1539	1.1683	1.11	1.20	1.1517	1.1661	1.12	1.20	1.1519	1.1663	1.1595	0.0017
1 ראנד דרא"פ	0.51	0.61	0.7796	0.7893	0.47	0.79	0.7783	0.7880	0.49	0.69	0.7787	0.7885	0.7825	−0.0019
10 פרנק בלגיים	—	—	0.4226	0.4279	—	—	0.4227	0.4279	—	—	0.4228	0.4281	0.4248	−0.0016
10 שילינג אוסטריים	1.22	1.28	1.2484	1.2640	1.22	1.28	1.2465	1.2621	1.22	1.29	1.2491	1.2648	1.2549	−0.0046
1000 לירות איטלקיות	1.18	1.25	1.2131	1.2282	1.19	1.26	1.2098	1.2248	1.19	1.27	1.2127	1.2280	1.2188	−0.0041
100 ינים יפאניים	1.09	1.14	1.1138	1.1277	1.09	1.15	1.1128	1.1267	1.09	1.15	1.1139	1.1279	1.1190	−0.0058

נציגי המחתרת הכורדית בקופנהאגן:

כ־40 כפרים כורדיים הותקפו מאז חודש אוגוסט בגז עצבים

העיתון "פרנקפורטר אלגמיינה": מתוכנן טראנספר של מיליון כורדים מאזור קירקוק לדרום המדינה

מאת אליהו זהבי

קופנהאגן. נציגי המחתרת הכורדית סיפרו במסיבת עיתונאים בקופנהאגן כי מאז אוגוסט הותקפו 40 כפרים כורדיים באזור 'סולאמאניה' בנשק כימי ואנשים רבים נפגעו בגז חרדל וגז עצבים. לדבריהם, המפעל המייצר נשק כימי מצוי ליד העיר סאמארה.

שניים מבין שלושת ארגוני המחתרת הכורדית, האחת בראשות בארזאני והשניה בפיקוד טאלאבני, משתפים כיום פעולה עם צבא איראן נגד עיראק.

נציגי המחתרת הכורדית אמרו כי ההכרעה במלחמה בין איראן לעיראק לא תיפול במפרץ הפרסי, כי אם באזור הרי כורדיסטאן: כאשר יצליחו הכורדים לכבוש את שדות הנפט של עיראק בקירקוק תוכרע המלחמה.

שליחי הכנסיה הנוצרית בעיראק דיווחו לאחרונה כי עיראק מתכננת להשלים עד סוף שנה זו "טראנספר" של מיליון כורדים מאזור קירקוק אל דרום המדינה. ידיעות דומות פורסמו מספר פעמים בחודשים האחרונים, אולם מספר המגורשים נאמד רק בעשרות אלפים. את הידיעה על כוונות לגרש מיליון כורדים פירסם אתמול העתון "פראנקפורטר אלגמיינה".

מקורות בלונדון:

בון נאותה לשחרר בסתר אחד משני האחים חמאדי

תמורת שחרור שני אנשי העסקים הגרמניים בלבנון

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). למרות הכחשותיה הסכימה ממשלת בון בנושאי לשחרר את אחד משני האחים חמאדי כחלק מן העיסקה לשחרורם של שני אנשי העסקים הגרמניים בלבנון. חמאדי, אחיו של חוטף מטוס טי.וו.איי. יגורש מגרמניה בתוך חודשים. טענה זו המצוטטת בלונדון מפיהם של "מקורות טובים מהימנים בביירות", מחזקת את השערותיה של הממשלה הבריטית כי הלמוט קוהל נתן את ידו לעיסקה עם החוטפים.

ממשלת גרמניה הבהירה לשגריר בריטניה בבון כי שום עיסקה לא נעשתה עם החיזבאללה למען שחרור בני־הערובה שהיו מוחזקים בלבנון, אולם הבריטים מתייחסים בספקנות לנסיונות הרגעה אלה. ה"טיימס" טוען כי גם האח שחטף את המטוס בעצמו ושארה"ב רצתה בהסגרתו אליה, כלול בעיסקה. הוא יישפט בקרוב, יקבל עונש מאסר קצר ויישלח בעקבות אחיו ללבנון.

השגריר אמנם אמר למשרד החוץ הגרמני כי הוא מאמין להודעותיה, אולם בלונדון משוכנעים כי עיסקה בין הממשלה או בין חברת סימנס, בברכתה של הממשלה, אכן נעשתה עם אנשי החיזבאללה. מרגרט תאצ'ר הורתה לחקור את העניין עד לפרטיו הקטנים כדי להגיע לסוד השחרור התמוה. הבריטים מרגישים כי היום בו נחטף אלפרד שמידט היה גם היום בו נחטף טרי ווייט. עיסקה מאחורי הגב של בריטניה עלולה לפגוע במאמצי שחרורו של הבמאי האנגליקני ועוד בריטים חטופים אחרים. הבריטים משוכנעים כי במסגרת העיסקה ישוחרר גם בן הערובה הגרמני השני בקרוב.

פקידים בבירה האנגלית הצביעו על כך שגרמניה שיגרה מברקי תודה לממשלות סוריה ואיראן על השחרור, כהוכחה לקיומה של עיסקה. העובדה ששמידט מוחזק במקום סתר בגרמניה מחזקת את חשדותיהם. לכך יש להוסיף את ביקורו בטהראן של אחד מראשי האופוזיציה בגרמניה.

בנו בן ה־16 של הסופר הסובייטי הגולה אלכסנדר סולז'ניצין, ירמולאי, נראה כאן בהגיעו לבית הספר הבריטי היוקרתי איטון, שם ילמד יחד עם בני משפחות האצולה והממון הבריטיות הלומדים בבית־ספר זה. (צילום איפי)

משטרת מיאמי נקטה אמצעי ביטחון חמורים

זונות וסוחרי סמים סולקו מהאזור בו יגור האפיפיור

שכונת המגורים המיועדת של האפיפיור הפכה למבצר • בין הממתינים לבואו – מפגינים קתולים המתנגדים למשנתו המחמירה בנושאי הפלות מלאכותיות, מין לפני הנישואין, גירושין ומינוי נשים לתפקידי כמרים

מיאמי (ע"ח). אמצעי בטחון חסרי תקדים ננקטו במיאמי לקראת בואו של האפיפיור יוחנן פאולוס, לתחנתו הראשונה בסיור בארה"ב, שבמהלכו ינסה להוסיף לשמירת הילכותיו האורתודוכסיות לגבי מין, חטא וכמורה. זהו ביקורו השני של האפיפיור בארה"ב תוך שמונה שנים.

דובר משטרת אזור מיאמי אמר, "מעולם לא ראינו מבצע בטחוני גדול יותר". צוללנים של המשטרה חיפשו אחר חומרי נפץ לאורך החוף מול האחוזה בה עמוד להיפגש האפיפיור והנשיא רייגן, בחוף האוקינוס האטלנטי. גם לאורך מסלול הנסיעה של שיירת האפיפיור, מרחק של שלושה ק"מ, חיפשו כוחות הביטחון אחר מטעני חומרי נפץ, סילקו רוכבים למכונית עיתונים ובדקו את הבתים משני צדי הנתיב. שכונת המגורים בה עומד האפיפיור לבלות את הלילה, הפכה למבצר, ועל גגות רבים הוצבו צלפים של המשטרה. המשטרה גם סילקה זונות וסוחרי סמים משכונת "הפנסים האדומים" הסמוכה.

לאפיפיור המתינו מפריעים רבים. אך גם מפגינים קתוליים, המתנגדים למשנתו הקשוחה בענייני הפלות מלאכותיות, מין לפני הנישואין, גירושין ומינוי נשים לתפקידי כמרים.

פעילים הומוסקסואליים, הרוגזים על ההצהרה שהשמיע לאחרונה האפיפיור נגד ההומוסקסואליות, מתכוונים לקיים הפגנה ליד האחוזה בה הוא אמור להיפגש עם רייגן.

תריסר מנהיגים יהודיים לבושים במדים של מחנה ריכוז, התכוננו ל"הפגנת תפילה" בנמל התעופה של מיאמי כדי להביע את זעמם על הראיון שהעניק האפיפיור ביוני לנשיא אוסטריה קורט ואלדהיים.

מנהיגים יהודיים אמריקאיים עומדים להיפגש היום עם האפיפיור, ומקורות יהודיים יודעי דבר אמרו כי הם ימתחו בפומבי ביקורת על האפיפיור על שנפגש עם ואלדהיים.

10 איראנים חמושים השתלטו על בניין שגרירותם באוסלו

הפעולה נועדה להתריע על מאסרים פוליטיים באיראן

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

קופנהאגן. עשרה איראנים חמושים השתלטו אתמול על שגרירות איראן באוסלו, נורווגיה הנמצאת ברחוב הדיפלומטים, דראמאך גאטאן, בו שוכנת גם שגרירות ישראל. זמן קצר לאחר ההשתלטות נראה מיפקד הכוח האיראני יוצא מבניין השגרירות פצוע ברגלו.

מיפקד הכוח תבע מהמשטרה להפעיל כוח כדי לשחרר 11 בני ערובה שנותרו בשגרירות. פחות מארבע שעות לאחר ההשתלטות הסכימו האיראנים לצאת עם ידיהם מעל לראשם, תוך התניית תנאי יחיד: נוכחות מצלמות הטלוויזיה מול שערי הכניסה לבנין.

מיד עם הגיעה הודיע כוחות משטרה לבנין ומצאו את עובדי השגרירות כפותים לכסאות בקומה השניה של הבניין. שניים מהם נפצעו קלות. מטרת הפעולה היתה להתריע על מאסרים פוליטיים באיראן.

הוחלט להקדים הבחירות בטורקיה בשנה

אנקרה (ע"צ). בחירות כלליות ייערכו בטורקיה ב־1 בנובמבר 1987 — החלטה זו נתקבלה אתמול על ידי בית־הנבחרים של טורקיה שזומן לישיבה שלא מן המניין, לפי הצעת ראש הממשלה תורגוט אוזל. מועד זה מקדים בשנה את הבחירות. ההחלטה נתקבלה ברוב של 246 נגד 100 קולות.

בינתיים נמסר, כי לפי מניין רשמי של קולות המשתתפים במשאל העם, צידדו 50.16 אחוז מכלל המצביעים בביטול ההגבלות שהוטלו בעבר על כמה מבין המנהיגים הראשיים של המדינה.

ראש ממשלת דנמרק הציג את ממשלתו החדשה

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

ראש ממשלת דנמרק הציג היום את ממשלתו החדשה הזקוקה לתמיכת שתי מפלגות עויינות זו לזו, המפלגה "הראדיקלית־סמאלית", ומפלגה אלטרה־ימנית, כדי לזכות באמון של 90 צירי הפרלמנט. בממשלה משתתפות ארבע מפלגות שלהן רק 70 מבין 175 צירים.

תודה רבה
רנטו מורטו!
על שהבאת אלינו את
המטבח האיטלקי האמיתי
VALENTINO'S
הייאט ריג'נסי ירושלים
HYATT REGENCY JERUSALEM
רח' לח"י 32, ירושלים 97665.
טלפון: 821 333 (02).

גדל אחוז הרווקים בגילאי 34 — 30

קובע דו"ח לשכת מיפקד האוכלוסין האמריקאית

וואשינגטון (ע"ח). גדל והולך מספרם של אמריקאים צעירים הדוחים את הנשואין עד סוף שנות ה־20 לחייהם ואפילו עד ראשית שנות ה־30 — מסרה אתמול לשכת מיפקד האוכלוסין האמריקאית.

בדו"ח השנתי של הלשכה נאמר כי "אחוז האנשים בשנות ה־20 לחייהם, שמעולם לא נישאו, עלה בצורה דרמטית מאז 1970." הלשכה ציינה כי רוב האמריקאים נישאים בסופו של דבר, אולם אחוז הרווקים גדל בצורה משמעותית בקרב אלה שהם בגיל 30 עד 34 שנה.

דובר של לשכת מיפקד האוכלוסין הסביר: "נראה בעליל, כי יעדים בחינוך ובקריירה זוכים לקדימות על פני הקמת משפחה. אך זהו גם עניין כלכלי פשוט. אנשים צעירים פשוט נשארים זמן רב יותר בבית הורים ובמקרים מסויימים לעולם אינם עוזבים בית זה, שכן הקמת משפחה נעשית יותר ויותר יקרה."

עיתון כוויתי:

איראן הרדימה חיילים בגז מרדים בכיבוש חצי האי פאו

משקיפים: העיראקים מנסים לחפות על המפלה

בגדד (ע"מ). העיתון הפלשתיני המופיע בכוויית, "אלצוהרה", טוען כי הצבא העיראקי חשף תכנית סודית איראנית להרדמת חיילים באמצעות צינורות גז מרדים. העיראקים גם טוענים שהאיראנים הצליחו לבצע את תכניתם.

מקורות צבאיים עיראקיים טוענים כי הכוחות האיראניים עשו זאת בזמן כיבוש חצי האי פאו ובהתקפות האחרונות על הגבול העיראקי.

מדינה תעשייתית אירופית היתה צריכה לעזור לאיראנים, לפי התכנית, להניח צינורות גז מרדים מול קו המגע — טוען "אלצוהרה".

ככל הנראה, סבורים משקיפים, נועדו סיפורים אלה לחפות על המפלות שספגו העיראקים בכיבוש האי פאו ע"י האיראנים.

ערכה את המדור: עדה אושפיז

הסתדרות הגימלאים בישראל
בשיתוף עם האוניברסיטה הפתוחה
מודיעים על פתיחת הרשמה לתכנית השתלמות חדשה
לגימלאים לומדים

יתקיימו לימודים בנושאים הבאים:

- תולדות עם ישראל
- בעיות חברה ומשטר בישראל
- מבוא לתולדות האמנות
- פילוסופיה יוונית מהי?
- אנגלית־שיחות
- ערבית של אמצעי התקשורת
- מבוא לדרכי האזנה
- בריאות – הבחירה בידך
- מבוא לפסיכולוגיה חברתית
- תקשורת בעברית

הקורסים מבוססים על ספרי הלימוד של האוניברסיטה הפתוחה.
הלימודים יתקיימו בתל־אביב.ובתשד"ק אחת לשבוע בשעות הבוקר ו/או הערב.
בדבר פרטים נא לפנות בימים א'–ה' בין השעות 12.00–09.00
למר חיים סלמור או הגב' רחל מירסקי בטל' 03־263211 או לטל' 03־422601

אוניברסיטת תל-אביב

קורסים והשתלמויות
ביחידה ללימודי־חוץ
ליישום — להעשרה — להשכלה כללית

נובמבר 1987 — ינואר 1988

הקורסים מיועדים לקהל הרחב ומתקיימים בשעות הבוקר והערב
בין נושאי הקורסים:

- ★ אנגלית — דיבור, כתיבה, קריאה
- ★ צרפתית, ספרדית, גרמנית, איטלקית
- ★ ניהול כללי
- ★ יחסי עבודה וניהול כ"א
- ★ התנהגות ארגונית
- ★ כלכלה, חשבונאות, שיווק
- ★ משפט, קרימינולוגית
- ★ האדם במעגל חייו
- ★ פסיכולוגיה, יחסי אנוש
- ★ קורסים לדוברי אנגלית
- ★ קורסים לדוברי ספרדית
- ★ מדעי החיים
- ★ יהדות, פילוסופיה, ספרות
- ★ תיאטרון, אמנות, מוסיקה

פרטים והרשמה: אוניברסיטת ת"א – היחידה ללימודי חוץ, קריית האוניברסיטה, רמת־אביב רח' קלאוזנר 8 (ליד בניין הלפסון להנדסה). טל: 425452, 420388, בשעות: 10–13, 17.30–19. תלמידים שלמדו בתשמ"ז יקבלו ידיעון לבתיהם.

גזור ושלח

לכבוד אוניברסיטת ת"א – היחידה ללימודי חוץ, רמת־אביב, ת"א 69978
נא לשלוח לי את הידיעון לסמסטר א' תשמ"ח
השם ....
הכתובת והמיקוד ....

אפשר להפסיק לעשן - ולתמיד.
ניקורט - טבליות לעיסה, המאפשרות לך
שתי הערות!
להתגבר על הצורך בעישון.
לאור פניות הציבור החוזרות ונישנות ובהמשך לתוכנית הטלויזיה "תצפית" מתאריך 9.9.87

1 את התכשיר "ניקורט" להפסקת עישון אפשר לקבל אך ורק לפי מירשם רופא.
2 כדי להצליח ולקבל תוצאות נכונות חייבים להיוועץ ברופא המשפחה.
nicorette ניקורט
תכשיר עזר תרופתי לגמילה מעישון

صكنا من الأهل

ברחבי המדינה

נשיא אוניברסיטת תל־אביב, פרופ' משה מני, בחוות דעת לפרקליטות:

"השימוש שעשה פרופ' סוקולובסקי בכספי האוניברסיטה — לא חריג"

פרופ' סוקולובסקי, לשעבר סגן נשיא אוניברסיטה תל־אביב לפיתוח ומחקר, מסתמך על חוות דעת זו בבקשתו לעכב את ההליכים המשפטיים נגדו ● הוא מואשם כי קיבל כספים לטיסה לחו"ל, בתוספת אש"ל לעבודה ומחקר, אך בפועל לא שהה בחו"ל באותם מועדים ● חוות־דעתו של פרופ' מני סותרת עדויות שגבתה המשטרה מבכירים באוניברסיטה

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

נשיא אוניברסיטת תל־אביב, פרופ' משה מני, מסר באחרונה לפרקליטות מחוז תל־אביב חוות־דעת, שבה טען כי שימוש שעשה פרופ' מרדכי סוקולובסקי בכספי אש"ל וכרטיסי טיסה — ושבגללו הוא כואשם בגניבה ובמרמה — הוא בבחינת "בעניינים לא חריגים".

בהסתמכו על חוות־דעת זו, היוצרת את הרושם כי מדובר בנורמה באוניברסיטת תל־אביב, ביקש היום סוקולובסקי, לשעבר סגן נשיא האוניברסיטה למחקר ופיתוח, מהיועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, לעכב את ההליכים המשפטיים נגדו. חוות־דעת זו הוגשה לפרקליטות לפני שבועות אחדים.

שלב שמיעת ההוכחות במשפטו של סוקולובסקי נקבע ל־4.10 בפני

פרופ' מרדכי סוקולובסקי

פרופ' משה מני

השופט אליהו מצא, ועד אז אמור חריש לתת את החלטתו באשר לבקשת סוקולובסקי.

יצויין כי חוות־דעתו של פרופ' מני עומדת בסתירה לדברים שמסרו בכירים במשטרה (בעת חקירת סוקולובסקי) מנכ"ל האוניברסיטה, השב שלה היועץ המשפטי שלה.

על עדויותיהם של בעלי תפקידים בכירים אלה, ביססה התביעה את כתב האישום נגד סוקולובסקי.

כתב האישום נגד סוקולובסקי (51) הוגש לפני שנתיים וחצי לבית המשפט המחוזי בתל־אביב, לאחר שהיועץ המשפטי לממשלה דאז, פרופ' יצחק זמיר, דחה את טענות פרקליטו במסגרת זכות־יתר שניתנה לו ("שימוע"). עקב הגלתת זמיר, הגישה התובעת, עו"ד ליה לבנון. כתב־אישום זה האשם סוקולובסקי בגניבות ובמעשי מרמה בהיקף של יותר מ־20 אלף דולר.

התובעת ראתה את המעשים בחומרה, וכתבה בסוף כתב האישום את הדברים האלה: "הנסיבות המחמירות התבטאו בשיטתיות שבמעשיו (של הנאשם, צ.ה.) בתקופה הארוכה שבה נטל במרמה כספים, שמעולם לא התכוון ולא החזיר לאוניברסיטה, ובסכומים הגבוהים שהצטברו לאורך השנים. כל זאת כאשר הנאשם משמש בתפקיד בכיר באוניברסיטה, ועד לבעיות התקציב שלה".

התביעה טוענת כי נסיעותיו לחו"ל של סוקולובסקי מומנו ממקורות כספיים ומקרנות של האוניברסיטה. כשהכספים כולם מגיעים לתקציב האוניברסיטה. באותו עניין הזכירה התובעת ארבעה מקורות כספיים: "קרן השתלמות", "קרן שבתנך", "תקציב רשות המחקר" ו"תקציב שוטף". נטען כי הנאשם קיבל כספים לרכישת כרטיסי טיסה לחו"ל, בתוספת אש"ל לצורכי עבודה ומחקר, אולם בפועל לא שהה בחו"ל באותם מועדים. בין הנסיעות שלא היו בפועל, נטען בכתב האישום, היו נסיעות לארצות־הברית ולמזרח הרחוק.

הנאשם השני בתיק זה הוא אביו, יהודה סוקולובסקי, בעל משרד נסיעות "וולרד־טורס" בתל־אביב. הוא מואשם כי סייע לבנו לגנוב חלק מהכספים.

שני הנאשמים כפרו באשמות נגדם.

בשבוע שעבר נערכה לפני השופט מצא ישיבת תזכורת במשפטם של השניים. נציגת הפרקליטות הודיעה כי פרקליט מחוז תל־אביב, עו"ד אהרון שרד, מסר לחריש חוות־דעת שיש בה משום תמיכה מסויימת בבקשת שני הנאשמים לעכב נגדם את ההליכים. בימים אלה, עקב חוות־דעתו של מני, נבדק הנושא מחדש בלשכת היועץ המשפטי לממשלה.

בשבוע שעבר העיר השופט מצא לנציגת הפרקליטות שתראג לסמור לחריש כי מן הראוי להחליט בבקשה זו בהקדם האפשרי, בהתחשב בעובדה שבשלב ההוכחות במשפט נקבע לעוד שלושה שבועות.

סופר "הארץ" פנה השבוע לקבל את תגובתו של נשיא אוניברסיטת תל־אביב. דובר האוניברסיטה השיב כי פרופ' מני שהה בחו"ל.

מנכ"ל משרד התקשורת:

קול אמריקה יתחיל לשדר מהערבה — ב־1993

המכרזים לתכנון התחנה יפורסמו בראשית נובמבר

(ע). המכרזים לתכנון תחנת השידור של "קול אמריקה" שתוקם בערבה, יפורסמו בתחילת נובמבר, ואם לא יהיו עיכובים בלתי־צפויים, תתחיל לשדר כבר ב־1993.

מנכ"ל משרד התקשורת, בן עמי גוב, מסר על כך אתמול, בעת ביקור בעט. הוא ציין כי שלשום שוחח עם הנוגעים בעניין בארה"ב, ואלה מסרו לו את התאריך המיועד לפרסום המכרזים. הקונגרס אמור לאשר בתוך חודש את התקציב המיועד להקמת התחנה.

על־פי המתוכנן, אמורה העבודה להימשך ארבע עד חמש שנים.

לדברי גוב, יושקעו בהקמת התחנה 280 מיליון דולר, שמתוכם יזכה המשק הישראלי בסכום הנאמד ב־160 מיליון דולר, בעבודה ובחומרים.

היום דיון ראשון של הבוררים בפיטורי השחקנית ויינגרטן

מאת טלית בהנא
סופרת "הארץ" בחיפה

היום תתקיים בתל־אביב ישיבה ראשונה של ועדת הבוררות שהוקמה לדון בנושא פיטורי שחקנית התיאטרון העירוני חיפה, עפרה ויינגרטן. בוועדה חברים חמישה בוררים: בראשה עומד יעקב אגמון, וכן חברים בה השחקנית חנה מרון, ד"ר דוד אלכסנדר, זאב סרמן, ופרופ' עליזה שנהר.

לפני כחודשיים סרבה השחקנית לקבל תפקיד של נאצית במחזה של יוסף מונדי "הלילות העליזים של פרנקפורט". הנהלת התיאטרון תבעה ממנה משמעת ועמדה על השתתפותה במחזה, שאם לא כן תפוטר.

הוועדה אמורה לדון תחילה בקביעת אופני עבודתה. מנכ"ל תיאטרון חיפה, נעם סמל, שוחח לישיבה שתתקיים היום, אמר כי יתכן שבהמשך עבודתם יחליטו חברי הוועדה לקיים דיון מרתוני בחיפה, ולזמן את כל הצדדים — המנהלים האמנותיים יהושע סובול וגדליה בסר, השחקנית ונציג השחקנים — לישוב הסכסוך בנושא.

חשוד שזומם לרצוח שני קציני משטרה טוען: אשתי העלילה עלי

(ע). הדיון בהמשך מעצרו של תושב חולון, החשוד בקשירת קשר לרצוח שני קציני משטרה, נדחה למחרתיים בבית־משפט השלום בתל־אביב, לאחר שסניגורו ביקש שהות לעיין בתיק.

נציג המשטרה טען אתמול, בהסתמכו על חומר חסוי שהוגש לשופט יצחק בר־אל, כי אמנון מנג'ם (31) מחולון חשוד בקשירת קשר עם אחר לרצוח שני קציני משטרה. כמו כן הוא חשוד בהחזקת סם אדולן. לחשוד יש עבר פלילי.

עו"ד ד"ר פנחס גולדשטיין, סניגורו של החשוד, טען כי מרשו מכחיש כל קשר לפרשה, וטוען כי כל העניין אינו אלא עלילה של אשתו עליו. עוד טען כי קיבל לידיו את התיק "רק לפני דקות אחדות", וביקש שהות ללמוד את החשדות נגד מרשו.

מעצר החשוד הוארך בשלב זה עד יום א'.

עוד תאומי מבחנה — באסף הרופא

מאת ערגה אריזור
סופרת "הארץ"

זוג תאומים שני נולד אתמול בבית החולים אסף הרופא, לאחר טיפול ביחידה להפריה חוץ־גופית. זו הלידה החמישית עקב טיפול כזה ביחידה, הפועלת זה שנה וחצי.

ביחידה פותחו שיטות מתקדמות וחדישות שהגדילו ל־30% את הסיכוי להיכנס להריון עקב טיפול בתרופות, ול־40% — לאחר השתלת עוברים שהופרו במבחנה.

מנהל המחלקה הגינקולוגית של בית החולים, פרופ' אליהו כספי, מסר כי הגדלת הסיכוי לכניסה להריון הושגה באמצעות שימוש בתרופות ושינויי הטכניקה של החזרת העוברים. העוברים מוחזרים בשני שלבים, בהפרש של 24 שעות בין שלב לשלב.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

עונשי מאסר ל־3 חיילי מילואים שסירבו לשרת מעבר ל"קו הירוק"

תת־אלוף דוד לסקוב, איש חיל ההנדסה, חגג אתמול את יום הולדתו ה־85. כמה עשרות מחייליו של איש צבא הקבע הוותיק ביותר בעולם, מפקד "יפתח", הפתיעו אותו בעוגת קרם גדולה. (תצלום: דובר צה"ל)

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

שלושה חיילי מילואים, שסרבו לשרת מעבר לקו הירוק, נידונו אתמול לעונשים של שבעה עד 28 ימי מחבוש.

החיילים הם: דניאל בלטמן (34), שרון נוראני (27) ולב גרינברג (34).

השלושה, המשרתים ביחידת מילואים של הנ"א, התייצבו שלשום למילואים בבסיס צה"ל בירושלים, וכאשר נאמר להם כי עליהם לשרת מעבר לקו הירוק, סירבו וביקשו לשרת בשטח שבתוך גבולות הקו הירוק. לאחר שהוזהרו, הועמדו לדין.

בלטמן ונוראני נדונו לשבעה ימי מחבוש כל אחד, ואילו לב גרינברג נדון ל־28 ימי מחבוש.

דוברי תנועת "יש גבול", שגרינברג הוא אחד מפעיליה, הבהירו כי לדעתם הוארכה תקופת מאסרו של גרינברג בשל הרקע האידיאולוגי והמצפוני שהוביל לסירובו. עוד נמסר כי סירוב חיילי היחידה לשרת מעבר לקו הירוק היה כה נרחב, עד כי מפקדי היחידה השתמשו במשפטים כאמצעי הרתעה נגד סרבנים אחרים.

הפרטים על המקרה נמסרו על־ידי בני משפחותיהם של חיילי המילואים. עד כה לא התקבלה תגובת דובר צה"ל.

רנ"צ קראוס:

נוכחות מוגברת של שוטרים ביים פוגעת בעבודת המשטרה

מאת מתנב הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

המפקח הכללי של המשטרה, רב ניצב דוד קראוס, אמר אתמול, כי הנוכחות המוגברת של המשטרה גורמת לשחיקה רבה אצל השוטרים ופוגעת בעבודת המשטרה במקומות שונים בארץ. מפכ"ל המשטרה שסייר אתמול ברמת הגולן ובאצבע הגליל, אמר כי למשטרה, בניגוד למשטרות אחרות בעולם, אין כוחות עתודה, ולכן כאשר מרכזים כוחות בירושלים, הדבר פוגע בעבודת המשטרה במקומות אחרים. כך לדוגמה, ציין המפכ"ל כי השוטרים עובדים שעות נוספות — במקום שלוש משמרות ביממה הם עובדים במעטף של שתי משמרות. זהו עומס נוסף על השוטר שגורם לשחיקה רבה, טען.

北京樓
◆ הסינית - דיזנגוף 265
טל. 453423 ,5462033
◆ TAKE AWAY - צומת הפיל
טל. 498327 ,490737
ארוחות עסקים
כל יום בין 12.30—15.00
לקליינטים קבועים
אפשרות של ריכוז
תשלומים חודשים
להתראות בפקין
I HAVE SEEN IT IN PEKING AND I LIKE IT.

בזק
החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
עם הפעלת מרכזת הטלפונים החדשה
בזק מברכת את
עכו
על שזכתה ראשונה בטכנולוגיה
החדישה של התקשורת

■ המרכזת החדישה - 1240 ITT - ההנדסה החדישה ביותר בעולם התקשורת.
■ מרכזת ספרתית משוכללת, עתירת מאות מיקרו-מחשבים ותוכנה.
■ לאחר תקופת ההרצה, שיפור בטיב השירות, שירותים טלפוניים סיפרתיים.
■ קיבול התחלתי של 5,000 קוים ישירים
■ המרכזת מחוברת לרשת התקשורת הארצית בסיב אופטי ובתמסורת ספרתית.
■ בהתקנה - 20 מרכזות חדשות מן הדגם החדיש, בקיבול של 78,000 מספרים, שיופעלו לציבור בכל הארץ עד סוף 1988.
■ ייצור הציוד החדש יבוצע בחלקו הגדול בארץ, ע"י חברת "תדיראן-אלישרא".

לשכת הדובר

הקשר האמריקאי

השילוב השבועי

בכל יום שני מצורף לעתון ג'רוסלם פוסט המוסף השבועי של הניו־יורק טיימס, הכולל מבחר מהמאמרים והכתבות שהתפרסמו בניו־יורק בעתון יום א'.
קנה מנוי של עתון יום ב' תמורת 49.40 ש"ח (המחיר כולל מע"מ) ותהנה מהעתונות הטובה ביותר בארץ ובארה"ב במשך 52 שבועות ואת כמובן באנגלית. חתום עוד היום.

לכבוד: ג'רוסלם פוסט, ת.ד. 81, ירושלים 91000
כן! אנא שלחו בכל יום שני כולל הניו־יורק טיימס
שם ______ כתובת ______
עיר ______ מיקוד ______ טלפון ______
רצ"ב שיק על סך 49.40 ש"ח

עיריית תל אביב-יפו
מינהל החינוך הנוער והתרבות
החברה לפיתוח יפו העתיקה

מוסיקה דה קאמרה
יפו העתיקה, חוה"מ סוכות 13-10 באוקטובר 1987
מנהל אמנותי: נעם שריף
החלה מכירת הכרטיסים

שבת 10.10.87
"מחווה לפבלו קזלס" – עוזי ויזל עם 12 צ'לנים. באך – וילה לובוס, גבריאלי, קלנגל. כנסיית סט. פיטר 20:30
תזמורת הנוער הסימפונית "אלברט שוייצר", גרמניה. מוצארט, בטהובן, היידן, מנדלסון. גן הפסגה 20:30
חמישיות לפסנתר ולכלי מיתר – אנסמבל מוסיקה נובה. שומן, דבוז'אק. תיאטרון הסימטה 21:30
"גלריה של כשרונות" – דור העתיד במוסיקה. גלריה ריכטר 20:30
י.ס. באך – **"המוסיקה לעוגב"** ג'יימס כויץ. כנסיית סט. עמנואל 20:30
"בארוק בכנסיה" – ג'יל פלדמן, מריון פברום, כריסטופר פר. כנסיית סט. פיטר 23:00
אילן רכטמן וחמישיית כלי הנשיפה הישראלית. חמאם 23:30
גיטרה קלאסית – בעומר כיאם – יהודה שריה. עומר כיאם 23:00

ראשון 11.10.87
"רק מוצרט" – חמישיות לכלי מיתר, חמאם 17:00
"רק מוצרט" – רביעיות לפסנתר, פנינה זלצמן ורביעית הפסנתר הישראלית חמאם 21:15
"רק מוצרט" – רביעיות לחליל. אורי שוהם ורביעית החליל, חמאם 22:00
"צעירים בפיסגה" – מנצח וסולן צעירים עם תזמורת חיפה, גן הפסגה 20:00
בארוק בכנסיה – רביעית מנדל מבודפסט כנסיית סט. פיטר 20:30
י.ס. באך – **"המוסיקה לעוגב"** כנסיית סט. עמנואל 20:30
אילן רכטמן, פרנסיסקה מנדוזה – רסיטל כליף 20:30
קלרנית במוסיקה הקאמרית – אלי חפץ וחברים. תיאטרון הסימטה 20:30
ערב קאברט - שיינברג, בריטן, בולינג כליף 23:00
אנסמבל מוסיקה נובה - פולנק פרוקופייב, פאול בן חיים תיאטרון הסימטה 23:00
לילה קסום עם משה אפשטיין - חליל, יונית וייס - צ'מבלו, עומר כיאם 22:00

שני 12.10.87
"רק ברהמס" רביעיות לפסנתר רביעיית הפסנתר, חמאם 17:00
"רק ברהמס" השישיות לכלי מיתר רביעיית תל אביב, חמאם 20:30
"רק ברהמס" – שלישיות – חברי התזמורת הפילהרמונית חמאם 23:30
"ערב סרנדות" – משפי התזמורת הקאמרית בניצוחו של מרדכי רכטמן, כליף 17:00
"גלריה של כשרונות" – דור העתיד במוסיקה. גלריה ריכטר 20:30
"בארוק בכנסיה" – מיכאל מלצר – באך, הנדל, טלמן, כנסיית סט. פיטר 20:30
י.ס. באך **"המוסיקה לעוגב"** – כנסיית סט עמנואל 20:30
"ערב סונטות" – כריסטיאן אלטנבורג – כנר אורח מאוסטריה – בטהובן, שומן, בארטוק, פרנק כליף 20:30
"מעשה בחייל" – סטרווינסקי – מעון שמר – קריין, נגני התזמורת הפילהרמונית, מנצח: מ. נבנהויז. כליף 23:00

שלישי 13.10.87
"רק בטהובן" – שלישיות לפסנתר – השלישיה הישראלית, חמאם 17:00
"רק בטהובן" – סונטות לצ'לו ופסנתר – עוזי ויזל, פנינה זלצמן, חמאם 21:15
"רק בטהובן" – מוסיקה לפסנתר וכלי נשיפה – פנינה זלצמן וחברי התזמורת הפילהרמונית חמאם 23:30
שלמה בראבא מנצח על תזמורת, גן הפסגה 20:00
"בארוק בכנסיה" – הקונסורט הירושלמי, כנסיית סט. פיטר 20:30
י.ס. באך – **"המוסיקה לעוגב"** – כנסיית סט. עמנואל 20:30
"גלריה של כשרונות" – דור העתיד במוסיקה. גלריה ריכטר 20:30
אילן רכטמן – פסנתר, אלי מגן – קונטרבאס - רסיטל, כליף 20:30
חמישיית כלי הנשיפה מעץ "אלברט שוויצר", גרמניה, תיאטרון הסימטה 20:30
שלישיית דוד – מוסיקה עתיקה, בעומר כיאם עומר כיאם 23:00

כרטיסים: "הדרך" טל' 248844
"קסטל" טל' 444725
"השרוך" רמה"ש טל' 5400552
לקבוצות: "הדרן" קסטל" טל' 223167
למחזיקי כרטיסי אשראי הזמנת כרטיסים מ־09:00 בבוקר עד 11:00 בלילה. טל' 221792, 239258

מבצע למכירה מוקדמת בלבד!
כל הרוכש כרטיסים לשלושה מופעים שונים — מקבל כרטיס רביעי חינם! פרטים במשרדי הכרטיסים

רוצים להיקלט בקיבוץ — אבל רק במרכז הארץ, ורצוי שיהיה מבוסס

רכז המחלקה לקליטה בקיבוץ הארצי: מתוך 1000 המתקבלים בכל שנה לקליטה בקיבוץ הארצי — כ־30% נושרים בשנה הראשונה ● פחת היצע המועמדים, ואינו מספק הביקוש

מאת אלי אלעד

רבים מהפונים כיום כדי להיקלט בקיבוצים מבקשים להפנותם לקיבוץ במרכז הארץ, רצוי קיבוץ שהגיע לביסוס כלכלי.

רכז המחלקה לקליטה בקיבוץ הארצי, חיים ברנשטיין מקיבוץ עין השופט, מציין ב"השבוע", בטאון הקיבוץ הארצי, כי פה ושם יש משפחות צעירות המחפשות אתגר.

רוב הפונים מעדיפים לינה משפחתית והם מופנים לאותם מקיבוצי הקיבוץ הארצי שבהם כבר יש תנאים לכך, וכן לקיבוצים שאושר להם מעבר ללינה משפחתית. לפעמים הם מופנים לקיבוצי התק"ם.

כ־900 עד 1000 מועמדים מתקבלים בשנה לקליטה בקיבוץ הארצי באמצעות המחלקה, וכ־30% מהם נושרים בשנה הראשונה. בסך הכל פחת היצע המועמדים, ואינו מספק את הביקוש.

יותר ויותר קיבוצים מחפשים כיום בעלי מקצועות טכניים למפעליהם ובנוסף נמשך הביקוש של קיבוצים למורים ומורות, גננות ואחיות. המבחנים הסופיים לקבלה הם השכלה תיכונית, שירות בצה"ל (גברים), פרופיל רפואי מתאים, אם כי דנים בכל מקרה לגופו.

ברנשטיין מציין, כי בעקרון, לא נקלטות באמצעות המחלקה זוגות ומשפחות. יש קיבוצים שכן מקבלים, לאחר שמתרשמים מאוד מהאנשים. רוב הקיבוצים אינם ששים "להוסיף בעיות" מסוג זה.

הגיל המבוקש ביותר על ידי הקיבוצים אצל מועמדים לקליטה הוא 35 — 25. זהו השנתון החסר, בדרך כלל, בקיבוץ, וגם בעל הפוטנציאל האישי־המקצועי הטוב ביותר. מעל גיל 35 הקליטה בעייתית יותר, אף כי נקלטים בקיבוצים גם בני 40 ומעלה, בהתאם לנתונים אישיים.

בהתאם לתקנון הקיבוצי על הנקלט להשכיר את דירתו בעיר, והקיבוץ נהנה מדמי השכירות. הדירה נשארת רשומה על שם הנקלטים שבע שנים, ולאחר מכן מועברת לרשות הקיבוץ או נמכרת לבני משפחה אחרים.

2 שוטרים נאשמים כי גנבו כסף שגבו מטעם ההוצל"פ

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

שני שוטרים מקריית־מלאכי, מיכאל בשירי וסלומון פרץ, מואשמים כי גבו מאורחים כספים מטעם ההוצאה לפועל, אך במקום להפקיד את הכסף בבנק הדואר, שלשלו את הכסף לכיסם.

כתב אישום נגדם הוגש אתמול לבית המשפט המחוזי בבאר־שבע, ובו נטען כי ב־1985 עצרו השניים מספר אזרחים תושבי אשדוד, שקיבלו פקודות חוב מלשכת ההוצאה לפועל בעיר. שני השוטרים לקחו את פקודות החוב ואת הכסף מהאזרחים, הגיעו לבנק הדואר ושם זייפו את אישור התשלום לאחר שהחתימו בעצמם את הטפסים, והחזירו את הטפסים לאזרחים כשהכסף נכנס לכיסם.

שני השוטרים נאשמים בזיוף, גניבה בידי עובד ציבור וגניבה על־ידי מורשה. משפטם יפתח בקרוב.

200 אלונים עלו באש ביער ברעם

מאת מנחם הורוביץ

אלפיים עצי אלון בני 30 שנה עלו אתמול באש ביער ברעם בגליל העליון. לטענת הקק"ל פרצה השריפה לאחר שחיילי צה"ל התאמנו במקום, והם שגרמו לדליקה.

הטבח בבסיס היה — סוכן משטרה; עצר 30 חיילים על שימוש בסמים

בעצורים — רס"רים בקבע ● נעצר גם איש קבע בחשד שמכר נשק ורימונים לסוכן

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

סוכן של היחידה המרכזית במשטרת תל־אביב, שהשתל חודשיים בבסיס של חיל החימוש בדרום הארץ, הביא לידי מעצרם של 30 מחיילי היחידה, ובהם רס"רים בצבא הקבע, החשודים בשימוש בסמים ובסחר בסמים.

כמו כן נעצר אמטאי, איש צבא הקבע, החשוד במכירת נשק ורימונים לסוכן המוסווה.

בפרקליטות הצבאית במחוז הדרום עמלו ביומיים שחלפו על הכנת כתבי האישום, ושלושה נפתח משפטם בבית הדין הצבאי. מקצת החשודים הודו, והאחרים כפרו באשמה.

עקב מידע שהגיע למשטרה הצבאית על ריבוי המשתמשים בסמים באותה יחידה, וביחידה סמוכה, החליטו שלטונות צה"ל לפתוח בחקירה סמויה — אך בשל קרבתו של הבסיס למחנה המשטרה הצבאית בדרום, הוחלט בצה"ל לפנות למשטרת ישראל לעזרה.

לצורך כך גוייס למשימה איש היחידה המרכזית בתל־אביב. הוא שובץ לעבודה כטבח במטבח המרכזי, ולא עורר את חשדם של חיילי היחידה. הטבח, שכונה יוסי, התחבר עד מהרה עם חיילי היחידה. הוא רותק למחנה בשל בעיית משמעת, ואף נשפט על שהשתתף בתיגרה עם חיילים, ונידון למאסר על־תנאי לשבועיים.

בתום החקירה חזר "יוסי" לבסיס עם מכשיר קשר וניידות משטרה, ועצר את החשודים הרבים.

סוכן משטרתי סמוי הסגיר 26 סוחרי סמים בירושלים

נעצרו אתמול לפנות בוקר במבצע שבו השתתפו 90 שוטרים

(ע). 26 חשודים בסחר סמים — חשיש והרואין — נעצרו על־ידי משטרת ירושלים במבצע מיוחד שערכה המשטרה אתמול לפנות בוקר.

מעצרם של החשודים התאפשר בזכות שוטר שפעל כשנה בחשאי בתוך חבורות עבריינים שהיו קשורים בתחנות למסחר סמים. 15 מהחשודים הם יהודים, ו־11 — ערבים מבית־צפפה. כל החשודים שנעצרו מוכרים למשטרה.

במבצע לכידת החשודים השתתפו כ־90 שוטרים, כלשי הלשכה לתפקידים מיוחדים ואנשי משמר הגבול, שפשטו בעת ובעונה אחת על כל בתי החשודים. בעת המעצרים לא היו כל התנגדויות מצד העצורים.

כמו כן תפסו אנשי המשטרה כמויות קטנות של סמים וכן רכוש גנוב.

דובר משטרת ירושלים מסר כי תפיסת החשודים נעשתה לאחר שהסוכן המשטרתי סיים את תפקידו. השוטר ששימש כסוכן משטרתי סמוי יועבר ללשכה לתפקידים מיוחדים במשטרת ירושלים — הפעם בתפקיד גלוי.

נמסר כי צפויים מעצרים נוספים בימים הקרובים, מאחר שחלק מהחשודים לא נמצאו בבתיהם. הבוקר יובאו החשודים בפני שופט.

"עמוס" — הלוויין הישראלי הראשון

לוויין ישראלי ראשון מיועד להיות משוגר לחלל לקראת סוף העשור. בבטאון חיל האוויר, מדווח בגליונו החדש, כי הלוויין, ששמו "עמוס", הנמצא בשלב מיתוה מתקדם. ישוגר מעל מעבורות חלל אמריקאיות או באמצעות הטיל "אריאן". הוא ירחף מעל המזרח התיכון בגובה 36 אלף ק"מ, ויספק את כל הצרכים התקשורתיים של ישראל. וכן יקנה שירותי תקשורת לחברות בינלאומיות. את הלוויין יזמה סוכנות החלל הישראלית, בראשות פרופ' דוד אביר. (תצלום: בטאון חיל האוויר)

כלב הגיס שודד ארנק

(ע). כלב ביתי מאולף הגיס אתמול שודד ארנקים שניסה לשדוד תיירת ביפו העתיקה.

אשה טיילה עם כלבה בסמטאות יפו והבחינה בצעיר אלמוני שהתנפל על תיירת, בנסיון לחטוף את ארנקה. היא מיהרה לשחרר את הכלב, שהתנפל על התוקף והגיס אותו.

התיירת, בת 20 מפורטוגל, סיפרה כי בעת שטיילה ביפו העתיקה, ניגש אליה אלמוני ושאל "מה השעה". לפני שהיתה לה שהות לענות, הוא התנפל עליה, אולם בזכות עירנותה של בעלת הכלב, נמלט השודד בעור שיניו.

עיתון חדש בנתיבות: "אור ישראל" — שופר לחצרו של הבבא ברוך

הרב ברוך אבוחצירא תוקף בראיון לעיתונו את ש"ס: לא יתכן שתהיה הנהגה ספרדית הנשמעת לרב אשכנזי

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

"יש להקים מנהיגות רוחנית ספרדית מקבילה למועצת גדולי התורה, וכה ספרדים בלבד" — אומר הרב ברוך אבוחצירא ה"באבא ברוך", בנו של הבאבא סאלי, בראיון לעיתון חדש הנקרא "אור ישראל", שיופץ הבוקר באזור הדרום.

מדובר בעיתון הממומן בידי אבוחצירא, ואמור להיות שופרה של חצר הבאבא ברוך בעיירה נתיבות.

העיתון יופץ ב־9,000 עותקים, והמגמה היא שייהפך לשבועון ואחר־כך ליומון ארצי, שיתחרה בעיתון "יתד נאמן" ובעיתונים חרדיים אחרים.

בראיון שהעניק הבאבא ברוך לעיתונו, הוא תוקף את מפלגת ש"ס, ואומר ש"לא יתכן שתהיה מנהיגות ספרדית הנשמעת למנהיג אשכנזי — הרב שך. עלינו להקים מנהיגות מגדולי תורה ספרדיים, שיובילו את המנהיגות בישראל".

עוד אומר הבאבא ברוך ש"אין כמה סוגים של חרדים — יש חרדים וחרדים בלבד — כולם אותו הדבר". לדבריו, הוא עצמו לא ישתתף בכל פעילות פוליטית, אך יארגן זאת, ומבחינתו יש מאות רבנים ברחבי הארץ, כולם ספרדים, התומכים בו.

עורך העיתון החדש הוא שמעון אלון, תושב נתיבות.

המשטרה — נגד תהלוכה לזכר סברה ושאתילה

הנימוק: מאחורי המתכננים עומד אש"ף

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

משטרת ירושלים אינה מאשרת תהלוכה לציון הטבח במחנות הפליטים סברה ושאתילה, בנימוק ש"מאחורי התהלוכה עומד אש"ף".

משטרת ירושלים לא העניקה ל"ועד נגד מדיניות היד הקשה" בשטחים רשיון לקיים תהלוכת מחאה לציון יום השנה לטבח במחנות הפליטים בלבנון. בהודעה מטעם הוועד נאמר כי לאחר כשבועיים של מגעים עם המשטרה, נמסר לפעילי הוועד כי התהלוכה שהיתה אמורה להתקיים במזרח־ירושלים ב־18.9, לא תזכה לאישור.

הוועד מוחה על סירובה של המשטרה, וטוען כי הצעד הזה הוא חלק משורת התנכלויות של משטרת ירושלים נגד חברי הוועד, ובראשם הדובר פייצל חוסייני. לפני שבוע שוחרר חוסייני ממעצר של עשרה ימים, שבעקבותיו לא הוגש נגדו כל כתב־אישום.

דובר משטרת ירושלים אישר אמש את סירובה של המשטרה להעניק לאנשי הוועד רשיון להפגין. לדבריו, ההחלטה התקבלה משום שלדעת המשטרה אש"ף עומד מאחורי ההפגנה.

ה"ועד נגד מדיניות היד הקשה" הוא ארגון יהודי־ערבי, שבראשו עומד פייצל חוסייני, ראש המרכז ללימודים ערביים במזרח־ירושלים. חוסייני נחשב אחד מאישי הציבור הבולטים ביותר שבין תומכי אש"ף בשטחים. היום יקיים הוועד מסיבת עיתונאים בנושא "התנכלויות המשטרה", כהגדרתו.

מלונת כלב וביב שופכין — שימשו מחבוא לסמים

שוטרי חולון תפסו במקומות הללו כ־90 גרם הרואין

(ע). מלונה של כלב שימשה מקום מסתור לסמי הרואין משובחים. שוטרי משטרת חולון שערכו חיפוש אחר הסמים בביתה של חשודה בסחר בסמים, נאלצו גם לחטט בבור הביוב שבבניין ביתה, וגילו שם כמויות סם נוספות שהושלכו, לפי החשד, על־ידי אחד העצורים דרך אסלת בית השימוש, כשהבוחן בדוקים.

הסמים שנתפסו היו במשקל של 89.3 גרם ומשני סוגים של הרואין "קריסטל" ו"קוק פרסי". הם נתפסו שלשום בלילה על־ידי בלשי משטרת חולון ומתנדבי המשמר האזרחי.

בן 35 נשרף למוות בדירתו בבאר שבע

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

גבה, בן 35, תושב באר שבע נשרף אתמול למוות בדירתו ברחוב איינשטיין.

מהמשטרה נמסר כי בדירה פרצה דליקה. הכבאים מתחנת באר שבע הגיעו לדירה, ולאחר שכיבו את הדליקה מצאו את גופתו.

עורך את העמוד: משה ריינפלד

הודעה לנוסעים לאילת במוצ"ש 12.9.87 בחצות וחצי

זמני יציאת האוטובוסים בקו 394 מת"א לאילת ומאילת לת"א במוצאי שבת 12.9.87 בחצות וחצי, יהיו בשעה על פי השעון החדש.

בברכת נסיעה נעימה.

אגד

למי תתן CROSS® במתנה?

למי שיודע להעריך את הערכתך!

אחריות "לכל החיים" למנגנון

CROSS®
SINCE 1846

השם המכובד ביותר בעולם לכלי כתיבה

להשיג בחנויות המובחרות

היבואן הבלעדי לישראל: רולקס־ליסטנברג, רח' מונטיפיורי 30, ת"א, טל. 293173

אוניברסיטת חיפה
היחידה ללימודי חוץ

נמשכת ההרשמה ללימודי תעודה לשנת הלימודים תשמ"ח:

מינהל עסקים וניהול כללי
חדר 216, בבניין הרב־תכליתי,
טל: 04-240431 ,04-257314

- מינהל בכיר (3 סמסטרים)
- מינהל עסקים וניהול כללי תכנית תורן — תלת־שנתית לבעלי 12 שנות לימוד
- מינהל עסקים וניהול כללי תכנית אדיין — דו־שנתית לאקדמאים
- מינהל עסקים וניהול כללי מכללת עמק יזרעאל בי"אהל שרה"
- ניהול עסקים וארגונים קטנים — קריית־מוצקין (דו־שנתי)
- יישומים כספיים ניהוליים באמצעות מיקרו־מחשב
- חשבי שכר ממוחשב (חד־שנתי)
- ניהול שיווק וארגון מכירות (חד־שנתי)
- ייצוא ושיווק בינלאומי (חד־סמסטריאלי)
- תמחיר (חד־שנתי)
- ניהול ופיתוח משאבי אנוש (חד־שנתי)
- פיתוח דרגי ניהול (חד־שנתי)
- ניהול ושיפור פריון העבודה (חד־סמסטריאלי)
- סדנה בסגנונות ניהול ותקשורת בינאישית (חד־סמסטריאלי)

מינהל טכנולוגי מתקדם
חדר 218 — טל: 04-240440

בשיתוף עם לשכת המהנדסים, האדריכלים, והאקדמאים במקצועות הטכנולוגיים.
- לימודי מינהל למהנדסים (4 סמסטרים).
- מינהל כללי למפעלים עתירי ידע (4 סמסטרים) בשיתוף עם רפאל
- ייזום וניהול עסקי (2 סמסטרים) בשיתוף עם המרכז הישראלי לניהול.

תכניות בשיתוף עם הסתדרות ההנדסאים
- לימודי תעודה במינהל להנדסאים ולטכנאים מוסמכים
- מינהל עסקי להנדסאים ולטכנאי תעשיה וניהול בכירים
- יישומי מחשב מתקדמים להנדסאים ולטכנאים מוסמכים.

תכניות לנוער
חדר 292 בבניין הרב תכליתי
טל. 04-240412 ,04-240410

מגוון של 22 תכניות מיוחדות בתחומי המחשבים, פסיכולוגיה, משפט, רפואה, ביולוגיה, סיעוד, עבודה סוציאלית, עיתונאות, אדריכלות, שיקולים בבחירת מקצוע, ציור, גרפיקה ותיאטרון לתלמידי כיתות ט־י"ב.

ניהול ענפי
חדר 291 בבניין הרב־תכליתי
טל: 04-240344 ,04-240436 ,04-240375

לימודי ניהול תיירות ומלונאות
- ניהול תיירות לבעלי תואר (חיפה ות"א)
- ניהול מלונאות (טבריה)
- ניהול כח־אדם במלונאות (ת"א)

לימודי ניהול תרבות ואמנות (חיפה ות"א)

לימודי מינהל בשלטון מקומי
- מינהל בשלטון המקומי (חיפה)
- מינהל בכיר בשלטון המקומי (חיפה)
- הקורס המתקדם לגזברים ברשויות מקומיות (ת"א)

לימודי מינהל רפואי
- מינהל שירותי בריאות ורפואה (חיפה ות"א)
- מינהל רפואי בכיר לרופאים (חיפה ות"א)

תוכניות לאחיות
- מדעי ההתנהגות והניהול
- תקשורת ויחסי אנוש
- פסיכולוגיה התפתחותית
- משפט וסיעוד
- מבוא למחשב ויסודות התיכנות

מינהל עסקים וניהול כללי בישובים:
בית שאן — נצרת — סכנין — נתניה כפר יאסיף — ערערה — שפרעם.

לימודים כלליים
חדר 292 בבניין הרב־תכליתי
טל: 04-240412 ,04-240410

לימודי שפות
- אנגלית ברמה התחלתית, בינונית ומתקדמת
- אנגלית — שיחה
- אנגלית — שיפור ההבעה בכתב ברמה גבוהה
- תרגום מעברית לאנגלית
- צרפתית ברמה התחלתית, בינונית ומתקדמת
- ספרדית ברמה התחלתית ובינונית
- גרמנית ברמה התחלתית ובינונית
- ערבית מדוברת ברמה התחלתית ובינונית
- יידיש ברמה התחלתית
- איטלקית ברמה התחלתית

לימודי מחשב
- מבוא למחשב — קורס בסיסי
- מבוא והכרת מיקרו־מחשבים
- תכנות גרפיקה בשפת הבייסיק
- תכנות מחשבים בשפת TURBO PASCAL
- תכנות מחשבים בשפת C
- תכנות מערכות מחשבים
- מתולל יישומים LOTUS 1-2-3
- מתולל יישומים D BASE III PLUS
- מתולל יישומים FRAMEWORK
- מסדי נתונים גרפיים — CHART
- תקשורת מחשבים
- מבוא לאינטליגנציה מלאכותית

לימודי הרוח, החברה והאמנות
חדר 300 בבניין הרב־תכליתי
טל: 04-240398 ,04-240508

- אינטליגנציה אנושית
- פסיכולוגיה חברתית
- פסיכולוגיה של משא־ומתן
- פסיכולוגיה והפרעות
- מצבי לחץ ומשברים
- פסיכולוגיה של שינויי התנהגות והתפתחות האישיות
- דינמיקה קבוצתית — סדנה למודעות עצמית והתפתחות אישית
- דינמיקה קבוצתית — התמודדות עם מצבי לחץ ושחיקה
- דינמיקה קבוצתית — סדנה ליחסי הורים־ילדים
- דינמיקה קבוצתית — סדנה למשפחות חד־הוריות
- סוגיות בקרימינולוגיה ובמשפט
- אנתרופולוגיה של חוק ומשפט
- פרסום, יחסי־ציבור ודוברות
- עיתונאות ודוברות
- לקרוא שיר
- ניהול המשרד המודרני — קידום והעשרה
- סדנת משחקים חינוכיים
- חידושים בעולם הביולוגיה והרפואה
- בריאות ומודעות גופנית
- יסודות במוזיאולוגיה
- ארכיאולוגיה, אמנות וארכיטקטורה בארץ־ישראל
- מוסיקה — לקראת קונצרט
- מוסיקה — עמים וארצות וצליליהם
- האמנות המודרנית
- סדנה ליצירת תיאטרון
- הערכה וביקורת של סרטים
- יצירות מופת בתולדות הארכיטקטורה
- פילוסופיה — האני, העולם, אלהים
- מיסטיקה יהודית
- הדרוזים — חברה והיסטוריה

סדנאות לאמנות
- סדנאות לרישום וציור — רמות א' ב' ג'
- סדנת רישום וציור למתחילים
- הכנה ברישום וציור ללימודי תואר ראשון
- סדנה לעיצוב פנים
- סדנה לעיצוב פנים למתקדמים
- סדנת גרפיקה למתחילים
- סדנת גרפיקה למתקדמים
- סדנת קרמיקה ופיסול קרמי
- סדנת אריגה אמנותית
- סדנת אריגה אמנותית למתקדמים
- יסודות הצילום
- סדנת יצירה בצילום

תכניות בוקר לגימלאים
- סדנת קרמיקה ופיסול קרמי
- סדנת רישום וציור
- יסודות הצילום

הלימודים יתקיימו מנובמבר 1987 עד יוני 1988, בשעות הבוקר, אחה"צ והערב.
לפרטים נא לפנות ליחידה ללימודי־חוץ אוניברסיטת חיפה, שד' אבא חושי, מיקוד 31999,
או לטלפונים המצויינים לעיל בציון פרטיך, כתובתך והנושא המבוקש. בשעות הערב מכשיר הקלטה בטל' 04-240718

חקלאי

עכשיו יש לך על מי לסמוך!

כפי שודאי כבר שמעת, רכשה בימים אלה, החברה לישראל את נכסי יריב - הספקה לחקלאות מידי כונס הנכסים.
מעכשיו תפעל החברה תחת השם: חברה ישראלית להספקה לחקלאות בע"מ.

החברה לישראל העומדת מאחורי חברה ישראלית להספקה לחקלאות מבטיחה לך:
גב חזק, אמינות בהספקה, שרות יעיל ומעל לכל: תנאים מיוחדים.
אתה, יודע היטב כמה זה חשוב.

עכשיו - אתה נהנה מהשילוב שתמיד רצית: העוצמה הכלכלית של החברה לישראל עם המקצועיות והאמינות של חברה ישראלית להספקה לחקלאות.

אנשינו בסניפים ברחבי הארץ ישמחו למסור לך פרטים מלאים על השרות והתנאים המיוחדים.

אנא, פנה אליהם ישירות:

תל-אביב: משרדים ראשיים והנהלה - חסין טרבה, אורי לוין, טל. 03-381281.
המחלקה הטכנית, פרידמן יוסף, עלי מוסו, טל. 03-381281.
סניף חיפה והצפון: צאייג ציון, גיל חורש טל. 726092-5, 727548, 04-727546
חנות: גד יסבת טל. 04-667590.
סניף טבריה: שיו וייס, מאיר בן־שושן טל. 720754, 722361, 06-790674.
סניף שדמות דבורה: דודי רחמים טל. 06-767032.
סניף חדרה: נגן אפרים, טל. 330960, 06-332960.
סניף פתח-תקוה: ממן שרלו, טל. 9342230, 03-909142.
סניף בקעת הירדן: שמואל ויינברג, טל. 941060, 02-941910.
סניף קרית-גת: אמר שמעון, טל. 881314, 051-886643.
סניף גוש מבטחים: וקס משה, טל. 057-82971-4.
סניף הערבה: שלמה יפרח, טל. 057-81068-9.
סניף נאות הככר: אליעזר דיקשטיין טל. 057-52636.

הספקה
חברה ישראלית להספקה לחקלאות בע"מ

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

ריק מחצית נבחרת הכדורסל חזרה אתמול מבולגריה

מרסר: "לא אשחק יותר בנבחרת" • רוזנברג: "לא חש שבגדנו באיגוד"

לאון מרסר (במרכז) והמאמן משה ויינקרנץ (משמאל) מתקבלים בנמל התעופה בן־גוריון ע"י איתן חפר (מימין), יו"ר הוועדה המקצועית באיגוד הכדורסל (צילום: עודי קרן)

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

קיץ 1986. נבחרת ישראל חוזרת מאליפות אירופה בספרד. בנמל התעופה בן־גוריון, קבלת פנים חגיגית. פרחים, חיוכים. ישראל במקום השביעי בעולם.

אתמול בצהריים . נמל התעופה בן־גוריון. קבלת־פנים לנבחרת ישראל החוזרת מבולגריה. הכל הרבה יותר צנוע ושקט, הרבה יותר עצוב.

לארץ חזרו אתמול, המאמן משה ויינקרנץ וכמה משחקני הנבחרת. גם הדרך לארץ, לא היתה נעימה במיוחד. הטיסה מסופיה לאתונה שילשום, היתה טיסה של חברת "איר בלקן" לדמשק עם נחיתת ביניים באתונה. המטוס היה מלא סורים, וזה ודאי לא נעים. מיגוון התשובות של כדורסלני הנבחרת בטיסה בנוגע להזהות, נע בין נודד גיה לבלגיה. רק לא ישראל.

הצהרה אחת היתה אתמול. לאון מרסר הודיע שהוא לא ממשיך בנבחרת. בראיון לגלי צה"ל הוא אמר: "אני לא אשחק יותר בנבחרת. קראתי שבעיתונים על שחקנים שמרגישים קיפוח. אם יש כאלה שרוצים לשחק ואני תופס את מקומם, עדיף שהם ישחקו. אני מוקק, וצריך להחליט ... לגבי חיי. אני לא חושב שיהיה לי זמן למשחקי הנבחרת". כמה דקות מאוחר יותר כבר לא היה כל כך בטוח והוא נתן תשובה קצת אחרת לשאר העיתונאים: "אני לא מעוניין לפגוע באף אחד, לכן אני לא רוצה להגיד עכשיו כלום לגבי לעתיד שלי". דרך אגב לאון ירד מהמטוס בכוחות עצמו אם כי לדבריו הוא עדיין חש בגבו.

המאמן משה ויינקרנץ לא אמר הרבה לעיתונאים שראיינו אותו: "הכאב נשאר חזק, כל שכן שאי אפשר לשנות את העובדה שאנו נשארנו בדרג ב'. אני לא מצטער שלקחתי את תפקיד מאמן הנבחרת. לקחתי את המשימה הזו בידיעה צלולה לחלוטין, עשיתי את ההכנות בצורה הטובה ביותר שאפשר ואני יכול רק להצטער שלא עמדנו במשימה". לגבי הסברים מיקצועיים לכשלון ולגבי שאלת עתידו לא אמר ויינקרנץ דבר: "אני לא רוצה להתייחס ברגע למסקנות. אחשוב על זה כמה ימים ואביא את מסקנותי לוועדה המיקצועית".

מדוע שותף נדב הנפלד במשך 52 שניות בלבד במהלך הטורניר? "לא ראיתי מקום או צורך שישחק יותר".

הנפלד עצמו השתדל לענות בצורה דיפלומאטית: "אני מאוכזב מעצם העובדה שלא הצלחנו לעלות לדרג א'. למאמן יש שיקולים מיקצועיים ואני צריך לקבל אותם. רציתי לעזור. אני רוצה להיות בנבחרת. בשבילי זו הצמרת".

האוזי לאסוף מייחס את ההפסד לפינלנד בשאננות: "לא התייחסנו לפינים ברצינות. אנחנו השחקנים האשמים כמה שקרה, לא מגיע למוטיל'ה כי הוא עשה עבודה מצויינת. הפינים היו כנראה יותר רעבים מאיתנו לכדור. זו מכה לכדורסל הישראלי".

האם אתה חושב על פרישה מהנבחרת?

"אני צריך לשקול אם אני מעוניין להמשיך בנבחרת. עכשיו יהיה לי הזמן הדרוש לשקול".

אדי רוזנברג היה הראשון שנכנס לאולם הנוסעים. גם לו היה מה להגיד: "אני לא חושב שהמתאזרחים צריכים לשחק בנבחרת. אמרתי להם את זה. אני לא חש שבגדנו באנשי האיגוד. בגידה זה אקט של זדון. אנחנו לא עשינו את זה בכוונה".

זכרונות לאומיים היום ביפו שתארח את יבנה

ליגה ארצית

מאת אילן פיש

ארבע הקבוצות שנצחו בשבוע שעבר במחזור הפתיחה של הליגה הארצית ישחקו במחזור השני מחר מחוץ לביתן.

המוליך מכבי יבנה, שירד מהליגה הלאומית, יפגוש היום ביפו יורד אחר — מכבי המקומי. הפועל ירושלים יבקש לצבור שלוש נקודות נוספות ברחובות, במשחק עם מכבי שעריים. גם הפועל חיפה והפועל טבריה יבקשו לשמור על מאזן מושלם. ינסו למנוע זאת מהם: הפועל יהוד שיארח את חיפה והפועל חדרה שימתין לטבריה.

* יתר משחקי המחזור השני: הפועל רמת־גן — מכבי רמת־עמידר, בית"ר נתניה — הפועל בת־ים, הפועל עכו — הכח רמת־גן.

השעה הראשית למשחקים 16.30.

טבלת הליגה הארצית

1. מכבי יבנה	1	1–2	3
2. הפו. חיפה	1	1–0	3
—. הפו. טבריה	1	1–0	3
—. הפועל י־ם	1	1–0	3
5. הפו. חדרה	1	1–1	1
—. ב. נתניה	1	1–1	1
—. רמת־עמידר	1	1–1	1
—. הפו. יהוד	1	1–1	1
9. הכח ר"ג	1	0–0	1
—. מכבי יפו	1	0–0	1
11. מ. שעריים	1	1–2	0
12. הפ. בת־ים	1	0–1	0
—. הפועל עכו	1	0–1	0
—. הפועל ר"ג	1	0–1	0

מרכוס: האלוף ישחק נגדנו כחיה פצועה

התחזית שלהם

מאת משה הרגעש

בית"ר ירושלים — מכבי תל־אביב
(בלומפילד: 16.30)

● יעקב שוורץ, בית"ר י־ם: עבור בית"ר זה מישחק יותר חשוב מהרגיל. אסור לנו להפסיד שתי שבתות רצופות, כי זה יהיה לא נעים. אפשר לנצח וצריך לנצח, גם עם מה שיש לנו.

● משה מרכוס, שוער מכבי ת"א: צריך להתייחס לבית"ר כאל אלוף. הוא יעלה כחיה פצועה כדי לנצח. אם נקל בו ראש נהיה במצב מביך. אהיה מרוצה אם נשחק טוב ונגרום הנאה לקהל.

מכבי חיפה — בני־יהודה
(חיפה: 18.30)

● רפי אוסמו, מכבי חיפה: בחולון ספגנו סטירת לחי רצינית. זהו ציון דרך עבור מכבי חיפה. בבית אנחנו חייבים לנצח ולו כדי לפצות את האוהדים על העונה שעברה.

● דוד גורדנה, בני־יהודה: צפוי לנו מישחק קשה מאד. למרות ההפסד בחולון מכבי חיפה קבוצה טובה ותהיה בצמרת. החיפאים חושבים רק על ניצחון, העיקר עבורינו לא להפסיד.

שמשון תל־אביב — הפועל תל־אביב
(בלומפילד: 14.30)

● ליאור לוינ, מנהל שמשון: אין עוד קבוצה בליגה שתופיע ללא יותר ממחצית שחקני ההרכב הראשון בגלל פציעות. המטרה שהמחליפים יתאמצו ויביאו נקודות ראשונות.

● אלי כהן, הפועל תל־אביב: מצפה לנו מישחק קשה מאד, כי אריה פצוע הוא מסוכן. אנחנו עולים לנצח בכל מישחק, אך לא אהיה מאוכזב מתיקו, בתנאי שיהיו שערים רבים והקהל יהנה.

הפועל פתח־תקוה — מכבי נתניה
(פתח־תקוה: 16.30)

● ניר אלון, הפועל פ"ת: המטרה להשיג נקודות ראשונות, הביתיות תאפשר לנו להתחיל את העונה באופן מוצלח. מכבי נתניה תמיד היה יריב שקשה להתמודד עימו.

● שלום תקוה, מכבי נתניה: יהיה קשה מול ההגנה הטובה של פ"ת. חייבים להתגבר על המחסום הפסיכולוגי, לא ניצ[חנו] את פ"ת בחוץ 13 שנה. נקוה שזה יהווה המשך להתחלה טובה.

טבלת הליגה הלאומית

1. בית"ר ת"א	1	1–2	3
—. מכבי ת"א	1	1–2	3
3. צ. חולון	1	0–1	3
—. מ. נתניה	1	0–1	3
—. כפר־סבא	1	0–1	3
6. הפועל לוד	1	1–1	1
—. מכבי פ"ת	1	1–1	1
8. באר־שבע	1	0–0	1
—. הפועל ת"א	1	0–0	1
10. בית"ר י־ם	1	2–1	0
—. שמשון ת"א	1	2–1	0
12. הפועל פ"ת	1	1–0	0
—. בני־יהודה	1	1–0	0
—. מכבי חיפה	1	1–0	0

הפועל באר־שבע — כפר־סבא
(באר־שבע: 16.30)

● מוטי דאהן, הפועל באר־שבע: אנחנו חייבים לנצח כי הליגה עוברת להילוך גבוה. אין סיבה שלא נעשה זאת, כי הפעם כפר־סבא לא תתפוס אותנו עם המכנסיים למטה כמו אשתקד.

● אריק שמיר, שוער כפ"ס: המטרה העיקרית שלנו לא להפסיד. אני מקווה שיאגי ישחק, כי בלעדיו יהיה לנו קשה מאד. באר־שבע התחזקה ואני מוכן לחתום כבר עכשיו על תיקו.

הפועל לוד — בית"ר תל־אביב
(לוד: ד' 16.00)

● יצחק נעמן, הפועל לוד: לוד בפני פרשת דרכים. זה מישחק בית שחייבים לנצח כי אם חלילה יקרה לנו פנצ'ר ניאלץ להיאבק על ההישארות בלאומית עד סיום העונה.

● ירון כהן, בית"ר ת"א: כל ניצחון שווה כסף ואי אפשר להתעלם מכך. הפועל לוד אמנם קבוצה ביתית מובהקת, אך בית"ר עדיף וצריך לנצל את היעדרם של נעמן ובנדים.

הפועל צפרירים חולון — מכבי פתח־תקוה
(חולון: ד' 16.30)

● מאיר נמני, מאמן חולון: גם אחרי הניצחון על מכבי חיפה אנחנו לא מזלזלים במכבי פ"ת. נידרש למאמץ עליון כדי לנצח, כי אנחנו מעריכים אותם לא פחות ממכבי חיפה.

● אלישע לוי, מכבי פ"ת: מצפה לנו מבחן קשה אך לא נראה לי שנפסיד. אמנם אנחנו מתמודדים עם העולה החדש אך גם בסגל שלנו יש הרבה חדשים. מכבי פ"ת לא יפסיד בחולון.

ליגה אנגלית

דרבי לונדוני ק.פ.ר. — צ'לסי

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). הדרבי הלונדוני בין הראשונה בטבלה ק.פ.ריינג'רס (16 נק') והשלישית צ'לסי (12), יעמוד במוקד המחזור השביעי מחר.

יתר המישחקים: ליוורפול — אוכספורד, לוטון — אוורטון, מנצ'סטר יונייטד — ניוקאסל, נוריץ' — דרבי, נוטינגהאם — ארסנל, פורטסמות — צ'רלטון, שפילד — ווטפורד, טוטנהאם — סאותהמפטון, ווימבלדון — ווסטהאם.

סלקטור מחר במדי בית"ר י"ם בבלומפילד

מאת רוני דיאמן
סופר "ספורט הארץ" בירושלים

משה סלקטור ישחק כבר בשבת הקרובה במדי בית"ר ירושלים במישחק הליגה נגד מכבי תל־אביב. אמש החליט הבורר שרון בעניינו של סלקטור, שבית"ר ירושלים רשאית לרכוש את סלקטור לצמיתות. זאת תמורת סכום של 115 אלף דולאר. את התשלום עבור סלקטור תוכל בית"ר לשלם בתשלומים במשך שלוש שנים.

פתיחה מוצלחת לחולון בפולין: ניצחון 98—71 על לך פוזנאן

כדורסל

מאת שליח "ספורט הארץ"

ביטום, פולין (מיוחד ל"ספורט הארץ"). הפועל חולון פתח אמש את הפעלותיו בטורניר הידידותי כאן בנצחון על לך פוזנאן מפולין 98—71 (40—45). בשורות הפועל חולון בלט ישראל אלימלך שהגיע שלשום מבולגריה. קני אראנג' היה מצויין בהגנה וקטף 15 ריבאונדים. ג'ימס טרי זכה בתורות ריבאונדים שנעדרו לפני המישחק בה נטלו חלק שחקנים מיוגוסלביה, פולין וישראל.

● לחולון קלעו: דאסון 24, אראנג' 23, טרי 16, בארמור 13, בונין 9, זיסמן 7, אלימלך 6.

● לפוזנאן הירבו לקלוע: קייבסקי 18, יחורק 18.

באולם בביטום היו 1000 צופים. שחקני חולון לא ישחקו היום וינצלו את היום החופשי לביקור במחנה ההשמדה אושוויץ, שם יערך טכס זיכרון. ביום שבת יקיים הפועל חולון שני משחקים, מול רבוטניצקי סקופיה ואיגמן סארייבו היוגוסלביות.

מכבי תל־אביב הערב בפירנצה

פירנצה, איטליה (שרות "ספורט הארץ"). מכבי ת"א יערוך כאן הערב את מישחקו הראשון במיסגרת טורניר הכדורסל הבין־לאומי באשרי־יתי מורד מול קבוצתו של רודי דאמיקו, ליברטי פירנצה. במוצאי־שבת תקיים הקבוצה מישחק נוסף בשלב הדירוג של הטורניר. שתי קבוצות נוספות המשתתפות בטורניר הן ציבונה זאגרב ואריקסוס קאנטו.

מייק בראון יצא אתמול עם הקבוצה לאיטליה. עדיין לא ברור אם הוא ישחק בפירנצה ובמילאנו בטורניר הגביע הבין־יבשתי. הוא ממתין לאישור מארצות הברית מקבוצת שיקאגו בולס. דאוויל בר־יהן, שיצא גם הוא עם הקבוצה, ישותף במישחקים.

טורניר בנדל הערב בצמח

מאת סופר "ספורט הארץ"

טורניר הכדורסל ע"ש אל"מ גדעון בנדל ז"ל, יחל הערב באולם בנדל בצמח. במישחק הראשון (19.00) יתמודדו קבוצת הפועל תל־אביב והפועל חיפה. לאחר מכן ישחקו מכבי חיפה והפועל גליל עליון.

מחר יהיו מישחקים על המקום השלישי ולאחר מכן הגמר.

בין־יבשתי

אריס עשויה להחליף את הקבוצה מארה"ב

מילאנו (שרות "ספורט הארץ"). שינוי של הרגע האחרון עשוי לחול בהרכב הקבוצות בטורניר הגביע הבין־יבשתי שיחל כאן ביום שלישי. המארגנים מודאגים מכך שלא שמעו דבר מארצות־הברית האמורה להיות מיוצגת ע"י קבוצת השינגטון אולסטארס מסיאטל. הם פנו לפיב"א וסוכם שאם לא יגיע אישור מארה"ב, תוזמן קבוצת אריס סלוניקי ליטול חלק בטורניר.

בינתיים נודעו כבר שעות מישחקים של מכבי תל־אביב: ב־15 בחודש ישחקו המכבים נגד טרוסאר ליבאנו הבראזילית בשעה 22.00. למחרת, נגד ציבונה זאגרב, יחל המישחק ב־20.15 והמישחק השלישי נגד דלגידיס קובנה, יהיה ביום חמישי ב־17.00.

בטורניר ישפטו כמה מבכירי השופטים באירופה: הירוס (ברה"מ), מאיניני (צרפת), זיך (פולין), ריגאס (יוון), פירורט (איטליה), קוסלבה (צ'כיה), ג'דארד (אנגליה) וקמאן (שוויץ).

אליצור נתניה זכתה בטורניר ברמלה

קבוצת אליצור נתניה זכתה אמש בגביע מטעם ראש העיר רמלה כשניצחה במישחק הגמר אליצור נהדרד רמלה 107—69 (41—46). אורל וויליאמס שיחק בכל המחצית השניה במדי רמלה.

וייסמן 27, פייר 21 ולוקס 15 הצטיינו בנתניה. מקצני 29 בלט ברמלה.

מכבי נתניה סיים במקום השלישי בניצחון על הפועל חיפה 71—69 (32—37). לנתניה הירבו לקלוע: בראון 20, בלאט 17. לחיפה: יוברט 18, חלס 16.

חיים גריש

קונורס הדיח את גילברט וישחק בחצי הגמר נגד לנדל

פלשינג־מדו

ניו־יורק (שרות "ספורט הארץ"). בגיל 35 מסתבר כי ג'ימי קונורס הוא עדיין אחד "הגדולים" בטניס העולמי. התובנים הטוב ביותר בארצות הברית, כמה שעשוי להיות חוזר לקראת גמר טורניר "הפרס הגדול" בחודש הבא ברמת השרון ולמרות הפציעה ברגלו, ניצח המדורג שישי את המדורג 13, בראד גילברט, 4—6, 6—4, 3—6, 6—0 והעפיל לשלב חצי הגמר.

יריבו בחצי הגמר יהיה אלוף השנתיים האחרונות המדורג מספר אחד, איוון לנדל, שניצח ללא קושי את ג'ון מקנרו 3—6, 3—6, 4—6 במישחק מצויין בו חזו יותר מ־21 אלף צופים. "לא הייתי גרוע. הוא פשוט שיחק מצויין", הודה מקנרו מאוחר יותר.

היום יהיו מישחקי חצי הגמר לנשים: שטפי גראף נגד לורי מקניל, מרטינה נברטילובה נגד הלנה סוקובה.

ברבע הגמר לזוגות גברים: יאריד ואדברג (שוודיה, מדורגים 1) — לו זאנו (מכסיקו) ודיסטקן (ארה"ב) 3—6, 6—4, 6—3, 6—4. פלאק וסנתג (ארה"ב, 2) — והפאלמר ואוקן (ארה"ב, 8) 3—6, 6—4, 7—6, 6—7, 7—5. קאסאל וסאנצ'ס (ספרד, 3) — פיים ורייס (ארה"ב, 11) 6—2, 6—2. גומס (אקוודור) וז'יבוטניביץ' (יוגוסלביה, 4) — וילאנדר וניסטרום (שוודיה, 6) 6—3, 6—2, 7—6.

ויידנפלד ומרנשטיין הודחו גם בזוגות

ניו־יורק (רפי). הישראלים רביב ויידנפלד ובועז מרנשטיין הודחו כאן בסיבוב הראשון של מישחקי הזוגות באליפות הנוער הפתוחה של ארה"ב. הם נוצחו ע"י פאבין זילברברג (בראזיל) וג'ייסון סטולטנברג (אוסטרליה) 3—6, 6—7.

קודם לכן נוצח גם מרנשטיין בסיבוב השני של מישחקי היחידים ע"י רוברטו חבאלי (פרו) 4—6, 6—7.

המשכים מעמוד 1

מסורב עליה בן 100

(סוף מעמוד 1)

דיאצ'קוב קיבל היתר

מסורב העליה ממוסקבה סרגיי דיאצ'קוב ממוסקווה קיבל אתמול היתר יציאה מבריה"מ.

דיאצ'קוב, מלחין פופ במקצועו, התפרסם באחרונה בשביתת רעב בת 35 יום בה פתח בדרישה לעלות לישראל ובשלום הפגנות שניהל. ההודעה נמסרה לדיאצ'קוב בשיחה טלפונית. לפי המידע שהגיע למרכז למידע על יהדות בריה"מ ייצאו עמו אשתו ובנו.

רק 1500 בקשות

כתב סוכנות הידיעות הצרפתית מוסר כי רק 1500 בקשות להגירה מבריה"מ תלויות ועומדות כיום, אמר אתמול הדובר הסובייטי גנאדי גראסימוב.

"הבקשות להגירה מבריה"מ נבדקות בהתאם להגשת התיקים, הגרפים הסובייטיים המוסמכים קיבלו רק כ־1500 בקשות כאלה, ולא רבבות, כפי שטוענים במערב. ולא מאות אלפים כפי שטוענים בתל־אביב. אלא בערך 1500", הכריז גראסימוב.

הוא הוסיף כי "כל הבקשות הללו נבדקות בהתאם לחוקים ולהנחיות".

המספר הצנוע עליו הצביע גראסימוב, בתשובה לשאלת עי־תונאים, הפתיע את המשקיפים בבריה"מ, שכן קצב היציאות מבריה"מ, אם מתחשבים ביהודים בלבד, מגיע כיום לממוצע של 800 לחודש.

רק בחודש יוני הורשו גם יותר מאלף סובייטים ממוצא גרמני להגר, וכן מספר גדול והולך של ארמנים.

ארה"ב רוצה שינוי

שגריר ארה"ב תומס פיקרינג אמר אתמול, כי "בריה"מ חייבת לקיים הסכמי הלסינקי בדבר חופש הגירה, ללא הפלייה. אנו שמחים עם כל אלה שקיבלו היתרי יציאה, אולם ממשלת ארה"ב תמשיך ללחוץ על הסובייטים לקיים הסכמים בין־לאומיים ולאפשר לכל היהודים הרוצים בכך, לצאת. אנו רוצים לראות שינוי ממשי במדיניות ולא רק סחוות לפני פגישות פיסגה".

הדברים נאמרו במהלך פגישת השגריר עם אלגרה קוצ'ובייסקי, אלמנתו של רב סרן אלכס קוצ'ובייסקי ז"ל, שנהרג בתאונה.

חברי המשלחת ביקשו מן השגריר להפעיל את השפעתו על שר החוץ שולץ לפני הפיסגה עם שר החוץ הסובייטי שווארדנאדזה, למען עלייתם של הוריה פליקס קוצ'ובייסקי ורעייתו מונוסוביד־יסק, כדי שיוכלו להשתתף בטקס הסרת הלוט ממצבת בנם ביום ה־30 למותו.

"שולחן עגול"

(סוף מעמוד 1)

הרן ואפרים דינגר (עבודה) ונחום לנ־גנטל (מפד"ל) נפגשו אתמול עם אנשי העדה החרדית, הרבנים הרא־שיים וכן עם ח"כ דדי צוקר וראש עיריית ירושלים טדי קולק. הם עתידים להיפגש בתחילת השבוע הבא עם אנשי ש"ס אגו"י והמפד"ל בירושלים. גורם המקורב לשיחות שהתנהלו אתמול עד שעת לילה מאוחרת מסר, כי ייתכן ו"השולחן העגול" ייתכנס כבר בשבוע הבא.

הערב יוקרנו סרטים בבית אגרון, בסימטסק, בקולנוע אורנע ובבית יצחקי.

כמו כן יתקיימו מופעים בצוותא ובבית שמואל. מחר בשעה 10.30 בבוקר תקיים העדה החרדית בשי־תוף עם ציבורים דתיים אחרים ביר־ושלים תפילת מוסף תחת כיפת השמיים ב־37 מוקדים שונים. המשטרה נערכת גם השבת בכוחות מוגברים כדי לשמור על הסדר.

שמיר ייתבקש להתערב

ראש הממשלה יצחק שמיר יקיים הבוקר פגישות עם הרבנים הראשיים בישראל ועם השר יצחק פרץ ואנשי סיעת ש"ס בעיריית ירושלים. שמיר ייתבקש להתערב בסכסוך השבת בעיר ולהביא להפסקת הקרנות הסרטים.

הבוקר תובא גם לישיבת סיעת "ירושלים אחת", סיעת הרוב בעירייה, הצעה של חבר מפ"ם איתן בלניק, לשנות את חוק העזר העיר־וני כדי שניתן יהיה להקרין סרטים בשבתות בעיר על פי חוק. ראשי י־רושלים אחת מעריכים כי הצעה זו תיפול בהצבעה.

המפד"ל תחליט עם כניסת השבת אם לפרוש מהקואליציה העירונית. ראש הסיעה בעיריה דוד ברגמן אמר, כי אם לא ייקבל עד כניסת השבת הודעה מטעם ראש העיר על הפסקת ההקרנות גם בסימטסק לחודש ימים יפרוש המפד"ל ביום א' מהקואליציה. הפרישה מותנית באי־שור של הרב הראשי לישראל, הרב אברהם שפירא, עמו עומדים אנשי המפד"ל בקשר. ראש עיריית י־רושלים טדי קולק נפגש אתמול עם הרב שפירא, אולם התחייב לפסק זמן של שבועיים בלבד מהקרנות הסרטים, בהלוך "הימים הנוראים".

ח"כ דדי צוקר פנה אתמול ליועץ המשפטי לממשלה וביקש ממנו לנקוט בצעדים נגד הרב הראשי המעורב לדבריו, בפעילות מפלגתית בניגוד לפסיקת בג"ץ, האוסרת על דיינים לעסוק בפעילות פוליטית.

דדי צוקר כמו פורדש

אתמול במהלך הפגישה שקיים טדי קולק עם אנשי המשמרת הצעי־רה של המפד"ל והאגודה ברך ראש העיר על ההידברות ועל היוזמה שנטלו על עצמם המשמרות הצעי־רות של שתי המפלגות. קולק אמר: "דדי צוקר קיצוני כמו פורדש. בשבילו זה ענין אידיאולוגי ולא ענין של לדאוג לנוער. זה מביא לאנטי דתיות ושנאה בעם".

המשמרות הצעירות של המפד"ל והעבודה היזומות, כאמור הידברות בנושא מבקשות להביא לפסק זמן בהקרנת הסרטים בשבת. החל מהשבת הבאה, כדי להקל על ההי־דברות בענין. טדי קולק הדגיש אתמול כי פסק זמן שאותו מבקשים להשיג המשמרות הצעירות יתרום גם לעבודתה של ועדת הרמן, שתחל את ישיבותיה ביום שני. ועדת הרמן מונתה ע"י ראש העיר כדי לגבש דפוסים לבילוי בלילות שבת עבור צעירים בירושלים.

העיריה תוציא ביום ב' היתר חפירה לאיצטדיון

עיריית ירושלים, עומדת להוציא ביום שני הקרוב, היתר חפירה לאיצטדיון הכדורגל המתוכנן לקום במלחה, זאת אף על פי, שמ"מ שר הפנים, ראש הממשלה יצחק שמיר, טרם חתם על התוכנית. בתשובה לשאלת "הארץ", אישר אתמול אברהם כחילה, מחזיק תיק התכנון בעיריית ירושלים ומ"מ של קולק ידיעה זו.

היתר החפירה מאפשר לחברה להקמת האיצטדיון בירושלים לה־עלות על השטח דחפורים ולהתחיל בעבודות הכשרת השטח. אברהם כחילה הסביר אתמול, כי עפ"י החוק רשאית העיריה להוציא היתר חפי־רה, לתוכנית שקיבלה תוקף בוועדה המחוזית.

כידוע, אושרה תוכנית האיצטדיון בכל האינסטנציות התיכנוניות ורק חתימתו של רה"מ, המתעכבת בשל לחצי החרדים, מונעת את התחלת העבודות. לפני 9 שנים הפסיקה עיריית ירושלים עבודות חפירה דו־מות בשועפט, שם היה אמור לקום האיצטדיון של ירושלים. על הפ־סקת העבודות הוחלט אז בעקבות הפגנות החרדים ובקשה של רה"מ דאז מנחם בגין.

שני הרוגים בתאונת־האוטובוס

(סוף מעמוד 1)

בעקבות התאונה. האוטובוס התנגש בחלקו האחורי במשאית שחנתה בסמוך למזגן. הכל נמחץ באוטובוס. ראיתי צעיר שישב בספסל האחורי לכוד בתוך האוטובוס, בין המושבים. אני חושב שהוא היה כבר ללא רוח חיים".

עוד סיפר עד הראיה, כי הוא התקשר למגן דוד אדום ודיווח על התאונה. אמבולנסים הגיעו כעבור כ־2 דקות למקום התאונה. את הפצועים שלא הצליחו אנשי מגן דוד אדום והאנשים שהיו במקום לחלץ, חילצו אנשי מכבי אש בעזרת מסורים חשמליים בהם ניסרו את דפנות האוטובוס כדי לחלץ את הפצועים.

ד"ר יעקב אדלר מנהל חדר המיון בבית החולים שערי צדק בירושלים אמר, כי חדר המיון קיבל הודעה על התאונה בסביבות השעה 8.50 בבוקר.

צוות מגן דוד אדום שהיה במקום התאונה דיווח לו, כי עשרה נפגעים אמורים להגיע בדקות הקרובות לבית החולים. לדבריו של ד"ר יעקב אדלר, בפרק זמן זה תוגבר חדר המיון בכמה רופאים שחיכו לפצועים. אל בית החולים שערי צדק הגיעו 9 פצועים שטופלו מיד עם הגעתם.

"היינו רק בתחילת הנסיעה"

רונית כהן בת 17 מירושלים, מנוסעי האוטובוס שהגיעה במונית לבית החולים סיפרה, כי היא ישבה באוטובוס בחלק הקידמי. מימין. "בזמן שהאוטובוס נסע ברחוב יר־מיהו סמוך לעיקול הכביש, ראיתי משאית החונה לצידי הכביש. היה נראה לי שנהג האוטובוס לא יוכל לעבור מבלי לפגוע במשאית. עם פגיעת האוטובוס במשאית, שמעתי חבטה עזה, זכוכיות עפו לכל עבר. אנשים צעקו. הצלחתי לצאת דרך הדלת הקידמית שהיתה פתוחה. היו בתוך האוטובוס פצועים רבים שאי אפשר היה להוציא אותם. יצאתי מהאוטובוס, ניגשתי לאיש מד"א שאמר לי לנסוע לבית החולים. להיבדק".

סוניה קוצינסקי בת 22 מירוש־לים, מפצועי התאונה, ששכבה בחדר המיון של בית החולים שערי צדק אמרה לכתב עתי"ם: "היה בלגן, הכל פתאום נשבר, ראיתי המון דם, כי־סאות הפוכים ושבורים, לא יכולתי לצאת. הכל היה שבור סביבי. זה היה כל כך מהר. היינו רק בתחילת הנסיעה".

החקירה תארך זמן רב

דובר משטרת ירושלים אמר, כי צוות בוחני לשכת התנועה של משטרת ירושלים, בראשותו של ראש הלשכה רב פקד אפרים ארדיטי, הגיע למקום ופתח בחקירה לבירור נסיבות התאונה. בבדיקה ראשונית, התברר שהאוטובוס, מסוג מרצדס, החליק ככל הנראה על משטח מים וסבון שהיה על הכביש. המים נשפכו על הכביש, כנראה, מאחד מבתי העסק הסמוכים. המשטרה חוקרת עתה את נהג האו־טובוס. לדברי דובר משטרת י־רושלים תארך החקירה זמן רב, שכן יש לבדוק חומר רב.

4 חיילים נפצעו בכ"ס

4 חיילי צה"ל נפצעו, מהם אחד קשה ושלושה קל, בתאונת דרכים, שאירעה במרכז כפר סבא אתמול בצהריים. התאונה אירעה כאשר משאית השייכת לעיריית כפר סבא פגעה במכונית "דנר" צבאית, שבה נסעו ארבעה חיילים. כל הפצועים הועברו לבית חולים "מאיר" בכפר סבא.

תאונה בבני ברק

עדנה אדיחה, כתבת "הארץ", מוסרת כי יניב אמיתי בן שש ואחותו זהבית בת 5 מרחוב קובלסקי בבני ברק, נפצעו קשה אתמול בבוקר כשחצו את הכביש ליד ביתם.

צוות ממגן דוד אדום רמת גן, שהגיע מיד למקום, מצא את היל־דים שוכבים על הכביש, כששני מתנדבי מד"א, שעברו במקרה במ־קום מבצעים בהם הנשמה. נהג האמבולנס, אילן אבטס, הבחין שהילד בן השש נפגע בראש ובחלקים פנימיים ואינו נושם. הוא הזעיק מיד ניידת טיפול נמרץ והוד־יעה, כי הוחל בביצוע ההנשמה. צוות הניידת לטיפול נמרץ שהגיע למקום בתוך דקות טיפל בשני היל־דים שהיו מחוסרי הכרה. תוך כדי הטיפול הגיעו הורי הילדים שהצטרפו לאמבולנסים שפינו את הילדים לבית חולים בילינסון. הילד פונה שהוא מונשם מלאכותית. בבית חולים הוכנסו שני הילדים למחלקת טיפול נמרץ. מצבם הוגדר קריטי.

תאונה בצומת אחיהוד

נורית כהנא, כתבת "הארץ", מוסרת כי תושב אחיהוד, חיים בוהדד (67), נהרג אתמול בצומת ישוב מגורים, על ידי מכונית צבאית, בעת שחצה את כביש עכו־כרמיאל. מחקירה ראשונית עולה שהנהג, אורח עובר צה"ל, הבחין בו מאוחר מדי. האיש נפצע קשה ונפטר טרם הובא לבית החולים נהריה. נהג המכונית נעצר לחקירה.

בכביש עכו־צפת, ובמיוחד בצומת אחיהוד, קרו תאונות רבות. על אף עבודות הרחבה, שבוצעו באחרונה, נותר הכביש עמוס במשך רוב שעות היום.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס של מפעל הפיס מס. 37/87 שהתקיימה ביום 10.09.87 זכו הכרטיסים הבאים:

בדירה + וולוו זכה המספר 329467

בסך 10,000.00 ש"ח זכו המספרים: 130378; 005511; 521750; 683546; 847072; 229446; 275366; 499328.

בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים:

008539	023034	051709
110372	140382	156223
161178	173921	174157
185149	201810	256173
262943	268609	271352
288747	290076	292535
299922	331363	383586
387651	398020	400592
420258	427407	430618
441772	453088	457232
468537	512088	520744
539100	548124	564406
569823	592138	594878
631353	640159	656156
661713	682469	714306
730307	731940	742714
753799	756586	756596
764822	773709	792208
799192	810406	823366
825815	831863	838272
841708	842009	881188
887496		

בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 0833; 1018; 3151; 4434.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 169; 592.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 312; 525; 889; 930.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3; 5; 9 זכו בסך של 2.50 ש"ח

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

נחום גרשום ז"ל

(גרשונוביץ)

נעלה לקיברו בבית העלמין, בחיפה (כפר־סמיר) ביום ג' כ"א באלול תשמ"ז (15.9.87) בשעה 17.00.

המשפחה האבלה

אנו מודיעים בצער
על מות אמנו

מרי זליגמן

ההלויה תתקיים ביום א' 13.9.87 י"ט אלול תשמ"ז בשעה 14.30 בצהריים בבית העלמין של קרית שאול. יושבים שבעה אצל שרה ברש אריאל 3 גבעתיים (טל: 324078)

נועם, דוד ומוריס זליגמן

אנו משתתפים באבלה הכבד

של

משפחת בקר

במות אבי המשפחה וחברנו לעבודה

ישראל בקר ז"ל

מנכ"ל סולתם
ד"ר אלעזר ברק
ובית סולתם

למשפחת בקר

תנחומינו
עם פטירת

עו"ד ישראל בקר ז"ל

בית "כור"

למשפחת שביט
ולבית דלק

תנחומים על מות

א. ב. שביט ז"ל

Witco Corp. U.S.A.
Mr. R. Wishnick, Mr. L. Aconsky
Mr. R. Saunders, Dr. H. Sonneborn III,
Mr. H. Goldstein, Mr. Kaufman.

לריטה אלוני

איתך בצערך על מות

האב

חבריך במכון פא"ן
אוניברסיטת תל אביב

קואופרטיב דן

משתתף בצער החבר

ניר נפתלי והמשפחה

במות עליו **אמו** ז"ל

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

יעקב מ. שרייבר ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ונקיים טקס גילוי המצבה ביום שלישי, כא' באלול, 15.9.87 בשעה ארבע אחה"צ בבית העלמין הישן חוף הכרמל, חיפה.

רעיתו: שושנה
הילדים: תמי, מודי ואורית

אנו מודים לכל ידידינו ומכרינו,
שרים, חברי כנסת, ונציגי מוסדות
אשר השתתפו באבלנו הכבד על אבדן יקירנו

יעקב מ. שרייבר ז"ל

רעיתו: שושנה
הילדים: תמי, מודי ואורית

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת״ד 92 ים 91920

משרה פניה מס׳ ח/253/87

סטטיסטיקאי/ת עצמאי/ת

המחלקה להתישבות מקום: באר שבע
הכשורים הדרושים:
* בעל/ת תואר מתאים לתפקיד המכיר/ה את ההתישבות העובדת
* בעל/ת ידע בהפעלת מחשב P.C.
* ידיעת השפה העברית
* בעל/ת רשיון נהיגה; בעל/ת רכב פרטי
הדרגה המוצעת: 5 — 8 בדירוג המקצועי
התאריך האחרון להגשת הצעות: 25.9.87

אם הנך (25־21) בעלת ידע בניהול משרד, דוברת וכותבת אנגלית ועברית בעלת יחסי אנוש מעולים
אנא התקשרי אלינו 03-383904
למשרד ליבוא שעות עבודה 16:00־08:00 תנאים הולמים למתאימה

אנו נקריייר אותך

* אם הנך רציני/ת בעל/ת יכולת החלטה והשכלתך תיכונית לפחות, ומוכן להשקיע מאמץ.
* אנו "אשכולי" - מגדולי החתמים במדינה נבשירך כמקצוען בענף הביטוח.
* הלימודים יערכו בשעות הערב.
לקביעת רעיון נא לפנות לגב׳ סלע כוכבה
04-660302.,640007,670271 ,670450

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת״ד 92 ים 91920

משרה פניה מס׳ ח/8/87

מפקח/ת עצמאי/ת לעבודות מים

החטיבה להתיישבות
מיקום: אזור הגולן, צפת
הכשורים הדרושים:
* מהנדס/ת מים או טכנאי/ת מים עם נסיון של 5 שנים
* בעל/ת רשיון נהיגה
* המועמד שיתקבל/תתקבל יידרש/תידרש לגור בצפת או באחד מישובי הסביבה
הדרגה המוצעת — 5 — 8 בדירוג המקצועי
התאריך האחרון להגשת הצעות: 25.9.87

משרה פניה מס׳ ח/7/87

מהנדס/ת חשמל חבלי/ת

המקום: חיפה
הכישורים הדרושים:
* בעל/ת תעודה מוכרת בהנדסת חשמל, רצוי בעל/ת נסיון, או הנדסאי/ת או טכנאי/ת חשמל עם נסיון של 3 שנים
* בעל/ת רכב פרטי
הדרגה המוצעת: 5 — 8 בדירוג המקצועי
התאריך האחרון להגשת הצעות: 25.9.87

מיקרוקוקים בע״מ

חברתנו עוסקת בפתוח וייצור רכיבים ומוצרים אלקטרוניים בתחום התדרים הגבוהים בקריית המדע בחיפה דרושים(ות)

מרכיבים(ות) מיקרואלקטרוניקה

העבודה עם מיקרוסקופ ודורשת ידיים טובות וסבלנות.
עדיפות לבעלי נסיון תנאים טובים למתאימים
נא לפנות מיום א׳ טל׳ 04-536211

לגלדיה לאומנות משרה 1204
דרושה

בחורה אינטלגנטית ונאה

בעלת קשרים לעבודה מעניינת
לפנות בכתב + קורות חיים
לת.ד. 164 טירת הכרמל.

למשרד יבוא — יצוא
דרושה:

מזכירת מנכ״ל

נסיון 10 שנים לפחות. שליטה מלאה בשפה האנגלית. בעלת הופעה נאה. משרה מלאה ומעלה (בהתאם לצורך)
המתאימות תפננה לטלפון ג־ב־ה 04־668191 למורסל

בית חולים נהריה
ת.ד. 21, מיקוד 22100
דרושים
1. מנהל חשבונות מדופלם
לחצי משרה או משרה שלמה (אפשר גם פנסיונר)
2. מנהל חשבונות עצמאי סוג ד׳ למשרה שלמה
המשכורת לפי הדירוג האחיד
בדבר פרטים נא לפנות לטל׳ 04־927784

לחברה בת שרות אוטובוסים בע״מ
חברת בת של אגד
דרושים
נהגים
מאזור נצרת עלית וחיפה
בעלי רשיון אוטובוס
טל׳ 04־534955 ,04־549696/7/8

עקירנה
הריהוט שהוא בריאות

דרושה
דייל/ת מכירות

בעלת ידע בסיסי בהנהח״ש ונסיון בטיפול בלקוחות לסניפינו השונים בצפון
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 20012 מפרץ חיפה

MEDIA
נציגי הוושינגטון פ.ס אה״ב בישראל

אשת שווק מעולה

לשם שילובה בפרויקטים שיווקים מעניינים בעולם. הפרסום וההוצאה לאור.
מקום העבודה: חיפה ותל־אביב.
משתרעת הפעילות: בכל הארץ
רק אם את רוצה באמת קריירה תוך עבודה קשה ומעניינת הינך מוזמנת לתאום פגישה עם נציג חברתנו:
04־257470/1/4 החל מיום א׳ בלבד.

למתנ״ס גבעת הרקפות
דרושים:

מורים

למרכז למידה לחטיבות הביניים ותיכון למקצועות אנגלית, מתמטיקה, לשון
תיאור התפקיד:
סיוע לתלמיד בהוראה בקבוצות קטנות בין השעות 16.00 — 20.00
כישורים:
מורים במקצועות הנ״ל בעלי נסיון הוראה בפועל או סטודנטים בשלבי סיום לימודיהם.
בדבר פרטים נא לפנות עד 30.9.87 ע.ק. אתא למחלקה לחינוך לרמי סויסה לטל׳ 04־444555 כל יום מהשעה 12.00 — 09.00 ובימים ב׳, ד׳ 19.00 — 16.00

סקר דרושים:

SEKER
מהנדסים יועצים
לעבודה באיזור חיפה והצפון
★ **מהנדס תעשיה וניהול**
לרכוז פרויקטים
דרוש ניסיון של כ־5 שנים
★ **מהנדסי תעשיה וניהול**
3 — 1 שנות נסיון
לצלצל 494878, 491383, 482788 (03)
לכתוב: סוקולוב 33, רמת השרון 47236

מ.ב.ב. מחשבים בע״מ

פיתוח מערכות תוכנה
שרותי עיבוד נתונים
למשרדינו בחיפה דרושים:
★ **תכנת/ת R.P.G. II**
יפנו רק בעלי נסיון של שנתיים לפחות במערכות I.B.M. /36
★ **מהנדס/ת ייצור**
בעל/ת נסיון של שנה לפחות במערכות תכנון ופיקוח ייצור בסביבה תעשיתית
נא לפנות בכתב יד בלבד לת.ד. 44560 חיפה 31445
סודיות מובטחת

זמיר
שרותי כח־אדם בע״מ

לסניפינו בחיפה ובקריית
דרושים/ות
טכנאי חשמל מנוסה
חשמלאי מוסמך
מסגר/רתך מנוסה
חרט אוניברסלי מנוסה
מפעיל C.N.C
חיפה: החלוץ 3 טל. 670373 - 04
ק. ביאליק: צומת צבר טל. 709284 - 04
תל־ אביב: בן יהודה 26 טל. 289505 - 03
רחובות: הרצל 202 טל. 473832 - 08
אשדוד: רוגוזין 22 טל. 535455 - 08
קביעות בזמניות של זמיר

לחברת שווק ממתקים
באזור התעשיה רעננה
דרושים

1. **מזכירה בכירה** - שפת אם אנגלית • ידע בארגון והפעלת משרד • סלקס • תרגום • הדפסה אנגלית.
2. **פקידה כללית** - נסיון בהדפסה
3. **עובדי מחסן כלליים** - רשיון ג׳
4. **סדרניות** - ברשתות השווק לסדור ממתקים באזורי הרצליה, רעננה, כ״ס (5 שעות עבודה ליום) • מגורים באזור השרון
5. **סדרניות** - לרשתות השווק באזור ת״א והמרכז. עדיפות לבעלות נסיון + רכב (5 שעות עבודה ליום) • מגורים באזור המרכז

המתאימים יפנו לטל: 052-911855

למפעל בימי גדול
באזור חיפה
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות
סוג 3

המשרה כוללת עבודות מזכירות
נדרשת יכולת הדפסה
על המועמדים לפנות לת.ד. 4496 חיפה 31044 (לציין ע״ג המעטפה 920)
רק מועמדים מתאימים ייענו
- סודיות מובטחת -

מכון דור
מיון אבחון והשמת כ״א

עבור לקוחנו
רשת דירות נופש ארצית
דרוש

מנהל שירות

★ תושב איזור המרכז
★ אחראי ודינמי
★ בעל הבנה טכנית
★ נסיון בעבודות תחזוקה ונקיון
★ כושר שליטה וארגון
★ נכונות לעבודה מעבר לשעות המקובלות
★ יחסי אנוש טובים
★ שליטה באנגלית בסיסית
★ צעיר, אחראי ודינמי

לפנות מכון דור יהודה הלוי 108 תל־אביב
☎ 03-29445, 290510

מכון דור
מיון אבחון והשמת כ״א

עבור מנהטן
דרוש

סוכן מכירות עצמאי

לאיזור מרכז ודרום
★ נסיון קודם — לפחות שנתיים בענף הטכסטיל ★ קשרים הדוקים עם לקוחות בענף ההלבשה
לתיאום ראיון לפנות — כרמלה, טל: 03־481121 שלוחה 220

לאולפן לבגרות בבאר־שבע דרושים

מורים

להכנת כתות לבגרות בשעות הערב במקצועות הבאים: מתמטיקה, אנגלית, לשון, תנך, גאוגרפיה, ספרות, עברית ופיזיקה.
רק מורים בעלי נסיון בהכנת כתות לבגרות
המבקשים לפנות למלפונים:
057־73146 ,057־71690.

MEDIA
נציגי הוושינגטון פוסט
אה״ב בישראל
דרושה

אשת שיווק מעולה

לשם שילובה בפרויקטים שיווקים מעניינים בעולם הפירסום וההוצאה לאור
מקום העבודה: חיפה ותל־אביב
משרעת הפעילות: בכל הארץ
רק אם את רוצה באמת קריירה תוך עבודה קשה ומעניינת. הנך מוזמנת לתאום פגישה עם נציג חברתנו: 04־257470/1/4
החל מיום א׳ בלבד

לחברה מסחרית במרכז הארץ
דרושים

חשב
(משרה 2035)
* רואה חשבון מוסמך
* 3 שנות נסיון לפחות

מזכירה
(משרה 2040)
לניהול משרד החברה
* בעלת נסיון מוכח
מועמדים ישלחו פרוט קורות חיים ונסיון בכתב יד, אל ת.ד. 11024 ת״א 61110
ויציינו מספר משרה
סודיות מובטחת
המודעה לשני המינים

הסל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע״מ

דרושה

קלינאית תקשורת

לאגודה למלחמה בסרטן סניף חיפה
לעבודה עם מנותחי גרון 04־381411/2
בימים א׳ — ה׳ משעה 13.0 — 8.00
04־252092 בשעות הערב

איטונג בע״מ למשרדה בחיפה
דרוש

פקיד/ת גביה

הכישורים הדרושים
★ ידע בהנהלת חשבונות, עבודה מפוצלת.
★ רצוי בעל רכב
בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 04־669251
עבור פקיד גביה

למלון שולמית
מחסנאי כללי בעל נסיון
מחסנאית כביסה
עם ידע בתפירה
טל׳ 242811
בין השעות 8.00־12.00 לנורית

מכרז 13/87 למועצה המקומית כפר תבור
דרוש **מנהל שרותי המועצה**
אשר יהיה אחראי על תחזוקה שוטפת של כל רכוש המועצה (תחזוקת מבנים, מים, חשמל, תברואה, כבישים, מדרכות וכו׳)
הכישורים הדרושים
1. בוגר בי״ס תיכון מקצועי/טכני רצוי השכלה גבוהה בתחום הטכנולוגי
2. אחראי ויוזם בכוח
3. נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בעבודות דומות
4. כושר ניהול בתוך עובדים ועבודת צוות
5. מגורים רצויה בכפר תבור
תנאי העסקה עפ״י כישורי המועמד
פרטים ניתן לקבל בכל יום בין השעות 10.00 — 13.00 אצל מזכירות המועצה טלפון 676425 ...קורות חיים בצירוף מסמכי ... עד התאריך 30.9.87 בשעה 12.00
על החתום
מינה טלמון
ראש המועצה

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרוש

מסגר/מכונאי אחזקה

לאחזקת מכונות תעשייתיות אוטומטיות.
תנאים טובים למתאימים
לפנות לת.ד. 4444 חיפה עבור 2000

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ

דרושים

מורים
לנושאי המחשב

לעבודה זמנית להוראה בשעות היום והערב את המקצועות:

• נתוח מערכות מידע • שפת קובול
• מערכות הפעלה • שפת C
• עבוד נתונים • שפת לוגו
• אירגון קבצים • פרולוג
• מסדי נתונים • מחוללי ישומים:
• הנדסת תוכנה לוטוס 1, 2, 3
• תקשורת • D BASE III

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות לגב׳ פנינה ששון, לימודי המחשב, היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ, בנין צ׳רצ׳יל, קרית הטכניון חיפה
טל. 294464, 04־225150

בפתח תקווה ובתל־אביב
מורים לאנגלית
למשרה חלקית בהוראת מבוגרים.
יתקבלו מורים מנוסים בלבד.
שכר גבוה למתאימים. טל:
03־903215,
03־909870

קלא חברה למיכשור (ישראל)
KLA Instruments (Israel) Corporation

למפעל עתיר ידע במגדל העמק דרוש/ה

מהנדס/ת יצור

להקמת מערכת ייצור של מוצר מתוחכם לתעשיית האלקטרוניקה
כישורים הכרחיים:
• נסיון קודם
• ידע במיחשוב (MRP)
• ידע באנגלית
• כושר אירגוני
הזדמנות למהנדס מוכשר ובעל יוזמה
נא לפנות בכתב: קלא ת.ד. 143 מגדל העמק 10500

אלסינט
לאגף מופ׳ במטה החברה בחיפה דרוש:

ראש מחלקת פיתוח

תאור התפקיד:
* הגדרת איפיונים טכניים של מוצרי החברה.
* תכנון ובקרה של תהליכי פיתוח מוצרים.
* בדיקת רעיונות חדשים וביצוע סקרי היתכנות.

כישורים נדרשים:
* מהנדס מערכות בעל נסיון של 10 שנים ומעלה בפיתוח מערכות רב- תחומיות ומשולבות (מכניקה, חמרה ותכנה)
* כושר מנהיגות ויכולת בעבודת צוות
* רמה מקצועית גבוהה וכושר ניסוח ביטוי בכתב ובע״פ.

משרה מס׳ 850006
- סודיות מוחלטת מובטחת -
אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס׳ משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
אלקטרוניקה בשרות הרפואה
פרסום שפי

למפעל תעשייתי
דרוש

איש שיווק / קידום מכירות

* למכירת חומרי גלם לתעשיית המזון, הקוסמטיקה והדטרגנטים.
* רצוי בעל השכלה אקדמית
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 11109 תל אביב מיקוד 61110

נילית בע״מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר

הנדסאי חשמל

להכנון ולהכנת מפרטי רכש לפיקוח, להקמה ולהפעלת פרוייקטים בבקרות החשמל בבפעל.
כישורים:
* נסיון בתכנון, בהקמה בהפעלה ובאחזקה מערכות החשמל תעשייתיות המופעלות במתח גבוה ובמתח נמוך.
* נסיון תיאום והפעלה של קבלנים וההכנונים היצוניים.

הנדסאי ייצור

הכישורים:
* נסיון בן 5 שנים בתעשיה
* כושר ארגוני ויחסי אנוש טובים
* נסיון קודם במספר תחומי עיסוק מהמפורטים מעלה - יתרון

המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח- אדם, ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת.
פרסום שפי

אינטל

חברת אינטל ביצעה את פריצת הדרך בתחום תכנון מעגלים משולבים VLSI וממשיכה בפיתוח הפעילות בארץ.
אינטל ישראל מרחיבה את פעילויותיה בפיתוח דור העתיד של המיקרו מחשבים, תכנת מערכות ותכנת תיב״ם מתקדמת.

מהנדסי/ות תכנה מעולים/ות

(משרה מס׳ 3087)

לפיתוח סביבת תיב״ם מתקדמת ל־VLSI

הכישורים הדרושים:
* בוגרי/ות מצטיינים/ות במדעי המחשב/הנדסת חשמל/הנדסת מחשבים.
* ידע/נסיון בתחום ה־CAD ל־VLSI — יתרון
* שליטה בשפה האנגלית.

אנא פנה(י) בכתב למחלקת גיוס עובדים בצירוף קורות חיים, גליון ציונים ת.ז ומס׳ טלפון, תוך ציון מס׳ המשרה.
המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד
אינטל ישראל (74) בע״מ
ת.ד.1659 חיפה 31015
-סודיות מובטחת-
פרסום שפי

אלסינט
לחטיבת ההנדסה בחיפה דרושים:

תכנת

לפתוח תבילות תכנה (זמן אמת) למכשור אולטרא- סאונד
* בוגר מדעי המחשב
* יועדף מצטיין (נא לצרף גליון ציונים)
משרה מס׳ 640345

מהנדסי אלקט׳ אנלוגיים

1. משרה מס׳ 670126:
לתפקיד בכיר
* בעל נסיון מוכח של 7 שנים בתכנון מעגלים אנלוגיים
2. משרה מס׳ 640376:
* בעל רקע בתחום האנלוגי
* נסיון אינו הכרחי.

אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס׳ משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
אלקטרוניקה בשרות הרפואה
פרסום שפי

נציבות שירות המדינה
ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים בירושלים

אקדמאים
לעבודה מקצועית

* דרושים בעלי תואר אקדמאי בסטטיסטיקה או בכלכלה או בכלכלה חקלאית או בעלי תואר שני בבריאות הציבור
* תינתן עדיפות לבעלי ניסיון בעבודה מקצועית
* העובדים יועסקו בחוזה מיוחד
* הדרגה תקבע על פי כללי התקשי״ר ובהתאם לניסיון ודירוג המשרה
המעוניינים מוזמנים לבוא לראיון אישי אצל מר ישראל לייבנר, מנהל המחלקה לסטטיסטיקה, חברתית בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הקריה, רוממה, ירושלים — ביתן 26, חדר מספר 1.
הראיונות יתקיימו בימים ג, ד, 15.9.87, 16.9.87 בין השעות 12.00 ל־14.00

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע״מ
אזור התעשייה הדרומי, עכו, ת.ד. 2357
דרושים(ות)

1. למעבדה לבקורת-טיב טכנאי(ת) / הנדסאי(ת) כימיה

* לביצוע מגוון רחב של בדיקות

2. קניין(ית) שוק מקומי

* השכלה של 12 כיתות
* יוצא צבא * בעל רשיון נהיגה
* ידיעה טובה בשפה האנגלית
* הכרת ציוד תעשייתי
* נסיון בניהול מו״מ עם ספקים.
* נסיון בהפעלת מחשב לניהול מלאי.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם

לוולקן מצברים בתפן דרושים:
* **מכונאי אחזקה**
* **חשמלאי מוסמך**
* **קניין**
עם רקע טכני:
בעל נסיון של שלוש שנים לפחות בתעשיה
בוגרי בתי ספר מקצועי
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 303 מעלות אל מנהל כח־אדם

صكتا من الرمل

صكنا من الاهل

הלוח הארצי הארץ חדשות

פז

למתקן גלילות
צומת גלילות ליד הקאנטרי־קלאב
דרושים

עובדי־ייצור

לאחר שירות צבאי
הסעה וארוחות

לפנות **ליעקב גרון**

טלפון: 03-412631,411121

פז חברת נפט בע"מ

לפרויקט פרסומי **באמת** גדול!!!
דרושים ות

2 סוכנים/ות בלבד!

אצלנו **באמת** תרויח/י הרבה כסף

03-265710

פרויקט שיקום שכונות — הסוכנות היהודית
מבשרת ציון — חברה לשיקום שכונות

דרושים

מורים למרכזי למידה

במבשרת ציון
לשעות אחה"צ מתחום החינוך היסודי
פרטים: 02-345081 שולי לוי
02-342991-2 שמחה לוין

קריירה
שרותי כח אדם

ללקוחותינו באיזור פתח־תקוה
דרושים/ות

★ **טכנאי/ת אלקטרוניקה** כנוסה+ידע בחשמל, לעבודה בקוי ייצור.
★ **מכונאי אחזקה** בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי, לעבודת משמרות.
★ **חשמלאים מוסמכים** + ידע באלקטרוניקה, לעבודת משמרות

תל־אביב דיזנגוף 155. טל. 03-240291/2.
חיפה, הרצל 22. טל. 04-672549.
נתניה, שמואל הנציב 17. טל. 053-338901.

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

דרושים

לחברה מובילה בענף המזון לסניף חיפה והצפון

דרושים

1. קופאי בוגר תיכון, ידע בהנה"ח (והפעלת מחשב)

2. מחסנאי בוגר תיכון עם ידע בהפעלת מחשב

נא לפנות בכתב לת.ד. 5558 קרית ביאליק

מועצה מקומית
רמת השרון

1. דרושים
עובדים מקצועיים
למחלקת גנים ונוף.

2. דרושים
פקחים/ות
למחלקת פקוח ובטחון.

לפנות למנגנון המועצה
טל. 03-491121

ג'נרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL

להפעלת בית המלאכה של המפעל
דרוש

חרט כרסם

★ עצמאות בעבודה
★ נסיון של 5 שנים לפחות בעיבוד שבבי עדין ומדויק

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 8444 ירושלים 91083

חדשנות בתדירות גבוהה

לבתי תלמיד בירושלים
דרושים/ות

1) רכזים ומדריכים לעבודה חברתית
2) מדריכי חוגים

במקצועות:
מחול, בלט, חלילית, דרמה, אומנות, ספורט, מחשבים, אלקטרוניקה, תעופה וטבע

פרטים: רח' יפו 19 טלפון: 228171
שלוחה 259.

סנפרוסט בע"מ
SF
·מזון איכות מוקפא·

למפעלנו באשדוד
דרושים

מלגזנים

תנאים:

★ נסיון קודם רצוי
★ רשיון נהיגה
★ תושב אשדוד

המעוניינים יפנו אישית או טלפונית לאגף כח אדם או לאגף לוגיסטיקה ב"סנפרוסט" באזור התעשיה אשדוד או בטלפון 08-520444

לסניפנו באשקלון
דרושים

★ **מסגר מכני/פחח — מבנאי מנופים**
נסיון בפריסות + קריאת שירטוט.

★ **איש אחזקה**
12 שנות לימוד לאחר שירות צבאי. 5 שנות נסיון בתחזוקת מכונות, מכונאי/מסגר אחזקה במערכות קיטור מיזוג אויר פניאומטיקה והידראוליקה.

בדבר פרטים נוספים, נא לפנות לסניפנו באשקלון, רח' הרצל 34 טל: 051-29896

דניאל
החברה לשירותי כח אדם

תל־אביב • ירושלים • באר־שבע
רחובות • אשדוד

למפעל פלסטיק גדול בירושלים
דרושים/ות

למשרה מלאה

★ **פקיד/ה יצוא/יבוא**
עם נסיון, ידיעת השפה האנגלית והעברית על בוריין הכרחית, ידע בהפעלת טלקס והדפסה עברית־אנגלית.

★ **פקיד/ה למחלקת שיווק**
עם נסיון קודם, דרוש ידע בהפעלת מחשב והדפסה.

תנאים טובים למועמד/ות המתאימים/ות
5 ימי עבודה בשבוע
לקביעת ראיון נא לפנות
לאליהו טלפון 716401, 718224

עיריית ירושלים
המחלקה לשרותי בריאות הציבור
דרושים

אחיות / אחים בריאות הציבור

לעבודה בתחנות לבריאות המשפחה ובבתי ספר. העבודה בשעות הבוקר בהיקף 50% עד 75% חלקי משרה
על המעוניינים לפנות להנהלת המחלקה רחוב הנביאים 44 או לקבל פרטים בטלפון 02-227211

בס"ד
מרכז קהילתי תקוותינו
דרוש

רכז נוער, יהדות ותרבות

במשרה מלאה לעבודה עם אתגר
לפנות למוטי מתנ"ס תקוותינו המעפילים 21 אשדוד
טל: 08-523187

דרוש טבח מעולה

עם נסיון בניהול מטבח חלבי/בשרי

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופירוט הנסיון למלון שורש, ד"נ הרי יהודה 90860

שיטה

כי"ל תעשיות בע"מ

למפעל עתיר ידע בהקמה דרוש

מנהל מעבדת מו"פ

כישורים: כימאי PH.D. עם רקע בטכנולוגית שיחרור מושהה
מקום העבודה ירושלים

בקבוצת כימיקלים לישראל — נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 7154 ת"א 61071

יעד בע"מ
יעוד תעסוקתי־ניהול־מיחשוב

ללקוחותינו בירושלים דרושים

1. חתם ראשי
בעל נסיון רב לעבודה בחברת ביטוח

2. דפסים ומונטג'רים
בעלי נסיון לעבודה בבית דפוס גדול

מועמדים מתאימים יפנו בכתב
או יתקשרו טלפונית לרבקה
בין השעות 16.00 — 8.00
רח' המיסדים 22
ת"ד 23672 ירושלים 91235
טל' 02-868971

שיטה

הפניקס הישראלי
חברה לבטוח בע"מ

בוא לעסוק בקריירה חדשה
תכנון פיננסי־פנסיוני

המתכנן הפיננסי משלב בעבודתו תחומי התמחות כגון: כלכלה, משפט, מיסוי, ביטוח חיים, דיני עבודה

מהו תפקיד המתכנן הפיננסי?

★ לייעץ, לתכנן ולמכור "תוכנית חבילה" שלמה המבטיחה ללקוח שמירת רמת חייו וחיי משפחתו במקרה מוות אובדן כושר עבודה, או בהגיעו לגיל פרישה.
★ לייעץ לתכנן ולבצע את מערך התנאים הסוציאלים של העובדים ככלי ניהולי חיוני עבור מעבידיהם.
★ לייעץ ולתכנן לעצמאי מערכת כלכלית ספציפית מתאימה עפ"י חוקי מס הכנסה ותנאי העבודה של הלקוח שתבטיח לו רמת חיים טובה של רווחה סוציאלית ובטחון כלכלי.

למי נועד מקצוע התכנון הפיננסי?

• בעלי השכלה תיכונית — רצוי אקדמאית
• כושר ליצור תקשורת בינאישית
• בעלי נסיון בשיווק (שיווק קופות גמל ותוכניות חיסכון וכו')
• גיל 27 — 45
• רצון לבנות קריירה עצמאית ומכניסה

מה תקבל מאתנו?

• הכשרה מקצועית ברמה גבוהה
• סיוע פעיל בהקמת עסק עצמאי
• גיבוי מקצועי מלא של החברה בכל שלבי ההתפתחות
• התחייבות לתשלום חודשי קבוע

מועמדים מתאימים
מאזור ירושלים וסביבתה
מתבקשים להתקשר לטל' 02-246208
לחנה או לחיה טל' 02-226130

למשרד עורכי־דין
דרושה

מזכירה

בעלת
נסיון קודם
טלפון 02-631326

בירושלים
מורים לאנגלית
למשרה חלקית,
בהוראת מבוגרים.
שכר גבוה למתאימים
טלפון:
02-523990

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920

משרה פניה מס' ח/253/87

סטטיסטיקאי/ת עצמאי/ת

המחלקה להתישבות — מקום: באר שבע

הכשורים הדרושים:
★ בעל/ת תואר מתאים לתפקיד המכיר/ה את ההתישבות העובדת
★ בעל/ת ידע בהפעלת מחשב P.C.
★ ידיעת השפה העברית
★ בעל/ת רשיון נהיגה;
בעל/ת רכב פרטי

הדרגה המוצעת: 5 — 8 בדירוג המקצועי.

התאריך האחרון להגשת הצעות: 25.9.87

שיטה

למפעל מזון באזור עפולה (העמקים)
דרוש

מנהל מחלקת חשמל

★ מהנדס חשמל.
★ נסיון במכשור ובקרה תעשייתיים.
★ נסיון של לפחות 5 שנים בנהול מערכת אחזקת חשמל במפעל תעשייתי.
★ כשר ניהול צוות הנדסאים טכנאים וחשמלאים.
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
★ יתרון לנסיון במתח גבוה.

— יתרון למתגוררים בסביבות המפעל או למוכנים להעתיק מגוריהם לאזור זה.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ואשורים על השכלה ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044 (לציין ע"ג המעטפה עבור מס' 3002)

סודיות מובטחת
תנאים טובים למתאימים
המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד

מרכז ההדרכה לספריות ציבוריות

דרושים **מורים — ספרנים**

1. רכז ספריות בתי הספר היסודיים
בעל ניסיון בחינוך, רצוי מורה מוסמך. בעל הכשרה מקצועית בספרנות (תעודת ספרן מוסמך. ספרן מורשה, או אס"י שלב ב). נסיון בעבודה בספרית בי"ס יסודי.
2. רכז ספריות בתי הספר העל יסודיים
בעל רקע בחינוך ובעל הכשרה מקצועית בספרנות (תעודת ספרן מוסמך. ספרן מורשה, או אס"י שלב ב). ניסיון בעבודה בספרית בית ספר על יסודי.

מקום העבודה בירושלים, שני התפקידים כרוכים בנסיעות.

יש לשלוח את הפניות, בצירוף התעודות, למרכז ההדרכה לספריות ציבוריות, רח' ההבצלת 5, ת.ד. 242 ירושלים 91002 עד יום שישי 30.9.1987. פרטים נוספים בטלפון: 02-238551/586

לרשת בתי אופנה
דרושים/ות

מנהלים/ות

לניהול סניפים באזור הקריות ועכו
טלפון 04-529372

לחברת אחזקה גדולה לעבודה במרחב תל־אביב
דרושים

חשמלאים מוסמכים

בעלי רשיון ונסיון באחזקת מערכות אלקטרומכניות

חשמלאים מוסמכים

בעלי רשיון+נסיון בעבודות רשת

נא לפנות לטלפונים:
02-381238, 382076

שיטה

לסניפנו באשקלון
דרושים

★ **צבעי תעשייה**
ברמה גבוהה מאיזור אשקלון והסביבה שכר הולם למתאימים.

★ **חשמלאי תעשייה**
הסמכה בחשמל תעשייה, נסיון מוכח בקרור עם גז אמוניאק רצוי תושב אופקים, נתיבות באר־שבע

★ **מכונאי דיזל**
נסיון הכרחי בעבודה רצוי תושב אשדוד אשקלון

★ **רתכי P.V.C.**
נסיון מוכח בעבודות היתוך פלטות P.V.C. וריתוך לעבודה זמנית

רצוי תושבי אשקלון, אשדוד, קרית־גת
שכר גבוה למתאימים.
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לסניפנו באשקלון, הרצל 34, בית־גור
או בטלפונים 051-22233, 051-28989

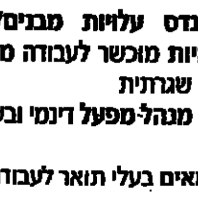

שחר
חברה ארצית לשרותי כ"ח אדם

RS שרותי כח אדם
1987

1. מהנדס עלויות מבנים/מודד אכויות מוכשר לעבודה מעניני ולא שגרתית
2. סגן מנהל־מפעל דינמי ובעל יוזמה
3. כימאים בעלי תואר לעבודה מעניינת
4. טכנאי כימיה מנוסה לעבודה במחלקת ייצור
5. עובדי ייצור למפעל עתיר ידע, ידע בקריאת אותיות לטיניות
6. תדמן/תדמנית מנוסה למפעל טכססיל
7. חמ"מ, ממ"ס, מבנאי מטוסים לעבודות ממושכות שכר גבוה
8. נגרים/צבעים מנוסים למשרה מלאה
9. מזכירה בכירה עיברית אנגלית כולל הדפסה ועיבוד תמלילים
10. כתבנית עיברית אנגלית מעולה לעבודה זמנית או ממושכת
11. כתבנית/מעבדת תמלילים וור־דסטר או וורדמיל רצוי שפת אם אנגלית או רמה מקבילה
12. פקידת רכש בעלת ניסיון במשרד נסיעות
13. קלדנית דיסקטים ברמה טובה לעבודה ממושכת שכר גבוה
14. קלדנית עוספים אלפה מספר טובה לעבודה זמנית/ממושכת

אבן ישראל 5 (מול קולנוע עדן)
02-245561, 02-242152/9

לחברת ביטוח גדולה בחיפה
דרוש/ה

מפקח/ת רכישה

תאור התפקיד:
★ גיוס הכשרה והפעלת סוכני ביטוח.
★ התפקיד כרוך בעבודה בשעות לא שיגרתיות.

הכישורים הדרושים:
★ גיל 25-40.
★ השכלה תיכונית מושלמת רצויה אקדמאית.
★ יכולת ביטוי בעל־פה ובכתב.
★ כושר מנהיגות וניהול צוות.
★ כושר ניהול משא ומתן.
★ נסיון קודם — יתרון.
★ רשיון נהיגה הכרחי.

למועמד/ת אנו מציעים: להשתלב במערך המכירות של קבוצת ביטוח גדולה ומבוססת. הכנסה קבועה ורכב צמוד.

מועמדים/ות יפנו בכתב יד לת.ד. 1334 ת"א 61013
עבור מס' ר/2647
— סודיות מובטחת —

לגדעון עזריה ובניו
דרוש
מפעיל לשופל
950
נסיון הכרחי
051-22879 ; 051-36980
יורם

לאינטר־דקור דרושה

אדריכלית/מעצבת פנים

לקידום מכירות וטיפול באדריכלים ופרוייקטים
לפרטים 02-246688

מזכירה
לחוגי סיור

נסיון בעבודות מזכירות. יכולת עבודה עם קהל ונהול משרד באופן עצמאי. ידע בהדפסה. משרה מלאה
ימים א', ה' 14:00 - 21:00
ב' - ג' 08:00 - 16:00 ד' 10:00 - 16:00
ו', 08:00 - 13:30

התחלה מיידית מקום העבודה: ירושלים
לקבלת פרטים וקביעת ראיון
נא להתקשר
טל: 02-231918 (נגה)
03-375063/240 (ריבי)

החברה להגנת הטבע

למשרד נסיעות
דרוש/ה

פקיד/ה מורשה

הכישורים הדרושים:

★ בעל/ת תעודת פקיד מורשה/מוסמך
★ נסיון בעבודה
★ ידיעת שפות
★ אחראי ובעל יוזמה

לפרטים נא לפנות
לת.ד. 2391/400 ירושלים

למשרדנו בחיפה
דרושה

פקידה קלדנית

★ השכלה פורמלית בהנהלת חשבונות
★ סוג 2
★ נסיון בעבודה במחשב I.B.M 36
★ רצוי ידע באנגלית

המעוניינות מתבקשות להתקשר החל מיום א' לראש אגף התשבונות 04-644353

לחברת מקסטיל גדולה
דרוש/ה
למפעלנו באזור מעלות

מנהל מפעל

דרישות התפקיד:
★ מהנדס/הנדסאי תעשייה וניהול.
★ גיל 30-40.
★ רצוי נסיון קודם בענף הטכססטיל.
★ תושב מעלות, נהריה, הקריות או הסביבה.

נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים לת.ד. 84 נתניה 42100 לכח אדם

אתגר חינוכי
דרוש

מרכז לשרות חינוכי

לילדים עם קשיי למידה

עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית בתחום החינוך המיוחד.

טל: 02-536202, 02-531934, 02-536047

צעירות לעבודה מעניינת

בתחנת דלק

תנאים טובים למתאימות יפנו לידידיה
08-556927

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920

משרה פניה מס' ח/8/87

מפקח/ת עצמאי/ת לעבודות מים

החטיבה להתיישבות
מיקום: אזור הגולן, צפת
הכישורים הדרושים:
★ מהנדס/ת מים או טכנאי/ת מים עם נסיון של 5 שנים
★ בעל/ת רשיון נהיגה
★ המועמד שיתקבל/תתקבל יידרש/תידרש לגור בצפת או באחד מישובי הסביבה

הדרגה המוצעת — 5 — 8 בדירוג המקצועי
התאריך האחרון להגשת הצעות: 25.9.87

משרה פניה מס' ח/7/87

מהנדס/ת חשמל חבלי/ת

המקום: חיפה
הכישורים הדרושים:
★ בעל/ת תעודה מוכרת בהנדסת חשמל, רצוי בעל/ת נסיון, או הנדסאי/ת או טכנאי/ת חשמל עם נסיון של 3 שנים
★ בעל/ת רכב פרטי

הדרגה המוצעת: 5 — 8 בדירוג המקצועי
התאריך האחרון להגשת הצעות: 25.9.87

שיטה

מוסד הטכניון
למחקר ופתוח בע"מ

במרכז מחקר מיקרואלקטרוניקה

הנדסאי/ת - טכנאי/ת אלקטרוניקה

תאור התפקיד:
פיתוח ובניה של מערכות אלקטרוניות הכוללות מרכיבים אנלוגיים וסיפרתיים. תחזוקה של ציוד אלקטרוני (בהיקף מצומצם)
העבודה הינה במסגרת צוות מדעי גדול.

הכישורים הדרושים:
רצוי בוגר/ת בי"ס להנדסאים במגמת אלקטרוניקה או בי"ס מקצועי 4 שנתי. המועמד/ת חייב/ת להיות בעל/ת הישגים לימודיים טובים מאד. ידיעת אנגלית ברמה טובה. רצוי נסיון מקצועי של שנה־שנתיים אך אפשרי גם מועמדים שסיימו זה עתה לימודיהם. דרושה מיומנות מקצועית בבניית ציוד אלקטרוני. רצויה ידיעה של שפת תכנות מחשב אחת. לאחר שרות צבאי נכונות לעבודה בשעות נוספות

מכרז מס' 66/87

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בצרוף העתקי תעודות ...

מכון מ.ש.פ.
שרותים פסיכולוגיים

דרוש

איש יחסי ציבור ומקדם מכירות

המשרה מתאימה למועמד בן 50 ומעלה בעל השכלה אקדמאית במדעי החברה/ההתנהגות מקורה בדיי המסחר, התעשייה והשירותים בארץ.

תחומי אחריות:
יצירת קשרים, מכירת שרותי כח אדם וניהול מו"מ עם גורמים בדרג ניהולי.

כישורים:
הופעה ייצוגית ומכובדת, נעים הליכות, כושר הבעה בכתב ובע"פ, יכולת למידה, יוזמה, התמדה ונידות.

מועמדים המעונינים בקריירה מעניינת ודינמית יפנו בכתב־יד לת.ד. 13012 ירושלים מיקוד 91130

המשרה מוצעת לנשים וגברים כאחד
סודיות מובטחת

טמפו תעשיות בירה בע"מ
דרוש

מקדם מכירות
אזור הצפון

ניסיון רב במכירות, רצוי בענף המזון, תושב הצפון, בעל רישיון נהיגה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים מפורטים למנהל כח־אדם

טמפו תעשיות בירה
רח' המלאכה 9 חולון 58850

סודיות תשמר בקפידה

שיטה

דרושים

בחורים אחרי צבא

בעלי רקע במכניקה עדינה
לעבודה במפעל לאלומיניום
לפרטים 02-352581

למכון ברוקדייל בירושלים
דרוש/ה

עוזר/ת מחקר

לפרויקט בתחום כלכלת בריאות
משרה מלאה. 5 ימי עבודה בשבוע

כישורים נדרשים:
יתעדף תואר מוסמך במדעי החברה או בבריאות הציבור. (תואר בוגר הכרחי).
כושר אנליטי. ידע ב־SPSS וניסיון בעיבוד נתונים ובעבודה על מחשב אישי. עברית ואנגלית ברמה טובה.

נא לשלוח קורות חיים, פירוט השכלה, ניסיון בעבודה ושמות ממליצים למר ברוך רוזן
ת"ד 13087 ירושלים 91130

מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל
The Zalman Shazar Center
דרוש/ה

סדר/ית מעולה

לעבודה על סדר מחשב

דרישות התפקיד:
– ניסיון בעבודה על סדר מחשב בעברית ואנגלית (רצוי טלוידאו)
– אחרי שירות צבאי
מועמדות מתאימות בלבד תפנינה לטל' 02-669464

מדריכים/ מדריכות

לחוגי "סיירות וידיעת הארץ"
באזורים כרמיאל, עכו, נהריה והסביבה.
רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ,
נסיון בהדרכת נוער (רצוי)
ידע בנווט בשטח (רצוי)
העבודה בחוג היא חלקית
ומתאימה גם לסטודנטים
לקבלת פרטים וקביעת
ראיון נא להתקשר
טל. 04-981010

החברה להגנת הטבע

לצה"ל דרושים

מהנדס מכונות בדרגת סגן-רס"ן לגיוס לקבע

* העבודה באזור תל־אביב
* רצוי ניסיון קודם בתחום הקירור ומיזוג האוויר

המעוניינים יפנו לטלפון מס' 03-616157 או יכתבו לד.צ. 02306 עבור גיוס לקבע

לחיל הים
דרוש/ה

עורך/ת בטאון חיילי (בין־גלים)

על המועמד/ת להיות יוצא צבא בדרגת קצונה. יועדף בעל/ת רקע בעבודה עיתונאית ופיקוד. יתרון לבעל/ת תואר אקדמאי

בדבר פרטים יש לפנות לטלפון 03-693712 עבור זיו

מילא

עבור אחד מלקוחותינו
חברה מסחרית גדולה
אנו מחפשים

רוקח/ים

לתפקיד מעניין בעל אתגר ניהולי באזור המרכז

כישורים נדרשים:
* יכולת מסחרית וניהולית גבוהה.
* יחסי אנוש טובים.
* עצמאות ויוזמה.
* נסיון קודם בעבודה כרוקח - הכרחי!

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 22511 תל־אביב.
עבור משרה 160.

סודיות תשמר בקפידה!
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופתוח ארגוני

יש עבודה בחברת החשמל

להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון דרושים:

מסגרים מעולים עובדי גובה

הכישורים הדרושים:
* בעלי נסיון
* בריאות תקינה
* בוגרי בי"ס מקצועי

המעונינים, העונים לדרישות הנ"ל, יפנו אישית עם תעודות השכלה, אל מחלקת כ"א אגף הביצוע, רח' החשמל 16 קומה 12 ת"א.

חברת החשמל לישראל בע"מ

תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות הסביבה

שרות בתי הסוהר
מינהל ארגון
דרושים/ות

1. שרטט
— בוגר בי"ס מקצועי (שרטוט טכני/מכונות)
— 2 שנות נסיון לפחות

דרישות התפקיד
— הכנת שרטוט מוצרים כולל שרטוטי עבודה ותיקי מוצר
— הכנת שרטוטים למערך מכונות
— כושר הדרכה, ניהול ואירגון

2. טכנאי יצור
— בוגרי ביה"ס להנדסאים תעשיה יצור וניהול
— 2 שנות נסיון לפחות

דרישות התפקיד
— עריכת תיקי מוצר
— כושר הדרכה ניהול ואירגון
— מקום העבודה ל־2 המשרות — במרכז הארץ

3. חובשים
— בוגרי קורס חובשים קרביים בצה"ל
— שלב 7 ומעלה בצה"ל
— גיל עד 35
— מקום העבודה — בכל הארץ

המעונינים יפנו אל:
לשכת הגיוס, רח' מקלף 3, ת"א
טל' 03-251128, 03-266992
או למח' העסוקה בציבות שב"ס רמלה
טל' 08-239877 08-227940

לחברת ביטוח
דרושה
מזכירה בעלת ניסיון

★ ידע במעבד תמלילים.
★ אפשרות לעבודה מעבר לשעות המקובלות.

לבעלת ידע בביטוח חיים — עדיפות!!

לפנות לאבן חן
03-624352, 03-622046

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

המגת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד לפתחת ב"ל בבקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקפ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים 03-433300
"שקד" — שרות רפואי לקט
שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19—24
טל' 03-7549111 "שקד" קוד מנוי 222
שר"ן - שרות רפואי נייד
ירושלים (24 שעות ביממה) כלל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 03-669531
מוקד לילה שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ול' השאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל' 03-284649 פתוחה בימים א'־ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל' 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
מרכז מידע לקרבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
קשב לבית — שרות מבוגרים לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
1500 איתורית 7549111
שר"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3.
תל־אביב 03-3461111
ילדים תנור 261113
חיפה 04-672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.
מרכז רפואי באר יעקב, 03-225958
מרכז מידע למכבי לחץ במטה "מעגלים".
א רה 13.00־11.00
ב רד 18.00־16.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
ארם לשירות אדם - חברה פרטית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8

תורנות בתי־ חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, א.א.ג., עיניים)
שערי צדק — (פנימית)
בקור חולים — (ילדים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בני דיזנגוף 174 222386
פארם מרקט יהודה הימית 61 יפו 822973
ירושלים
ארזון הבניה רב גרנור 23 ק. מנחם 710480
חיפה
פבנוך פבנוך 27 664073
חולון
אסותא סוקולוב 4 5058197
בת ים
עצמאות בלפור 75 865583
ראשל"צ
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
נתניה
קופ"ח כללית בורוכוב 31 611123
הקריות
הרמן סמטת מוריעין ק. מוצקין 715136
רחובות
כללית בני משה 452381
חדרה
קופ"ח לאומית הסשילד 60 322204
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' — 19.00־16.00.
יום ו' שעות 6.30־11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל' 61520.

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים:
מ־6 בערב עד לפתחת ב"ל בבקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נהריה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 805133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקפ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03-433300

שר"ן - שרות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כלל רפואי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל' 03-284649
פתוחה בימים א'־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל': 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
מרכז מידע לקרבנות אונס — 24 שעות ביממה
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04-660111
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים תנור 261113
חיפה 04-672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים
שערי צדק — (ילדים)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)
הדסה הר"צ — (פנימית)
בקור חולים — (נשים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בני דיזנגוף 174 222386
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
בת־ים, בני, בריאות
ירושלים
ביה"ח עין כרם עין כרם 446350
מכבי, ירושלים יפו 212 380073
חיפה
הרס חורב 53 252214
חולון
כפר סמרמה כפר סמרמה 824428
בת ים
מוזר הבניה דייך 20 583360
רמת גן
הרצל הרצל 52 722372
נתניה
הדסה הרצל 24 22243
הקריות
הרמן סמטת מוריעין ק. מוצקין 715136
רחובות
כללית בני משה 452381
חדרה
קופ"ח לאומית הסשילד 60 322204

מרכזי מידע — אגד
02-304304 03-432777 04-549121

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות

	ש"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.15	7.27
תל אביב	6.33	7.29
חיפה	6.26	7.29

למכבידה
ציוד קומפלט לאולם שמחות ל־500 איש
08-582714
08-582022

זמיר
שרותי כח־אדם בע"מ

לסניפנו ברחובות ובאשדוד
דרושים/ות

★ פיזיקאי נסיון מוכח באלקטרו/אופטיקה ובציוד מדידה, לעבודה קבועה.
★ מהנדס אלקטרוניקה 3–5 שנים נסיון, לעבודה קבועת.
★ מהנדס מכונות נסיון בתכנון הנדסי, למחלקת מחברים ועמודים. נסיון בתכנון ושרטוט מתקני עזר לייצור. שליטה בעברית ואנגלית.
★ הנדסאי חשמל 3–5 שנים נסיון, רצוי במתג אויר.
★ מכנאי קירור/קרדניקים 3–5 שנים נסיון בתעשייה.
★ מכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה נסיון במקורות זמן והדר, רקע במעגלים אנלוגיים, דיגיטליים ו־R.F.
★ מכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה/מכונות נסיון בהכנת תיעוד הנדסי, שליטה בעברית ואנגלית.
★ כרסמים/חרטים 3–5 שנים נסיון.
★ מסגרים מכביים 2–3 שנים נסיון, רצוי ידע בקריאת שרטוט.
★ מסגרים מכביים מנוסים, 3–4 שנים נסיון
★ לפנס נירוסטה מנוסה.
★ חשמלאים מוסמכים/עוזרי חשמלאים מנוסים.
★ מלגזנים מנוסים.
★ עובדי/ות ייצור
★ מלחמות/מרכיבות 3–5 שנים נסיון, רצוי ידע בקריאת שרטוט.
★ מפעיל מחשב יב.מ. 36, 2–3 שנים נסיון, לעבודה ממושכת ברחובות.
★ מזכירות עברית/אנגלית מנוסות.
★ מעבדות תמלילים עברית/אנגלית מנוסות.
★ כתבניות עברית/אנגלית מנוסות.

תנאים מצויינים למתאימים, הסעות וארוחות
רחובות: הרצל 202, טל. 08-473832
אשדוד: רוגוזין 22, טל. 08-535455

תעסוקה ברמה גבוהה

ל"אימפריה של קולנוע" דרושה
מזכירה
* שליטה בשפה האנגלית
* הדפסה עברית־אנגלית
* רצוי ידע במעבד תמלילים
* אחרי שירות צבאי
להתקשר: 224101, 224432, 02-222420

למוסד ציבורי גדול באזור - אשקלון
דרושים

1. מנוען ממוסים
★ לאחר שרות צבאי במקצוע

2. מכונאי מנקים
★ לאחר שרות צבאי במקצוע

3. בוגרי בתי ספר מקצועיים
★ בעלי תעודות גמר במגמת מכניקה לאחר שרות צבאי

4. מזכירה עברית אנגלית
★ שליטה בעברית ובאנגלית כולל הדפסה
★ נסיון של מספר שנות עבודה
★ עדיפות לבעלות נסיון במעבד תמלילים

נא לפנות בכתב יד, תוך פירוט קורות חיים ונסיון, בציון מספר טלפון להתקשרות מהירה לת.ד. 120 אשקלון 78100
ולציין על גבי המעטפה עבור "מוסד ציבורי"

מעבדות טרבינול (ישראל) בע"מ
אשדוד

דרוש/ה
פקיד/ת יבוא/יצוא

תיאור התפקיד:
★ פתיחת תיקי יבוא וקביעת סיווגי מכס.
★ הכנת רשיונות יבוא ויצוא.
★ פתיחת אשראים דוקומנטרים.
★ עבודה עם עמילי מכס, מחסני ערובה וקשר עם חברות לשינוע בינלאומי.

כישורי התפקיד:
★ הכרת נוהלי יבוא וסיווגי המכס.
★ כושר ניהול התכתבות בנושא יבוא ויצוא באנגלית.
★ דיוק והקפדה בפרטים.
★ שליטה מלאה בעברית וידיעה טובה באנגלית (כולל הדפסה).
★ מקום מגורים — אשדוד והסביבה.

מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל מעבדות טרבינול - מחלקת משאבי אנוש ת.ד. 2 - אשדוד 77100

סודיות מובטחת
רק המועמדים/ות המתאימים/ות יענו

אתגר חינוכי
דרוש
מרכז לשרות חינוכי
לילדים עם קשיי למידה
עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית בתחום החינוך המיוחד
טל' 02-536202, 02-531934, 02-536047

RS
השרות המומלץ
שרותי כח אדם
1987

לסניפנו באשקלון
דרושים

1. תוכניתן
★ בעל נסיון ב־I.B.M 34/36.
★ נסיון בתוכנת R.P.G.
★ לעבודה קבועה (5 ימים בשבוע).

2. פקיד/ה יבוא ויצוא
★ לעבודה קבועה 5 ימים בשבוע.
★ רצוי תושב/ת אשדוד.

3. מסגרים
★ בעלי נסיון בהרכבה.
★ קריאת שרטוט.
★ לעבודה קבועה למתאימים תנאי שכר מיוחדים.

4. רתכים
★ בעלי נסיון בריתוך מיכלי דלק.
★ לעבודה קבועה למתאימים תנאי שכר מיוחדים.

5. מכונאים
★ בעלי נסיון בתעשיה.
★ רצוי תושבי ק. גת או אשקלון.
★ למתאימים תנאי שכר טובים.

6. עובדי יצור
★ לעבודה במפעל ל־5 ימים בשבוע.
★ רצוי תושבי אשדוד.

7. טכנאי יצור
★ בעל נסיון במדידת זמנים וקביעת נורמות.
★ לעבודה קבועה.

8. רתכי ארגון
★ בעלי נסיון לעבודה קבועה.

בדבר פרטים נא לפנות ל־O.R.S אשקלון הרצל 3 24 (מול התחנה אגד בעיר העתיקה) טל' 051-22134
משרדנו פתוחים בימים א'־ה' 08.00-18.00, בימי ו' וערבי חג 08.00-12.30

הטובים עובדים קבוע ORS

דרושים
באזור המרכז

1. איש מכירות מעולה
בנושא שרותי הובלה בינלאומיים, נסיון קודם אינו הכרחי, תנאים מצויינים למתאים.

2. בחור/ה עם ראש
לעבודה אדמיניסטרטיבית במשרד דינאמי, ידע באנגלית חובה.

3. ביצועיסט
בחור אחרי צבא עם רשיון לטוסטוס לטפל במתרון בעיות שוטפות (קניות, רכבים וכו')

נא לפנות בכתב לת.ד. 2384
נווה מונסון מיקוד 60956
– סודיות מובטחת –

לחברה גדולה באזור צפון תל־אביב
דרוש/ה
פקיד/ה למחלקת רכש:
★ בעל/ת נסיון בעבודה פקידותית.
★ ידיעה טובה בשפות עברית/אנגלית.

התפקיד למשרה מלאה, כולל יום ו'

נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 24238 תל־אביב מיקוד 61241

סודיות מובטחת

למשרד עורכי דין
דרושה
מזכירה מנוסה
עברית/אנגלית
לתפקיד אחראי
ידיעת הדפסה חובה
לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים וציון ניסיון לת"ד 557 (עבור מזכירה)

לחברת קוסמטיקה בינלאומית
דרושות
דיילות, נשות מכירה
הכשרה תינתן למתאימות
(קורס נערך ב־16, 17/9/87)
בדבר פרטים טלפן: 08-552242

מפעלים המלח בע"מ

לחברתנו דרושים

כימאי בכיר

בעל תואר שני לפחות
לעבודה באגף המחקר במעבדות החברה בבאר־שבע ובמתקנים נסיוניים בסדום
רצוי עם נסיון קודם בתעשיה

מהנדסים כימאים

מתחילים - צעירים
לעבודה במתקני הייצור בסדום

למועמדים המתאימים תינתן עזרה בדיור
המעונינים מתבקשים לכתוב בצרוף קורות חיים אל: ראש יחידת מנגנון ת.ד. 75 באר־שבע 84100

בקבוצת כימיקלים לישראל

מפעלים המלח-לביסוסה הכלכלי של ישראל

בילת
אגף מיון והשמה

לאחד מלקוחותינו
דרוש

מנהל טכני

התפקיד כולל אחריות על תכנון מכני וניהול בתי־מלאכה.
המועמד המתאים יהיה מהנדס מכונות בעל 4 שנות נסיון לפחות, בתחומים דומים.
מקום העבודה באזור הצפון.
נא לפנות בכתב יד בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ, רח' ירושלים 24, חיפה 33131.
נא לציין על המעטפה: משרה מס' 5060
סודיות תשמר בקפידה.

טמפו תעשיות בירה בע"מ - ירושלים
דרוש
מכונאי/מלגזן
בעל ידע במכונאות דיזל ורשיון נהיגה למלגזה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למר מאיר לב־רן בסניף ירושלים
טלפון: 02-855453, 02-855583

למשרד עורכי־דין בכבר מלכי ישראל
דרושה
מזכירה טובה
ליום עבודה רצוף 8:30 - 15:30
להתקשר בשעות הנ"ל לקביעת ראיון
טלפון: 03-2651347

אגן
צים כימיקלים מגרית, אשדוד

מפעל עתיר יצוא עם בטחון כלכלי!

חייל משתחרר בוא והצטרף למפעל מתקדם

1. הננו מציעים השתלבות בעבודה סדירה וקבועה לחיילים משוחררים בעלי השכלה של 10 שנות לימוד.

* המועמדים המתאימים יוכשרו לתפקיד של מפעילים במתקני ייצור כימיים חדישים לעבודה בציוד מתקדם מסוגו.

2. הנדסאי / טכנאי כימיה
בעלי רקע בכימיה אנליטית ואינסטרומנטלית.
* רצוי ניסיון קודם.
* העבודה במשמרות.

מובטחים תנאים טובים!
לפנות בכתב יד.

מועמדים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ובציון נסיון קודם לת"ד 262 אשדוד 77100 (למשרד כוח אדם) טל' 08-547211

מנהל מחלקת הנדסה באינדיגו

מהנדס מכונות או אלקטרוניקה

מחלקת הנדסה

פעילות הפיתוח באינדיגו נעשית במסגרת צוותי פרוייקטים ייעודיים, כאשר כל פעילות ההתשתית נעשית במחלקת הנדסה משותפת. הפעילות במחלקה זו כוללת: בימ"ל מכני מודרני, פיתוח כלים ושרותי CAD מכניים ואלקטרוניים, אחזקה ותפעול מחשב מדעי, שרטוט ותעוד הנדסי, אבטחת איכות, כתיבה טכנית וספריה, תקנים ונהלים טכניים.

"מהנדס אמיתי" בעל שעור קומה, בעל ידע בתחום הנדסת מכניקה ואלקטרוניקה, בעל תודעת איכות ופתיחות לחידושים טכנולוגיים, שיוכל לשמש כאוטוריטה הנדסית ראשית בחברה. תכונות אלו מדרשות בשילוב עם כשרון ניהולי ותודעת ארגון, סדר ודבקות במשימה.

אם כישוריך הולמים את הדרישות שפורטו לעיל והנך בעל נסיון מתאים אנא כתוב אלינו: אינדיגו, ת.ד. 150, פרק המדע, נס־ציונה 70451. סודיות מוחלטת מובטחת.

מבוטלוגיה ה־™ ELECTROINK
זהו תהליך הדפסה המבוסס על דיו "אלקטרוני" שפותח באינדיגו. התהליך מהווה פריצת דרך בתחום הדפוס האלקטרוני ואמור לשמש כבסיס חברות ענק לדור חדש של מוצרים.

חברות לעתיד
הטכנולוגיה שפיתחנו העמידה אותנו במקודת זינוק המאפשרת לנו עתה לחדור לתחומי יישום נוספים בשטח הדפוס האלקטרוני. אנו מרחיבים את התשתית ומכינים לתחומי פיתוח נוספים.

indigo

صكانا من الأجل

חדשות כלכלה

25% גידול בתיירות לישראל ב־8 חודשי השנה הראשונים

מאת דן סגיר

בשמונת החודשים הראשונים של השנה הגיעו לישראל 919,400 תיירים — גידול של 25% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ושל 3% לעומת אותה תקופה ב־1985 — שנת השיא בתנועת התיירות לישראל.

באוגוסט השנה נכנסו לישראל 122,700 תיירים — כב־10% לאחר ניכוי עונתיות, יותר מבחודשיים הקודמים.

את הנתונים מסרו הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד התיירות, בהסתמך על נתונים ארעיים המתבססים על רישומי משטרת הגבולות.

מספר התיירים שהגיעו לישראל בשמונת החודשים הראשונים של השנה דרך היבשה הסתכם ב־137,700, מהם 71,900 ממצרים. לאחר ניכוי מספר התיירים שהגיעו ממצרים לאחר ביקור בסיני, עולה שהגידול במספר התיירים שהגיעו ממצרים הוא 16%.

כ־13,000 תיירים שהגיעו בשיוט (מתוך 84,800 שנכנסו בדרך זו בתקופה הנבקרת), באו לישראל באניות מלחמה.

מכללה ומרכז להכשרה טכנולוגית השכלה לנוער ומבוגרים של רשת "עמל", נחנכו אתמול מחדש בקריית־חיים. בית הספר אמור להעניק הכשרה מקצועית והשכלה למבוגרים בכל הרמות, והוראת מקצועות לנוער במסגרות הניכים. בתמונה: מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, נועץ את המזוזה במבנה המכללה.

(תצלום: ישראל הדרי, ישראל סאן)

מו"מ השכר במגזר הציבורי במבוי סתום; הצוותים לא יכונסו היום

מאת יהודית וינקלר ודן סגיר מסופרי "הארץ"

חילוקי הדעות בין האוצר לבין ההסתדרות מנעו אתמול את חידוש המשא־ומתן על הסכם שכר במגזר הציבורי בפורום הרחב של הצוותים. גם היום הם לא יכונסו. הדיונים נקלעו למבוי סתום שלשום בלילה, כשההסתדרות העלתה תביעה קיצונית יותר, הכורכת הקטנת מיכסת שעות העבודה וקיצור שבוע העבודה בתוספת שכר בעלות כוללת של 5%.

שר האוצר ובא כוחו, הממונה על השכר הלל דוראי, הודיעו להסתדרות כי עליה לבחור באחת משתי החלופות — קיצור שעות העבודה או קיצור שבוע העבודה — לצד תוספת שכר בעלות של 5%. בשל אי־יכולתם של האיגודים המקצועיים להגיע להסכמה ביניהם על חלוקת 5% בין הדרגים המקצועות למיניהם, העלה מועד הפועל הרעיון לקבוע בהסכם הגרון את קיצור מיכסת שעות העבודה ושבוע העבודה, ובאופן זה לתת הן לאקדמאים והן לדירוג האחיד הישג משמעותי.

אתמול נפגש דוראי עם יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, בנסיון למצוא נוסחה שתאפשר את חילוץ הדיונים מהקיפאון, אך אמש נמסר כי השניים לא הצליחו ליישב את חילוקי הדעות ביניהם באופן שיווצר בסיס לכינוס מחודש של צוותי המו"מ המורחבים.

לפי שעה לא נמסר על מועד חדש לדיון צוותי המו"מ. דוראי והברפלד ימשיכו בשיחות לפחות עד כינוס הוועדה המרכזת לישיבתה השבועית ביום א' הקרוב.

המגעים בין הצדדים ימשכו בימים הקרובים בדרג של דוראי — הברפלד, ואם עד שובו של שר האוצר מארה"ב לא יסוכם המו"מ, הוא יידון בין השר למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר.

תוספות שכר בבנק המזרחי: כל העובדים יועלו בדרגות

עקב הסכם השכר הסכימו העובדים לפתוח את סניפי הבנק אחרי הצהריים בימים שהבנקים הגדולים סגורים, כנהוג בבינלאומי

מאת אריה לביא

הנהלת בנק המזרחי נכנעה אתמול לתביעות ועד העובדים, והסכימה לשלם תוספת שכר לעובדי הבנק על־ידי העלאת כל העובדים בדרגה וחצי בממוצע. תוספת השכר תגדיל את הוצאות השכר בבנק המזרחי, שהוא בעל הרווחיות הנמוכה ביותר מבין חמשת הבנקים הגדולים, בשיעור של 4.5%.

תוספות אלו יינתנו כבר במשכורת ספטמבר. בחודש אוקטובר יקבלו העובדים משכורת וחצי, שתהווה מיקדמה על חשבון הסכם השכר לשנת 1987, הסכם שטרם סוכם והוא עדיין שנוי במחלוקת. ההסכם שהושג אתמול בבנק המזרחי נחשב לנצחון של הוועד החדש בבנק, שסבל לאחרונה מזעזועים ביחסי העבודה שלו.

בעקבות הסכם השכר שהושג הסכימו העובדים שההנהלה תבצע תוכנית לשינוי שעות העבודה בבנק. על־פי התוכנית יהיה הבנק פתוח אחר הצהריים במשך יומיים בלבד, בימים שני ורביעי כאשר הבנקים הגדולים סגורים. בכך מחקה בנק המזרחי את הבנק הבינלאומי, שנקט צעד זה כבר לפני יותר משנה.

למרות שעובדי בנק המזרחי יעבדו רק יומיים בשעות אחר הצהריים, הם יקבלו תוספת פיצול עבור שלושה ימים, כך שהחיסכון לבנק יהיה בעיקר תפעולי מכך שהסניפים יופעלו יום אחד פחות. העובדים איימו השבוע להכריז על סכסוך עבודה אם ההנהלה תנסה לשנות באופן חד צדדי את שעות הפתיחה של הבנק.

"כבלי ציון" תועבר כנראה בשבוע הבא לבעליה החדשים

הקונים — "כלל תעשיות" ו"ישאל" ● דירקטוריון "כימיקלים לישראל" אישר את המכירה לאחר שכבר אושרה בוועדת השרים

מאת יונתן שרמן סופר "הארץ" לענייני כלכלה

דירקטוריון "כימיקלים לישראל" אישר בישיבתו אתמול את עיסקת המכירה של "כבלי ציון" ל"כלל תעשיות" ולחברת "ישאל".

העיסקה אושרה על פי הסכם המכירה שכבר אושר בוועדת השרים למכירת חברות ממשלתיות.

צפוים כי "כבלי ציון" תועבר לבעלים החדשים בשבוע הבא, לאחר שיסתיים המשא ומתן בין הצדדים ותיפתר בעיית דרישת העובדים לפיצויים.

מועצת המנהלים של "כימיקלים לישראל" אישרה גם את הדו"חות הכספיים, המצביעים על ירידת הרווח ב־5 אחוז — ל־27 מיליון דולר ב־1986/7, בעיקר בגלל ירידות המחירים החדות בענפי הדשנים.

בכי"ל מציינים כי העובדה שהקונצרן הצליח לשמור על רווח, ולא להיקלע להפסדים כמו רוב יצרני הדשנים בעולם היא בהחלט הישג שראוי להתגאות בו.

בכי"ל גם מציינים כי החברה הצליחה להגדיל את הכמות שמכרה ב־10 אחוזים, על אף נפילת המחירים בעולם, ואת הפדיון מהמכירות ב־6 אחוזים, ל־920 מיליון דולר.

יצוא כי"ל גדל ב־1986/7 ב־5 אחוזים, לשיא של 404 מיליון דולר.

נכשל נסיון בל"ל למצוא קונה או שותף לרשת החנויות הכושלת דניש

הנושים הגדולים האחרים, המזרחי ודיסקונט, החלו בצעדים משפטיים להחזרת החובות ● העובדים שוקלים בקשה למנות מפרק ● הפער בין ההתחייבויות לנכסים: 3 מיליון ד'

מאת אריה לביא

הסיכויים למצוא פתרון פיננסי לרשת חנויות "דניש", שנקלעה לקשיים כספיים, כמעט אפסיים. בנק לאומי לא הצליח למצוא קונה לחברה או שותף חדש לאברהם טביב, שקנה את הרשת מחברת "דים" ונקלע לקשיים.

רשת דניש חייבת לבנקים כ־1.5 מיליון דולר, מהם כמיליון דולר לבל"ל. השאר לבנק המזרחי ולבנק דיסקונט. בל"ל ניסה בשבועות שחלפו לשכנע את שני הבנקים האחרים להימנע מלנקוט צעדים משפטיים נגד החברה שברשת, בנסיון להגיע להסדר, אך כאמור בלא הצלחה.

הפער בין ההתחייבויות של הרשת לבין נכסיה מתבטא בכשלושה מיליון דולר. פרט לחובות לבנקים, יש לרשת חובות לגורמים הפועלים בשוק האפור, ללקוחות, ולגורמים אחרים. בדרך לישראל יש סחורה שהזמינו מנהלי דניש.

כמה גורמים הביעו בשבועות שחלפו עניין ברשת, וביניהם חברת "כלל סחר", רן פרדון בעל חברת "דיזיך", דוד שליין, מנחם מהלל. בסופו של דבר נמנעו כל הקונים הפוטנציאליים מהעיסקה.

בנק דיסקונט ובנק המזרחי כבר החלו בנקיטת צעדים משפטיים נגד הרשת בנסיון להחזיר לעצמם חלק מהחובות. בל"ל אינו פונה, לפי שעה, לבית המשפט למינוי מפרק, מתוך תקווה שבכל זאת יימצא הסדר, אף כי גם בבל"ל סבורים שהסיכוי לכך קלוש.

בתוך כך שוקלים העובדים פניה לבית המשפט למינוי מפרק לחברה, כדי להבטיח לעצמם את זכויותיהם.

הופסק יבוא כלי חרסינה מרומניה ומהמזרח הרחוק

— על־פי בקשת מפעל "נעמן" ועובדיו

(ע). משרד התעשייה והמסחר הורה על הפסקה זמנית של ייבוא מוצרי חרסינה מסין העממית, מטיוואן ומארצות הגוש המזרחי, בעיקר מרומניה.

הודעת המשרד הממשלתי נמסרה להנהלת "נעמן", בעקבות פניות מועצת הפועלים והנהלת המפעל למשרד בעניין זה.

מזכיר מועצת פועלי עכו, יהושע כץ, מסר כי ההחלטה תמנע פיטורי עשרות עובדים בבית החרושת "נעמן" שליד עכו. הוא הביע תקווה, כי ההחלטה על הפסקת היבוא תהיה סופית, לאחר שאנשי משרד התעשייה והמסחר יסיימו את בדיקת הנושא.

"מזון מלכות" מיד־מרדכי לבריטניה, קפריסין ויפן

מאת אברים צהר סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הבוורת של קיבוץ יד מרדכי, שהיא הגדולה בארץ, תייצא השנה "מזון מלכות" של דבורים בסכום כולל של כ־400 אלף דולר. רוב היצוא מיועד לבריטניה ולקפריסין, וכן ליפן.

הבוורת של יד מרדכי תייצר השנה כ־80 טונות של דבש וכ־30 אלף אריזות "מזון מלכות". את "מזון המלכות", מייצרות כ־60 מיליון דבורים, לשש מלכותיהם.

מפעל למערכות עירוי דם ונוזלים — בקריית־שמונה

מאת מנחם הורוביץ סופר "הארץ" בצפון

במעמד שר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, נחנך אתמול בקריית־שמונה מפעל חדש של חברת "מיגדה" לייצור ציוד רפואי לשימוש חד־פעמי.

יהודה עירוני, מנהל המפעל, מסר כי המפעל מייצר מערכות עירוי דם ונוזלים, והוא עונה למעשה על צריכת השוק המקומי בארץ במערכות אלו.

במפעל 40 עובדים, כולם תושבי קריית־שמונה. עד סוף 1987 עתיד המפעל להעסיק 60 עובדים, ובתוך שנתיים כ־200 עובדים. חברת "טבע" רכשה בעבר מחצית מהבעלות בחברה.

עלו מחירי הזהב, הנפט והדולר

לונדון (ע"ר). שער הדולר עלה אתמול, לקראת פרסום הסיכומים המסחריים של חודש יולי בארה"ב היום, וגם מחירי הזהב והנפט עלו במקצת, בשווקים אירופיים עצבניים.

שערי המניות באירופה עלו עקב עליה דומה בבורסת וול־סטריט. בטוקיו נרשמו ירידות.

מחיר הזהב בלונדון עמד אתמול בצהריים על 461 דולר לאונקיה, לעומת 457 שלשום בערב.

עורך את העמוד: משה ריינפלד

2 מיליון ד' הפסד צפוי בגולדפרוסט במחצית 87'

החברה, מפעילה כעת תוכנית הבראה

מאת יונתן שרמן סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת "גולדפרוסט", מקבוצת "כור", הפסידה סכומים גדולים במחצית הראשונה של 1987, ובכך היא מצטרפת לשורה של חברות בקונצרן שכבר דיווחו על הפסדים, ובהן מפעלי השמנים, "תגל", ו"סולתם".

מועצת המנהלים, שדנה בנושא זה, העריכה כי ההפסדים עלולים להסתכם ב־2 מיליון דולר בששת החודשים הללו.

ב"גולדפרוסט", השייכת לקבוצת האגרו־תעשיה של "כור", מבוצעת בימים אלה תוכנית הבראה, שמטרתה להחזיר את המפעל לרווחיות.

החברה, המייצרת מוצרי קפוא, סיימה את 86' ברווח של כ־600 אלף דולר, חלקו הגדול נבע מהורדת הון מהחברה האם.

מועצת המנהלים של "גולדפרוסט" אישרה את מינויו של יעקב הברפלד לתפקיד מנכ"ל החברה. תפקיד זה לא היה מאויש חודשים אחדים, לאחר שהמועמד הקודם לתפקיד מנכ"ל, מרדכי קידרון, פרש מ"גולדפרוסט" שבועות מעטים בלבד לאחר שנכנס לתפקידו.

נחשף משקיע פרטי שהזרים ביקושים פיקטיביים למניה

מאת יהודה שרוני

הנהלת הבורסה לניירות ערך גילתה מי הזרים לפני שבועות אחדים ביקושים פיקטיביים למניית "ברטון 5". מדובר במשקיע פרטי, הפועל מאחת מערי השרון, באמצעות בנק מסחרי בינוני. הוא הזרים את הביקושים, לאחר שהתחזה לפקיד ניירות הערך באחד מסניפי הבנק.

חשיפתו נעשתה כך: הבורסה חשדה שלמניית ברטון 5 הוזרם ביקוש רב מדי, וכי מזרים הביקוש מבקש למכור בדרך זו את אחזקותיו במחירים גבוהים. המסחר התקיים כרגיל, אך נעשה מאמץ לגלות מי מוכר כמויות גדולות מהרגיל של מניות החברה. לאחר שנחשף בוטל המסחר שנערך באותו יום במניה.

יפה לק
בדגמים החדשים
לסתיו חורף 87'-88'
חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה 7 ימים בשבוע 10.00-16.00
יום ו' 10.00-12.00
טל. 02-918237
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט ויזה
אופנה נשית מאוד
טגן
האופנה מקיבוץ צרעה

חשוב לרוכש דירה חדשה
תעמס – החלוץ בשטח הבידוד והאיטום – זה למעלה מ־36 שנה בארץ – מאפשרת לך
מניעה – באמצעות מיזוג אוויר של הגבהת רשת בין הקומות, באמצעות "האיזוצף", מוצר שהידע שלו רכשה בחו"ל.
זה למעלה מ־30 שנה שחותק באירופה מכריח את השימוש ב"איזוצף" בבנין רב קומות, לטרות שהרצפה מכוסה שמה בעץ ולא במרצפות.
חוסך בקצב הוק כאן בארץ גורם סבל רב לדיירים בהעברת הרעש.
ומסלול הצעדים דרך תקרת הבטון והמרצפות.
התקנת ה"איזוצף" מתאפשרת רק בשלבי הבניה.
יעוץ ופרוספקטים ישלח חינם ע"י המחלקה הטכנית שלנו.
תעמס
חומרי בידוד ואיטום
אזור התעשיה חולון, רח' התמנע 7
ת.ד. 2905 תל־אביב 61028
טלפון: 03-801121/3

נאות הכיכר
לטבע עולם נשמר
ואריג
חברת התעופה הברזילאית
דרום אמריקה לעומק
סדרת הרצאות רקע בליווי שקופיות עם צוות מומחי נאות הכיכר
בחודש ספטמבר נקיים בבית ציוני אמריקה בתל־אביב סדרה של הרצאות עיוניות על תחומי רקע שונים הקשורים ביבשת דרום אמריקה. בהרצאות אלה נתעמק בתחומים ספציפיים החל בתרבויות עתיקות ונופים וכלה בתחומי דת, פולקלור, כלכלה וחברה.
גאוגרפיה ונופים בדרום אמריקה
מוצ"ש 5.9, שעה 20:00, מרצה: גילי חסקין.
תרבויות עתיקות בדרום אמריקה
הרצאת מבוא לתקופה הפרה־קולומביאנית
יום ב' 14.9, שעה 19:00, מרצה באנגלית: בריפה.
פולקלור ומיתולוגיה בארצות האנדים
יום ד' 16.9, שעה 20:00, מרצה: נחום מגד.
אימפרית האינקא
ארכיטקטורה, כיבוש ושלטון בצל פולחן השמש.
מוצ"ש 19.9, שעה 20:00, מרצה: מוש סביר.
מיסטיקה וכישוף בברזיל
הכתות האפרו־ברזילאיות לצד הכנסיה הקתולית.
מוצ"ש 26.9, שעה 20:00, מרצה: דורי גורן.
מוסיקה בדרום אמריקה
מוטיבים מוסיקליים בין ברזיל לאנדים.
יום ג' 29.9, שעה 20:00, מרצה: דובי לס.
אמריקה הלטינית היום
תסיסה חברתית ואלימות פוליטית בצד פריחה תרבותית.
יום ד' 30.9, שעה 21:00, מרצה: דורי גורן.
הכניסה חופשית
הקהל מוזמן

AUG.–SEPT. 1987
2 רביעי ח אלול
3 חמישי ט אלול
4 שישי י אלול
5 שבת יא אלול
365 יום פרסום בשנה
מדן

נושר השיער?
שיער שנשר לא יצמח מחדש!
אנו נעניק לך טיפול קוסמטי רפואי שכולל:
● טיפול אינדבידואלי נגד נשירת שיער לפי בדיקת מעבדה.
● במידת הצורך השתלת שיער.
רח' פרנקפורט 10 ת"א, טל. 03-242855
לפרטים במרכז הטיפולי בר־ליקבודיק

מה מתבשל?
קראו החודש ב־ מזון ומטבח
כתב העת לענייני מזון, ארוח ותזונה.
עכשיו! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העיתונים.
המחיר: 2.80 ש"ח בלבד
קראו החודש: ★ מתכוני קדירה לסוכות ★ המרגרינה: החיקוי השיג את המקור ★ לאכול בעיניים - רשמי ביקור מפריס ★ בישול בשר - עקרונות צליית ואפיית בשר ★ ממתיקים בעלי והסרי ערך תזונתי ★ לאכול טוב בבית מלון ★ על טעם ועל ריח: הרומרין הרפואי ★ מוצרים חדשים ★ ועוד ועוד...
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

בית אבות "גאולה" בע"מ
★ לפנסיונרים ולגיל הזהב
★ לעצמאים ולתשושים
★ השגחה רפואית 24 שעות ביממה
★ עזרה ברחיצה ובאכילה
כשר — מקום יפה ומואר
בנים — רח' ברנדייס 51 03-861144
סניף בגבעתיים — רח' רמב"ם 29 03-313846

הערב ברדיו
בתוכניתו של יואל רפל
הטור השבועי
יונראיין של תאגרגיה והתשתית
משה שחל
התוכנית תשודר אחרי מהדורת החדשות של השעה 19.00

מפגש פעילי ההעפלה
לקראת מפגש פעילי ההעפלה שיתקיים בחול המועד סוכות במסגרת חגיגות שנת ה־40 למדינה - אנו מבקשים מפעילי ההעפלה, אנשי המוסד ועליה ב' שהיו שותפים למבצעי העליה ארצה, לשלוח שמם וכתובתם אל המחלקה ליחסי־ציבור של חברת "צים" שדי פל־ים 7/9 חיפה.
צים חברת השיט הישראלית

Vent פאר תוצרת איטליה
מבצע! 20% הנחה
מאווררים זו כוניים, שואבים לבית, לתעשיה, למקלטים ולמסעדות דגמים "4 עד "48
"המאוורר" לאוורור טוב יותר
elicent
יעוץ חינם טל: 03-301624, 393335

מכירת רכב ב־ europcar
מודלים 1986
אשראי עד 50%
פיאט 127 ★ רנו 5 ★ רנו 9 ספורטור ★ סיאט מלאגה ואיביזה ★ פיאט רגאטה (רגיל/אוטו') ★ אופל קאדט–אוטומט ★ אופל אסקונה–אוטומט ★ פיג'ו 505 1987
ת"א – רח' המסגר 43 טל' 03-337951
חיפה – רח' אלנבי 3 טל' 04-674403
europcar

הלוח הארצי
הארץ חדשות

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
10 ש"ח כולל מע"מ

חדשות | העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן הדרום | הלוח הבטוח

כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

קבלנים מציעים

קוטג'ים

פנטהאוזים

דירות למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

2–2.5 חדרים

3–3.5 חדרים

דירות בדמ"פ

דירות בשכ"ח

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

מכוניות

משאיות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אלפא

אמריקאיות

אוסטין

ב.מ.וו.

דייהטסו

הלבו

טלבוט

מנורדים

טרקטורים

לנציה

מסחריות

פורד

סובארו

סוסיתא

סיאט

סוזוקי

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיז'ו

פיאט

רנו

יתקבלות הזמנות ללוח כל העיר 02-247118 לבעלי כרטיס ישראכרט ויזה ישראכרט

מכתבנו מן האמל

صكذا من الاحل

הלוח הארצי · הארץ חדשות

המשך ירושלים

● 9 ספרינטר, 86, מחירון, ראשונה לרציניים בלבד 721343

● רנו 5, 1982, 61,000, אחרי טסט 428638,716627

● רנו 9 ג'י.טי.סי. 1982, 54,000, רדיו־טייפ, ממוזגת 343611

● 9 1984, ראשונה, במצב טוב 423036

● 5 1984, 5 דלתות, מערכת 40,000 632632

● רנו 9, ג'י טי אל 1100, 83, 61,000 במצב טוב 273556

● רנו 18, 1430, 1981, 5 הילוכים, טסט 520157

● רנו 9 1982, מצוינת, קילומטראז' נמוך 868519, 221999

● 4 82 62,000 ק"מ טסט לשנה, מחירון 536802

● 18, ראשונה, אוטומטית, 1983, 539025 בבית 221918 רפי

● 9, 1987, רדיו־טייפ + אזעקה כחדשה, מיטאלי 664520

● 5 סופר 1250 שנת 1987 10,000 ק"מ (0626) 08־554961

● 9 טי.סי. 1100, 1982 56,000 ק"מ (0618) 638289,666548

● רנו 5, 1982, ירדראשונה 52,700 ק"מ (0603) 410236

● 5, 1982, 3 דלתות 53,000 ק"מ, רבעיה (0595) 422713

● 12, 1979, יד שלישית (1080) 715948

● 9, אוטומטית, 1400, ראשונה, 788216 שיכלולים, 1983 (1081) 760423

● 9 סי. 1983 ראשונה (מהשכרה) מחירון 351274 בערב, בחול (0898)

אופנועים

● ב.מ.וו 350 1963 יפהפה, מצב נדיר טיפוס (0610) 663041

● סוזוקי אקס 1986, כחולה, שמורה במצב כבחינן 341825 (0606) 233407

● הונדה 350 80 71 אנדרול, טסט, ביוצעים מדהימים (0356) 233394

● בלבי 50, 86 נדירה, 5,000 ק"מ (1128) 691465 723466

● הונדה 250, 83 82 10,000 מייל, בייזרות כחדשה 632527 (1159) גדעון

● ב.א.ס.א. 600 1960 מצב מצוין, אספנים 668946

● פיאג'ו סי. 50 סמ"ק אוטומטי 85, 342799

ביקוש רכב

● מעוניין לקנות כל סוגי המכוניות תיאום במזומן 242202 (1256) 232223

הצעות עבודה

● אדריכל, אדריכל עם נסיון למשרד אדריכלים 419143 (0928) 418342

● משרד ... לשעות ... (1032) 240881

● סבב לטבעת חלבית מקצועית + ידע באנגלית 283233 (0943)

● לחברה לרכב, איש מכירות + נסיון אנגלית על בוריה 718885 (0940) 713888

● אדריכל, סטנאי, לאדריכלות פנים ובניין 431553 (0939)

● מתקנים! שירותי כח־אדם 24 שעות ביממה עוזרות בית, שמרטפיות, מטפלות קשישים וילדים מבשלות, כלבויניק 430696, 431202

מוכרים/ות

● חברת צעצועים מחפשת גברות שתארגנה בביתן מכירות ... (0717) 724125

עוזרות ומטפלות

● אשה לאחזקת משק בית, 3 פעמים בשבוע 412715

● מטפלת + ניהול משק בית + הבלבות 639835, 690416

● עוזרת מנוסה לניקיון וגיהוץ 4 פעמים בשבוע 534945

רפואת שיניים

● אסיסטנטית לרופא שיניים, 234506 (0894) 761710

● לרופאת שיניים ברחביה דרוש רופא שיניים 34159 (1090) 052

חבר

● אישה לעבודה שקילה ... משרה מלאה

מנפאואר

● למנפאואר ירושלים, יש התאגדות 5 דרושים:

● למחלקה הטכנית:

● חשמלאי ראשי לעבודה עצמאית במפעל, נסיון באחזקת מפעל ... 233436

הלוואות

● הלוואות עד 5,000 ש"ח ללא ריבית, עד 25,000 ש"ח בריבית מוזלת ... (0630) 522822

● הלוואות ללא ריבית 9,000 ... 1,800 ש"ח 234845 (0691)

חנויות

● הר נוף, במרכז המסחרי: חנויות, משרדים, אולם שמחות, אפשרויות להשקעה. "אנגלו סכסון" 221161 (2030)

מבני תעשייה

● להשכרה מבנה תעשייה 700 מ"ר, ק"ק באזור תעשיה תלפיות 716452

משרדים

● פסיכולוג מחפש משרד לשותפות עם רופא עסוק ... 271923

תיגבור

● רח' שמאי 12 כניסה א', קומה ד', 240438, דרושים:

תלם

מחסנים

● דרוש מחסן כ־100 מ"ר ק"ע במרכז ירושלים 228321 (0652)

ביקוש עבודה

● מורה לאנגלית אמריקאית 665527 לא בשבת

עסקים

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

● חייבים למכור !!! ... 717982

סידרות · קונים · בעלי־חיים · בריאות · מלוויות ווידיאו · חימום והסקה · כלי־נגינה · כספות · מוצרי־חשמל · מזגנים · מחשבים · מערכות קול · סיעוד · סאונות · פסנתרים · צילום · קייט ונופש · רהיטים · ריפוי והרזיה · מכונות תפירה · מקררים

שירותים · תכשיטים · שיעורים פרטיים · אופניים · מערכות סטריאו · ציוד משרדי

שידוכים

● גרושה, 180/35 אקדמאית ... 23576

הברזות · לוח קיר · אופניים · אבטחה · אומנויות · בעלי־חיים · הזמנות · מיוחדות · חימום והסקה · כלי־נגינה · מדיחי־כלים · מוצרי־חשמל · מחשבים · מכונות כתיבה · מערכות סטריאו · מקררים · שטיחים · תנורי־אפיה · גמילות חסדים

עבודה־פרד · צילום · קרית־גת · קייטנות · רהיטים · שטות

חברה טובה

● בוגרת אקדמית־ליטוססית ... 381237

חוגים

● ביודס לפסיכולוגיה ...

שיעורים פרטיים

● מורה מוסמכת לאנגלית + הכנה לבגרות 865468

אזור הדרום · כאן הדרום · הלוח הארצי

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

3.5 — 3 חדרים

ביקוש דירות

מכוניות

הצעות עבודה

סיטרואן · סימקה־קרייזלר · פולקסוואגן · פורד · פיאט · פיז'ו · מסחריות · מרקורים · אופנועים · אוטוביאנקי · אופל · אלפא רומיאו · דייהטסו · וקסהול · סובארו · סוסיתא · סיאט · שבח · אאודי

עוזרות ומטפלות · ביקוש עבודה · עסקים · תעשיה · משקים · הקלאות · מכירות ושירותים · וידאו · קייט ונופש

עובד/ת קהילתי/ת

עיריית קרית אתא

למשרה מלאה

דרישות המשרה: אחריות לעבודה קהילתית בישוב ויזום פרוייקטים לפי צרכי הישוב קשר עם התושבים וגורמים מקצועיים בישוב. שעות העבודה לא שגרתיות.

הכישורים: תואר בעבודה סוציאלית עם הכשרה או נסיון בעבודה קהילתית

* יכולת עבודה בצוות

* בעל/ת יוזמה וכושר אירגון

המעוניינים יפנו בכתב בצירוף תעודות והמלצות עד לתאריך 27.9.87 למחלקת כח אדם ת.ד. 1, קרית־אתא

לחברת שיווק ארצית בענף האופנה

אבידרי אופנה ובעמים

דרושים

אנשי מכירות

עם נסיון מוכח!

רק מתאימים יענו

* עבודה מיידית ואפשרויות לקידום נרחבות

* נכונות לשעות עבודה מרובות ששכר רב בצידן

* שכר בסיסי + עמלות + בונוסים + אחזקת רכב + רכב צמוד לאחר 4 חודשי עבודה מוצלחים

נא לפנות במקום לטל' 387359

העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

● בתל-אביב על חוף הים ליד שר-תון דירת נופש חדשה מרוהטת באיר לתקופת קצרות ומושכים 03-9227679 03-248278 15421728ו

● ברמלה: 3 חדרים, מטבח אמריקאי, ארונות-קיר, סורגים, פלדלת 03-583848 15500720ג

4 חדרים ויותר

דירות נופש

● למכירה בארד 3 חדרים דירת-נופש 03-9227289 20271717ב

וילות ובתים

טוביה לשם
רח' קהילת סלוניקי ת"א
03-481387

קבלנים מציעים

תל אביב

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז
דירות גג

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

קידמה
שרות חדש!!!
שיטה מתקבנית
לחיפוש דירה!!!
מבצע 30 ש"ח!!!
הכתב לנו בטלפון את האזור, התקציב ופרטי הדירה שאתה מחפש. באותו היום ישלח לביתך דו"ח מחשב הכולל פרטים מלאים של כ־100־50 דירות. יעוץ משפטי וארכיטקטי חינם לעוברי הדירה!!!
להזמנות: 03-5449772

תווך בית פלוס
טל': 03-286522

בהזדמנות בדירות בר-חוב בילו 3 לחזית ק"ב + כתונים
ברמת-גן 4 ק"ב או ק"ב + גג באזור יפהפה ושקט.
להשכרה 4 במגדל מגדלי דירה ויפה באזור שקט ק"א ע"ע
להשכרה מבנה תעשייתי 600 מ"ר 2 קר' מות + מעלית.
להשכרה אפשרי למאן בדיזנגוף פינת ירמיהו בפרשקון ובמדרחוב.

תיווך וקסלר
03-259796
03-217432

בהרצליה למכירה בית 6 חדרים, מגרש 890 מ"ר
בכגדל דיזנגוף למכירה השכרה 3,2 חדרים בנה.
בכפר שמריהו להשכרה בית 4 ריהוט חלקי + מגרש גדול
מגרשים למקלאות בהוד השרון, הרצליה, רעננה, תל־מונד, פתח־תקוה ובאזור יעקב
משרדים, אולמות למלאכה ולתעשייה למכירה ולהשכרה

גוש דן

איזור השרון

תיווך הבנה
רש"י 7 רמת-גן
7517074 ,7523521

2 – אבא הלל ר"ג עורפית לאסף ק"ב 46,000 מיידית, לא בשבת.
3 – מפוארים בר"ג, רש"י. מעלית, פינוי גמיש. תוספות 77,000 לא בשבת.
4 – מפוארים, ר"ג, רש"י. מעלית כ־125 מ"ר. 120,000 לא בשבת.
פנטהאוז 5 מפוארים רמת־אילן! כ־250 מ"ר 240,000 לא בשבת.
9 דונם חקלאי בבית ליד מגרש הפועל (טאבו) לא בשבת.
3 – מפוארים מול עירוני בני־ברק כחדשים + המון תוספות. 67,000
ברמת גן בביאליק חנות 28 מ"ר + גלריה + טלפונים (טאבו) עורפית 52,000 דולר
בפתח תקוה! בקרית מטלון לבניית 2 קוטגים 630 מ"ר. פיתוי 120,000 דולר (לא בשבת)
ברמת-גן 2½ בסוקולוב ק"א כחדשה + חניה + מזגנים פינוי ל־14 חודש 63,000 דולר (לא בשבת)
ברמת-גן 2 + ½ מפוארים (אבא הילל) ק"ג עורפית ושקטה + מזגנים + ארונות 48,000 דולר פינוי מיידי (לא בשבת)

חולון ובת־ים

ויצמן 52
כפר־סבא
85
052-32343

בהזדמנות דירת 5 חדרים בכפר־סבא בבנין של 9 דיירים אזור מעולה $95,000
בכפר סבא להשכרה שתי דירות 4 ח' + טלפון, מקום טוב. מיידי.
בכפר־סבא 3 ח' לזוגות צעירים באיזור טוב מסודרת ומושקעת.
בכפר־סבא 4 ח' + מרפסת גג באזור מעולה, בתחילת בניה $85,000
בכפר־סבא פנטהאוז 5 ח' ק' שמינית אזור מעולה. כניסה מיידית. $150,000

קונים זהב
ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
טל' 03-235924
ZAMLER

מרצפות שנהב
מרצפות שיש
צפוי קירות
מדרגות
מרצפים בשיש טבעי!
טל': 03-9221663

مكانه الاصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

דירות בדמ"ב

דירות בשכ"ח

נתניה

ראשל"צ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

מכוניות

אמריקאיות

ג'יפים

דייהטסו

דלתה

וולוו

אוסטין

אופל

אוטוביאנקי

אאודי

אינוצ'נטי

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

וקסהול

טלבוט

לנצ'יה

מיני מיינור

מרצדס

לוח העיר

"לא מכרת לא שילמת"

קבלת מודעות לבעלי כרטיסי אשראי

☎

290697

293648

פרסום בית ב

לא מכרת לא שילמת!

קבלת מודעות ללוח הארצי באמצעות כרטיסי אשראי או באבן גבירול 66 ת"א (ליד קולנוע גת) טל' 03-219149 03-218713

נשמח להישמע

לידיעת המפרסמים בלוח העיר

מודעה באחריות

כל מודעה מתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה. המבצע חל לגבי פרסום בלוח העיר בלבד ולגבי נכס אזור ת"א, גוש דן והשרון. במקום החזר כספי ניתן לפרסם את המודעה חודש נוסף. בקשות לביטול מודעה, החזר כספי או הארכה לחודש נוסף במקום החזר כספי, יתקבלו במשרדי הלוח בימים א'-ד' בין השעות 08.00-15.00 עד שבועיים מתום 4 שבועות פרסום.

לוח העיר רח' הנגב 4 ת"א טל: 03-371261

המשך ת"א גוש דן והשרון

● 220 • 1984 • ססט מושקע 3500 דולר 03-228260 ,03-452433 158928208א

● 280 אס, 1971, ראשונה 34,000 ק"מ, 03-251897 בערב. 202837207

נ.ס.או.

● ב׳ 600 שרותי פרינץ 1200 1972 בלי ססט 03-763324 160816273ב

● פרינץ 1000 1970 1500 שקל שמורה 052-444661 052-87676 195712033

● בהזדמנות פרינץ 1200 1969 במצב מעולה!!! 03-452486 195649903א

● 1000, 1971, ססט לשנה, במצב טוב 03-784454 03-784278 202412101

סאאב

● סאאב 96, 1966, ססט בנסיעה 17.00 אחרי 053-54699 163835277

● למכירה סאאב מודל 88 מצויין בערב 03-317264 170923033

סובארו

פולקסוואגן

סימקה-קרייזלר

סוזוקי

סוסיתא

סיטרואן

פורד

פיאט

פיז'ו

קונטסה

רנו

מנו"עים

משאיות

מרקסורים

קרוואנים

אופנועים

מודעה באחריות
לא מכרת
לא שילמת
רק בלוח העיר
379-379
★ ובנוסף לכך 2
סופי שבוע זוגיים
יוגרלו בין
המפרסמים כל
שבוע בטל זה

קבלת מודעות
לוח העיר
לא מכרת -
לא שלמת׳
03-380644
לבעלי כרטיסי אשראי

صكنا من الاهل

صكنا من الاجل

הלוח הארצי · הארץ · חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

● וספה 1970 + טסט לשנה מכני טוב 03-9329135 03-797430 15511120א
● הונדה סיבי 200 78 1976 אובר ול.טסט לשנה 03-956325 15582620ב
● בהזדמנות סוזוקי 550 לספר תאונה ללא רשיונות 051-889161 16314820ב
● וספה ספרינט 150 1986 סמ"ק, ראשונה. 03-825719 ,03-831670 17345720א
● סוזוקי 50 טי.אס דצמבר 86 שחור מצויין 052-444572 17510120ב
● חייבת למכור! קטנוע אלורה 350 ,87 2500 ק"מ 052-454602 052-32533 17560920ב
● דרבי 50 1984 במצב מצויין 052-450267 052-27787 19491120ב
● ב.מ.א. 500 סוזוקי 70 מעולה 03-806552, לא בשבת 20043920ד
● סוזוקי אר.וי. 50, 1986 ראשונה 03-742213 • כחדש • תוספות 20071920ב
● פיג'ו 86 חדש 3,500 ק"מ, 1200 דולר. 03-770127 20175620ד
● באלי 125 ,87 במצב מצויין להתקשר לטלפון: 03-415832 17322524ב
● סוזוקי אוקס 250 ראשונה 1987 מצב חדש 03-746019 17425424א
● סוזוקי 400 ,24,000 ק"מ 1984 יפיפיה 03-5448058 17432224א
● יבוהה 250 ,86 במצב מעולה 053-698491 19062526א
● גואזה 350 ,81-79 מכני מצוין יפה 055-59063 19033824ב
● סוזוקי D-R 250 ,86 מחיר מציאה! 03-261844 ,03-451932 20301924ב
● בהזדמנות! קליבה 200, חיצה 1987 אשר 03-288476 03-358936 14544627א
● די.אר 600 85 שמור למבינים 03-5529969 ,03-881338 ,03-842256 15153327ב 03
● סוזוקי 250 די.אר. סוף 1985 במצב חדש 03-748983 15095227א
● באלי 125 ספורט 2500 1986 כב כחדש אל בשבת 03-791844 15234427ב
● דקש 50 סמ"ק 6 הילוכים 1985 02-914156 03-822908 16004527ד
● ימאהה: די.טי * 250, 79 בהזדמנות 03-5515858 $2500 יקי 16104327ב
● אופנוע סאביאונג 125 1987 סמ"ק 1200 ק"מ 03-490350 16244427ד
● לרגל נסיעה! טריומף 500 1967 במצב מעולה 03-397667 16293527ד
● באוזה 80-83 מגע חדש מחיר הוגן 03-612110 16352927ד
● טריומף 500 שנת 70 שמור 237330 $2000 בערב 16372827ד
● טריומף 500 1970 במצב מצויין בערב 03-266361 16391527ד
● למבריקה 69 עם/בלי סירה אחרי אוברול 03-5321284 17064527א
● בית 78 בערב 594152 בית בשבת 848109 17503627א
● קוסאקי ניננה יהודי בארץ אפשרות החלפה לרכב 03-5321537 18005227ד
● R 750 שנת 1987 9000 ק"מ תוספות 03-320430 18135027ב
● סוסקוס 15,500 1983 במצב טוב 03-476976 • חלקים 1200 ש"ח 19431227ב
● בהזדמנות הונדה 400 1982 תוספת מצב מעולה 03-782365 19365727ב
● סוסקוס דאלים 1987 ראשונה 800 ק"מ • תוספות 03-339735 19453627ב
● הונדה 400 78/80 יפיפיה במצב מצויין 03-902114 19520727ב
● הונה 350 ,71 דרבי 50 ,83 מצוינים 03-599495 20020927ה
● סוסקוס פיאג'ו סי 85 במצב טוב מאוד 055-91836 20033027ה
● D.T. ימאהה 125 1986 אינדורו 1983 03-5400010 20075127ב
● הונדה אקס.אל 500 מודל 79 + מצלם 052-34810 63 ,350 20092927ד
● סירת לאוזה 87 בהזדמנות 03-376877 03-382804 17033831א
● לאוזה 81 מצב מעולה טסט לשנה 03-292908 03-492646 17040631א
● דרבי 50 אפ.בי. 1986 • פיסטון 03-581914 20 קרבורטור • 75 17312731א
● באוזה 79/80 במצב מצויין + טסט לשנה 03-229780 17325537א
● סוזוקי אייקס דו משבי 86 כחדש 03-906943 17353631ב
● וספה פיאג'ו 46,000 ק"מ ראשונה 03-376860 לא בשבת 17382731ב
● גילרה כביש 79 כוח 25 221242- רוקן. 03-234757 17393931ב 03
● באלי 125 1981 + טסט מצב מצויין בהזדמנות 03-775710 19094531ב
● דוקסי 600 סי.אל. 1983 • ארגזים • תוספת 3-0-322462 03-427098 20180631א
● סוזוקי ג'.אס. 850 • תיקים, אביזרים מיוחדים 03-249442 03-251153 20240331א
● סוזוקי אקס 50 85 מבזורה • סוסמוס פ'אוו 83 840813 20275631א
● טריומף 500 66 פרטי אחרי אוברול בהזדמנות 03-5053669 20295631א
● גילרה 1982 חצי כ"ס במצב מצויין 841750 15123703ב
● באוזה 79, בכביש מ-1981 מצב מכני מצויין 08-559063 15150103ב
● סוזוקי 5 4,300 79 425 יפהפיה באלי 50 83 052-556016 15172703א
● באוזה 79-80 טסט לשנה במצב מעולה 03-444482 15225303א
● סוזוקי 550 1987 G.S.X. במצב חדש 03-313856 15320203א
● פיאג'ו 83 150 PX • טסט במצב מצויין 03-878506 15393403ב
● בבלי 125 סקוטר 1985 חצי אוטומטית ראשונה • טסט ותוספות 03-872703 15502803ב
● וספה • סירה 1985 במצב מצויין 2500 03-870837 15522703ב
● למכירה וספה 200 86 298806- 15540903א 03
● סוזוקי איקס 50 86 03-999823 15572803א
● בנסיק ספרינטר 50 1986 אוטומטי חדש מהמרלה 03-417694 16573103ב
● אופנוע זהבי 50 F.D. סמ"ק קסדה "קוויבר" 03-894060 17312903ב
● וספה 200 1987 חדשה • תוספות 1700 ק"מ 03-5050858 17342203ב
● הונדה 600 "טופרדרס" 1979 במצב מצויין • תוספות 03-5520054 17364703ב .03
● 104 ב.י.אל. 1982 • מגן • טסט (מהשכרה) 03-381868 17372203ב
● למכירה וספה 1967 במצב טוב. סלפונים 03-346640 03-499081 17381503ב
● גרלי קרוס 1983 קרבורטור 19 • טסט לשנה 03-848741 19044703ב
● למכירה באוזה 9-1978 לאחר שיפוץ סלפון 052-77129 19484203ב
● באוזה 79.50 במצב מעולה ארגז 052-36724 19542803ב
● קליבה 250, כביש, 86 במצב מצויין 052-24046 19554703ב
● וספה ראלי 180 1971 מצב מכני מעולה 03-908565 19551503א
● ביאנאו. 65 ,350 אחרי שיפוץ צבע וטסט 052-543258 20024003ב
● דיאר. 600, 1986 מחיר מציאה! 03-412513 19582303ד

● סאנאיונג 1987 מחיר וחדש, תוספות ואביזרים 03-480827 18165803א
● ביאנסאי 350 65 אחרי שיפוץ צבע וטסט 052-543258 15225807ב
● D. R. 600 1986 מחיר מציאה 03-412513 15401307ב
● באלי 125 (טסט) 1985 חצי אוטומטית ראשונה • טסט ותוספות 03-872703 15420707ב
● מנסיק ספרינטר 50 1986 אוטומטי חדש מהמרלה 03-417694 15683907ב
● גרלי קרוס 1983 קרבורטור 19 • טסט לשנה 03-848741 15572307ב
● קליבה 250 כביש 86 במצב מצוין 052-24046 16002907ב
● וספה • סירה 1985 במצב מצוין 2500 03-870837 16013107ב
● פיאג'ו 83 פי.אקס 150 טסט במצב מצויין 03-878506 16025107ב
● הונדה 400 דגם אמריקאי 1980 052-534516 ,03-259031 בעבודה 16260607ב
● באוזה 80/79 במצב מעולה • ארגז להתקשר 052-38724 17034307א
● למכירה וספה 1967 במצב טוב סלפונים: 03-346640 03-499081 17041607א
● ביזה 8-1978 לאחר שיפוץ כללי 052-77129 17053407א
● בהזדמנות דרבי ספר 50 1984 מכני מצויין! 08-222820 17320907א
● באוזה 80/82 ראשונה טסט לשנה תוספת 2,800 ש"ח 03-203245 19453107ב
● למכירה וספה 200 86 298806- 19474307ב 03
● סוזוקי אר.וי 50 85 מצב מעולה בהזדמנות 03-984062 19495607ב
● סוסקוס פוקו 83 בעבודה, שייקת 3-244172 בבית 03-862661 19540707ב
● סוזוקי אייקס 250 1987 4,500 ק"מ מעולה!!! 03-313420 19544707ב
● וספה 50 סמ"ק 1979 במצב מצויין • טסט 03-9340798 19560707ב
● וספה בהזדמנות! 200 פי.איקס. כולל אביזרים חדשה 03-495579 19573407ב
● וספה ראלי 180, שנת 69, טסט לשנה 03-317323 14073610א
● סוזוקי אר.וי. גלגלי בלון 1986 ראשונה מצויין 03-358741 14503810א
● למכירה דרבי סופר שנת 85 במצב מצויין. 03-490915 15352110ב
● אופנוע B.S.A 054 טסט 0791 • 03-775332 15393410ב
● מוטוגוצי III 1983 ,50ל. שמור כחדש 08-456934 15420910ב
● פרסי וספה 83 200 במצב מצויין 03-587506 15410010א
● הונדה 200 P.X 1986 כחדש • תוספות יהודית 03-902117 15534910ב
● הונדה סיבי 75-80 500 טסט לשנה 03-283697 15472610א
● הונדה ניטהוק 450 קסטום, 1982 מאוחר בערב: 204593 16003710א
● פיאג'ו 150 1981 15,000 ק"מ שמורה 03-959576 03-376246 17140510ב
● בהזדמנות ראלי 69 טסט • מכני טוב 03-5521756 17175410ב
● הונדה 750/74 אוברול מכולה 4,000 דולר 02-248698 17211310ב
● וספה, 150, 1963 במצב טוב + טסט, 300 דולר 03-9242630 17232910ב
● סוזוקי 400 ג.אס.אייקס שנת 85 17275110ב 052-541207
● D.R. 250 86 10,000 ק"מ 9,000 ש"ח 03-5051625 17422610ב
● קוואסקי 84 במצב מצוין 1300 ש"ח 03-403431 03-830680 19033010ב
● B.M.W. R 80 G.S. אנדורו 1982 שמור היטב 03-265963 19051210ב
● הונדה 250 XL 76/76 לאחר שיפוצים 03-452007 19855910א
● קליבה 250 86, כחדש, מעולה 03-590560 19215710ב
● לרגל נסיעה!! וספה סוזוקי 1987 • טסט לשנה 03-595025 19284310ב
● מציאה!! ביאנאו 654 1963 • אוברול • צמיגים 03-800659 19291510ב 03-820234
● באלי 654 86 14,500 סגנה אביזרים 03-836161 יוני 19314810ב
● סוזוקי איקס 50 1986 שחור כחדש!! 2600 דולר 052-84258 19390610ב
● קליבה 250 כביש 86 3400 ק"מ כחדש 03-856319 19414310ב
● סוזוקי 400 ג.אס.אייקס 87 אדום שחור • תוספות 03-909831 19422610ב
● דיאלים, סוף 86, אדום 2300 ק"מ כחדש 03-402863 19465210ב
● דרבי סופר 83 אחרי אוברול שמור היטב 052-38060 19495110ב
● B.M.W 900 ,1974 לאחר שיפוץ 6500 03-394216 03-5400209 19533010ב
● דרבי 500 1986 מחיר מחירון סלפון 03-830251/3 19494010א
● סוזוקי 250 אייקס אדומה 1987 ראשונה כחדשה 03-9240803 20045810ד
● בהזדמנות הונדה 650 קסטום 1981 במצב מעולה 052-35859 20052410א
● פאנסיק אמסורז 50 1984 במצב מצויין!! יפהפיה 03-728588 19560510א
● וספה ספרינט 68 מצב מכני מצויין 052-556253 19572810א
● אופנוע סאריאנג 125/87 מצויין 3000 ק"מ כחודש 03-480827 20204210ד
● קסטע סיאוג הונדה 125 9500 ק"מ 1986 .284828 20213010ב
● מידיי! סוזוקי 400 • 87 בהזדמנות 5500 ק"מ 08-228945 20112110א
● מלכוטור קסטום 50 • הילוכים, 1986, במצב טוב 03-5463085 20233910א

חלפי רכב

● למכירה 70 גירים מוטוסיים, מכל הסוגים בהזדמנות!!! 03-823891 15173020ב
● "גוגס הלפיכ" חלפים משומשים לכל סוגי הרכב קנית רכב לפירוק 03-377654 15530303א
● "גוגס הלפיכ" חלפים משומשים לכל סוגי הרכב קנית רכב לפירוק 03-377654 19484507ב
● מבצע מנועים • חלקים לרכב וגיז אל באורבוף שוק החלפים • נותנם טובים 03-744380 19005910א

הצעות עבודה

● למוסך יולבר יש מכונאים רציניים תנאים טובים 03-825557 16251117ב
● בפ"ת עובדים/ות למשתלת סטאור עדיפות לבעלי נסיון 03-9322947 16283517א
● למפעל תכשיטים דרושים עובדים מעולים שמנון לינדמן 03-659444 16342717א
● ליוצר בחור אחרי צבא עם רקע טכני 03-730487 16403817ב
● למשאר רעננה דרושים: 1. קניין למשרה. 2. מפעל בסיס בתנאי משרה 052-32432 052-32322 19311917ב
● לסלון "ברוחיה" אישה לניהול 03-657993 להתקשר מ- 8.00 בערב. 19324217ב
● לבית אבות אקסקלוסיבי ברמ"ג דרוש/ה כח עזר מיומן/ת 03-778052 19370817א

● ליזמקר דרושים/ות בחורים/ות אחרי צבא שיוסמו לשאי מכירות בקורס של החברה 03-664701 19403717א
● סלוויזיה!! למשרדי שרות חמשה "בזקי" "אגד" "חלב" דרושים/ות גברים/נשים 27+ לספטמבר/אוקטובר 03-220225 19411617א
● למכירת רזיסים בהרצליה עובד ועזר 052-553105 בבקע 445630- 20255317א 052
● למשרד רואי חשבון דרוש בוגר שנים שנתיים לפחות לימודי חשבונאות 03-241428 03-221998 14500620א
● סטודנטים/שמילות לעבודה משתלמת ברישום מאותו תמיר 04-717340 052-83914 14524020א
● טלפנית נסיון קודם אזור הכרזה ברעננה 052-31611 ,052-31266 15362820ב
● בוחנים/ות סלבתיים/ות עם/בלי נסיון, למפעל אלקטרוניקה 03-9264501 15562820ב
● רצף לרכב מנוסה תנאים טובים 03-739703 ובערב: 03-781750 16005720ב
● עו"ז/ת סמה אחראית ל-3 פעמים בשבוע משמרת ערב 03-297511 16101420א

למפעל בבני ברק מול הקניון דרושים
1. מרכיבי אלומיניום
2. עובדי מכבשים
3. עובדי יציקות לחץ
טל' 03-787986 03-781455 אר

● דרוש עובד/ת לשלטים רצוי נסיון וכישרון 052-916139 444950- 16280020ב 052
● לחברת אחזקת מבנים קיים צעיר משוחרר לניהול עבודה (2 סטודנט למכירות בשעות הערב 03-879995 16293820ב
● הכנסה גבוהה!! צעירות נאות לפעמים עסקים 03-248533 03-24936 17003628א
● לחברת קבלנות לאינסטלציה דרושים שרברבים מנוסים וצעירים לפנות: 03-358774 03-362068 17462120א
● סטודיו לטונקה ברמ"ג מחפש מפעל דיגמי וציורי 03-798668 17474120א
● למשרד לאוי בירושלים דרושות בלונות, שכר גבוה דיסקרטיות אפשרות מגורים 02-244826 אריה 02-232083 18134320א
● לבנק הדם בימי עבודת מעבדה לדגימות ביחידה האמבולטורית (בכ"מ) לפנות: 03-822212 03-823783 03 לרינה או חיים דגן 18174320א
● למגן דוד אדום בקריאות. אפסטר לאחר שרות צבאי בעל רשיון נהיגה נסיון בעבודת הנהלה לפנות 03-345490 03-346434 למר ברקת 18194420א
● לטוסף 50' סיורים, מגורים והרב' לית, רמת השרון, צהלה, אפקה, קביעת ראשון 052-546083 18573820ב
● צעירה לתפעול משק הקלאי מיידי 057-81156 19015120ב
● למפעל פלסטיק בחולון מעליה/ת ויועד ל-3 משמרות 03-802117 03-5560612 19263820א
● להתקנת מערכות כריזה וסלבי' זיה במפעל שמר עם נסיון 312101- 19274220א 03
● מנהל עבודה לעבודות פיתוח נסיון 052-27813 19342520א
● עובד ותיק במשמה ובמחסן במוסד חינוכי טל' 052-27537 ליצחק 19344520א
● עובדים/יות מקיון לצעש השרון, תנאים סוציאלים 052-910450 19351520א
● לבית שיש מטבחים עובד מנוסה תנאים טובים 052-553367 19410020א
● בהרצליה דפס בלש 1/8 + ידע בחוקן 052-87897 19412720א
● עבד/ת לעגלות, ברמת-השרון בעל/ת נסיון ליום שלם 03-494123 19451720א
● למפעל אלקטרוניקה ברעננה דרושות טכניקות לעבודה 5 ימי עבודה. אפשרות להסעה 052-23595 448989- 19580920ד 052
● מספים טסטיק דרויב בהרצליה, תנאים טובים. 052-82035 85160- 19591920ד 052
● בית-קפה עובד דלפק מנוסה עבודה במשמרות 052-525252 20010020ב
● למועצה המקומית הוד-השרון, דרושה מורה לבאלט לעבודה במרכז תרבות ונוער בשעות אחה"צ. לפרטים: 052-457801 לגלידה, 052-24121 לבר-יעקב מאיר 20012120ד
● לתחנת יעוץ לנער דרושה/ה עו"ס ב-1/3 משרה, לפרטים: מחלקת לשירותים חברתיים עיריית רעננה 052-912221 20024020ד
● דרוש פועל מקצועי ליצור תריסים 03-781905 ובערב 03-496431 28012420א
● דרוש/ה אישה/ת עם רכב, מעל 40 ומעלה, לניהול מעסדה 5 ימים במשרה מלאה 03-444472 16593324א
● דרושה ספרית מבשלת לבית קפה בתל-אביב 03-249311 17115524א
● לביה"ס התיכון אמית רמלה לוד דרוש איש אחזקה לבי"ס לפנות טלפונית 08-249856 ,08-220765 08-249860 17364324ב
● לשטיר מורה ברמת-גן דרושים בחורות ספורים טובים! טלפן: 03-7516258 17401024ב
● דרושות מלצריות מנוסות אחרי צבא לבוקר וערב 03-424837 17412124ב
● מכירת פרחים מנוסה • אחראי משמרת לפרוצסעדה 03-440332 19013824ב
● למפעל בבית עובדים/ות לא מסובים בתנאים טובים 03-900096 19083324ב
● ליצרן אופנה דרושה תופרות 38-42 והסוכנים בעלי רכב ונסיון 052-440680 20204024א
● דרוש עובד לחנות תמרי ניקוי בהרצליה 052-559007 בעבודה 20165224ב
● לקרס בע"מ דרושה מרכזנית ליום עבודה מלא כולל יום שישי ידיעת השפה האנגלית הכרחית לפנות לי' הדית 03-863721 14503927א
● מטבחי לרכב קל ובינוני אחרי צבא 5 בשבוע 03-333419 15294827ב
● קריירה עובדים/ות יצור 11-10 שנות לימוד למשמרות, פרופיל צבאי גבוה 053-338901 03-240292/1 15333527א
● מציל בריכה לספטמבר מתאים לסטודנט עבודה נוחה 03-5366746 15342627א
● גננת מוסמכת, מטפלת ועוזרת לגן פרטי רצוי נסיון 03-330257 ,03-339576 15480027ב
● מורה/ה לביצוע עבודות כלליות בבורסה לניירות ערך לתקופה מוגבלת 03-627465 15521627ב
● דרוש נער רציני ואחראי לעבודה בתל-אביב 226061. 810961 15533627ב
● בחורה שסיימה קורס קוסמטיקה • נסיון, לחצי משרה בתל-אביב 052-452169 15553227ב
● למוצר מצרך!!! מקדמת מכירות בראשון לציון 03-770448 15563627ב
● בהרצליה מזכירה עברית אנגלית וניהול משרד 052-83914 ,737159- 15581427ב 04
● למבסקוריסי דרושים מאבטחים לעבודה במדת החברה 614639 16285927ב
● דרושות מוקדנות לאחר הצהרים שעות מגוונות 052-455812 912197 16312027ב 052
● דרושות בנות לעבודה במשמרות בחברה לשרותי איתור 614639 16323327ב

● למשרד האוחזי בהוד השרון רצוי למעקף פקיד לערב 24777- 052-442016 052 16330327ב
● בהר לביתו טלאוכה לעולם ולי עבודות יד מעור 03-380902 16334127ב
● דרושות קופאיות מנוסות לסופרמרקט בכפר-סבא ליום שלם 052-444422 16343027ב
● ברעננה, מנקה לחדר מדרגות, 3 פעמים בשבוע 052-453865 16372727ב
● קונדיטור עם נסיון 5 שנים בקונדיטוריה 03-829228 831732- 16455827ב 03
● דרושים סוכנים/ות בנושא מרכזה לעבודה מעניינת משכורת + אחוזים 03-727970 18011527ב
● למכון רדיאטורים לפכוניות דרושים עובדים, עדיפות לבעלי נסיון. 03-255694 ,03-218477 18115327ב
● ברעננה קונדיטוריה תנאים טובים 84388- 052-910583 ,052-454227 052-26001 19181727ב 052
● למסעדה: מלצרי כנדון "עובד" + רשיון משטום 03-254583 727588- 19194827ב 03
● לחב' ייבוא ושיווק דרוש מהנדס/ת מבעל עדיפות לרשיון ג' 03-810947 19205127ב
● לקבלן ויפורים דרושים צבעי מעולה • סייר מעולה 03-880759 19212027ב
● עובדים בעלי רקע טכני או בלתי מקצועיים לעבודה קבועה 347377- 19235027ב 053
● למכון אופל הרצליה, פקידי קבלה במשמרות שפה אנגלית אחת הכרחית נסיון לא חובה מגיל 18-30 כ"א 053-570208 19252627א
● מדריכים מוסמכים למועדון הכושר רעננה 052-453103 800- 22.00 19354027ב
● לחנות אלונט בני גדים בכפר סבא דרושים "מוכרים מוכרות חלקית/מלאה 052-33668 צביקה 19450427א
● דרושה עובד/ת + נסיון בצילום לעבודה במעבדה 052-34290 19383727ב
● בהרצליה הרעננה לבית-ספר לעור דרושים מורים בשכר גבוה במיוחד!! 052-88611 19550027א
● לבית-קפה לדרבגאו! דרושים עובדי דלפק לפני-אחרי צבא לפנות אבן-גבירול 74 ת"א. 19591027ב
● לשרותי הדם של מד"א בתל-השומר דרושה מרכזנית לשמרות ערב (19.00-14.00) לפנות לטלפון 03-302222 03-349777 20033527א
● חיילת משוחררת לעבודה אחראית ומעניינת עם קהל 03-5461767 20095827ב
● לדפוס רם דרושים: 1. מחסנאי כללי 2. בחורים ללבחות דפוס 3. בחורים ללבחות חיתוך ונוקר 4. חותך מקצועי בעל ותק. משכורת גבוהה למתאימים 03-835362 ,03-820415 03-824562 17170831ב
● דרושים סטודנטים/ות מורות ומטבלות לעבודה "בבייביסטר" + עזרות והסתכלות למשרד 03-288449 17182331ב

גפן משאבי אנוש
4 מהנדסי תעשיה וניהול – באזור המרכז – תיכנון מערכי מפעל, בחיפה – ריכוז פרויקטים
3 הנדסאי/טכנאי יצור תעו"נ, שיפור שיטות, תכנון
מהנדס מכונות, 2 מבוקש: אחזקה 3-5 שנים בתעשיה – ידע בפנאומטיקה, 2 מהנדסי – ידע בתיכון חשמלי, קריאת שרטוט
2 חשמלאים פיקוד ובקרה, עורכי חשמלאים ר"א. עובדי קבע לעבודות הרכבה.
2 מנהלי חשבונות לג"ר, 2 בעלי נסיון בעצמאות. נוכחי בשכר, פקידות לחנ"ח.
מזכירה – הדפסה עברית, אנגלית כדורית IBM, קלדנות, פקודי ויישום, בחו"ל עם נסיון בנושא – מנהלי ארכיון
4 רתכים, 3 תופרות מקצועית, 4 נגרים בוני מקצוע ידע בקריאת שרטוט.
6 נהגים רשיון ג' לחלוקת, עזרה לסטכאי ג', 5 נהגים 15 טון ומעלה למוצרת חקלאות
4 אנשי מכירות – ציוד משרדי, אספקת למשרדים (שכר יסוד + אחזקת רכב + בונוס)
דרושה שיווק: איש קידום לתחזוקה מתקנים במחסן, 5 מכני תמונות, 6 מקדמות מכירות
גאולה 67 תל-אביב 63504 טל' 03-650467 ,03-655484 התקשרו אלינו או שלחו תולדות חיים בדואר!

● למוסך באזור התעשיה החדש בראשל"צ דרושים: מכונאי לרכב כבד עם נסיון. מכונאי/פחח בעל נסיון (מבוגר גם לפנסיונר בעל 50 בערך) לפנות 9611925. 9611655 17191231ב
● דרושים 2 פחחים • נסיון למוסך הסדנה, אזור התעשיה סגולה בפתח-תקוה 900331 17225231ב
● בראשל"צ דרושים מחלקים לעתוני בוקר. סלפון 993643. 17254531ב
● בשעות היום סבת, עבי-סגל 18.00-22.00 .03-228984 18573031ב
● למשרד אדריכלים דרוש/ה הנדסאי/ת מנוסה 03-7511612, 03-7518658 ,03-7518894 18584331ב
● דרושות עובדות לקישוטי אופנה שעות גמישות 03-376215 ,7- 03-384546 15163503ב
● 1. מכונאי רכב עם/בלי הסמכה. 2. מסגרים-רתכים ותחרו מכונות 03-727284 03-728561 15385803א
● דרוש עובד למיני מרקט מחרכי ליה 052-542969 15413603א
● לגלידריה • בחורה לניהול המקום בבוקר. עובד לשעות הערב. מלצריות לערב. צעירות למכירות בבוקר. 03-319178 15473603ב
● קריירה מכונאי רכב מנוסים לעבודה קבועה 2-240291 03 15562203ב
● נערה מאזור ר"ג לעבודת משרד ושליחויות 03-735778 15505903א
● בחור אחרי צבא + רכב מאזור השרון לעבודה בערב 03-5050585 16451603א
● דרושים/ות עובדים/ות לחנות פרחים יוקרתית ידע אנגלית הכרחית 03-249429 ,17.00-19.00 ובשבת 03-263341 16493203א
● מרכזנית עם ידע באנגלית להתקשר מיום ראשון 03-763114 03-763130 16551603א
● מפעיקר המעטפה ממזכירות להנאות אילת 54 ת"א-יפו 838731- 17213503ב .03
● נהג מתל-אביב להובלת קמות מת"א לירושלים. 02-539908 02-539945 17250603ב
● בחורה אחרי צבא לחנות לצילום אפשרות לחצי משרה. 03-820493, 18144903ב
● לקרן-אור דרושים מרכבים מקצועיים לדודי שמש וחשמל 03-371929 18085703א
● מוכר/ת לחנות ממתקים בת"א (17.00-8.00) 03-998634 10.00-17.00, לרים העשית מורים לבת ים דרושה מרכזנית לעוזרת בשעות 12.30-17.00 לפרטים 03-5514468 18124903א
● לחברה למוצרי קוסמטיקה דרושות דיילות מאזור הרצליה 052-913157 25035- 052 18273603ב

● למגא בשחון קבסים לעבודה במשמרות לסופרמרקטים "עזר" (לחצי משרה) 18300003ב
● מכון לעיצוב הגוף מחפש קוסמטיקאית עם ציוד וקליינטורה 03-903865 אדית. 18594203ב
● למוסך בכפר-סבא דרושים מכונאי רכב חשמלאי, ומתנאי 052-33552 19025203ב
● דרושים/מעליה פושטי קוסמה שגלים לשנה 052-456365 28619- 19425403ה 052
● עובדים למכירת עגמרייה + ניסיון, רעננה 052-28127 19481103ה
● דרושים עובדים בלתי מקצועיים לעבודה במשמרות דרוש נהג משאית מעל 15 טון 052-24247 052-444056 ארוזה-יהושע 19490903ה
● דרושה עובדת למעדניה "סגירה רומיר" המעפילים 4 כפר-סבא 19495503ד
● לחברת מטבחים דרוש מרכיב מנוסה להרכבת ארונות מטבח 03-719098 03-733154 19515103ה
● למשרד פרסום בשרון דרושים: מזכירת גרפיקאית, טכנאות פרסום, עיתונאים, צלמת, תנאים מצוינים 052-85726 19522503ה
● דרושה אסיסטנטית לרופא שיניים עם/בלי נסיון 052-573886 19530403ה
● דרוש מציל לבריכה באיזור השרון 052-72000 ובית 03-459441 19540503א
● למפעל לכשפיטים ברמת-גן דרושים/ות טכנולוגיות מקצועיות ומתלמדות 03-795839 03-791433 19562903ה
● לוקחת רוק מתפש זמר עם ביצים 03-265408 19593603ה
● נגנים רציניים לעבודה במרכז הארץ. אפשרות לזימר 03-346703 20023203ה
● משוחררי צבא ללימוד מקצוע קירור ומיזוג אוויר התעשה חולון 03-608216 20031703ה
● למפעל טקסטיל בבת ים דרושה עבודה ליום שלם 03-5516666 20053803ה
● מוכר/ת לחנות ממתקים בת"א (17.00 מ-8.00) 03-998634 10.00-17.00 לא בשבת 15503107ב
● לרים העשית מורים לבת ים דרושים: עובד נקיון, עובד מחסן, 5 ימים בשבוע 15584807ב 10 26
● 2000 ש"ח שכר 541946- 17305407א
● שרת לעבודות נקיון משרה חלקית 13.00-90.00 03-257621 17414907ב
● אמנת שירליך מוכרת מנוסה מ' 11.00-18.00 רצוי רשיון נהיגה 03-830632 19434607א
● למפעל פלסטיק בתל השומר דרושים אחראי משמרת עם רקע טכני תנאים טובים 03-355174 20024407ב
● סטודנטים/ות לסוקרים 03-589922 20042307ב
● סטודנט שנה ראשונה עזר לעבודת המשרדים עם רשיון לוספה לחצי משרה 03-226641 14410110א
● בהרצליה למשק-בית + ילד גן 4-5 ימים בערב 052-540333 14413610א
● לסטטרקן בחנות דרושים/ות עובדים למעלה עדיף + רכב 03-497130 14421210א
● מטבלאי צעיר לסבירות מ-16.00 21.00 03-287574 14434910א
● מוטוביאמה שווה כסף בחורות למכירות סנדוויצ'ים עד 12.00 03-840113 14441410א
● דרוש סוכן מכירות צעיר בחנויות ורשתות שווק לאיזור המרכז והדרום, ת.ד. 2107 חיפה 14455810א
● דרושים יוצאי צבא יוצאי קיבוצים לעבודה מחודשת 03-715123 052-34578 14464510א
● לפיסטרי גלעד צורות לביקורת סוכני מרכז + דרום 827954- 14472910א 03
● לעבודת צילום בת"א 03-287150 14485110א
● יעוצת יופי עצמאית 03-442187 14492910א
● משווקת בעלת ידע בשיווק משרד (שכר יסוד + אחזקה רכב + בונוס) 052-551372 15345010ב
● בחורים/ות אחרי צבא למשמרת 03-393824 15364510א
● אינטיליגנטית! האפרה + רכב למשרד יחסי-ציבור לשעתיים ביום 03-285958 15383410א
● לקונדיטוריה בחולון קבועה קונדיטורים מקצועיים ועוזרי קונדיטורים 03-841392 03-5561995 16073310ב
● לסופרמרקט בהרצליה דרושה קופאית בעלת נסיון לעבודה מפוצלת + פועל 052-88762 16091310ב
● לוק מסרני מסחר בנר-ארזים והותכים מקצועיים 03-823044 16114610ב
● לסוכנות ביטוח דרושה/ה עובד/ת רק לבעלי נסיון בביטוח 916491- 052-910824 16133610ב 052
● אשה/מזכירה/פקידה/עובדת יצור, נכונה עם נסיון למשרה מלאה 9244416 17013310א
● דרוש מפעל לטרקטור 950 בעל נסיון 9234606 796063 17051810א
● לכרוטסית רפואית מנוסה לעבודה בבוקרים 14.00-8.00 03-865922 17084910א
● לחברת שיווק תרופות מחפשת הזמנות בטלפון, העבודה במשמרות בנות 6 שעות, (08.00-19.00) + שעות נוספות + שכר עידוד עבור הישגים, אנגלית - קריאה 052-559235 17570210ב
● קלדנית עם ידע בתוכנה דרושה לאוריס אנא בהרצליה טל 554513- 18020210ב .052
● למפעל למוצרי פרסום בהרצליה עובדים/עובדות, עבודה קלה וקבועה 052-557281 18032010א
● למשרד בבורסת היהלומים דרושה פקידה כישורית ומנוסה ת.ד. 22167 תל אביב 61221 18555310ב

● לחברה ארצית דרושות פקידות מודיעין באזורים: ראשל"צ הרצליה, חדרה, אשדוד (משמרות) 286111- 19251610א 03
● לחשמלת פרחים ותנאים בכפר סבא דרושים עובדים נסיון בסידור פרחים יתרון. 052-447251 19440410ב
● לחברת שיווק בכפר-סבא מחסנאים + רכב ב'. 052-33227 052-443713 19443810ב
● דרושות: סורגים במטבח, לעבודה בבית. 220934- 19465610ב .03
● לקליניק שרותי נקיון דרושים/ות עובדים/ות 052-229779 19421510א
● נער מאזור רמת השרון • בחור לעבודה בחנות למכונות תפירה 13.00-11.00 ,19.00-17.00 למתאימים שכר נמוך, סוקולוב 89 רמת השרון 19534010ב
● לסופר מרקט ברחובות קופאית מנוסה רצוי רשומה 03-9330154 19510010א
● לתחנת דלק פז בעמדת דלקי עובד אחראי ומסור 03-9233923 19514710א
● למפעל אלקטרוניקה דרושה אישה לשרותי נקיון ליום מלא 5 ימים בשבוע 03-333729 03-333905 19525910א
● נער מאזור רמת השרון + בחור לעבודה בחנות למכונות תפירה 19.00-17.00 13.00-11.00 סוקולוב 89 רמת השרון 20814210ב
● למכון לתקנות עסק עבודה עם נסיון 03-261094 20154410א

אחיות

● ל"קאבלכות" רפואה שיקום וסיעוד בבית, דרושים: אחיות מוסמכות/ות לעבודה בבית חולים 052-548575 מרכזי הרצליה. 17155731ב
● למכון האשפוזי דרושה אחות מוסמכת + B.A לעבודה 03-721161 19021231ב
● סטודנט לרפואה מסייע לחולים, קשישים ונכים 03-258844 19491303ב
● לטיפולית שרותי סעוד-דרושות אחיות, מטפלות, חובשים, לעבודה קבועה וזמנית 03-9232828 03-9246464 14431110א

גזירה ותפירה

● תופרת מקבלת עבודות תפירה + תיקונים אפלקציות " עיר 87510- 052 16090217ב
● תנאים מצוינים לתופרת אובר-לוק במפעל בכפר-סבא הרצליה 052-28184 16201017ב
● לסלון כלות "ברודיה" דרושה תופרת 657993- 16455917א 03
● לצרי מליקי דרושה אסיסטנטית בעלת ידע בהדבקות ובקריעות 421539 14481320א
● דרושות תופרות אוברלוק 5 ימים בשבוע תנאים טובים למתאימים 03-7510649 16002420ב
● לאופנת "בלי" דרושות תופרות לאוברלוק מקצועי 827398- 15561820א 03
● דרושה תופרת מקצועית תנאים טובים מקום סולידי 774885 19235620א
● תופרים/ות עבודות צוער בבל"י נסיון תנאים מצוינים למתאימים 03-838944 03-812573 20005220א
● לסטודיו לאופנה בת"א דרושה תופרת מנוסה. 03-5467447 03-458488 20062020ד
● תופרת מקבלת עבודות תפירה שונות 052-440480 20201726א
● תופרות מנוסות לאפליקציות 03-594514 03-5522828 15352627א
● דרושה הקטה 052-722227 להתקשר. 10.00-8.00 19334027א
● דרושה תופרת זוגות 052-77187 81464- 19353427א 052
● מקבל עבודות בתפירה ותופרות מקצועיות לאוברלוק 03-883372. 03-5518490 20010427ה
● תלמידות לחדר גזרת, עבודות יד ובקורות 03-287822 20064627ב
● "דודו" דרושות תופרות אוברלוק צוער וקבל 03-290911 17212831א
● תופרות לאוברלוק בתנאים טובים. 03-833020 15455103ב
● לסטודיו לאופנה לעבודה מעניינת 03-225075 16010603ב
● לסלון כלות דרושות תופרת מקצועית 03-226692 237396- 17278903ב .03
● גוזר עצמאי, וקבל בשכר מעולה לאופנת "סולפר" 03-286987 לבני 19560003ה
● דרושות תופרות מקצועיות ומתלמדות משכורות גבוהות 03-841392 03-660531 03-370521 03-379435 20044603ה
● לאופנת אקספשין דרושה מודליסטית עם נסיון 03-661587 03-663942 20062803ה
● לאופנ.ג.אה. דרושים תופרים/ות, תנאים טובים למתאימים/ות 03-253919 20082403ד
● דרוש גוזר עסר גוזר הדגמות 03-5101792 03-657439 18041610א
● לגוסף ילדים ברעננה עובדת אחראית עם ידע בתפירה 03-747455 19385310ב
● לרזהר גוזר לעבודה חלקית לאחה"צ, מרמת השרון 03-490138 19503410ב
● לבית אופנה בתל-אביב דרוש גוזר מעולה לאחה"צ 03-614486 19542410א
● לבית אופנה בתל-אביב דרושה תדמגות מעולה 6144867 19545610א 03
● לבית אופנה בתל-אביב, מנהלת מקצועי/ת לתופרות ל-30 איש 052-559235 03-614486 19552910א
● דרושות תופרות 03-254812 03-252995 20212610ד

דפוס

● לדפוס רם דרושים עזרי דפוס בחורים, לאחר צבא, לעבודות שונות, משכורות גבוהות למתאימים 03-836082 03-835362 03-820415 19355717א
● לדפוס מקצועי עובד לאחר צבא רצוי רקע טכני 913894- 18033710ב .052 בעבודה.
● לדפוס שמהם דרוש דפס אופסט מנוסה 615616 19375417א
● למפעל שלטים דרוש דפס משי לפנות לאבני 376868 15264520ב
● דפס אופסט למשרה חלקית 052-22539 15563127ד
● דרוש צלם, מקצועי לעבודת אופסט, תנאים טובים 03-810861 03-812693 16380727ב
● לדפוס רם דרושים מתנוואגרים 835362- .03-824562 ,03-820415 ,03 16082303ב
● דרושה מנהלת/ת לאינקופרסת השרון למשרה מלאה 03-827523 16522803א
● דפס לסטטלים בעל מקצוע טוב תנאים טובים 03-478021 19372407ב

הנהלת חשבונות

● לאופנת "דודי" מנהל/ה לחצי משרה נסיון בחשבשבת 03-658760, 16231317ב
● דרושה עוזרת למנהל/ת נסיון בהנה"ח ופקידות כללית להתקשר 03-256097 03-264701 14461120א 24.00 ל-10.00 בין
● הגחדש כמלה • משכורת • ערם + הוצאות 03-235202 20210320א
● פקידה עם ידע בהנה"ח לחצי משרה 03-200125 לשפיר 18514824ב

● קלדנות P.C. + עזרה בהנה"ח 03-725514 03-266815 8.00-2.00 15274527א
● דרושה מתפעלת מהיר עם נסיון במחשב למשרה מלאה 03-614640 15585027ב
● דרושה מנהלת חשבונות לחצי משרה 7522008 19244027ב
● עוזרת למנהל חשבונות עם ידע ונסיון קודם 03-659128 19003931ב
● מנהלת חשבונות עצמאית נסיון במחשב למשרה מלאה 03-614639 17201303ב
● לחברה לתוכנה ברמת-גן דרושה מנהלת חשבונות סוג 2 03-7515222 גם פנסיונר 19525403א
● יועץ מס, משרד ולשכת שרות מחפש מנהלת רצוי מאזור השרון עם תיקים 052-28640 מיכאל 19533303ה
● לחברה שווק דרושה עבודה במחשב גבייה וטיפול בלקים 03-221716 15541707ב
● לחברה לשווק מחפשת מנוסה + ניהול מחשב בנקים מ-15.30 03-221716 7.30 15561807ב
● דרושה מנהלת חשבונות חצי משרה (אפשרי פנסיונר/ית) 03-662702 17044510א
● למשרד רואה חשבון מנהל/ת חשבונות 03-256566 19280310ד

חרטים/מסגרים

● חרט קונבנציונלי למעשה בשרון. תנאים טובים. 052-455942 16362003ב
● מסגרים, כרסמים רתכים בשרון 052-442379 052-916724 16514903א

חשמל / אלקטרוניקה

● לאחזקה דרושים חשמלאים מוסמכים 03-280552 17001028א
● דרוש חשמלאי רכב + נסיון + עובד למיזוג אוויר 03-332633 18010228א
● חשמלאי מוסמך נסיון בתעשייה לאחזקה בשרון 052-455542 19040920א
● חשמלאי מוסמך מאזור: חולון, ראשל"צ, ת"א 03-615502 9611157- 15362427א 03
● קיבוץ בעמק השלושה מעוניין לקלוט חשמלאי מוסמך + ילד 03-9374766 או למזכיר: 03-9374677 15491327ב
● דרושות טלפניות/מתחזקות אלקטרוניקה קרית-אונו 358901 20065727א 03
● מבקר/ת איכות 03-9244501 19013331ב
● לאלקטר תקפים דרושים חשמלאים והסגרים בעלי נסיון לעבודות חשמל באיזור השרון 5 ימי עבודה בשבוע 052-558922 052-558825 15481903א
● טכנאי שרות התקנות למערכות אלקטרוניות בתעשיה 052-550605 15410803א
● חשמלאי לחזוק + נסיון "טרמוקור" בע"מ אזור-חולון 03-808216 15464103א
● לקבלן חשמל חשמלאים מוסמכים ועובדים בעלי נסיון 9612855- 16465203א 03
● לאחזקת מערכות אלקטר' דרושים חשמלאים בעלי תעודה וידע פיקוד 03-280552 14402510א
● דרוש חשמלאי לחנות חשמל בכפר סבא 052-24003 19394710ב
● 03-333905 03-333729 19533210א

מכונאים / הנדסאים

● מהנדס כימי רצוי בעל נסיון, ידיעת השפה האנגלית הכרחית, למפעל פרטי בחולון 03-801121/3 14525727א
● איש מכירות טכנאי/הנדסאי, מוסמך בשווק ציוד טכני + רכב 03-822368 15560827ב
● דרוש טכנאי לעבודה שירות מכשירי חשמל 03-955284 16444027ב
● דרושים מהנדסים/טכנאים 03-706119 03-786949 16462527ב
● למשרד אדריכלים בהרצליה דרושה הנדסאית/שרטטת 540491- 19380727ב 052
● טכנאי / מהנדס תחזוקה למפעל גדול בתל-אביב 052-61911 18554531ב
● טכנאי קירור לקירור מסחרי + נסיון "טרמוקור" חולון 03-808216 15481103א
● אדריכל/ית טכנאי/ית אדריכלות דרושים למשרד אדריכלים 03-454126 15555603ב
● לבנק הדם בעז עבד/ת יצור בוגר/ת תיכון או מקצועי לפנות 03-822212 03-823783 לרינה או חיים דגן 16002103ב
● איש טכני לניהול משמרות שרות בשרון, ש.ת.ל. 052-455542 16524003ב
● למחלקת שירות של מפעל מחשבים דרושים: טכנאים/ות - שירות התיקונים בשדה ובמעבדה של מחשבים ומדפסות ובקרי תקשורת - בוגרי בי"ס מקצועי באלקטרוניקה, הבנת ספרות מקצועית באנגלית + רשיון נהיגה טל. 03-5322470 למנהל מכירות 16475303א
● לחברה תקשורת ארצית דרושה טכנאי/הנדסאי לעבודות מעבדה בתחומי קשר אלחוטי, עדיפות לבוגרי בית-ספר מקצועי ו/או שירות צבאי עבודה בר"ג 03-7549139- 17220303ב 03
● טכנאי אלקטרוניקה לשרות ציוד משרדי 03-814451 19545903ה
● מהנדס/הנדסאי בנין לעבודת תיאום ופיקוח 03-771044 17021110א
● למשרד אדריכלים דרוש/ה הנדסאי/ת מנוסה 03-7511612 ,03-7518658 03-7518894 19004210ב

יהלומים

● סוחרים דרושים פועלים לכל החלקים + חצי אבן תנאים מצויינים יעקב 03-7511040 03-423556 20174917ב
● למלטשה 29 (אפשרות גם חלקית) 03-440346 בערב 19020524א
● דרושים תלמידים אחרי צבא ללימוד ליטוש 373462 מטי 15450503א

מוכרים/ות

● לאופנת "דודי" דרושה מוכרת נאה ומנוסה משרה מלאה 03-658760 16185917ב
● דרושה לבית אופנה יוקרתי בצפון תל-אביב מוכרת מעולה ומנוסה ליום עבודה מלא. 03-457505 546511- 20271417ב 03
● לדפוס, דרושות דיילות מכירה, העבודה במשמרות להתקשר לרינה 03-9231552 18162120א
● לבתי טבע בריאות שיווק מוכרות 03-5560863-4 20032920ב
● דרושים/ות אנשי מכירות באזור השרון. למכירת מוצרי חשמל. 052-77992 20165920ד
● דרושות דיילות מכירה לכל סניפי השקם 03-810268 15472327ב
● למשתלת דרושות עובדות/מוכרות 052-20897 16304327ב

● לסעוף ברב מכר דרושות, מוכרות לשעה חלקית 052-525522 18025127ב
● מוכרות רק מנוסות 163 ת"א. 18102127ב
● חנות ברעננה מוכרות לאחר-הצהרים 052-452378 19313827א
● דרושה מוכרת לחנות ברמת השרון 052-27227 להתקשר 10.00-8.00 19324727ב
● לבוטיק ברמת השרון מוכרת/ מנהלת חנות מלאה/חלקית 03-484726 ,03-403736 19361627ב

עצורוו
אם אתה איש מכירות טוב אתה שוה הרבה אולי יותר ממה שאתה חושב
03-5463941

● למטבחי דסר השרון דרושים מוכרים/ות בעלי רקע במכירות 03-733154 03-719098 20003127ה
● מוכרת מנוסה האחראית לחנות 281758 בדיזנגוף-סנטר, בערב 346602 20172227ב
● למטבחי דסר ברג דרושים מוכרים/ות בעלי רקע במכירות ובדכנון, רצוי נסיון קודם 03-733154 03-719098 20340231א
● מנהלת בוטיק "נאוני" בהרצליה 052-451172 15553807ב
● לאופנת גברים אקסקלוסיבית רעננה דרוש מוכר 25-35 אחראי דובר אנגלית משרה מלאה 052-542838 20041907ב

גברים, נשים 25-65 ובחורות יפות 18-24
לסרטי פרסומת וסרטים
בטלויזיה ובקולנוע
03-203922/3-4

● ברעננה מוכרת מנוסה לאחה"צ + ידע 052-33348 16095010ב
● לאמנגה, דרושים מוכרים/ות מנוסים 03-204394 17080710א
● מוכרת מנוסה 08.30-13.30 03-320606 18002210ב
● דיילת מנוסה ונאה למוצרי ניקוי + משכורות 03-216850 19540210א

מזכירות

● למשרד פרסום מזכירה עם נסיון מגה"ח ודפסת 03-732966 16483517א
● לחברה מחשבים למשרה מלאה אקדמאית, ושולטת בעיבוד תמלילים 03-7511567 14493828א
● מזכירה לניהול משרד עברית אנגלית חובה אפשרות לחצי משרה 03-372877 657973- 16073120א
● דרושה מזכירה במרכז הרצליה לפנות לטלפון: 03-257202 16282920ב
● דרושה מזכירה למשרה מלאה להתקשר 08-249856 ,08-220765 08-249860 17303924ב
● לעו"ד מקיפת 03-268447 03-267864 20180424א

עיצרין
את מכורה באמת זוהי הזדמנות שלך להגיע למשרה רצינית ההולמת את כשרונך אל תחמיצי אותה התקשרי לסלקי
03-5463941

● מזכירה לעסק דינמי, נסיון + הנהלת כספר-סבא ת.ד. 527 15102727א
● מזכירה לניהול משרד, משרה מלאה בהרצליה-פיתוח 052-550605 16275327ב
● לסוכנות בסוח מכוניות, הכרחי נסיון + מחשב 03-613141 16431027ב
● למשרד בהרצליה מזכירה לשרה חלקית (מתאים לסטודנטית) 052-87730 615766- 17555327ב 053
● למשרד עו"ד דרושה מזכירה ומדפיסה על מעבד תמלילים לחצי יום 03-236423 ,03-234630 בבוקר 20160027ב
● לעו"ד מזכירה בהרצליה, לשרה חלקית 650575- 20170327ב 03
● מזכירה למפעל מתכת באיזור התעשיה בהרצליה פיתוח ליום שלם. לא מעשנת, נסיון בעבוד תמלילים, רצוי שפות: אנגלית, גרמנית. לפנות בכתב יד, ת.ד. 2021 הרצליה 46/20 17155031א
● מזכיר/ת באנגלית משרה חלקית 446702- 15105303ב .052
● לחברה מסחרית דרושה 1. מזכירה עברית אנגלית. 2. כתבנית עברית אנגלית 03-727284 03-728561 15441603א
● לחברה בת"א דרושה מזכירה צעירה משרה חלקית. 03-5465399 ,03-9360829 17121003ב
● לחברה דרושה מזכירה למשרה חלקית 03-375063 שלוחה 240 17283003ב
● ברעננה דרושה מזכירה לאחר הצהריים 3 ימים בשבוע 916594- 15582007א 052
● נסיון בניהול משרד + כתבנות למשרה מלאה 03-285288 16182107א
● כתבנית/מזכירות, עברית אנגלית 248731- 20214910ד 03

סוכנים/ות

● לאופנת סמרס דרוש סוכנ/ת לצפון + למרכז 03-838572 20264417ב
● סוכנים מורים בעלי רכב לחברת שיווק 03-5560863-4 20014820ב

חוק הזדמנות שוה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

● דרוש טוען מאזור השרון + ניסיון להפצת מוצרי חשמל לחנויות! תנאים טובים + רכב צמוד 77992- 20093820ב 052
● דרושים סוכנים/ות מוסכים/ות עם/בלי רכב 9613388- 20713020ב 03
● סוכנ/ת + רכב לעבודה מעולה עם קהל 446691 19525527ד 449894
● דרוש סוכן שיווק בעל רכב. אבזרי אופנה. 483156 15563803ב
● סוכן מנוסה + רכב 052-81564 19484303ה
● לחברה ארצית לקוסמטיקה דרושים סוכנים מנוסים עם רכב 340259 חיפה 17235510ב
● בחורים/ות משכורת + אחוזים 720945- 19240718א 03

מחסנאים

● למפעל מחשבים ברמת-השרון מחסנאי מנוסה בעל רקע טכני לחצי משרה 03-494062 14474420א
● מחסנאים בכירים/עוזרי מחסנאים לעבודה קבועה 23773- 053-347377 ,053 19214327א
● לבינאק דרוש מחסנאי-סוג 24 עד 30 + ניסיון, משכורת גבוהה. 03-812170 20024427א
● דרוש מחסנאי רציני ואחראי 052-77992 מאזור השרון 18283931א
● מחסנאים לקבלה ומסירת סחורות, פריקה וטעינת, רשומי מלאי, המלצות. בערב 03-485180 15514803ב
● מחסנאי + נסיון "טרמוקור" חולון 03-808216 15484903א
● למפעל בת"א מחסנאי מנוסה לפנות בכתב ת.ד. 4333 ת"א 18081903א

נערים

● דרוש נער בעל נסיון מקצועי 03-808892 08-455504 20323831א
● מכונות נערות "מנור" 5 פעולות 4000 דולר 03-797553 17031503א
● נער אחראי ומסור 03-8360249 בחולון 17314307א
● מקומי במזנונים, שכר הולם + נער מתלמד 052-559636 15142810ב

נהגים

● נהגים רשיון ג' רקע טכני רח' רמב"ם 24 17293920ב
● דרוש נהג סיולת לעבודה קבועה ומסודרת 03-335606 03-348219 17011024א
● נהגים רשיון ג' רקע טכני רח' הרמב"ם 24 17244324א
● נהג רשיון ג' לחלוקה 052-557971 546894- 19324327א 052
● לבינאק דרוש מחסנאי-סוג 24 עד 30 + ניסיון, משכורת גבוהה. 03-812170 19574627ה
● דרושים נהגים בעלי רכב מסחרי לעבודה כשכירים 03-838241, 03-814825 15584703ב
● לעבודה בעיריה + נהג מנוסה 03-445854 20065703ה בערב
● לחברה לתובלה דרושים נהגי טריילרים 911082- 17041710א 02

ספרים/יות

● לסלון בהרצליה ספרית מקצועית לשותפה לספרה 657993- 19315517ב .03
● לסלון כלות "ברוחיה" ספרית מקצועית לשותפה לספרה 03-657993 19353017א
● דרושה ספר/ית מנוסה 052-28707 052-31568 16433427ב
● לסלון דרושות מתלמדות למספרה 03-774154 17574227ב
● דרושה ספרית לסלון משכורת טובה 052-341727 19515827ב
● לספרות "זמר" בהרצליה מניקוריסטית + נסיון 052-540716 052-82155 19555727א
● ברעננה דרושה ספר/ית מנוסה מקצועי/ת 052-451888 עבודה 052-446688 18244803ה
● לסלון יהודי ברמת גן מניקוריסטית מקצועית 738193- 20060003ה .03
● למספרה ריגה ברעננה ספרית מתלמדה 052-448666 19363107ב

עובדי מתכת

● דרושים כרסמים תנאים מצויינים למתאימים 08-221053 03-729084 03-727345 15353220ב
● למסגריה בר"ג דרוש מסגר אפשרות לשותפות 03-7514599 03-7513536 15575020ב
● חותך ומכופף פחים, עובדי מתכת תנאים טובים 03-5560955 16273420ב
● למפעל בכפר-סבא חרט מסגר מתחיל ומסגר התקנה. 23257/8- 20262720ב 052 בעבודה
● למפעל לסכיני שסע דרוש מסגר 03-831670 03-825719 16450027ב
● ברעננה - מתקינים לבלונות חלונות ושערים אוטומטים רקע במסגרות הכרחי 052-455850 17564027ב
● חרטים, כרסמים מסגרות טובות 053-23773 347377- 19222127ב 053
● מסגר רוקן + נסיון לעבודה קבועה תנאים טובים 053-23773 19241927ב
● למפעל בכפר-סבא דרושים 1.חרט מסגר מתחיל. 2. מסגר אחזקה 052-23257/8 בעבודה 19320027ב
● למפעל מתכת בת"א דרושים עובדי יצור. 03-255311 15452303ב
● מסגר כללי בעל נסיון לעבודות מגוונות 03-291236 לשלומית 15471603א
● עובד בעל רקע טכני למרוחי אויר 052-31127 בעבודה 19545503א
● דרושים כרסמים בוגרי מקצוע לעבודת מכונות סי.אנ.סי. 821403- 20090903ד 03
● כרסמים, חרטים, לעבודה קבועה תנאים טובים 053-23773 347377- 18010010ב .053
● דרושים מסגרים ועוזרי מסגרים לעבודת קונסטרוקציה ומסגרות באזור כפר יונה, הסעות מרעננה 052-29191 19404310ב
● מסגר מכני למפעל מתכת 03-7234809 20055110ב

שרטטים וגרפיקאים

● דרושה שרטט/ת גרפיקה 284397- 14450820א 03
● לשלטים "דיר" דרושה גרפיקאית מתחילה/מקצועית לשרטוט שלטי פרסומת 03-701612 18035027ב
● שרטט/ת אדריכלות בעל/ת נסיון למשרה מלאה 03-766467 346567- 17155210א 03
● מעצבות/גרפיקאות למשרד מעצבים 402904- 03-492829 19493010ב 03

רפואת שיניים

● שינת שיניים מנוסה ברמת-גן בבוקרים 03-738042 03-492136 16254117ב
● ב- 3.9.87 03-777627 03-5740770 19123620ב
● דרושים טכנאי לתותבות וטכנאי למחלקת ויניר 1-7519320 20002520א 03

● למכירה בת"א מרטשולים קוסמטיקה "קאור" 03-228362 03-419907 15284127א
● למרפאת שיניים בבת-ים דרוש רופא-שיניים, סלפון: 02-915745 057-88278 19191527ד
● להשכרה מרפאות שיניים מסיבות בריאות 03-5516806 19032103ב
● למרפאה ברמת השרון רופא שיניים למשרה חלקית 03-824729 20110103ב
● ברעננה להשכרה מרפאת שיניים 16.30 משעה 052-32765 17302807א
● דרושה סייעת למרפאת שיניים להתקשר בבקר 383977 לאברהם 16112216ב

מורות וגננות

● לבית הספר הדתי אמית רמלה לוד דרושה מורה לאנגלית ל-4 חודשים לפרויקט ההזדמנות שניה נא להתקשר סלפון 03-702607 17382624ב
● דרושה עוזרת לגננת בגן-ילדים ברעננה לאחר שרות צבאי 25369- 16352427ב .052
● דרושה גננת + עוזרת לאחה"צ לגן 03-5411623 03-240334 19570327ד
● לבי"ס אמית דרושה מורה לשכירה ולתגבורת בכיתות ו', ט', יב', 12 שעות שבועיות נא לפנות טלפונית לבי"ס 03-422021-2 או לגב' חוה 03-784479 17134731ב

עובדי סעד

● למטפלים בכפר-יונה דרושים: כוחות עזר ואחיות לעבודה קבועה, הדרכה במקום לבית פסיכיאטרי 03-9325338 20025420א
● עוסה כללי ורפואי 03-7526739 17523727א

עוזרות ומטפלות

● דרושות מבשלות ומטפלות לעזרת עבות תל-אביב, במשרה חלקית ומלאה 03-282211 9-03 לבקש מעוגה 03-291548 16235417ב
● ברעננה מטפלת לתינוקת וילד 1/2 3 4 ימים 16.00-7.30 453913 16302617א 052
● דרושה עוזרת לעזרה בנקיון 03-219940 ברמלה 16322117א
● ברעננה לבישול ונקיון מ-12.00 עד 15.00 3 פעמים 052-442651 והמלצות 19394817א
● מטפלת מסורה המלצות 03-219606 20140617א
● עבודת למשק בבית אחראית 03-9233073 10.30-16.00 20304817א
● עזרת לנהל משק בית + בעשות 5 ימים 03-423704 בערב 14491020א
● בגבעת-ברמ למשפחה דתית קטנה ומסודרת אשה לעבודות בית 5 ימים בשבוע + המלצות (אפשרות לינה) 03-783121 הערב: 788069- 14512220א 03
● בהרצליה מטפלת לי"ב ילדים, שעות 20.00-12.00 אפשרי עם לינה 052-558587 16030920א
● מטפלת ליום ארוך בשבוע 052-34865 16094320א
● מעון מ.ג.ע.א.ל מטפלת מעולה מקבל ילדים מגיל 3 חודשים 03-614067 והערב 03-615038 16244620ב
● בכפר-סבא משפחתון לבני שנה ומעלה 10 עסוקות 052-21374 19105120ב
● מטפלת + המלצות ל"ב ימים בשבוע מ-14.00-80.30 03-485180 19290520א
● מטפלת לבן 6, 12.00-15.00 19334320א
● ברמת השרון עוזרת לגננת 3.5 שעות 03-495708 19470020ב
● בהרצליה בחורה לעזרה + 3 בגן עדיף לינה 052-546884 19420320א
● בהרצליה מטפלת 14.30-12.30 052-83344 19430820א
● למינימרקט ברמת-השרון עובדת נקיון לעבודה קבועה 03-494123 19432820א
● בהרצליה מטפלת + המלצות אפשרות לינה 052-550593 בערב 19435320א
● בהרצליה, מטפלת + אפשרות לינה + המלצות 052-572632 19454720א
● בהרצליה מטפלת + המלצות 5 ימים 052-541054 08.00-16.00 19454520א
● מטפלת בבוקר בהרצליה 052-546017 19585220ב
● לגן דתי ברעננה דרושה עוזרת לגננת לשנה"ל 03-704418 19394920ב 052
● ברעננה אשה לפעמים בשבוע. 052-915666 11.30 20001520ב
● בכפר-סבא מטפלת 5 ימים .12.00-14.00 052-29621 20005720ד
● מטפלת ילדים בפתח תקוה לבית + ארוחת צהרים 03-9226870 20020220א
● ברמת-גן ת"א, מטפלת לשני תאומים בגן + עזרה בבית 426247- 20260120א 03
● לטיפול, בילדות 13-10 5564451- 13.00 + שעורים בחולון 16583624א 03
● בהרצליה מטפלת מ-16.00 052-546014 16544524ב
● בהרצליה מטפלת מ-8.00-16.00 בבוקר: 052-548006 בערב 86274- 16565524ב 052
● בכ"ס מטפלת לי"ב ילדים 15.00-12.30 052-448188 17503224א
● לשירות למשפחה" דרושות: מטפלות לילדים/קשישים ועזרות 03-5462805 20151124א
● בכפר-סבא, דרושה מטפלת לשני ילדים 052-29940 20193224א
● מטפלת מעולה עם עברית טובה לשתי בנות 03-220216 20195824א
● דרושה עזרת לעבודות וטיפול בילדים + לינה 052-87598 14512327א
● בכפר-סבא מטפלת 3 פעמים בשבוע 052-20033 14633427א
● מטפלת ברעננה 052-33817 15374027א
● בכ"ס מטפלת 5 ימים 7 שעות ביום 052-450306 15484127ב
● דרושה אשה לעבודות בית כולל בישול 03-482185 15.00-9.00 15524827ב
● משפחה אנגלית לאשה מסורה לעבודות בית עם לינה 03-341514 16345727ב
● מטפלת לשני ילדים 03-615675 18022127ב
● בהרצליה מטפלת + המלצות 052-81546 5 ימים 12.00-14.30 18123727א
● דרושה מטפלת ברעננה עם המלצות 32460- 052 19321427א
● בכפר-סבא עוזרת עזרות בית + המלצות אפשרי עם לינה 77227- 052 להתקשר מ-8.00-10.00 19331627א
● מטפלת בשעות הצהריים בבית שלנו ברעננה 052-21553 19342127א
● דרושה עזרת לנקיון משרה מלאה 052-444324 19432527א
● בהרצליה מטפלת לשעות 17.00-12.30 052-550252 בערב 19350527ב
● מטפלת מסורה בכפר-סבא 052-925162 19434727א
● ברעננה למשק בית, 5 ימים 052-447698 9.00-13.00 19360227א
● ברעננה מטפלת לילה. 15.30- 052-33877 12.00 19362227א
● בכ"ס אשה לעבודות בית ועזרת ילדים בשעות 12.00-15.00 052-20264 חמישה ימים 19442127ב

● בכפר סבא ל"ב ימים עבודות בית 11.00-14.00 + בישול קל 052-448015 19373227ב
● בהרצליה מטפלת בקביעות + נסיון מ-16.00 052-546014 19395427א
● בהרצליה מטפלת + המלצות לתינוקת 6 בשבוע 48348- 19405827א 052
● למגן בבית מטפלת שכר גבוה 03-9229417 מיום א' 19431827א
● מטפלת 442173 אחה"צ 12.00 19511727ד
● למגן בבית דרושה מטפלת 03-910174 רווקה + המלצות 19533027ד
● מטפלת לתינוקת במשרה מלאה 052-924125 אפשרי עם לינה 20020927א
● מורה לילדים עד גיל 3 052-557702 20062927א
● דרושה מטפלת ל-2 ילדים 03-5411234 16.00-8.30 20163827ב
● לעבודת בית. מאזור הרצליה 052-545770 20090527ב
● בהרצליה מטפלת לשני ילדים אחרי הגן 5 ימים 4 שעות 552249- 17211131ב .052
● דרושה עוזרת בית חרוצה 03-288514 14.00-8.00 16593831ב
● דרושה עוזרת 456690- 03-239816 19031931ב .03
● לשפים בגן ברעננה מ-12.00-14.00 + המלצות 052-453135 בערב 15042403ב
● מטפלת משק בית 5 ימים 5411643 + המלצות 08.30-14.30 15175803ב .03
● למשק בית + לינה 03-419234 15394903א
● מטפלת חמה + המלצות לתינוק וילדה, כ-6 שעות ביום. 03-475527 15462303ב
● מטפלת לשני ילדים 052-910772 12.00 - 16.00 15470603ב
● דרושה עזרת בית + המלצות ארבע שעות בשבוע 03-768233 15455103א
● בעלי משק בית 3 שעות 3 ימים 03-452226 15461883א
● מטפלת לילד בן שנה ברמת אביב + המלצות 03-429287 15491303א
● מטפלת לתאומים ובת שש + ניהול משק-בית בבני-יהודה 11.30-16.00 5 ימים 03-353999 15500603א
● עזרת לעבודות בית וקבלת 2 ילדים 5 ימים. 03-255801 16.00 - 12.30 15595003ב
● מטפלת ל"ב בן חודשים 3"5 פעמים בשבוע 03-475536 16063603ב
● דרושה עזרה למשק בית כולל בישול קל * פעמיים בשבוע. 03-222047 16352003ב
● דרושה עבודת אחראית חרוצה למשפחתון/גן ברעננה 557702- 16462783א 052
● בחורה לניהול משק בית וטיפול בילד בן 3 אפשרי עם לינה 03-252606 16525603א
● בהרצליה משפחתון 052-537702 17125103ב
● בייבי-ווזריד שרותי בייביסיטר ע"י צעירות נחמדות, אמינות ומנוסות בכל אזור גוש דן 24 שעות ביממה 03-288449 17204403ב
● מטפלת ל-2 , 1 בן + תינוק 5 ימים בשבוע. 03-260025 17233803ב
● מטפלת מ-13.00 - 14.30 5 ימים בשבוע 052-25893 17243403ב
● ברמת-השרון פעמיים בשבוע עם המלצות 03-480827 18212403א
● 18113103ב
● 052-543356 19395303ב
● בהרצליה עזרת 12 + 18 שעות בשבוע המלצות 052-83344 19505703ב
● ברעננה לתינוקת + ילד מנוך, מידי 7.30-14.30 052-451876 19500203ה
● מטפלת לילדה בגן, 12.30-17.00 בערב 052-916326 19502503ה
● ברעננה אשה לנהול משק בית 5 ימים 052-948366 19504803ה
● בהרצליה מטפלת לתינוק + עזרה קלה ל-5 ימים 052-544250 19511703ה
● בהרצליה מטפלת לתינוקת לחצי יום או ליום + עזרה + לינה 77565- 19533803ה 052
● מטפלת ברעננה 4 פעמים בשבוע 052-914530 לא בשבת 19555603ה
● ברמת-השרון עזרות במשק וסידור 03-5567236 20002003ה
● מטפלת לבת שנה + לינה + משק בית קל. 03-996520 20064003ד
● מטפלת לשני ילדים 052-551787 20071003ד
● בכוכב יאיר בחורה למשק-בית עם/בלי מגורים 052-923376 לא בשבת 15593807א
● בבית מטפלת לשלישיה לשעות 13.00-21.00 ו-7.30-15.30 03-9224695 19451607א

לקליטה בקיבוץ
מתארגנת קבוצת
רווקים/ות בעלי
השכלה ומקצוע
בגילאי 20-32
מצרפים
סטודנטים שנה
אחרונה
03-435450
03-262521
מיום ראשון

● עזרת בית בגבעתיים 3 פעמים בשבוע 4 שעות המלצות 03-744616 20035007ב
● אחראית מעונות לטפל בתינוק בכפר-סבא 32292- 20064107ב 052
● ברמת-השרון, מטפלת ל"ב גילאי 03-494138 15.00-11.00 (4+4) 20870907ב
● בהוד-השרון מגדיאל עוזרת אחראית לפעמים בשבוע 052-442788 14458010א
● בהוד-השרון מגדיאל, מטפלת אחראית בת 40-50 למשרה מלאה 052-34061 14452810א
● בכ"ס אישה לעבודת בית וקבלת ילדים מבי"ס בשעות 12.00-15.00 5 ימים 052-34644 15355010א
● דרושה מטפלת לאחה"צ ועד חצות בלב ת"א 613291 16103710ב
● בהוד השרון דרושה אישה לניהול משק בית 4 פעמים בשבוע מ-15.30- 052-22565 + המלצות + 11.00 16204410א
● לרשת מעונות גיל דרושות מטפלות לאחה"צ ובוקר. 454883- 052-21458 17225810ב 052-923954 052
● בתבנות לגן דרושה מטפלת 03-259905 18013110ב
● מטפלת ל - 2 ילדים לשעות 03-4034672 ,12.30-15.30 18030910ב
● אישה לבישול + נקיון ל - 5 ימים 03-255796 18541610ב
● ברעננה מנהלת משק-בית מ' 7.30-13.00 + טיפול בילדה 052-910043 18573010א
● בתנאים מצוינים ברמת-גן דרושה מטפלת ותיקה 03-5743322 03-774214 18582310א
● מטפלת למגן במשעי סלעה. אפשרות מגורים במקום 923777- 18591510ב .052
● מיידית לחודש וחצי מטפלת לבת שנה + ילד בגן 8.15-14.15 237329- 18593810א 03

לוח העיר
פרסים בלוח
טוס ללונדון
ע"י אינטרנשיונל
292 777

● דרושה מטפלת + משק בית חלקי בשעות הצהריים 052-554783 19204310ב
● בכפר-סבא, משק בית + תינוק 052-915840 5 ימים לא בשבת 19282210ד
● בהרצליה פיתוח מטפלת לילדה + עזרת בית + בישול עם המלצות 429689- 052-545988 19284110ד 03
● מטפלת לילד + תינוק מ' 14.30-06.15 כל השבוע 052-82825 19371910ב
● בהרצליה מטפלת לעזרת, רצוי דוברת עברית. 03-9231302 1 03-470363 19391710ב
● ברעננה גננת מוסמכת מטפלת בגילאים 2 - 03-913504-5 19475210ב
● בהרצליה טיפול בילדים, נקיון 12.30-16.00 052-571212 19482210ב
● עזרה קלה למספר שעות פעמיים בשבוע 03-472717 19508910ב
● בהרצליה מטפלת לאחה"צ ל 5 ימים משרה מלאה 03-768404 19512710א
● עזרת בית פעמים בשבוע 4 שעות בכל בוקר ברמת השרון 03-494430 19521110א
● בחולון אשה אחראית לטפל באשה מבוגרת + לינה 03-801126 19523610א
● בחולון למשק-בית והשגחה על ילדים + המלצות. 03-490884 19551210ה

פועלים/ות

● פועלים לשטח הפלסטיקה ובלתי מקצועיים תנאים טובים למפעל פרטי בחולון 03-801121/3 14522427א
● פועלים/ות לניקוי 03-5460534 16555431א
● עובדי אריזה ל" 3 משמרות בשרון, ש.ת.ל. 052-455542 16355603ב
● פועלים בלתי מקצועיים אפשרות מבוגרים ליצור והרכבה 804710- 16264607ב 03
● קריירה עבודות ייצור עם ידע בהרכבה 03-240291/2 15341610א

קריירה — שרותי כח אדם

● מחלקה טכנית
● אלקטרונאים בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי, בעלי נסיון צבאי.
● מלחימים/ות להלחמת מעגלים מודפסים יוצאי/ות צבא.
● מלחימות/מחווטות נסיון WIRE-UP וקריאת שרטוט.
● כרסמים אוניברסליים (קונבנציונלי) מנוסים, פרופיל צבאי גבוה.
● חרט קונבנציונלי מנוסה, פרופיל צבאי גבוה.
● רתכי שירון מנוסים, פרופיל צבאי גבוה, עד גיל 40.
● מכונאים לקוי יצור אוטומטיים, בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונאות, מכשירות, מכטרוניקה. נסיון 3 שנים, גיל 25-35 לעבודה במשמרות.
● מכונאי אחזקה בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי, לעבודה במשמרות בפתח-תקוה.
● מכונאי רכב/דיזל מנוסים.
● מסגרים רתכים מנוסים.
● מסגרים מכניים לבניית מכונות, בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי. נסיון 5 שנים בבניית מכונות, ידע בסיסי בעיבוד שבבי, אוטומציה ופנאומטיקה, גיל 25-35.
● מסגר מכני לאחזקה במפעל תעשייתי.
● חשמלאי מוסמך מנוסה, לעבודה במשמרות ביבנה.
● ע / חשמלאים מתחילים.
● נהג סמיטריילר לפתח-תקוה

● מפעילי מכונות תעשייתיות בוגרי 10-12 שנות לימוד מקצועי, נסיון תעשייתי, גיל 25-35.
● מפעיל מכונה להזרקת פלסטיק, בוגר בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונות, בקרה, מכשירות. נסיון קודם. לבוגרי קורס הזרקת פלסטיק — עדיפות, גיל 25-35.
● עובדי/ות ייצור בוגרי 9-12 שנות לימוד, פרופיל צבאי 72+, לעבודה משמרות, גיל 25-35.
● צבע תעשייתי, פרופיל צבאי 72+, 5 ימים.

מחלקה משרדית
● פקידה כתבנית, בוגרת 12 שנות לימוד.
● מזכירה א/ע, אנגלית ברמה טובה מאד, נסיון ביבוא יצוא — יתרון. בפתח-תקוה.
● חשב/ת שכר. נסיון בחישוב שכר דרך מחשב.
● קלדנית מנוסה, ידע טוב באנגלית, רצון להשתלב בתחומים חדשים, מאזור פתח-תקוה.
● פקידה + ידע טוב באנגלית + עיבוד תמלילים באנגלית.
● תמלילנית עברית / עברית-אנגלית הכרת תוכנה א-ב יתרון.
● מוכרת מנוסה למשרת מנהלת מכירות. רצוי נסיון במכירות.
● פקידה טכנית למוסך בבני ברק.
● מנהייה סוג 3, ביבנה.
● קלדניות מנוסות.

משרות קבועות, תנאים מצויינים. הסעות וארוחות.
תל-אביב דיזנגוף 155. טל. 03-240291/2
נתניה שמואל הנציב 17. טל. 053-338901
חיפה הרצל 22. טל. 04-672549
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

פקידים/ות

● קלדנית + נסיון למחשב יבמ. אנגל. רצוי ידע בהנה"ח. משרה מלאה. 03-812171 11.00-18.00

● קלדנית בעלת נסיון + ידע בהנה"ח. למשרה מלאה.

● מזכירה עברית אנגלית למשרד. משרה מלאה.

● דרושה פקידה למשרה מלאה.

מקדמי מכירות

שליחים/ות

עמידה ואבטחה

ביקוש עבודה

הבשורה לעבודה

עסקים

תעשייה

מגרשים

הלוואות

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

ריפוי והדיה

ציוד והאזנה

ניתן

בריאות

בריאות ועמדה

מולים

ניקוי ופוליש

חיפוי והדבדה

נפט וקיים

שיפוצים

שירותים

אותיות דביקות

קופת רושמות

מוצרי חשמל

צילום

מערכת סטריאו

טיסים

תכשיטים וכלי כסף

ציוד אלקטרוניקה

מקרר

שיעור

רהיטים

חקלאות

מבני תעשיה

בתי-מלאכה

מחסנים

משרדים

אולמות

אם אתה לא בא אל הסינית, הסיני בא אליך
צלצל והזמן לביתך ב-20% הנחה. המשלוח חינם
בסקאלה מול היכל התרבות פרנרורק 10 ת"א טל. 225007, 227424

קבלת מודעות
ללוח העיר
מ-8.00 - 20.00
פרסום פון
אשראי מיוחד !!!
03-735588/9, 03-738707

מועדון אשראי ארצי
הלוואות לשכירים
הלוואות לרכישת רכב
כפ"ס: התחיה 14/1 טל. 916724, 052-442379
נתניה: שטמפפר 7 טל. 053-616633
פ"ת: מונטיפיורי 41 טל. 03-904913
ת"א: נחמני 9 טל. 03-291940
רחובות: הרצל 176 בחצר קומה ב' טל. 08-454117, 08-587361

صكنا من الأهل

صكنا من الاهل

הלוח הארצי
הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

ריהוט־חפצים

כלי נגינה

מחשב

רוצים לקנות

מכונות כביסה

אסטרולוגיה

לקראת החגים

אמנות

תנורי אפיה

מוני אויר

וידאו

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

טלוויזיות

מדיחי כלים

ציפוי אמבטיות

סירות

חימום והסקה

זיפות גגות

מיסים

שיעור

חיות בית

אבדה

שידוכים

ברזיל

בת־ים

הכרזות

חוגים

קח תו
חצי חינם

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

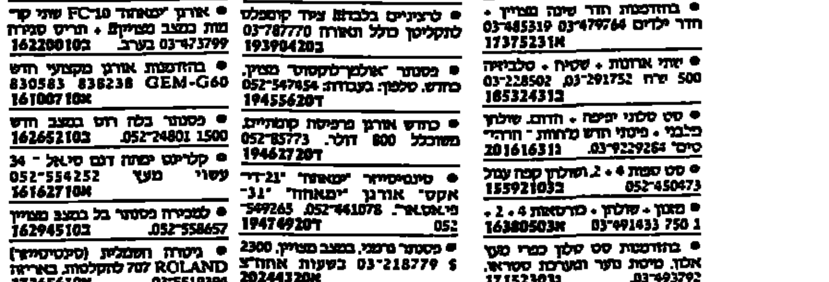
יש חדש
בטייסט אוף סצ'ואן
שנים סיניים
עם תפריט גדול
מטעמים ונהוהות בסגנון סיני מקורי
מעשה ידיו של צוות סיני מקורי
תענוג לחיך ולעין
מעכשיו בשתי מסעדות יוקרה
טייסט אוף סצ'ואן בכפר שמריהו
מרכז מסחרי כפר שמריהו
טל: 052-70448
טייסט אוף סצ'ואן בסקאלה
מרמורק 10 מול היכל התרבות
טל: 246000, 225007
כי יש חדש בטייסט אוף סצ'ואן

הלוח הארצי
הלוח הבטוח
חיפה והצפון

דירות למכירה

בניה קולקטיבית

4-4.5 חדרים

ביקוש דירות

קבלנים

הזדמנות טובה

דמ"פ

וילות ובתים

5 חדרים ויותר

2-2.5 חדרים

3-3.5 חדרים

1-1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

3-3.5 חדרים

דירות בשכ"ח

וילות ובתים

דירות למכירה

גליל

וילות ובתים

דירות בשכ"ח

דירות למכירה

נצרת

דירות בשכ"ח

קריות

וילות ובתים

וילות ובתים

דירות למכירה

עסקים

בחיפה דרוש
קו טלפון פניי
להפעלת
מזכירה
אלקטרונית
03-900153

תעשיות ועסקים

מחסנים

למחפשי עבודה
בחיפה ובצפון
דנאל
שירותי כח־אדם למשרדינו
בחיפה דרושים/ות

עבור לקוחותינו בחיפה
• מזכירה עברית אנגלית
• חשמלאי מוסמך ראשי עם תעודות לחיפה.
• בכשירנים עם נסיון בתעשיה הכימית
• לנגרות - עוזרי נגרים
• מהנדס מכונות לאחזקה
• מהנדס כימיה מנוסה לתעשיה.
• אגרונום תואר שני

ללקוחותינו בנהריה
• פקידה מנוסה עם ידע בהדפסה אנגלית - חובה.
• עובדי ייצור
• עובדי ניקיון לעבודה קבועה.
• מהנדס הנדסאי כימיה
• מהנדס מזון
• השמלאי מוסמך
• מנהל חשבון אריזה
• הנדסאי סכנאי מכונות
• סכנאי קירור

ללקוחותינו בטבריה
ללקוחותינו בעכו
עבור מוסד חינוכי בק. טבעון
ללקוחותינו במעלות
ללקוחותינו בכרמיאל
ללקוחותינו בעפולה

למתאימים - תנאי שכר הולמים
ותנאים סוציאליים מלאים!
מתאימים מתבקשים לפנות למשרדינו
רח' נורדאו 4 ק"ב
04-672968

מגרשים

משרדים

מבני תעשיה

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

שעורים

נסיעות לחו"ל

סידור ושים

עזרה ומטפלות

מחשבים

טלויזיות

וידאו

סטריאו

מקרר

יד שניה

תכשיטים

חיות בית

מכירות

מכוניות

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

טלבוט

לנציה

מיני מיינור

מרצדס

נ.ס.או

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה קרייזלר

פולקסוגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

משאיות

אופנועים

מחירון המכוניות בעריכת מגזין אוטו

79 מחיר מומלץ	79 מחיר שוק	80 מחיר מומלץ	80 מחיר שוק	81 מחיר מומלץ	81 מחיר שוק	82 מחיר מומלץ	82 מחיר שוק	83 מחיר מומלץ	83 מחיר שוק	84 מחיר מומלץ	84 מחיר שוק	85 מחיר מומלץ	85 מחיר שוק	86 מחיר מומלץ	86 מחיר שוק	דגם
																קטנות
7	5.9	8	6.6	9	8.1	10	9.4	11	10.5	12.5	11.5	13.7	13.5	18.4	15	אוטוביאנקי
9	8.2	10.3	10.2	11.8	12	14.7	13.6	17	15.7	18.6	17.3	20.9	20.3	23.7	22	פולקסוגן פולו
8.2	8	9.6	9.5	11.0	10.5	12.2	12	14	13.5	16	16.5	18.1	17	20.5	18.8	פורד פיאסטה
7.3	6.6	8.7	8	9.7	9	10.8	10.5	12	11.5	13.6	12.5	15.1	13.5	–	–	פיאט 127
–	–	–	–	–	–	11	8.2	12.4	8.9	14	9.8	–	–	–	–	פיאט פנדה
–	–	–	–	–	–	–	–	15.7	13.2	17.5	14.3	19.5	16.6	21.5	19.7	פיאט אונו 55
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	18.6	15.6	20.1	18.2	22.7	20.1	פיאט אונו 70
8	5.8	9.4	6.8	10.5	8	12.3	9.5	13.6	11.5	15	12.6	–	–	–	–	פיז'ו 104
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	19	16.1	20.4	17.7	23.8	20.4	פיז'ו 205 1.1
6.4	6.1	7.1	6.7	8.3	7.8	9.8	8.8	11.5	9.8	13.5	10.9	15.1	13.1	–	–	רנו 4
8.3	7.4	10	8.2	11	9.5	12.3	10.9	14.5	12.1	16.3	13.1	18.1	16.1	22.7	19.1	רנו 5 1.1
																קומפקטיות
7.6	8.5	13	11.5	14.6	13	16.7	16.5	19.5	18	21.6	20.5	27.5	24.5	30	28.5	אופל קדט 1.3
10.3	7.1	13	8.5	14.6	10.1	16.2	13	17.8	15.1	–	–	–	–	–	–	אלפאסוד 1.2
–	–	–	–	–	–	–	–	9.7	13.4	11.9	15	15.7	17	18.9	18	סיאט רונדה 1.2
6.5	3.8	8.1	6.3	9.7	7.3	11.3	9.8	12.4	11.3	14	12.4	16	14.1	18.3	16.2	סיטרואן דיאן
9.7	6.4	11.3	7.6	13.5	10.8	15.1	13.3	17.3	16.3	19.4	18.3	21.6	20.3	–	–	סיטרואן GSA
4.9	4.6	6	6.3	7.6	8.1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	סימקה 1100
8.6	10.1	9.7	11.7	10.8	13.6	12.4	15.7	14.6	17.6	17.3	20.1	19.5	22.1	–	–	פולקסוגן חיפושית
13	11.3	14.6	13.9	16.2	16.1	17.3	18.1	20	19	25	21	28	24	32.4	30.5	פולקסוגן גולף 1.3
14.6	14.1	16.2	16.2	18.4	17.3	20.5	21.1	23.8	25	29.5	28	34	32	39	35	פולקסוגן גולף 1.6
7.6	8.2	8.7	9.2	13.5	14.6	15.7	16.6	18.4	17.6	21.6	18.6	18.4	21.3	20.5	23.3	פורד אסקורט 1.3
8.1	5.9	9.2	6.8	10.3	7.8	12	9	–	–	–	–	–	–	–	–	פיאט 128
8	6.7	9	7.9	10	8.9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	פיאט 124
9	7.3	10	9	11.2	11.5	12.4	13	13.4	14	15.1	16	19	18	21.6	21.5	פיאט ריטמו 60
9.7	8.8	10.8	9.8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	רנו 12 1.3
9.7	6.3	10.8	7.3	12.4	9.3	14.6	11.3	17.3	13.8	–	–	–	–	–	–	רנו 14
–	–	–	–	–	–	–	–	13	13.3	15.6	16.1	18.4	18.7	21.6	23	רנו 11 1.1
–	–	–	–	–	–	–	–	15.1	18.6	17.8	22.4	20.5	27.6	24.8	32.9	רנו 11 1.4
																משפחתיות
14	11	15.5	13.5	17.3	17.5	19.5	20	21.6	24	24.3	26.4	27.5	30.5	31	33.5	אודי 80 1.3
16.2	13	17.8	16.5	20	20.5	22.1	23.3	24.8	27.5	28	34	32	37	36.7	41.2	אודי 80 1.6
–	–	–	–	–	–	17.8	19.8	20.5	22.1	23.8	25	27	27.8	31.3	29.8	אופל אסקונה 1.3S
9.2	12.2	10.8	15.7	12	18.2	20	21.1	23.2	27.7	26.5	31.1	30.2	39.1	35.6	41.7	אופל אסקונה 1.6
17.2	15.3	20.5	17.4	23.2	21.2	27	24.8	33	34	35.6	37	39	41	45	45	ב.מ.וו 316
17.8	17.3	21	21.2	24	24.4	29	26.9	36.7	38.9	43.2	43.1	48.6	46.2	56	50.8	ב.מ.וו 318i
–	–	–	–	–	–	12	15.5	13.5	16.5	16.1	19	18.7	21.5	21.6	26	דייהטסו שראמנט 1.3
8.1	8.3	9.7	12	10.8	13.5	13	14.7	15	15.7	17	17.5	21.5	22.4	24	25	סובארו 1.3 (4.:)
8.6	10.1	10.8	12.1	11.8	14.1	14.6	16.6	16.7	19.6	19	22.5	24	25	27	26.7	סובארו 1.6
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	31	30	34.5	32	סיטרואן BX16
–	–	14.6	12.5	16.2	15	17.3	17	20	19.5	24.8	23	28	26	32.5	32	פולקסוגן ג'טה 1.3
15	11.3	16.7	14.8	18.4	17.1	19.8	20.4	23.2	23.4	26.5	26.9	30.8	31.6	35.5	35.7	פולקסוגן פאסאט 1.6
9.4	9.3	10.2	12.1	11.3	14.1	12.3	16.3	–	–	–	–	–	–	–	–	פורד קורטינה
–	–	–	–	–	–	–	–	19.5	24.2	22.7	27.5	26	31.5	29.7	33.5	פורד סיירה 1.6
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	37	40	42	43.5	פורד סיירה 1.8
9.7	7.8	11.3	10.3	12.3	11.4	14	13.1	16.7	15.4	20.5	17.1	–	–	–	–	פיאט 131 1.3
10.8	8.5	11.8	9.8	13.5	11	15	13	17.8	15	21	18	24.3	21.7	28	24.7	פיז'ו 305 1.3
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	27	28	31.3	30.1	35.5	34.5	פיז'ו 305 1.6
–	–	–	–	–	–	9.2	12	10.8	13.5	13.5	15.8	16.2	18.5	19.5	21.5	רנו 9 1.1
–	–	–	–	–	–	12.5	14.4	14	17.4	15.7	21.2	19	25.3	22.7	27.3	רנו 9 1.4
11.5	5.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	רנו 16 TX
8.6	7.9	9.7	9	11.5	11	13.6	14	15	18	17.6	23	–	–	–	–	רנו 18 1.4
9.7	11	11.5	12.5	12.5	15.5	15.2	20	17.3	24	20.5	26.5	25	29	–	–	רנו 18 1.6
																סאלון
11.5	11.2	13	15.5	14.6	18.5	16.4	20.1	–	–	–	–	–	–	–	–	אודי 100 1.6
–	–	–	–	–	–	–	–	44	40	52	47	58	53	65	65	אודי 100 1.8
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	73	70	88	85	100	100	אודי 100 2.2
10.6	10.8	12.1	12.6	13.6	15.2	16.5	20.1	18	21.7	22.5	26.6	29	33.2	36	38.9	אופל רקורד 1.8
13.5	8.2	15.7	10.9	17.8	12.3	20.5	16	24.5	21.5	28	26.5	–	–	–	–	אלפטא 1.6
16.2	18	19	21	22	26	28	31	33.5	36	42.5	41	49	48	57	54	ב.מ.וו 518
33	29.7	42	39.5	53	45.6	66	51.1	77	63.3	93	84.4	110	93.4	130	110	ב.מ.וו 728i
15.4	18.9	17.6	21	21	23.7	25	27.9	28.5	31	32.5	37	38.5	43.1	44	46	וולבו 240 1.8
24.2	23	27.5	26.3	33	31.4	37.5	37	44	44	51	54	58	62.5	66	71.5	וולבו 240 2.0
–	–	–	–	–	–	–	–	70	70	86	84	102	105	126	126	וולבו 760
–	–	–	–	–	–	–	–	65	67	76	84	90	96	107	109	מרצדס 190E
31	32.2	35	36.7	40	41	50	53	62	66	72	84	95	96	112	114	מרצדס 200
45	58	55	70	63	85	84	107	100	117	115	130	138	140	165	153	מרצדס 280S
8.7	8.4	10.8	9.4	13	14.4	15	18.7	18.4	23	21.5	26	–	–	–	–	פיאט 132
11.6	12.2	13.2	15.7	15.5	19.2	18.5	22.8	21	25.5	25	32	30	37	36.5	40.5	פיז'ו 504 1.8
–	–	17	17.1	20	20.5	23.5	23.5	27.5	28.5	32.5	35.5	40.5	41.5	47.5	46.5	פיז'ו 505 1.8
–	–	26.5	22.5	31	28.5	36.5	33	42.5	40.5	48.5	51	56	55.5	64	62.5	פיז'ו 505 2.0

כסף צריך לרוץ בעסק - לא בכביש
בוא למשרדינו, בחר בתכנית המתאימה לעסקך וסע בשלום.

שרד - החברה שלך למימון רכב
חיפה, רח' העצמאות 104, טל' 04-532588, 520451
תל-אביב, דיזנגוף סנטר, טל' 03-236855, 287072
חדרה, הרברט סמואל 59, טל' 06-324756
נתניה, סמילנסקי 21, טל' 053-618749

אנו יכולים לסייע לך להגשים חלום - החלפת המכונית הישנה בחדשה יותר או הוספת מכונית שניה למשפחה.
נסיעה טובה.

דחפון
שרות מודעות מלבני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

קריירה
שרותי כח אדם

מחלקה טכנית
- אלקטרונאים בוגרי כ"ס מקצועי 4 שנתי, בעלי נסיון צבאי.
- מלחימים/ות להלחמת מעגלים מודפסים יצאי/ות צבאי.
- מלחימות/מחווטות נסיון WIRE-UP וקריאת שרטוט.
- כימאים אורגניים (קונבנציונלי) מנוסים, פרופיל צבאי גבוה.
- חרט קונבנציונלי מנוסה, פרופיל צבאי גבוה.
- רתכי שירון מנוסים, פרופיל צבאי גבוה, עד גיל 40.
- מכונאים לקוי ייצור אוטומטיים, בוגרי כ"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונאות, מכשירנות, מכטרו־ קה. נסיון 3 שנים, גיל 25-35 לעבודת משמרות.
- מכונאי אחזקה בוגרי כ"ס מקצועי 4 שנתי, לעבודת משמרות בפתח־תקוה.
- מכונאי רכב/דיזל מנוסים.
- מסגרים רתכים מנוסים.
- מסגרים מכניים לבניית מכונות, בוגרי כ"ס מקצועי 4 שנתי. נסיון 5 שנים בבניית מכונות, ידע בסיסי בעבוד שבבי, אוטומציה ופנאומטיקה, גיל 25-35.
- מסגר מכני לאחזקה במפעל תעשייתי.
- חשמלאי מוסמך מנוסה, לעבודת משמרות ביבנה.
- ע / חשמלאים מתחילים.
- נהג סמיטריילר לפתח־תקוה

- מפעילי מכונות תעשייתיות בוגרי 10-12 שנות לימוד מקצועי, נסיון תעשייתי. גיל 25-35.
- מפעיל מכונה להזרקת פלסטיק, בוגר כ"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונאות, בקרה, מכשירנות. נסיון קודם. לבוגרי קורס הזרקת פלסטיק — עדיפות. גיל 25-35.
- עובדי/ות ייצור בוגרי 9-12 שנות לימוד, פרופיל צבאי 72+, לעבודת משמרות, גיל 25-35.
- צבע תעשייתי, פרופיל צבאי 72+, 5 ימים.

מחלקה משרדית
- פקידה כתבנית, בוגרת 12 שנות לימוד.
- מזכירה א/ע, אנגלית ברמה טובה מאד, נסיון ביבוא יצוא — יתרון. בפתח־תקוה.
- השכ"ת שכר. נסיון בחישוב שכר דרך מחשב.
- קלדנית מנוסה, ידע טוב באנגלית, רצון להשתלב בתחומים חדשים, מאזור פתח־תקוה.
- פקידה + ידע טוב באנגלית + עיבוד תמלילים באנגלית.
- תמלילנית עברית / עברית־אנגלית הכרת תוכנת א-ב יתרון.
- מוכרת מנוסה למשרה מנהלת מכירות. רצוי נסיון במכירות והיטים.
- פקידה טכנית למוסך בבני ברק.
- מהנ"ה סוג 3, מנוסה.
- קלדניות מנוסות.

משרות קבועות, תנאים מצויינים
הסעות וארוחות.
תל־אביב דיזנגוף 155. טל. 03-240291/2.
נתניה שמואל הנציב 17. טל. 053-338901.
חיפה הרצל 22. טל. 04-672549.
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

לעתון הארץ
דרושה מזכירה
למשרה מלאה
דרוש ידע בהדפסה עברית במעבד תמלילים
לתאום ראיון להתקשר 5121313 בשעות 08:30–12:00

לעיתון "הארץ" סניף חיפה
דרוש/ה
מפקח/ת מכירות
להתקשר: 04-661166

להד הקריות
למחלקת הפוטוליטו
דרוש/ה
חניך/ה
* נסיון בצילום יתרון
* תושב הקריות
* שעות עבודה לא מקובלות
המעונינים יפנו לטל' 04-740471 לתיאום פגישה

למפעל לעיבוד שבבי חדיש במפרץ
דרושים:
1. כרסם תכנת.
2. כרסם
ותנאי שכר בהתאם לכישורים
לטל' 04-729672

לעיתון הארץ דרושות:
נערות בוגרות תיכון וסטודנטים
להתמחות מעניין בדוכני מכירה
4-3 פעמים בשבוע
שעות עבודה גמישות
תעריף שעה - עמלות גבוהות
להתקשר 5121340 - עידית או עדי

לעיתון "חדשות"
יגאל אלון 108 ת"א
דרושות
כתבניות
מנוסות לעבודה במשמרות
במשרה מלאה
הדפסה בשיטה עיוורת – חובה
טל: 03-336702 – דורית – מיטל א'

לעתון "כלבו" חיפה
דרושים
כתבי
שטח/חדשות
רצוי עם ניסיון
נא לפנות לטל' 670918, אתי, בימים ב' – ה' בין השעות 9.00 – 16.00

דרוש
חשב
לחברה פרטית גדולה שמרכזה בת"א ולה מספר סניפים ברחבי הארץ.
- רואה חשבון מוסמך
- נסיון של לפחות שנתיים כחשב.
- יכולת ניהול והפעלה של צוות עובדים גדול.
- יוזמה ומסירות.
המעוניינים יפנו בכתב יד, בצרוף קורות חיים, לת.ד. 2646 תל אביב 61001, לידי החשב (96).

صكنا من الاهل

صكنا من الاصل

הלוח הארצי
הארץ חדשות

דרושה **יועצת יופי**
מנוסה בעלת הופעה נאה
לחברת תמרוקים יוקרתית משרה מלאה
העבודה באיזור חיפה והקריות
03-834656

מזכירות

א. לבי"ס שדה איילון (באבו כביר).
ב. למח' שימור אתרים בת"א.
★ נסיון קודם בעבודות מזכירות.
★ יכולת עבודה עם קהל וניהול משרד באופן עצמאי
★ ידע בהדפסה.
2 המשרות מלאות.
לקבלת פרטים וקביעת ראיון נא להתקשר
03-375063 שלוחה 240 (ריבי) בימים
א, ב 12.00-14.00

החברה להגנת הטבע

לאלקו התקנות ונורותים (1973) בע"מ
דרושים
פקידה
בעלת הכישורים הבאים:
1. עברית רהוטה
2. הדפסה בעברית
3. ידע בהנה"ח - יתרון
שעות עבודה: 17:00 - 08:00 5 ימים בשבוע
חשמלאים ומסגרים
בעלי נסיון
נא לפנות לטלפון 052-558825

למעון יום ויצו הרצליה נוה ישראל
דרושות מטפלות
לפנות: 052-557787
בשעות: 08.00-14.00

תלמה

לסניף רמת גן
דרושים
עובדי מחסן
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי 11 שנות לימוד
★ לאחר שירות צבאי
★ בריאות תקינה
★ מגורים איזור ת"א - ר"ג
סטודנטים
★ עם וספה לסידור תנויות. שעות עבודה נוחות.
בדבר פרטים לפנות לאייל
רח' היצירה 4 רמת גן בין השעות 9.00-12.00

דרוש.
רופאי שיניים מוסמכים + נסיון
(עדיפות בוגרי הארץ).
סייעות מוסמכות
תנאי עבודה מעולים למתאימים
על בסיס חוזה אישי
ראיונות יתקימו בתאריך 13.9.87
יום א' במלון שולמית קרית הספר 15
אחוזה מ-09.00 נא להביא קורות חיים + תעודות

קריירה
שרותי כח אדם

ללקוח שלנו בגוש-דן
דרוש/ה
מהנדס/ת כימיה
לעבודות מו"פ ומעורבות בייצור
כישורים:
★ כ-5 שנות נסיון בתחום הפלסטיקה
★ כושר ניהולי
★ שליטה בעברית ובאנגלית
– עדיפות לבעל נסיון בתחום למיננטים טרמוסטטיים –
נא לפנות לסניף תל-אביב
דיזנגוף 155 טל. 03-226920
– סודיות מלאה מובטחת –
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

מפעל תעשייתי גדול
דרוש
טכנאי/הנדסאי ייצור
נא לפנות לטלפון 06-571020

לפנימייה לילדים בירושלים
דרושה
מזכירה
לעבודה במשרה חלקית
הכישורים:
* נסיון בעבודות-משרד
* ידע באנגלית
* הדפסה בעברית-אנגלית
לפנות לטלפון 02-430998 בשעות הבוקר

להנדסה אלקטרומכנית חיפה בע"מ
דרושים
1. מנהל מחסן מכירות
בעל נסיון קודם של שנתיים לפחות בניהול מחסן ממוחשב, בעל רקע טכני · רצוי בתחום החשמל.
2. חשמלאים חווטים
א. בעלי נסיון קודם בחיווט לוחות חשמל.
ב. ללא נסיון אך אחרי קורסים בסיסיים בחשמלאות ומכטרונות
תנאים טובים למתאימים.
נא לפנות טלפונית החל מיום א' ליוסי מורג טל' 740331

לחברת מזון ארצית
דרושה
למשרד השיווק בחיפה
פקידת מכירות
אחרי צבא בוגרת תיכון
נא לפנות בכתב
בצרוף קורות חיים
לת.ד. 5350 ק. ביאליק 27153

למפעל טקסטיל בנצרת עילית
דרושה
תדמנית
בוגרה בגבה אופנה
בוגרת ביה"ס מקצועי
להתקשר ביום א' 06-571633

למפעל תעשייתי
מנהל/ת חשבונות
★ סוג 4, 3 בעל/ת נסיון מוכח
★ שעות העבודה 08.00 — 15.00
לפנות בכתב יד
לת.ד. 4496 חיפה 31044
(לציין ע"ג המעטפה מס' 985)
רק המתאימים ייענו
סודיות מובטחת

כרסמים
חרטים C.N.C
נסיון 5 שנים בהפעלה ותכנות
בעלי אחריות ועצמאות בעבודה.
אם אתה מחפש אתגר וקידום
פנה לרינר ואנג בע"מ
מפעל מתכת לייצוד שבבי
בכתב ת.ד. 4 קרית-חיים
לטל' 703634 04-724945
בערב מ-21.00 04-220758

לבית אופנה המתמחה ביצוא בת"א
דרושים
1. מנהל/ת מקצועי/ת
למתפרה ל-30 איש.
2. תדמנית מעולה
3. גזרן מעולה
לאחה"צ
לטל. 03-614486/7
ת.ד. 32376 ת"א מיקוד 61323

תלם
שרותי כוח אדם

דרושים לנו
★ **מנהל מחסן ממוחשב**
בעל ידע באלקטרוניקה, נסיון בניהול עובדים + התכתבות באנגלית
★ **מחסנאי**
לעבודה קבועה באזור ת"א.
★ **מכונאי אחזקה/ מכונאי מטוסים**
לעבודה במשמרות בתנאים טובים
★ **מסגר רתך**
קורא שרטוט.
טלפונים: 222171 ,03-5448328/9
דיזנגוף 117 ת"א (מעל כסית)

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרוש
מבקר טיב
לביקורת תהליך ומוצרים מוגמרים
הכישורים הדרושים:
■ השכלה טכנית — תיכונית
■ השכלה פורמלית בבקרת איכות.
■ ידיעת העברית על בוריה
■ ידיעה בסיסית באנגלית
נא לפנות בכתב יד בפירוט
קורות חיים לת.ד. 10243
מפרץ חיפה 31000

לרשת חנויות מזון
דרוש
מנהל חנות
באזור הקריות ליום עבודה ארוך בעלי כישורים מתאימים יפנו
לטל' 928875/6

לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה
מזכיר/ה במשרה מלאה
הדרישות: נסיון קודם בניהול משרד בעבודה עם מחשב. כושר ריכוז צוות עובדים מגע עם גורמי חוץ
מגורים באיזור תל-אביב
המעוניינים יפנו למלוי שאלונים
עד לתאריך 11.9.87
לרח' קלמן מגן 4 הקריה, תל-אביב
03-211462/5

למפעל רבינטקס בית שאן
דרוש
מבקר איכות
לקו המיצר ציוד מגן לצה"ל
דרישות התפקיד
· בעל יכולת ארגונית
· נסיון קודם בהבטחת טיב וביקורת טיב.
· נסיון קודם בצה"ל יתרון
· עדיפות לבעלי תואר הנדסאי או טכנאי
פניות בכתב יש לשלוח לת.ד. 295 בית שאן
מיקוד 10900
סודיות מובטחת

דרושה
רכזת
לארגון פמיניסטי בחיפה
בחצי משרה
04-664949

דרוש
אדריכל בכיר
לניהול פרויקטים
טל: 04-254211 לנתן

למפעל תעשייתי בחיפה
דרושים:
מסגר
בעלי רקע בקריאת שרטוטים נסיון 3 שנים
2. בוגר בית ספר מקצועי
בעל רקע בחשמל, מסגרות, פחחות
לפנות בכתב לת.ד. 6250 חיפה מיקוד 31062

מודולון / modulon
בינוי ופיתוח בע"מ
CONSTR. & DEVELOPMENT LTD
שד' אחד' ולת 41 קרית חיים 26280
טלפונים חדשים NEW NO. 04-456207, 456208

לחברת הבניה
דרושים:
* מהנדס ביצוע
* מנהל עבודה
* אנשי שיווק
רצוי מצפון ומרכז הארץ.
בעלי ידע ונסיון בשוק מוצרי בניה
לפרטים לפנות לטלפון: 04-456207/8

למעליות אדורם
דרושים
למחלקת שירות
הנדסאי חשמל
בעלי נסיון בפיקוד
טל' 04-716877 בין השעות 8.00 — 14.30 לרוני

למפעל מתשבים בקרית הטכניון דרושות:
1. פקידה בעלת ידיעה טובה באנגלית ידע בהדפסה, כושר הבעה מעולה בכתיבה
2. פקידה שפת אם אנגלית (או ידע מצוין) + הדפסה, רצוי על מעבד תמלילים.
שעות 07.30-17.00 א-ה ת.ד. 1640 חיפה

זמיר
שרותי כוח אדם בע"מ

לסניפינו בחיפה ובקריות
דרושים/ות למשרה מלאה
מזכירה בכירה
הדפסה עברית אנגלית
רצוי נסיון כמזכירת מנכ"ל ואנגלית כשפת אם.
מנהל/ת חשבונות
ידיעת אנגלית ועבודה על מחשב
נסיון בתעשיה רצוי גם בחשבות שכר
כתבנית עב'/אנ'
נסיון במעבד תמלילים והדפסה מדעית.
(אפשרות לשעות גמישות).

חיפה: החלוץ 3 טל. 04-670373
ק. ביאליק: צומת צבר טל. 04-709284
תל-אביב: בן יהודה 26 טל. 03-289505
רחובות: הרצל 202 טל. 08-473832
אשדוד: רוגוזין 22 טל. 08-535455
קביעות בזמניות של זמיר

למפעל תעשייתי באזור חיפה
דרוש
טבח / מנהל מטבח
מנוסה + המלצות
עבודה קבועה
תנאי שכר הולמים
5 ימי עבודה בשבוע
בעל יכולת להכנת ארוחות מגוונות ל-200 איש
לראיון טל' 04-723261 אכ"א תמי בני

בני משה קרסו בע"מ
יבואני "רנו" בישראל
למוסך המרכזי לאיזור חיפה והצפון
דרוש
בוחן קבלה
בעל נסיון במכונאות רכב
לפנות אישית למוסך "בית קרסו"
שדרות ההסתדרות צומת וולקן
טל' 04-723291 למוריס

למפעל מסבחי רגבה
מבוקש
איש אחזקה
1. בעל נסיון של 5 שנים לפחות באחזקת מכונות.
2. בעל רשיון ו/או תעודת גמר מקצועית
המעוניינים יפנו לטל' 04-929933
בשעות העבודה לקביעת ראיון

לחברת אחזקה גדולה
לעבודה במרחב תל-אביב
דרושים
חשמלאים מוסמכים
בעלי רשיון ונסיון באחזקת מערכות אלקטרומכניות
חשמלאים מוסמכים
בעלי רשיון+נסיון בעבודת רשת
נא לפנות לטלפונים:
382076, 02-381238
שיטה

לכפר הילדים כרמיאל
דרושים
★ **אמהות בית מחליפות**
½ משרה — רווקות
רצוי נסיון בחינוך ו/או טיפול בילדים. מגורים במקום
★ **נהג — להסעת מטעים**
במשרה מלאה
רשיון 5
★ **אחות בחצי משרה**
אפשרות למגורים במקום
פרטים טל' 04-987935/6 לשמעון

לחברה ארצית לתרופות ותמרוקים
דרושים:
מנהל מחסן
נסיון מוכח בארגון וניהול מחסן
פקוח על צוות עובדים
קלדנית
משרה מלאה
נהג משלוחים
חלוקת תבילות ונביה
ידיעת שפה לעזית למשרות 2 + 1
הכרחית
לפנות לת.ד. 44404 חיפה

טולאוס
דרושים:
מוכרים/ות
לרהיטים וכלי בית
מוריה 12 04-383275 04-244872

עיריית קרית מוצקין המחלקה לחינוך ותרבות
למדור הספורט דרוש:
מאמן התעמלות קרקע ומכשירים
בדבר פרטים נא לפנות
לטל' 706435/6 04-709709 שלוחה 47

לחברה מסחרית בחיפה
דרושים
איש מכירות
רקע טכני ו/או במכירות — יתרון,
בעל רשיון נהיגה, לאחר שרות צבאי
איש מחסן
בעל רקע טכני ורשיון נהיגה לאחר שרות צבאי
לפנות בצרוף קורות חיים בכתב
לת.ד. 1036 ק. מבטון 36000
ולציין דרושים

דרושה
מזכירה
מנוסה וחרוצה לניהול משרד
● שליטה מלאה עברית ואנגלית
● עיבוד תמלילים וטלקס
לפנות בכתב יד ת.ד. 1719 חיפה

למושב שדה אילן
דרושים
1. מנהל חשבונות ראשי
בעל ידע מוכח בתחום המשוב
2. מרכז עדר בקר
אפשרות לקבלת דיור לשבר המתאים
המעוניינים יפנו בכתב
למזכירות המושב מיקוד 15260

ל"בגיר טבריה"
תשלובת מפעלי "פולגת"
דרושים
1. גזרן
בעל נסיון
2. אחראיות בקו תפירה
3. פקידה
בעלת נסיון
לפנות לטל' 793098, 06-721244

אגודת פתו"ל
(מרכז תברה ותרבות לעיוורים)
ארגון העיוורים הישראלי
רח' בן יהודה 7, ירושלים.
דרושים
בחיפה, תל-אביב ובאוניברסיטת ירושלים
1. מנחלי טניסים — בעלי כושר ארגון, ידע ונסיון ביחסי אנוש מוכח.
2. מנחלות משרד — בעלות נסיון.
★ ספיים (לא נשואים).
פרטים בטלפון: 02-249536 או בכתב לכתובת הנ"ל.

לפרוייקט בתחום הפרסום
דרושים
אנשי מכירות
מנוסים
מעל גיל 25
בעלי רכב
נסיון במכירות — חובה
טל' 04-511355, 04-536986

סוכן נמר !!!

אם אתה מקדם מכירות
בעל מוטיבציה גבוהה
נסיון בענף כח אדם ורכב,
אותך אנו מחפשים !!!
צלצל אלינו לטל' 04-251954
— סודיות מובטחת —

רנואר
שרותי כח אדם

דרושים:
★ **חשמלאי תעשיה / חשמלאי מוסמך**
★ **בקרי איכות**
עם נסיון במתכת
★ **חשבי שכר**
עם נסיון במערכות ממוחשבות
★ **צבעיים תעשיתיים**
★ **הנדסאי ייצור** בעל נסיון
★ **עובדי ייצור**
מאיזור: עפולה והעמקים
טל. 04-728549 04-251954

רנואר
שרותי כח אדם

דרושים:
★ **מסגר רתך**
קורא ומבצעת
★ **רתכי** CO_2
לעבודה ממושכת בדרום הארץ
טל. 04-728549 04-251954

RS
שרותי כח אדם
השרות המומלץ 1987
או.אר.אס. בכירים

מחלקה טכנית
★ **הנדסאי/טכנאי תעשייה וניהול / בוגר קורס מנהלי עבודה**
לתפקיד מנהל מחלקה בייצור נסיון של 5 שנים, ניהול צוות, מאזור קריות, עכו, נהריה
★ **הנדסאי מכונות**
לביקורת כלים, מדידת חלקים למתקנים, קריאת שרטוט, ידע באנגלית — קבועה.
★ **הנדסאי/טכנאי כימיה**
אפשרי ללא נסיון, משמרות — קבועה, למגשבי חיפה, קריות עכו, נהריה
★ **טכנולוג מזון**
אפשרי ללא נסיון לעבודה קבועה מאזור קריות, עכו נהריה
★ **טכנאי קרור ומזוג אוויר**
מנוסה, עדיפות לבעל רשיון
חשמלאי מוסמך לעבודה במעליות, הסעות מקרירדים, עכו, נהריה
★ **חשמלאים מוסמכים / עוזרים**
בעלי נסיון בתעשייה
★ **מנהל עבודה לריתוך**
בעל נסיון בניהול צוות עובדים, קריאת תוכניות וחלקים מורכבים
★ **מסגרים / רתכי אלקטרודה**
בעלי נסיון
★ **חרט / כרסם אוניברסלי**
מאיזור חיפה והצפון
★ **מפעילי מכונות**
בוגרי בי"ס מקצועי להפעלת מערכת יצור לעבודה באזור עכו, נהריה
★ **פועלי יצור**
לעבודת משמרות + שבתות באיזור המפרץ
★ **פחחים**
(לעבודה על גלוטינה) בעלי נסיון
★ **עובדי יצור דתיים**
לעבודה מיוחדת
★ **פועלות נקיון**
לעבודה באיזור חיפה
★ **נהג סמיטריילר**
לעבודה קבועה באיזור המפרץ

למחלקה המשרדית
★ **מנהל/ת חשבונות סוג 2/3**
נסיון בתעשייה ועבודה על מחשב — קבועה
★ **מזכירה בכירה**
שליטה מלאה בשפה האנגלית הדפסה — עברית/אנגלית נסיון על מעבד תמלילים — קבועה.
★ **מזכירה**
לשעות אחה"צ דינמית, הדפסה, יכולת ניהולית חובה ועד גיל 35.
★ **קלדניות**
עברית/אנגלית בעלות נסיון
מועמדים מתאימים יפנו לאו.אר.אס.
רח' הרב הרצוג 2 חיפה ת.ד. 5346 טל' 663703, 04-664002

לחברה טכנולוגית
צעירה ומתפתחת, באזור חיפה
דרוש
הנדסאי מכונות
תיאור המשרה
טכנאי פיתוח מנגנונים מכניים ורכיבים אלקטרוניים
הכישורים הדרושים
הנדסאי מכונות מוסמך, עם 3 שנות נסיון
רצוי נסיון קודם בפיתוח מנגנונים מכניים.
ידע באנגלית טכנית ורקע בהפעלת תיכים
נא לשלוח קורות חיים
לאופטומק טכנולוגיות בע"מ
מרכז תעשיות מדע, קריית הטכניון, חיפה 32000

לחברת מחשבים
דרוש/ה
איש אדמיניסטרציה
למשימות מעקב שוטף, תמחיר וכו'
5 ימי עבודה — אפשרות למשרה חלקית
תנאים לפי כישורי המועמד
להתקשר לטל' 04-332514

לשרות קריסטל בחיפה והצפון
דרושים
טכנאי שרות
● רקע טכני ● עדיפות לבעלי ידע בחשמל
● בוגרי בי"ס מקצועי ● (רשיון נהיגה)
נא לפנות טלפון 04-511088, 9.00 — 16.00
או בכתב יד ת.ד. 9138

לחברת אלקטרוניקה
דרושה
פקידה
עם נסיון וידע בהנהלת חשבונות וניהול משרד
· לפחות סוג 2 בהנהלת חשבונות
טל' 723657, 725968

ערבל
שיווק מוצרי בניה והרבות הדיור
דרושה
מזכירה דינמית
לשעות אחה"צ
ימים א'-ה' 14.00-19.00
ו' 08.00-13.00
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד
לרח' הנביאים 2 חיפה

לעבודה משרדית
בעלת אתגר
בגרות חובה
וידיעת אנגלית ברמה גבוהה
04-729452
ת.ד. 33997 חיפה

מתנ"ס גבעת הרקפות — עיריית קרית-אתא
למרכז הספורט בגבעת הרקפות
דרושים:
1. מנהל מרכז במשרה מלאה
הגדרת התפקיד
★ אחריות לניהול בפועל ועניינו תקין של המרכז.
★ להיות בקשר עם גורמים מקומיים חיצוניים.
כישורים — דרישות התפקיד.
★ בוגר חינוך גופני — בעלת תואר ראשון בניהול.
★ יכולת לנהל צוות עובדים.
★ יכולת לנהל משא ומתן עם גורמים ציבוריים ופרטיים.
★ נסיון בשיווק
2. רכז פעילויות במשרה מלאה
הגדרת התפקיד
★ לעזור למנהל המרכז באירגון הפעילות.
כישורים — דרישות התפקיד.
★ בוגר קורס במינהל ספורט
★ נסיון באירגון חוגי ספורט ופעילויות
3. אב בית במשרה מלאה
דרישות התפקיד
★ רקע טכני באחזקת מיבנים
הגדרת התפקיד
★ לשמור על הסדר והנקיון באולם ומגרשי הטניס
★ לטפל באחזקה שוטפת של המיתקנים
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים
עד 20.9.87 למתנ"ס גבעת הרקפות ת.ד. 710
קריית אתא 28000 לטל' 04-456712/3/4

לחברת יבוא ושיווק
דרושים
★ **פקידה עם ידע בהנהלת חשבונות והפעלת מחשב PC (חשבשבת)**
★ **טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה**
לשיווק ושירות מכשירים מתוחכמים בענף הרכב
נא להתקשר לקביעת ראיון טל' 04-529657, 04-520619 למאיר

דרוש
סוכן
באיזור הצפון
בעל רכב
עם קשרים בחנויות
אינסטלציה סניטרית
וחנויות חשמל
הכנסה גבוהה!
ראיונות יתקיימו
בחברת מילטון אלקטרוניקה צפון
דרך מכבי 5, קריית מוצקין ביום א' 13.9.87
החל משעה 16.00

רכב הצפון
סוכנות פיג'ו וסיטרואן לאזור חיפה
מחסנאי חלקי חילוף
★ בעל נסיון של 3 שנים.
★ עם רשיון נהיגה
★ עד גיל 30
נא לפנות בכתב לת.ד. 9005
(מיקוד 31905) חיפה
עבור מחסנאי
סודיות מלאה מובטחת

לחברת יעוץ דרוש
מהנדס תעשיה וניהול
עם נסיון של שנתיים לפחות: בנושאים של חקר עבודה, שיטות שכר עידוד ושיפור שיטות. לעבודה באזור חיפה. קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 425 ק. מוצקין

אופטרוטק

חברתנו עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות אלקטרואופטיות ממוחשבות המבוססות על טכנולוגיות מתקדמות בתחומי ראייה ובינה מלאכותית ומיועדות ליצוא.

מנהל פרויקט
מהנדס אלקטרוניקה בכיר או פיסיקאי

לניהול הפיתוח של מוצר אלקטרואופטי חדשני המשלב לייזרים, אלקטרוניקה מהירה, מחשבים ומערכות הנעה מכניות מדויקות. המשרה מיועדת לבעל נסיון של 5 שנים לפחות בפיתוח מערכות, רצוי בתחום האלקטרואופטיקה, בעל כושר מנהיגות ויכולת ארגון מעולה.
בפנייתך נא ציין/י - 1 S2OMP097

מנהל פרויקט.
מהנדס אלקטרוניקה או תוכנה בכיר

לניהול הפיתוח של מערכת חדשנית המשלבת טכנולוגיות של מחשבים, תוכנה מורכבת, אלקטרוניקה מהירה ולייזרים.
המשרה מיועדת לבעל נסיון וידע רב באלקטרוניקה ובתוכנה שעסק 5 שנים לפחות בפיתוח מערכות משולבות, אחראי ודייקן.
בפנייתך נא ציין/י - 2 S2OMP097

סודיות מובטחת
כל המשרות מיועדות לגברים ונשים
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ובציון מס. טלפון להודעות אל: אופטרוטק בע"מ, ת.ד. 69 נס ציונה 70450

אופטרוטק. בית לאנשים יוצרים

Ansa International
השכרת רכב

לחברה בינלאומית לחשכרת רכב
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
סוג 3,
בעל נסיון של 5 שנים
נא לפנות בכתב יד בלבד לתא. 28091 ת"א 67211

ב.נ. שרותי ניהול
מידע על משרות ועובדים בכירים

לקונצרן תעשייתי בת"א
דרוש:
אחראי יצוא
אירופה המערבית
לטיפול בלקוחות החברה בחו"ל
לקידום מכירות ולפיתוח שווקים
התפקיד דורש נסיעות לאירופה
ניסיון ביצוא ושיווק לחו"ל
משא ומתן עם לקוחות באירופה
רקע טכנולוגי – יתרון
נא לשלוח קורות חיים
סודיות מובטחת
ת"א, ארלוזורוב 198, 03-260143-4

למרכז שיקום עכו
דרושים: * **פסיכולוג/ית**
בעל/ת תואר שני רצוי ניסיון בפסיכולוגיה שיקומית
* **עובד/ת סוציאלי/ת**
לעבודה שיקומית עם מבוגרים ונוער
04-913666 04-914052

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס
דרישות התפקיד:
● השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) ● תינתן עדיפות לבוגרי תכנית שורש ● נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב ● יועדף נסיון במנהל חינוכי ובחינוך המשלים ● נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות ● מגורים במקום תנאי הכרחי.
יבנה
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת בוינט ירושלים 91034.
על הפניות, בציון המקום המבוקש, להגיע עד ל-25.9.87
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

למפעל תמרוקים
באזור השרון
דרושים
★ **עוזר מחסנאי**
גיל עד 35
★ **עובדי ייצור**
מגורים באזור השרון
לפנות ישירות: "ברברה ולף" בע"מ רעננה, אזור התעשיה, רח' עמל 38.
משעה 10.00 עד 15.00

לשכת עבודה לחברת שקם בע"מ
לחנות גבעתיים
דרושים/ות
קופאים/יות
הכישורים הדרושים:
1. ידיעה טובה בעברית וחשבון
2. השכלה 10 שנות לימוד לפחות
3. גיל 23-45 שנה
4. הדרכה במקום
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו/תפנינה למר יצחק המר חנות שקם גבעתיים, טל' 319172 בימים א'-ה'.

למפעל בבית שמש
דרושים
★ **חרט - כרסם, מסגר**
★ **עוזרים למסגרים**
☎ 02-914225
02-914820 בערב

דרושות
מטפלות ומבשלות
למעונות ויצו
בכפר סבא ורעננה
לפנות: ☎ 052-28819
בשעות 08:00 - 14:00

דרושים
נציג
מכירות בכיר
* ידע רחב בשטחי התכנה וחמרה של מערכות מיני מחשבים.
* נסיון של מספר שנים במכירת מערכות מחשב.
* הכרה טובה של שוק המחשבים בארץ בתחום של מערכות פיננסיות ו/או תעשיתיות.
* השכלה אקדמית רלוונטית רצויה.

למועמד המתאים מובטחים תנאים טובים בחברה דינמית ומבוססת.
נא לפנות בכתב-יד עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם לתים מחשבים ומערכות בע"מ ת.ד. 325 בני-ברק
סודיות מובטחת

תים team תים מחשבים ומערכות בע"מ
Data General

לוח
דנאל
החברה לשרותי כח-אדם
למתאימים: שכר גבוה במיוחד ותנאים סוציאליים הכוללים: חופש, הבראה, ימי חג, מתנות, ביגוד ועוד
* **אקדמאית לניהול לשכת מנכ"ל** נסיון רב בעבודת מזכירות, שליטה מלאה בעברית ואנגלית, כושר ניהול, יחסי אנוש טובים ונכונות לשעות לא שגרתיות
* **מזכירה בכירה למנכ"ל** – ידע בעבוד תמלילים, שליטה בעברית ואנגלית ונכונות לשעות נוספות
* **מזכירות מנוסות** – עם שליטה במעבד תמלילים
* **מהנדס תעשיה וניהול/יצור** – 2-5 שנות נסיון, לניהול יחידת משאבי יצור, רצוי מנוסה באו"ש בתעשיה
* **מהנדס מכונות** – לתכנון, עם 2-5 שנות נסיון
* **רתכים, מסגרים, חרטים, כרסמים, וכן מבקרי סיב לעבודת משמרות**
* **חדרניות לבית מלון** – לעבודה בין השעות 7.30 – 16.30, אפשר ללא נסיון, תנאים טובים
* **גהצן** – עם נסיון בגיהוץ בבית מלון בלבד, למשרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות לסניפינו:
ירושלים: רח' בן יהודה 7
טל' 222176/7, 02-242801

ל"דנאל" רחובות
דרושים
★ **מפעיל/ת מחשב** IBM 38 עם נסיון לעבודת משמרות (בוקר וערב)
★ **פיסיקאי** לעבודה קבועה. נסיון בתחום האלקטרואופטיקה, בדיקות ומדידות.
★ **חשמלאים** לעבודה קבע בראשל"צ.
★ **כרסם** 5 שנות נסיון. לעבודה קבועה במפעל התעשייתי.
★ **הנדסאי/מכנאי מכונות תעשייתי** לעבודת משמרות במפעל.
★ **תכנת ומפעיל** CNC בעל נסיון.
★ **מסגר מבני** לבניית מכונות. 5 שנות נסיון + בקיאות באוטומציה ופנאומטיקה.
★ **מפעיל הזרקות פלסטיק** מנוסה.
★ **מפעיל מתקנים כימיים** מנוסה לעבודת משמרות.
★ **עובדי ייצור** בוגרי תיכון, פרופיל גבוה.
נא לפנות לדנאל
הרצל 187 רחובות (מול המשטרה)
בין השעות 08.00-16.00
טל. 08-455904

דנאל
החברה לשירותי כח אדם
תל אביב ● ירושלים ● באר-שבע
רחובות ● אשדוד

לבית חרושת כתר
דרושים
כתבנים/יות
נסיון על מעבד תמלילים / סדר מחשב
העבודה אחה"צ
טלפון: 02-521201

לחברת מס זהב בע"מ
העוסקת במכירת דירות
דיור מוגן לאוכלוסיה מבוגרת
דרושים:
1. **מקדמי מכירות**
2. **מנהל חשבונות טוב ומנוסה** חצי משרה
פרטים: 02-223237/8

עיסוקית בע"מ
לחברתנו דרושה
בחורה צעירה
עם ראש פתוח
פרטים טל: 052-444342 לאבי

מדרשית עמליה ירושלים
הפנימיה ליד בית"ס התורני-תיכון לבנות
דרושות
לעבודה רבת ענין ואתגר
★ **מדרכות חברתיות**
(רווקות - מגורים במקום).
בעלות השכלה והכשרה המתאימות למילוי התפקיד מתבקשות לפנות מיד לבר-ציון, 02-786822, 02-787913

למלון השרון בהרצליה
דרושים
1. **טבחים מקצועיים** עם תעודות.
2. **מלצרים/ות** עם נסיון.
3. **מזכירה כתבנית** אנגלית ועברית.
4. **מבקר מזון ומשקאות**
5. **תופרת**
נא לפנות אל אורלי בארון מח' כח-אדם טל: 052-575777

מרכז קהילתי קרית-מנחם
רח' דהומיי 7, טלפון: 02-413897
דרושים
1. **רכז מתנ"סים ותכניות**
★ השכלה אקדמאית.
★ נסיון בעבודה קהילתית.
★ משרה מלאה.
2. **מורים מוסמכים למרכז הלמידה**
לכתות בית"ס היסודי. ולכתות בית"ס התיכון.
3. **רכזת ומטפלת לצהרון**
4. **מדריכת לתכנית הטף**
פרטים ניתן לקבל בטלפון 02-413897

למפעל עיים באשקלון
דרושים
1. **מחסנאי - בעל נסיון מוכח בנהול מחסן גדול וחומרי גלם בפסטיק**
2. **תופרות מקצועיות ל-5 ימי עבודה בשבוע**
בדבר פרטים נא לפנות למחלקת ...
051-24121, 051-24115

למשרד עו"ד
בככר מלכי ישראל בת"א
דרושה
כתבנית מעולה!
למעבד תמלילים עם נסיון בלבד!
5 ימי עבודה בשבוע
ל-5 שעות ביום
03-264218

אוניברסיטת תל-אביב
דרושים / דרושות

1. סייעות – לבית ספר לרפואת שיניים
בוגרות קורס סייעות. לעבודה חלקית ו/או מלאה. שעות עבודה גמישות; בבקר ו/או אחה"צ.
מועמדות למשרה זו תפנינה טלפונית בשעות הבוקר לביה"ס טל' 03-420186; 03-420112.

2. מפעיל בית מכונות – אגף משק ובינוי
כישורים: בוגר בי"ס מקצועי; ונסיון באחזקת מתקנים אלקטרומכניים; קירור מדחסי אויר, דודי קיטור, משאבות.

3. טכנאי חוליית מיזוג אויר – אגף משק ובינוי
כישורים: בוגר בי"ס מקצועי. ידע ונסיון בעבודות מיזוג אויר, רשיון לעבודות חשמל, כושר גופני טוב.

4. עובד/ת מעבדה בחוג להיסטולוגיה של התא, בית הספר לרפואה
כישורים: מיומנות בחיתוך רקמות למקרוסקופ אלקטרוני, ובעבודה במקרוסקופ אלקטרוני, 50% משרה

5. כתבניות
נסיון בהדפסה על מעבד תמלילים בשפות: עברית/עברית-אנגלית/אנגלית – משרה מלאה או חלקית.
מועמדים/ות מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים, למדור תעסוקה, יחידת המנגנון, אוניברסיטת ת"א, רמת-אביב מיקוד 69978

מדריכים / מדריכות
לחוגי "סיירות וידיעת הארץ"
באזורים ראשון לציון, רחובות והסביבה, לוד
רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ, נסיון בהדרכת נוער (רצוי) ידע בנווט בשטח (רצוי)
העבודה בחוג חלקית ומתאימה גם לסטודנטים. לקבלת פרטים וקביעת ראיון נא להתקשר ראשון לציון 03-9663968, רחובות 08-451725, 08-454868 ערב, לוד 03-900936
החברה להגנת הטבע

עיריית קרית גת
המחלקה לשרותים חברתיים וקהילתיים
דרושים/ות
★ **2 עו"ס** כוללניים למשפחה. בוגרים או אקדמאים.
★ **מדריך/ה ראש צוות**
כשיר/ה או אקדמאי/ת
סיים/ה קורס מדריכים
תנאי העסקה על-פי הכישורים
למתאימים מובטחים תנאים טובים.
המעוניינים יפנו אל מנהלת המחלקה לשרותים חברתיים רחוב הזית 42 קרית-גת 82000
או בטלפון 051-874565/6

להוצאת ספרים בירושלים
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
שני-שליש משרה
נסיון בעבודה על מחשב P.C.
הכרת תוכנת "חשבשבת"
נא לפנות לת.ד. 2542 ירושלים

נשי אמית
רשת מוסדות חנוך בישראל
דרוש
מפקח ראשי
למקצועות החשמל/האלקטרוניקה
על המועמד להיות:
מהנדס חשמל/אלקטרוניקה
בעל נסיון מקצועי
המועמד המתאים יעסק גם בהוראה במכללה להנדסאים באמית כפר בתיה – רעננה
תנאים טובים למועמד המתאים
שיועסק ע"י חוזה מיוחד.
מועמדים מתאימים יתקשרו
לטל. 052-452969 בכל שעות היום והערב.
או לכפר – בתיה 052-445247/9
ולבקש את מנהל בית הספר להנדסאים.

לאגודת שוחרי האוניברסיטה העברית בירושלים
דרושה
מזכירה בעברית עם ידע טוב באנגלית, משרה חלקית, 5 ימים בשבוע.
הכרת I.B.M P.C., תכנית וורדסטר.
עבודה מגוונת, מעניינת ואחראית עם מתנדבים.
נכונות לעבוד אחה"צ מידי פעם לפי הצורך.
נא להתקשר טלפונית לקביעת האיון ל-02-632387
דרושות המלצות

לפאורה יצרנית שופס ומיץ פז
דרוש
מוכרן עם פלפל
★ דינמי ונמרץ
★ מוכן למאמצים ואתגרים
★ רשיון נהיגה
★ גיל עד 32
★ השכלה אקדמאית – יתרון
★ שעות העבודה לא שגרתיות
לפנות ליואל.
טלפון: 02-286281, 02-288858

קלי - בית הביטוח הפנסיוני
קרנות פנסיה ● ביטוח מנהלים ● קופות גמל
דרושים
1. פקידה כתבנית
לתפקיד אחראי לעבודות מזכירות כלליות
דרישות התפקיד:
★ השכלה תיכונית מלאה.
★ הדפסה באופן כדורית.
★ חריצות, יעילות ודייקנות.
2. פקיד/ת חישובים
לתפקיד אחראי בטיפול בביטוח מנהלים, עריכת תחשיבים, עבודה עם מחשב וקשר עם לקוחות
דרישות התפקיד:
★ חריצות וסדר מופתי.
★ השכלה תיכונית מלאה, ריאלית.
★ נסיון בתחום ביטוח חיים – יתרון.
תנאי השכר בהתאם לכישורים
סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים אל: קלי בע"מ רחוב המסגר 12 ת"א 67774. רק פניות מתאימות יענו

נציבות שירות המדינה
אגף המכס ומע"מ
מציע
אתגר ועניין מקצועי במערך החקירות והמודיעין
לעובדים/עובדות
התפקידים המוצעים הינם יחודיים בתחומי המבצעים והמודיעין. העובדים בתחום זה יקבלו תוספת שכר יחודית 30% ויועסקו בחוזה מיוחד עם אפשרות העברה לקביעות.
מקומות העבודה: תל-אביב, חיפה, ירושלים
הכישורים הנדרשים:
השכלה תיכונית ומעלה, עדיפות לבוגרי קורס פיקודי בצה"ל, מקום מגורים באיזור ת"א או חיפה או ירושלים.
לקביעת ראיון יש לפנות בת"א טל. 03-836502, חיפה 04-666869, י-ם 02-243831
פניות בכתב להנהלת המכס ת.ד. 320 מיקוד 91002 מח' כח-אדם, ירושלים
מועד אחרון לפניות 29.9.87

בית ספר מקיף ד' אשדוד
דרושים
מורים/ות למקצועות
★ ביולוגיה חטיבת הביניים
★ מחשבים חטיבה עליונה (פידמן)
★ מורות מקצועיות למזכירות
בדבר פרטים נא לפנות לטל:
08-551131

לחברת בניה ארצית
לסניף ירושלים
דרושה
מזכירה כתבנית
בין השעות 09.00-14.00.
טלפון: 02-227664

למלון רמדה רנסנס ירושלים
דרושים
★ **מנהל מחלקת לקוחות ואשראי**
נסיון קודם בתפקיד דומה, ידיעת השפה האנגלית.
★ **מפקחת קומה**
רצוי נסיון קודם.
מועמדים מתבקשים לפנות עד 15.9.87 למנה. כוח אדם טל: 02-528111

למפעל תעשייתי בירושלים
דרוש
חשב שכר וכח אדם
לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 201 ירושלים
סודיות מובטחת

למוסד פיננסי גדול
באזור ירושלים
דרושים/ות
פקידי/ות קהל
הכישורים הדרושים:
– בעלי/ות השכלה תיכונית מלאה (12 שנות לימוד) רצוי תעודת בגרות
– לאחר שירות צבאי או שירות לאומי
– עד גיל 30
המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 593 ירושלים 91004

דרוש/ה
למחלקת השיווק
איש/אשת מכירות
לפרויקט חדש ורווחי
03-283151, 289229

למשרד ליבוא בת"א
פקיד/ה עצמאי/ת
שליטה מלאה באנגלית
למשרה מלאה
טלפון: 03-661178

לבי"ח אליין
דרושה
כתבנית
עברית-אנגלית
נסיון במעבד-תמלילים, לחצי משרה
לפנות בכתב ת.ד. 9117 ירושלים

אופקים חדשים נפתחים לפניך.

מהנדסי מכונות

אינדיגו מערכות גראפיות בע"מ מציעה לך הזדמנות יחודית להימנות עם ראשוני החברה. מודעה זו פונה אליך – איש מקצוע המוכן להשקיע רבות בהתמודדות עם אתגרים הנדסיים וטכנולוגיים ומעוניין להשתלב בפרוייקט הנדסי חדשני, בתחום מערכות תוויי לייזר.

בעלי נסיון בתכנון מיכני וליווי מוצר עד לשלב הייצור באחד או יותר מהתחומים הבאים: מערכות אלקטרו-מכניות מדוייקות, מערכות אלקטרואופטיות מורכבות, מכלולים מכניים מורכבים, זיווד מכני.

מהנדס אלקטרואופטיקה

בעל נסיון בתכנון מערכות אלקטרואופטיות מורכבות, רצוי גם נסיון במערכות סריקת לייזר.

החברה
חברת אינדיגו מערכות גרפיות הוקמה לאחרונה בפארק המדע - קרית וייצמן, עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות תוויי לייזר השלובים במערכות תיבים. אינדיגו מערכות גרפיות נמצאת בעמדת זינוק שתוביל אותה להמנות עם החברות המובילות בעולם בשוק ה-ENGINEERING GRAPHICS.

יחוד המוצרים
מערכות תוויי הלייזר, עבוד שרטוטים בפורמט רחב. מבוססות על טכנולוגית ה-ELECTROINK™. טכנולוגיה זו מקנה לקו יתרונות ייחודיים: מהירות הדפסה הגבוהה פי 10 מתוויי התוויים המבוססים על טכנולוגיות מתחרות, איכות הדפסה גבוהה וחסכון ניכר ללקוח בעלויות התפעול.

טכנולוגית ה-ELECTROINK™
ה-ELECTROINK™ היא תהליך הדפסה המנצל דיו "אלקטרוני". טכנולוגיה זו שפותחה באינדיגו אומצה על ידי חברות ענק המובילות בעולם בתחומי הדפוס והצלום האלקטרוני כבסיס לדור חדש של מוצריהן.

אם כישוריך הולמים את הדרישות שפורטו לעיל והנך בעל נסיון של 3 שנים לפחות בתכנון ובפתוח טכנולוגי במפעל עתיר ידע - כתוב אלינו: אינדיגו מערכות גרפיות בע"מ, ת.ד. 150 נס-ציונה - 70451. סודיות מוחלטת מובטחת.

indigo graphic systems

חברה חדשה
אופקים חדשים

صكنا من الاجل

صكنا من الاجل

מקוד

לחברה תעשייתית גדולה בעלת תשתית כלכלית ועסקית טובה הנמצאת בתהליך התחדשות טכנולוגית ויעול מערכות היצור

דרוש

מנהל כללי

בעל נסיון מוכח בניהול והבראה של חברות תעשיתיות המייצרות לשוק המקומי וליצוא. יועדף בעל נסיון בחברות/עסקים בתחום הבינלאומי שהתמחה גם בהקמת מפעלי תעשיה חדשים.

על המעונינים לפנות טלפונית לקביעת פגישה: 03-228407 ,03-248211

מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד

ככר מילכי ישראל 19, תל־אביב 64389

שרותי מידע ישראליים בע"מ

דרוש/ה לנו

אחראי/ת מדור שכר

★ במפעל תעשייתי המעסיק מאות עובדים ★ בעל/ת נסיון וידע בעיבוד שכר ממוחשב וידני ★ בקיא/ה בחישובי שכר עידוד, דיני מיסים ותנאים סוציאליים הקשורים במערך שכר ★ יכולת לנהל משרד רצוות עובדים ★ מגורים בגוש־דן.

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ונסיון, לת.ד. 3538 קרית אריה, פ"ת, 49517, עבור "משרה מס' 631".

המשטרה אתגר

משטרת ישראל

אם הינך מעוניין/ת בתפקיד לא שגרתי?
אם הינך מעוניין/ת בתפקיד עם אתגר?
אם הינך מעוניין/ת במקום עבודה קבוע עם שכר ותנאי שרות טובים?

הצטרף אלינו

- ★ מועמדים מתאימים יוכשרו לתפקידי סיור, חקירות ובילוש
- ★ לקציני צה"ל ואקדמאים מסלול מואץ לקצונה
- ★ לחסרי דיור אפשרות להשתתפות בשכר דירה
- ★ שכר התחלתי כ־1000 ש"ח

לקבלת פרטים נוספים, הינך מוזמן לפנות בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים, לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:

תל־אביב	רח' הרכבת 14	טל' 03-628290-3
ירושלים	רח' המלך ג'ורג' 8	טל' 02-244433
חיפה	רח' העצמאות 82	טל' 04-661067
באר־שבע	רח' העצמאות 55	טל' 057-32521
רחובות	רח' הרצל 206	טל' 08-487488

שעות הקבלה:
ימים א',ג',ה', 16.00 — 07.30, ימים ב',ד' 19.00 — 07.30
ימי ו' וערבי חגים 12.30 — 07.30

סודיות מובטחת

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל

דרושים/ות

עובדים/ות קהילתיים/ות

לאזור תל־אביב, לתפקיד פיתוח קהילתי על בסיס ערכי

הכישורים:
- • תואר B.A לפחות בעבודה סוציאלית קהילתית
- • יכולת עבודה באופן עצמאי
- • עדיפות לבעלי נסיון של שנתיים לפחות ובעלי ידע והבנה ביהדות

נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב יד עד לתאריך 20.9.87 אל רכזת תכני ת קהילתיות, התנועה ליהדות מתקדמת, רחוב המלך דוד 13, ירושלים 94101, או בטלפון 02-203448

ל"אמפריה של קולנוע"

דרוש

מנהל אזור דרום

ל"אמפריה של קולנוע" ול"אמפריה של אלקטרוניקה"

הכישורים הדרושים:
- ★ ידע ונסיון בניהול ואירגון מנגנון של כח־אדם וצוות עובדים.
- ★ ידע ונסיון במכירות.
- ★ נסיון קודם הכרחי.

פונים המתאימים בלבד יפנו בכתב־יד ל"אמפריה של קולנוע", בית אבגד, ז'בוטינסקי 5 רמת־גן 52520

"תנאי שרות" בעבודה

לעבודה עם "תנאי שרות" מיוחדים בחברת התרופות המעניקה לך יציבות ובטחון תעסוקתי, אשר זכתה מדי שנה בפרס "התעשיה היפה" ואשר מצטיינת באולמות עבודה גדולים ונקיים, דרושים:

למפעלנו בנתניה -
- ★ *כימאים וטכנאי כימיה* - *לעבודה בכעבודה אנליטית רצוי נסיון בכימיה אינסטרומנטלית, ידע באנגלית - הכרחי, עבודה בשתי משמרות.*
- ★ *מבקר איכות למחלקת אריזה* - *נסיון בתעשיה פרמצבטית - יתרון, עבודה בשתי משמרות.*
- ★ *מפעילים כימיים* - *להפעלת מתקן כימי, עבודה בשלש משמרות.*

למפעלנו בביתן אהרון -
- ★ *מיקרוביולוג* - *לעבודה מגוונת במפעל לייצור תרכיבי חיסון וטריניים, רצוי תואר שני במיקרוביולוגיה או ביולוגיה.*

לכל הבשרות 5 ימי עבודה בשבוע. על המתאימים להעלות קורות חיים על הכתב ולשלוח לאביק בע"מ ת.ד. 2077 ר"ג 52120 עבור רחל נעם.

אביק בע"מ

הכדור בידיים שלך

לתעשייה הצבאית באזור המרכז

דרושים/ות

01/62 עובדי ייצור בלתי מקצועיים לעבודה במשמרות:

דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) לאחר שירות צבאי
3) בריאות תקינה (פרופיל 72 ומעלה)

01/62 עובדות ייצור:

דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) בריאות תקינה

מועמדים העונים לדרישות המשרה מתבקשים לפנות ליחידת התעסוקה של התעשייה הצבאית, רחוב הארבעה 16 תל־אביב.

בימים ראשון ושני 13-14/9/87 בשעה 8.00 בבוקר

נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ותעודת שבוי ר/או תעודת פטור.

על כל עובד/ת יהיה להצטייד במועד מאוחר יותר בטופס שליחה של שירות התעסוקה במקום מגוריו. (הסעות למפעל וחזרה מבנימינה בצפון עד אשדוד בדרום).

התעשיה הצבאית

R.Status

איוש והשמה לבכירים

מקבוצת RS

1. מנהל מחלקת הגרסת ייצור:
[illegible]

2. בכירי מדעי החברה:
לישובים במרכז הארץ
א. מתאם על רכז חינוכי (ישובי)
[illegible]
ב. רכז תרבות וקהילה (ישובי)
[illegible]
ג. קצין תעשיה וקליטה
[illegible]

או. אר. סטטוס / ככר אתרים 130 / תל־אביב 63573
טל: 285261, 03-202460 / טלקס: 361379
פקסמיליה: 03-202598

המחלקה הראשונה לקריירה בכירה

שרות בתי־הסוהר

מנהל ארגון

תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות הסביבה

דרושים/ות

סוהרים/ות

- – השרות מציע לך להתגייס לתפקיד בטחון רב אתגר ועניין הכולל אבטחה וטיפול באסיר.
- – השכר צמוד לשכר אנשי הקבע בצה"ל והתנאים משופרים בהתאם לאופיו המיוחד של השרות.

אם הנך עונה על התנאים הבאים:

- – גיל עד 35
- – השכלה 10 שנות לימוד
- – לאחר שרות חובה בצה"ל
- – אזרחות ישראלית
- – פרופיל 65 ומעלה
- – עבר ללא דופי

פנה עוד היום:
אל: לשכת הגיוס רח' מקלף 3 תל־אביב טל' 03-251128 או 03-266922 עם ת"ז, פנקס מלואים ותעודות המעידות על השכלה
קבלת קהל: מ־08.00 עד 15.00

למפעל תעשייתי במרכז הארץ

דרוש

מנהל מחסן תוצרת גמורה

הכישורים:
- ★ נסיון מעשי של 5 שנים לפחות בניהול מחסן תוצרת גמורה.
- ★ נסיון בנהול צוות עובדים.
- ★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה.
- ★ נסיון בניהול מחסן בעזרת מחשב.

משרה מלאה — 6 ימי עבודה בשבוע

המתאימים מתבקשים לפנות בכתב בציון השכלה ונסיון לת.ד. 3119 תל־אביב 61030 עבור "מנהל מחסן"

— סודיות תשמר בקפידה —

כור מפעלי קרמיקה בע"מ

לפיד נעמן

דרוש

נהג/מחסנאי

התנאים הדרושים:
- ★ יכולת לעבודה פיסית.
- ★ נכונות לעבודה בשעות לא מקובלות.
- ★ רשיון נהיגה ג'.

לפרטים לפנות במשך כל השבוע לירום עזרא בין השעות 13.00-16.00 רחוב ז'בוטינסקי 9, בני־ברק

למרכז הכשרה ושיקום
דרושים

מדריכים למוגבלים במשרה מלאה

הכשרה תינתן במקום

נא לפנות: טל' 481109, 472322 בשעות 8.00-14.00

לשרות בתי הסוהר
מינהל ארגון

תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות הסביבה

דרושות

קצינות צה"ל משוחררות

לתפקידי פיקוד בבית סוהר נוה תרצה

נתוני המועמדות:
1. קצינה בצה"ל סגן/סרן
2. השכלה 12 כיתות
3. גיל עד 30 שנה
4. פרופיל 65 ומעלה
5. אזרחות ישראלית ועבר ללא דופי

המועמדות המתאימות תפנינה ללשכת הגיוס של שב"ס: רח' מקלף 3 הקריה תל־אביב, טלפון 03-251128, 03-266922, עם ת"ז, פנקס מילואים, תעודות המעידות על השכלה קבלת קהל מ־8.00 עד 15.00

למוסד חינוכי
לתלמידים מחו"ל בירושלים

דרושים/ות

מדריכים/ות

הכישורים:
1. רווקים/ות עד גיל 27
2. השכלה תיכונית מושלמת (תעודת בגרות)
3. קליטה טובה בשפה האנגלית (שפת־אם יתרון)
4. רקע מסורתי
5. נסיון בהדרכה עם נוער

- ★ העבודה מחייבת מגורים במקום
- ★ תחילת העבודה בראשית אוקטובר 87

על המעוניינים להתקשר טלפונית:
שלוחות 24 ר25 02-717421, או: 02-721375

לסניפינו באשדוד
דרושים

למחלקה הטכנית
- ★ הנדסאי / טכנאי מכונות לעבודה במשמרות
- ★ הנדסאי / טכנאי כימיה עדיפות למנוסה בענף הדפוס
- ★ מפעילי C.N.C
- ★ צלם טכני יוצא חיל האוויר
- ★ מבקר איכות מכני
- ★ תכנת C.N.C בוגר בית ספר מקצועי
- ★ חוטות/ים יוצאי חיל האוויר
- ★ מלחימות וויאראפ + קריאת שרטוט
- ★ עובדי יצור גיל 28 ומעלה לעבודה במשמרות

למחלקה המשרדית
- ★ פקידת יבוא מעולה ידע בהדפסה אנגלית/עברית

למתאימים שכר הולם ותנאים סוציאליים כולל ימי מחלה, חג, הבראה, ביגוד ועוד
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לסניפינו באשדוד: רוגוזין 8, טלפון 08-532221, 08-533644, 08-561476

דנאל בע"מ

החברה לשירותי כח־אדם

תל־אביב, באר־שבע, ירושלים, רחובות, אשדוד

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

מרכז התכנון בהרצליה ממשיך בפתוח פעילויות דור העתיד של המיקרו מחשבים.

דרושים:

מהנדס תוכנה מצטיין

(משרה מס' 40)

תאור התפקיד: ★ הצטרפות לצוות פיתוח הקומפילרים במח' התוכנה

כישורים:
- ★ תואר אקדמאי במדעי המחשב - MSC יתרון
- ★ ידיעה טובה מאוד של שפות תכנות וטכניקות קומפילציה
- ★ נסיון ב־UNIX, VMS יתרון
- ★ הבנה טובה בארכיטקטורות מחשבים
- ★ נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח תכנה הנדסית

מהנדס תוכנה מצטיין

(משרה מס' 41)

תאור התפקיד: ★ פיתוח כלי בדיקה מתקדמים.

כישורים:
- ★ מהנדס מחשבים/מדעי המחשב
- ★ נסיון ב־UNIX/C
- ★ נסיון במיקרו פרוססורים
- ★ 2-3 שנים נסיון בפיתוח תוכנה

מהנדסי אלקטרוניקה/מחשבים מצטיינים

(משרה מס' 42)

תאור התפקיד: ★ תכנון מיקרופרוססורים מתקדמים בטכנולוגית CMOS ,VLSI

כישורים: ★ מהנדסים בעלי נסיון של מספר שנים ו/או בוגרים מצטיינים

אנא פנה בכתב, בצרוף קורות חיים וגליונות ציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור (ישראל) בע"מ ת.ד. 3007 הרצליה ב' מיקוד 46104 עבור מנהל כ"א (נא לציין מספר המשרה)

מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד

המועצה המקומית גבעת זאב

דרושים

1) מנהל/ת המחלקה לחינוך ותרבות

תאור התפקיד:
הפעלה שוטפת של המחלקה, ריכוז ואחריות על החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי.
דרישות התפקיד:
ידע ונסיון באירגון ומינהל, בעל השכלה אקדמאית.
היקף משרה:
מלא, הדרגה תיקבע בהתאם למקובל ברשויות המקומיות ובהתאמה לכישורים.

2. מזכירה
לשעות אחה"צ והערב
היקף משרה: 50%

3. עוזרות גננות לגן מועדון
היקף משרה: 50%
שעות עבודה: 12.30-16.30

בדבר פרטים נא לפנות לטלפונים: 02-361999, 02-361182

דרושים

דימוטק בע"מ

חברה לפיתוח מוצרים מתוחכמים בקרית הטכניון נוה שאנן חיפה

מזכירת ניהול משרד

רצוי תואר אקדמי
הדפסה מעולה עברית אנגלית
ידע בהנה"ח
ניסיון בניהול משרד
מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב אל: דימוטק בנין חשנט, קרית הטכניון 32000, חיפה.

קריירה
שרותי כח אדם

למפעל בחיפה דרושים/ות
- • טכנולוג מזון בעל 5 שנות נסיון למפעל באזור הצפון
- • הנדסאי כימיה לעבודה בסביבה בעלת מצויינות
- • חרט מעולה בעל ידע בקריאת שרטוט ונסיון של 5 שנים בעבודות מתכת
- • חשמלאי מוסמך בעל ידע בלוחות פיקוד אוטומטיים למפעל באזור עתלית
- • צבעי סקסטיל למפעל תעשייתי באזור עפולה
- • מכונאי אחזקה בוגר בי"ס מקצועי + שנתי
- • מחסנאי בעל ידע בניהול מחסן טכני

- • עובדים/ות בלתי מקצועיים
- • מנהלי חשבונות בעלי נסיון בעבודה באופן עצמאי
- • מזכירה שפת אם אנגלית, ידע בהדפסה
- • לישוב במרכז הארץ, לעבודה קבועה בעלת אתגר, אקדמאים במדעי החברה הרוח למשרות: 1. רכז תרבות וקהילה. 2. מתאם על לנושאי חינוך 3. רכז תעשיה וקליטות, חובת מגורים במקום, תינתן עזרה

חיפה הרצל 22, טל: 642950, 04-672549

הכח שלנו הוא כח אדם — קריירה.

למפעל בהקמה
באזור התעשייה יבנה

דרוש

חשמלאי תעשייה מוסמך

* מגורים באזור — חובה

טל: 03-5563057

מצב

בע"מ מוצרי גומי טכניים של ההסתדרות מפרץ חיפה

דרוש/ה

הנדסאי/ת כימיה לבורנט/ית

בוגר/ת בי"ס מקצועי במגמת כימיה לעבודה במעבדת המפעל

למשרה מלאה טל: 04-740257

לבנק ישראל בתל־אביב

דרוש

איש אחזקה למערכת אלקטרו־מיכנית, מבוקרת מחשב

הכישורים הדרושים:
1. טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה בעל רקע במכניקה.
2. בעל נסיון מוכח באחזקת מערכות אלקטרו־מיכניות מתוחכמות.
3. ידיעה טובה של השפה האנגלית ויכולת קריאה של ספרות טכנית בשפה זו.

התעסוקה תהיה על פי חוזה מיוחד

המעוניינים יפנו בכתב עד ליום 27.9.87 למדור כח אדם בבנק ישראל, תל־אביב, רח' לילנבלום 37.

על הפונים לצרף קורות חיים

המטוויות המאוחדות לישראל בע"מ

ז'בוטינסקי 92 פתח־תקווה

דרוש

אחראי למחסן תוצרת מוגמרת

- ★ נדרש ידע רב במחסנאות
- ★ עדיף רקע בטכסטיל
- ★ 5 ימי עבודה בשבוע

נא לפנות למנהל המפעל 03-9226225 לדני

הסתדרות מדיצינית הדסה

דרושות מיילדות מוסמכות

לחדרי הלידה בבית החולים הדסה עין־כרם.

מוכנים לקלוט מועמדות מתאימות בתנאי עבודה גמישים במשרות מלאות/וחלקיות.

....

המעוניינות יפנו להנהלת שירותי הסיעוד בבית החולים הדסה עין־כרם ירושלים, טלפון: 446400, 02-446402.

למפעל כרמיאל

תעשית חומרים מרוכבים כרמיאל בע"מ

דרושים/ות

1. טכנאי קרור ומיזוג אויר

לאחזקת חדרי קרור ומערכות מיזוג אויר מרכזיות. נסיון קודם הכרחי רשיון חשמל - יתרון

2. עובדים/ות ייצור

לחדר נקי (סוד הרכבות) נסיון הכרחי

3. מבנאי מטוסים

בעלי נסיון

מפעלנו עובד 5 ימים בשבוע ומקיים הסעות מאורגנות למפעל (הנמצא בין עכו לכרמיאל) לתושבי חיפה, הקריות, עכו ונהריה

מועמדים יפנו בכתב לדיקו גוטמן ת.ד. 114 כרמיאל

הארץ

יום ו' י"ז באלול תשמ"ז
11 בספטמבר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל-אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב ההבצלת 2 טל' 224245-6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 661166-8, ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל-אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה הדר, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מזוהה בהכרח
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

הקיץ אינו נושא פוליטי

מחר, במוצאי שבת, בחצות בדיוק, יתחיל החורף בישראל. החום המעיק והחשיכה המוקדמת לא ישנו את קביעת שר הפנים, שלפיה מחצות הלילה של מוצאי שבת תפעל מדינת ישראל על-פי שעון החורף. בעוד רוב מדינות העולם ממשיכות ליהנות משעון הקיץ עד לשבוע הראשון של אוקטובר, יתבזבזו בישראל שעות הבוקר הקרירות, והשמש תשקע שעה אחת מוקדם יותר מאשר בשבוע שעבר, שעה שפירושה צריכת חשמל נוספת לצורכי תאורה, בזבוז של שעות הבוקר הקרירות, וקיצור שעות בין הערביים עד לשקיעה המוקדמת.

על-פי המצב החוקי הקיים היום, מסורה ההחלטה על הנהגת שעון הקיץ ומועדי הסטת מחוגי השעון בידיו של שר הפנים. הרב פרץ סירב תחילה להנהיג שעון קיץ מכל וכל, ורק בלחצו של בית הדין הגבוה לצדק הוקדם השעון בשעה אחת, וגם זאת לתקופה קצרה מזו הנהוגה ברוב מדינות העולם. הנהגת שעון הקיץ למשך 152 יום היתה, כדברי שר האנרגיה משה שחל, "תוצאה של פשרה פוליטית".

על-פי נתוני משרד האנרגיה, נחסכו בהנהגתו של שעון הקיץ המקוצר יותר מ-6 מיליוני דולרים בהוצאות אנרגיה בלבד. זהו חיסכון ישיר שאליו יש להוסיף גם את הגברת פריון העבודה כתוצאה מפעילות בשעות קרירות יותר, ובעיקר את שיפור איכות החיים הנובע מן ההקלה בעומס האקלימי הקשה של עונת הקיץ.

אם הסמכות לקבוע את מועדי שעון הקיץ תישאר בידי שר הפנים, צפוי, על-פי ניסיון העבר, שהנהגתו או ביטולו של שעון הקיץ ייקבעו על-פי שיקולים קואליציוניים שכוחם, כך נראה, רב מכוחם של חוקי הטבע. ככל שיגבר כוחו של המחנה הדתי, כך יקוצר, ואולי אף יבוטל, שעון הקיץ, בניגוד גמור לרצון הציבור, שיותר מ-90 אחוזים ממנו הביעו את תמיכתם בהנהגתו. בין התומכים בשעון הקיץ מצויים, על פי סקר של הטכניון, גם 74 אחוזים מן האוכלוסיה הדתית.

מועדי הנהגת שעון הקיץ צריכים להתאים לתנועת השמש — לא לתנודות הקואליציה. הצעת החוק של שר האנרגיה, שלפיה ינהג שעון קיץ מסוף חודש מארס ועד תחילת אוקטובר — כולל הסטת השעון בשעתיים בחודשים יולי ואוגוסט — תואמת את התנאים הפיסיים ואת הנעשה ביתר ארצות העולם.

בין טורקיה לארגנטינה

ההצבעות שנערכו בראשית השבוע בטורקיה ובארגנטינה דומות, לכאורה, במשמעותן העיקרית: הבוחרים הביעו בעד חזרה למצב הקודם, אף שהמלים "טרור" ו"אנרכיה" היו יפות לו בשתי המדינות. אך הדמיון בין התוצאות בשתי הארצות שטחי.

בארגנטינה נערכו בחירות למחצית המושבים בבית הנבחרים ולמשרות מושלי המדינות. המפלגה הרדיקאלית של הנשיא ראול אלפונסין נחלה כישלון בשני המישורים, בעיקר לטובת המפלגה הפרוניסטית. הנשיא צימצם את הרוב שהיה לו בפרלמנט, ולפרוניסטים יש כמעט אותו מספר צירים.

הבוחרים הארגנטינאים הביעו את חוסר שביעות רצונם ממדיניות הריסון הכלכלית, שתחילה הצליחה אך באחרונה שוב כשלה במאמץ להבריא את המשק. אלפונסין לא יכול היה לעמוד, כנראה, מול ההבטחות הפופוליסטיות של הפרוניסטים "להיטיב עם העם".

בטורקיה, לעומת זאת, נערך משאל-עם בסוגייה אם להחזיר לכ-100 פוליטיקאים את זכויות הפעילות הפוליטית שנשללו מהם ב-1982, אחרי שהמהפך הצבאי שם קץ לטרור שהשתולל בשלטון האזרחי תחת ממשלתו של סולימן דמירל. גם דמירל וגם יריבו בולנט אג'וויט, רוה"מ הקודם, היו בין המדינאים שפעילותם נאסרה לעשר שנים.

אך, בניגוד לארגנטינה, הממשלה של טורגוט אוזל, שהתנגדה לביטול האיסור, הובסה במשאל בשיעור זעום: רבע אחוז. אוזל מיהר לנצל את העובדה והודיע על הקדמת הבחירות הכלליות בשנה, לחודש נובמבר הקרוב, מתוך ביטחון שלאור תוצאות המשאל יוכל לשמור על הרוב בבית הנבחרים.

ההפצצה הכי מוצלחת — האומנם?

הנימוק המבצעי אינו צריך להיות שיקול יחיד כאשר מאשרים הפצצה כבדה

מאת זאב שיף

בצה"ל הגדירו את הפצצת חיל האוויר ביום שבת בצידון, שבה נהרגו עשרות רבות של מחבלים ומספר לא ידוע של אזרחים, כמוצלחת ביותר מאז מלחמת לבנון. האומנם? פעולה כזאת יש לשפוט על-פי שני היבטים עיקריים: ההיבט המבצעי במסגרת מלחמתנו בטרור מלבנון; וההיבט המדיני, או אם תרצו מדיני-מוסרי. לזה האחרון התייחס האלוף משה בר-כוכבא ועורר עליו, שלא בצדק, את זעמם של רבים.

מבחינה מבצעית דומה ההפצצה האחרונה להרבה מההפצצות שביצע צה"ל בלבנון מאז הנסיגה. היו פעולות כאלה גם בצידון, ובאותו מקום אף אבד מטוס פנטום ונווטו נפל בשבי. הפצצות שהופלו בהפצצה האחרונה היו רובן ככולן פצצות רגילות. לא הוטלו פצצות השהייה, כפי שנטען. הדרג המדיני אישר את הפעולה, ושרים שאלו מדוע דווקא ביום שבת.

מה שמבדיל את פעולת ההפצצה האחרונה מקודמותיה הן התוצאות. המחבלים הופתעו. הפגיעות היו מוצלחות, ומכאן גם מספר הנפגעים הרב. דבר שכיח הוא שבפעולות חיל האוויר נפגעים כמעט תמיד אזרחים. הדבר קורה יותר בלבנון, בגלל קירבת המטרות לאזורים מאוכלסים. הפעם נהרגו אזרחים, אך מספרם אינו ידוע. בדרך כלל ממהרים הפלשתינאים לשגר צוותי טלוויזיה למקום, לצלם את הילדים והנשים ההרוגים. הפעם לא עשו זאת, משום מה.

מבחינה מבצעית גרידא אפשר לומר, כי ההפצצה הפעם היתה מוצלחת. מה גם שבצה"ל משוכנעים כי הצליחו לסכל באמצעותה, על סמך מידע מודיעיני מוצק, פעולת חבלה. יהיו כאלה שיטענו, כי ההפצצות מטילות פחד במחבלים ובמקום שיעסקו בישראל הם נאלצים לעסוק יותר בהתגוננות ובעצמם. אך מי שיסכם את כל ההפצצות מהאוויר שאנו עורכים בלבנון, יוכל גם להגיע לתוצאה אחרת. מסקנתו תהיה בוודאי, כי זה אחד האמצעים היקרים ביותר שצה"ל מפעיל במלחמתו נגד מחבלים.

תוצאות ההפצצה האחרונה הפ־ תיעו כנראה גם את אנשינו. יתרונה של שיטה זו במהירותה, ביכולת התגובה המיידית, ובכך שהיא לרוב ללא אבידות לכוחותינו. אך יש לה גם מפעם לפעם "מחיר".

מעגל קסמים

בעבר דובר על הצורך לבדוק מן היסוד את השיטה כפי שהיא מופעלת בלבנון. וגם דן שומרון תמך בכך. איני בטוח שבדיקה זו נערכה. ושוב אנו מוצאים עצמנו באותו מעגל קסמים של קטיושות והפצצות וחוזר חלילה, מעגל ש־ הולך ומתרחב עד לפיצוץ הגדול. הבא משום שאמצעים צבאיים רק בולמים ואינם מהווים פתרון לבעיה היסודית.

ישנו גם ההיבט האחר, הרחב יותר, המדיני-אסטרטגי והמוסרי. תוך שיחה אקראית עם עורך השבועון "הותם", נשאל האלוף בר-כוכבא לדעתו על פגיעה בנשים ובילדים והביע דעה שלילית. וזוהי, אגב, גם דעתם של אלופים כיוסי פלד מפיקוד צפון. אותה אין להסביר מדוע ישראל אינה משיבה מיד בהפגזות כבדות על כפרי השיעים כל אימת שנורית קטיושה על הגליל. גם במלחמה ב-1982 קרה המקרה בצידון, שמפקד כוח צה"ל איציק מרדכי מנע ברגע האחרון הפצצה של חיל האוויר משום שקבוצת אזרחים פלשתינאים שבויה ממחנה עין אל חילווה נכנסה לפתע למסלול ההפצצה.

בר-כוכבא, המשמש כיום יועצו של הרמטכ"ל, הוא יוצא אצ"ל ונ־ חשב תמיד מקורב בדעותיו למחנה הימין. בשנים האחרונות אני עוקב אחרי שינויים בתפיסתו האסטרטגית ונראה לי כי מה שאמר ל"הותם" כבר הביע קודם לכן בנושאים קרובים.

למשל, כאשר ניהל את התרגיל הגדול של צה"ל בשנה שעברה, דיבר על כך שצריך לחשוב על ניצחון מבלי להשפיל את הצד השני. להילחם בלי להעמיק את השנאה. זה צריך להיות כלול, לדבריו, בתפיסת הביטחון של ישראל. גם פגיעה בנשים ובילדים הוא רואה כחלק מגישה זו. לבד מההיבט המוסרי — משום שכל לוחם רוצה קודם כל להגן על משפחתו, ופגיעה מכוונת בה משפילה אותו. כל זה אינו שולל, לדעתו, את הצורך להעניש את העוסקים בטרור.

עיתוי מדיני לא נבון

אפילו צודק הרמטכ"ל בקביעתו כי כמעט שלא נהרגו אזרחים בהפצצה האחרונה, אפשר לערער על העיתוי המדיני של הפעולה. מה שמצדיק אותה: היא הידיעה, כי מבצע חבלה. אך מדוע היה צורך לפגוע במטרות גם של "אמל" וגם של המיליציה הנאצריסטית של לבנון? מבחינה פוליטית, עלינו להכיר בכך כי במחנה הפלשתינאי נטוש ויכוח גדול. לא הכל עשוי שם מקשה אחת. מדוע איפוא להחליש דווקא את אלה החושבים פר־ גמאטיים יותר ולחזק את אנשי אבו מוסא, ואת החזיתות הקיצוניות והפרו-סוריות?

הוויכוח במחנה הפלשתינאי נמשך גם אחרי הקמת האחדות שלהם במועצה הפלשתינאית האחרונה. ה־ קיצונים מגנים את "פתח" ותובעים שיגביר את פעולותיו נגד ישראל. בלבנון מתמקדת העשייה שלהם כיום בעיקר במאמצי הישרדות, בהתגוננות הדדית ובחיסולים, ופחות בפעולות נגד ישראל. משום כך איני בטוח שנבחר העיתוי המדיני הנבון לפגיעה נרחבת במחנה ה־ מאחר כמו שמתפתח משא ומתן עם ישראל. אותה שאלה היה עלינו לשאול גם אחרי הפשיטה האחרונה מהים על צידון של אנשי הקומנדו הימי. זו היתה פעולה מוצלחת מב־ חינה מבצעית שבוודאי העשירה את ניסיונם של הלוחמים. אך מדוע לפגוע דווקא במיליציה הנאצרי־ סטית? האם הם אויבינו הראשיים? עלינו לזכור כי חיל האוויר שלנו הוא כלי נשק המסוגל להיות קטלני. השיקול להפעלתו אינו צריך להיות מבצעי בלבד, וגם השיקולים המבצעיים אינם צריכים להיות טכניים בלבד.

מדינה מתחרדת

בלהיטותם להחיל את אורח-חייהם על המדינה כולה שוכחים הדתיים כי רוב מקימיה היו חופשיים וכי הסטאטוס קוו האמיתי שונה מזה שהם תובעים היום

מאת פולס

איך להסביר שהורי חיילים זוכים לקבל הזמנות ליום הורים בבסיס אימונים, או להשבעת בניהם כטירונים, אשר מנוסחות בנוסח דתי — "ב"ה"? מי או מה גרם שבהזמנת הורים לטכס השבעת טירונים ליד הכותל המערבי מותנה קיום הטכס במלים "אי"ה" (אם ירצה השם)? רב־ הסרן בביטחון-שדה שביקש מועמד לקורס-חובלים של חיל-הים, נתקל ברישומו, בתעודת הזהות שלו, כ"דאבי" לפי הלאום והמציע בו להתגייר — אחרת יימנע ממנו לשרת בחיל-הים כקצין — מהיכן שאב את השראתו?

אי-אפשר להסביר תופעות אלה כאילו יד המקרה בכולן. מן הסתם שקיים איזשהו גורם מנחה אשר מצ־ ליח להנחיל בישראל בעלי משמעות דתית לנסח מכתבי הזמנות (של הנדל, של חטיבת גבעתי, של חיל־ הרגלים והצנחנים); הרב-סרן בביט־ חון-שדה אשר נתקל ברישום יוצא דופן של מועמד לקורס-חובלים, היה חייב לתהות על פשר ראשיותו; אך מדוע ביקש לכפות על המציג שית־ גייר, תוך איום בסנקציה מיידית?

ההסבר הסביר ביותר נעוץ באווי־ רה מסויימת המצליחה להשתלט על זירות החיים הציבוריים — אווירה אשר מזהה את היהדות שיש בה זרמים מגוונים שונים, עם היהדות של שולחן ערוך והפוסקים המחמירים ביותר שבכל דור. כאילו לא תיתכן יהדות מחוץ לגיטאות של מזרח-אירופה שלפני השואה, ומי שרוצה להיות מוכר כיהודי, עליו להתאים את עצמו, ככל שרק אפשר להכריח אותו לעשות כן בעזרת החוק הממלכתי, חוקי-עזר מוניציפאליים ותקנות ביצוע של הפקידות, לכללים ולפירושי ההלכה כפי שהיו מקובלים שם ואז.

אווירה כזאת הינה חדשה בארץ; ולא היתה כזו, עד לפני עשר שנים. מנחם בגין הוא שנתן את האות — בכך שהקדים את נציגי אגודת ישראל במשא-ומתן על הצטרפות לקואליציה ממשלתית לפני נציגי המפד"ל; בכך שהרכין לכיפה ראשו בכל מיני הזדמנויות ושילב ביטויים כגון "אם ירצה השם" בנאומיו ובשיחותיו. מאז ימי ממשלת הליכוד הראשונה זרמו סכומי עתק לישיבות ולכוללים, ולובשי שחורים נעשו גם בעיני אוכלי טריפה ונבלה, כגון אריאל שרון, ולרבים אחרים כמוהו, לטיפוסים חיוביים מבחינה לאומית.

אמת כי יוזמות חקיקה שהיו חשובות ביותר בעיני הסיעות הד־ תיות, כגון תיקון לחוק השבות ("מיהו יהודי") וחוק "לשמירת מקו־ מות קבורה" (נגד מחקר ארכיאו־ לוגי), עד כה לא זכו להתקבל בכנסת; אבל מתחת לרמה הארצית־ פרלמנטארית תוכפים ניסיונות לכפות אורח חיים "דתי", קרי אור־ תודוכסי, על כלל אזרחי המדינה. המפלגה הדתית-לאומית איבדה את הבכורה בקרב הציבור הקורא לעצמו "דתי", וסיעת ש"ס דחקה לקרן-זווית אפילו את אגודת ישר־ אל. רבנים וראשי ישיבות מכתיבים לסיעות הדתיות שבכנסת כיצד להצביע בעניני חולין. החרדים מרימים ראש אפילו בחיפה "האדומה", ואשר לירושלים, הם מנ־ סים לכפות על העיר כולה את מושגיהם בדבר מה שמותר ומה שאסור לעשות בשבת.

* * *

אין זה אלא טבעי כי שתלטנות החרדים עוררה חלק מסוים של הציבור החופשי להתגוננות פעילה; בכמה מקומות במיגזר היהודי של הבירה, שם אין אוכלוסיה צפופה של אדוקים, החלו בהקרנת סרטים בערב שבת, וכמה וכמה מסעדות פתחו את שעריהן בפני לקוחות ביום שבת. עכשיו זועקים החרדים חמס על הפרת הסטאטוס קוו; אולם לא כדי לקיים את הסטאטוס קוו כפי שנקבע ערב הקמת המדינה בין ראשי הסוכנות היהודית לבין נציגי אגודת ישראל, הם יוצאים להפגנות "שאבעס". אלא כדי להטביע את חותם השקפותיהם על הציבור החילוני.

החרדים מצאו בני-ברית בצמרת המדינה: הנשיא, בכבודו ובעצמו, וראש-הממשלה. חיים הרצוג מצא צידוק להפסקת הצגות קולנוע שאינן מתקיימות במסגרת סגורה של פעילות תרבותית — בין השאר, משום שגם בסקוטלנד, באירלנד ובניו-יורק אין בתי-הקולנוע פתו־ חים ביום א'. הוא שוכח להזכיר כי התחבורה הציבורית פועלת, כדבר מובן מאליו, בכל המקומות האלה גם ביום א', שהוא השבת הנוצרית.

יצחק שמיר מבקש להסתמך על ייחוד ירושלים כעל סיבה לאי-הצגת סרטים לשם בידור, בהצגות הפתו־ חות לכלל התושבים. "אנו צריכים להדגיש כי בירושלים, בירת ישראל, יש משהו מיוחד שיש לכבדו. בעיר הקודש קיימת אווירה מיוחדת, ולא יקרה שום דבר אם בתי הקולנוע יהיו סגורים בשבת והעיר תשמור על אופי מיוחד, יהודי ויהודי" ("הארץ", 9.9).

ייחוד ירושלים — כלום היינו מו־ דעים לו משך כל השנים משום שסרטים לא הוצגו בעיר ביום שבת ומי שרצה לסעוד את ליבו בשבת, היה נאלץ לסור אצל מסעדות של ערבים? הבכך התבטא הוד העיר כמרכז החיה היהודית בכל הדורות מאז הימים בהם דוד המלך כבש את העיר מידי היבוסים?

ייחודה של ירושלים היהודית אינו טמון בקיומן של כמה שכונות הסוגרות את עצמן בשרשראות כדי שכלי-רכב לא יעברו בהן בימי שבת וחגים; ובוודאי לא בכך כי יהודים קנאים יצליחו לכפות את אורח חייהם על יהודים אחרים אשר מוקסמים מקסמי העיר לא פחות ואולי אף יותר מאנשי מאה שערים ושערי חסד, אבל רוצים יחד עם זאת לחיות כיהודים לאומיים אשר כל אחד מהם מסתפק את גישתו הוא כלפי המסורת הדתית של עמנו ואינו רוצה שרבנים ישלטו כשלטון תיאוקראטי על מדינתו.

* * *

כל עוד נשיא המדינה וראש הממשלה יסוככו על הקיצוניים שבין האדוקים, לא ייפסקו מאמצי ההשתלטות של אלה. טענותיהם של חיים הרצוג ויצחק שמיר מופרכות מעיקרן; תיתכן גם תיתכן יהדות דתית שאינה אורתודוכסית, ותיתכן גם יהדות לאומית שאינה דתית כלל. זאת, דרך אגב, היתה יהדותם של רוב בני העליה השניה והשלי־ שית, אשר זכויותיהם על הנחת יסודות המדינה אינן שנויות במח־ לוקת; הדין דומה חל על מנהיגים "בורגניים" כחיים ויצמן, שמריהו לוין ואחרים, שהיה להם יחס רגשי לסדר פסח ושאר סממנים של דתיות, אבל בוודאי לא היו מעלים על הדעת כי ראשי מדינת ישראל יבקשו לשמור על ייחוד ירושלים בדרך של מתן עידוד לראשי בית־ דין צדק (בד"צ) של הקנאים ביותר שבין הרבנים.

התחזקותם של אלה ניזונה, במידת־מה, מריביים של עולים שומרי מצוות מארצות המערב. תוק־ פנותם בירושלים, אך גם בערים אחרות, וזכה בכך בהעין לגיטימציה דמוקראטית. אמת נכון: לו באו יותר עולים חופשיים מארה"ב ואנג־ ליה, מאזן-הכוחות היה משתפר לטובת הציבור החילוני. אין לפטור את יהודי המערב החופשיים מאחרי־ ותם הם להתגברות הזרמים האדוקים ביישוב הישראלי; אבל ככל שכוחם של אלה יילך ויתעצם, יקטנו הסיכויים לעליה מוגברת של חופשיים; זהו מעגל-קסמים שקשה להבחין כיצד לשברו.

ברם, על הציבור החילוני בארץ לשנס את מותניו לבלימת תוק־ פנותם של האדוקים; לדברי ההימנון "להיות עם חופשי בארצנו" נוספת בימים אלה משמעות חדשה שהרץ נפתלי אימבר לא חזה אותה.

בסוגריים / מתי גולן

ארנס איש ישר

ארנס: עלינו לברך על כך שלא כולם כמותו

למשה ארנס יש סיבות טובות להיות מאוד שבע-רצון מן השבוע שחלף. אין-ספור פעמים הוא שמע וקרא על היותו תופעה נדירה בפוליטיקה הישר־ אלית: לא יכול היה להשלים עם ההחלטה על הפסקת פרוייקט הלביא — קם והתפטר מחברותו בממשלה. הסיק את המסקנות. לא נדבק לכסא. איש ישר.

הבעיה עם משה ארנס היא שאין הוא רק אדם ישר, אלא גם דרכו ישרה מאין כמוה. כאשר הושיט הנשיא סאדאת את ידו אליו, לא הניח ארנס לעצמו לסטות מדרכו הישרה, דחה את היד המושטת והצביע נגד הסכם השלום. מן ההתנגדות לשלום הוא צעד ישרות אל ההתנגדות לתוכנית הכלכלית. מכאן היתה דרכו הישרה של ארנס קצרה אל ההתנגדות ליציאת צה"ל מ־ לבנון.

לו הלכו כולם בדרכו הישרה של משה ארנס, היינו שרויים במצב מלחמה עם מצרים עד עצם היום הזה. היינו ממשיכים לחיות עם אינפלציה של מאות אחוזים בשנה. חיילינו עדיין היו נופלים בקרבות רחוב בביירות.

כל יום וכל שעה עלינו לברך על כך שלא כולם כמותו.

רעש מרתיע עלייה

לפי פתגם הונגרי, "אין תופשים צבים בתוף"

מאת א. שוייצר

היה זה קולה האותנטי של תנועת חרות שלא יעשו טובות, הצהיר ראש הממשלה שמיר, בתגובה על הידיעה, כי ברית המועצות מתירה לעשרות מסורבי עלייה לבוא לישר־ אל. זו שיטה שמשיגה את ההיפך: לחמם את האווירה הבין-לאומית ולשפר את הסיכויים שבים מן הי־ מים ברית המועצות אמנם תעשה מחווה כלפי עם ישראל; בהודות, עם מעט מאוד — על פי רוב, מילולי — אפשר להגיע רחוק.

האולם, ברית המועצות עושה טובות, אם לא לישראל הרי לארצות הברית ואילו ארצות הברית, שהיא התובעת לתת את התמורה לאנשים שיציאתם מברית המועצות הותרה, היא העושה לנו את הטובה. יש ישר־ אלים — יצחק שמיר נמנה עמהם — הסבורים, כי העולם ואה"ב בתוכו, חייב להם משהו. אם כך הדבר, חייבים להם לא בזכות עצמם היהודים מה שהינם, אלא בתורת גמול-מפייס על ההתאכזרות ליהודים במלחמת העולם השניה. בסופו של דבר, במשתמע, תובע ראש הממשלה כופר נפש. אך זה חוב שאיננו בר־ תביעה — האם יש מי שמוכן לשלמו, ולא גם בעקיפין, מצפה שיאמרו לו תודה מנומסת.

תפסת מרובה — לא תפסת

אם ללכת על פי שיטתו של שמיר, הרי "מה שמתבקש הוא שינוי מאסיבי וטוטאלי במדיניותה של ברית המועצות" כלום אין הוא חושב, שישראל היא קטנה בכמה מספרים מכדי שתגיש תביעה כזו לאחת ממעצמות-העל? ואם תגיש אותה, ולא בקולי קולות, כלום יש סיכוי כלשהו שתיענה? אם אכן זו האלטרנטיבה שבפניה ניצבים מי־ כאיל גורבאצ'וב וחבריו, לחולל את התמורה "המאסיבית והטוטלית" במדיניותם, או להראות אצבע משולשת לשמיר, ואפילו לפטרונו בוואשינגטון, ברור לכל, במה יבחרו: לא רק לראשי תנועת חרות, גם למנהיגי ברית המועצות יש כבוד עצמי וצורכי יוקרה.

כלום שמע ראש הממשלה אי־ פעם את האימרה היהודית העתיקה: תפסת מרובה, לא תפסת? אם רוצה ישראל בעלייה מברית המועצות, הדרך היא אחת — ולא חשוב מה דעתם בבירור של הי"ה שצ'רנסקי, מנדלוביץ וכו': לפעול למען עליי־ תם של מי שרוצים לבוא לישראל ולחיות בה, הוא נותן בדוק, או לפחות מסתבר. חופש התנועה לאז־ רחי ברית המועצות בכלל, ושל אותם בני ישראל המבקשים לעשות את חייהם בברלין, ברומא, או בבר־ וקלין, אינו עומד בראש סדר הקדימויות של מדינת ישראל. וכדאי לו לשמיר לזכור — הוא נוטה לשכוח את הדבר, כפי שהוכיחה לא אחת בשבועות האחרונים — כי הוא ראש ממשלה, ולא אחד הצעקנים סתם של תנועת חרות.

הדברים היו שונים, אילו נשקפה סכנה לחייהם ולרווחתם של כלל ישראל החיים בברית המועצות; לחובת הצלה אין גבולות. עניינים או מילוליים. אך אין הדבר כך. בברית המועצות יש אנטישמיות; על כך אין חולקים. אך היא אינה מקרמת רנא רבה והמסוכנת יותר מזו שהיתה קיימת שם או קיימת בפועל בהונגריה או בארגנטינה, כדי להזכ־ יר רק שתי דוגמאות. אך על כך שותקים הנוגעים בדבר. לרבות ראשי תנועת חרות — ויש יסוד לסברה, כי המלל התבעני המכוון לעבר מוסקווה נועד יותר לצורכי הלכה למעשה, על יציאת יהודים מברית המועצות.

איך מנרמלים יחסים

ישראל איננה מדינה יהודית סתם. היא מדינתם של אותם יהודים שבחרו להיות במסגרתה של קהי־ ליה ריבונית משלהם. בתור שכזו, יש לה אינטרסים שנקרא להם, לשם קיצור, ממלכתיים. אחד מאלה, ולא הבלתי חשוב בהם, הוא ליצור יחסי קו תקין עם ארצות העולם, ומעצמות העל בתוכן. עד כה (אם מתחילים לספור מאז מלחמת ששת הימים) ישראל לא יכלה לדבר עם הסובי־ טים: היא היתה נושא לדיון בין ואשינגטון למוסקווה. היהודים הנ־ אים מבית האולפנא הז'בוטינסקאי היו צריכים להיות ערים במיוחד לצורך להשתחרר מן האפוטרופסות האמריקאית. בהקשר זה, ולהיות לבעלי שיח שיש להם מגע בילאט־ ראלי עם ברית המועצות, כמקובל, על יסוד של אינטרסים. צעקנות, התגרות שאין עמן תכלית, ותבע־ נות שאין לה תוחלת, אינן יכולות לשמש בסיס ליצירת יחסים מן הסוג האמור.

ברית המועצות כמעצמה, היא עובדת קבע, אשר לאורך ימים ישראל חייבת למצוא עמה שפה משותפת — אם לא מטעם אחר, הרי כדי לסייע ליהודיה לחיות חיים נורמליים, ולאותו חלק לא גדול במיוחד המעוניין בכך, להגר לארץ אבותיו. לשם כך, יש להנמיך את הטון, ולהגביל את הדרישות — אשר תמורתן, בין ארצות שלהן יחסים נורמליים, לעולם מחייבות מתן תמורה — למה שבאמת נחוץ. זכות הגירה יהודית, לבד מן העליה לישראל, איננה יעד ישראלי, ומכל מקום, איננה ראויה לתשלום מחיר.

אם פניה של ישראל לגירוש יד סיה עם ברית המועצות — לכאורה זו מגמה על-מפלגתית — עליה להשתחרר, לא רק מהבטיה להקמת רעשישיק, אלא גם מן התלות הרגשית בשדולה של יהודי ברית המועצות, שלה חשבון פתוח עם השלטון בארץ מולדתם. אין חולקים על כך, שחברי השדולה הרגישו את נחת זרועם של השלטונות הסובי־ טיים, ואפשר להבין כי הם רוצים לגמול למעניהם.

אך הסולידריות היהודית איננה מחייבת את ממשלת ישראל להתע־ לם מצרכיה שלה ובלבד שראשי השדולה יבואו על סיפוקם. מחוי־ בותה של ממשלת ישראל היא לכלל אזרחיה: ולמי שמבקשים לעלות ולהצטרף אליהם. מכך נגזרת ההתנהגות של שרים ומנהיגים, מי שאינם מבינים כלל פשוט יסודי זה, אינם ראויים להיות שרים ומנהיגים.

עניינים קטנוניים / יואל מרקוס

שמיר והצבא/ חזרה לשיגרה/ שר בבורדל/ ערפאת ממזר/ גולדה לא היתה נותנת/ הדיאטה והבנקים

גולדה לא היתה נותנת. לראות את ה"ליאר" רבין אורח כבוד בתר־ גיל של הצבא הגרמני; לשמוע אותו מרעיף מחמאה במסדר לכבודו, כשבדיוק פקודות הלקוחות מן הסרטים על מלחמת העולם השניה, "הוכחתם יכולת מקצועית" — זה עושה "טיק" בלב. גם אצלנו וגם אצל הגרמנים. אם כי מסיבות אחרות לגמרי. איכשהו נסגר המעגל מהשואה לנורמליזציה. זה יכול היה לקרות רק בממשלה שבראשה אי־ תרות. גולדה מאיר לא היתה נותנת.

חזרה לשיגרה. אפשר לנשום לרווחה. אחרי סערת הלביא חוזרים החיים לשיגרה. פרס ייסע החודש לארה"ב לפעול בעד ועידה בינלאו־ מית. חודש אחריו ייסע לאותו מקום שמיר לפעול נגד הוועידה. אח"כ ישובו ויתקוטטו על הפתירה, ואח"כ יעשו התאומים הסיאמיים של הפו־ ליטיקה הישראלית יד אחת להשת־ למת חייה של הממשלה. אידיאו־ לוגיה לחוד והרצון לחיות לחוד.

ייחודה של ירושלים. מה מתכ־ וונים אלה המדברים על "ייחודה של ירושלים". אם הכוונה לייחודה של העיר כפי שהיתה בימי הטורקים שבנו את החומה של העיר העתיקה, כדאי כבר לאמץ את הכל. למשל את עונש המלקות. "פלאקה" בתור־ כית, שלפחות תחזיר את החרדים המשתוללים למימדים הטבעיים.

מה פתאום בכותל? שוב הפעם נשאו ההזמנות לטכס צבאי. הפעם בכותל, את הקידומת "ב"ה". אולי זו "טעות לוקאלית" על אף שלטעות החוזרת על עצמה יש טבע להפוך למגמה. שורש הרע מתחיל בעצם העובדה שעורכים טכסי השבעה ומיסודים ללוחמים בכותל. אני יכול להבין מיסוד במצדה — הקשורה במורשת צבאית — אך מה פתאום כותל? זהו מקום דתי וכל אירוע שמתקיים לידו הופך אוטומ־ טית לפולחן דתי. וכאן בדיוק — שלא לדבר על המראה המגוחך של חיילים דתיים בשבעים מול הכותל — מתחילה ראשית הכפייה הדתית בצה"ל.

ממזר ערפאת. ראש אש"ף שהוא גם אשף הפרסומת הינו ממזר לא קטן. "מתקפת השלום" שלו למשל. כותרות. גלים. אך זה לא רציני. מדוע? כי הוא יודע יפה מאוד איך מגיעים למי שצריך להגיע בישראל כשרוצים לדבר על תאכלעס. כשהו־ סיין רצה משהו הוא ידע יפה מאוד להיפגש עם ראשי המדינה המוכ־ רזים בסתר ולסגור אתם עסקות. לא במקרה הנה קיים בינינו הוא על גבול השלום הדה-פאקטו. כל זמן ששליחי השלום של ערפאת ונושאי אגרותיו הם דמויות כבצ'אולי ביטון, אין אצל ערפאת שום מהפך דראמטי.

האיפה הפרופסורים? איני מאמין למשאל שנערך באוניברסיטת תל־ אביב לפיו תפסו המפלגות והתק־ שורת את המקום שלפני האחרון והאחרון באמון הציבור. מדוע? כי התקשורת עומדת יום יום במבחן הציבור. איש לא מכריח אף אחד לקנות יום יום עיתונים ולהאזין ולצפות ברציפות בהתחדרויות החדשות ברדיו ובטלוויזיה. ולולא האמון במפלגות לא היה אצלנו כמעט שיא עולמי באחוז המצביעים בבחירות. התחליף למפלגות ולתקשורת חו־ פשית היא דיקטטורה ואז גם לא יהיו משאלים כאלה. זאת יודעים גם הנשאלים. אבל מה? אוהבים לקטר.

נ. ב. המחקר שכח לשאול מה דעת הציבור על הפרופסורים שפת־ חו את פיהם הקולקטיבי לפני עשרים שנה ושכחו לסגור אותו.

הכישלון. שר הקליטה הכריז שאם לא יהיו טיסות ישירות ממוס־ קווה לישראל, עולי רוסיה "יעלו" לאמריקה. עצוב לחשוב שמדינה נעשתה כל כך לא מושכת שהיא נזקקת לאמצעי כפייה כדי להביא אליה יהודים. מי שנאבק כדי להשתחרר מכבלי הכפייה ברוסיה אינו משתגע למצוא עצמו תחת כפייה אחרת. איזה כישלון קו־ לוסאלי של מדינת היהודים!

שמיר והצבא. טוב שהצבא התערב בנושא הלביא. וטוב ששמיר גער בהם. שניהם היו נחוצים. שמיר טעה בפומביות הביקורת ובנימה המפלגתית שבחר להשמיעה. אך עיקר רוגזו היה מופנה נגד רבין שלדעתו הוא ששיסה מטעמים פו־ ליטיים את הצבא נגד הממשלה. שמיר רגז על התבטאות שר הבט־ חון בפורום ש"צריך לשתף את צה"ל בקביעת מדיניות". היום זה הלביא, מחר יבידו לנו לוותר על השטחים, התבטא באוזני ידידיו.

בעיקרו זו שטות לומר שהצבא לגמרי מחוץ לפוליטיקה. אילו הצבא היה מסביר לבגין את סכנות מלחמת לבנון, לא היתה ההרפתקה הזאת. אלמלא מעורבות צה"ל לא היתה כלל מלחמת ששת הימים. צבא הוא בהחלט גורם בעל משקל פוליטי. השאלה היא שאלה של מינון ואיפה לומר מה. גנרלים כעושי "לובינג" היא חריגה מדאיגה מהמינון הנכון וגורמת לדלדול הילת הצבא. טוב עשה שמיר שתחם את הגבולות מחדש.

ואנונו. האיש שבכל לילה חלם שהוא מוצא עצמו עירום כביום היוולדו בהיכל התרבות ומת מבושה, עבר טיפול פסיכיאטרי ממושך. כעבור זמן ביקר לרופאה ונרפא. "מה? הפסקת לחלום?". "לא", השיב הפציינט, "אני עדיין חולם מדי לילה שאני עירום בהיכל התרבות, אך הפסקתי להתבייש". בדיחה זו טובה למשפחת ואנונו. שום דבר במעשהו המגונה של ואנונו לא נש־ תנה. האידיאולוגיה שנתפרה כחלק ממערכת ההגנה אינה עושה את מעשהו יפה יותר ובוודאי לא מצדיק את הטרפם שנתפכה עליו המשפחות. אני בכל זאת אהבתי אותה כשהיא רצתה לקבור עצמה כרוב בושה.

דיאטה. האינפלציה היא כמו דיאטה — קל להוריד את מאות האחוזים הראשונים. קשה להוריד את עשרה האחוזים האחרונים. חוששני שהבנקים שבימי המניות גררו את העם להימורי בורסה התעוררו מהדפרסיה שלהם והם משחקים שוב תפקיד מוביל בד־ חיפת הציבור באשראים נדיבים לצריכה הגוררת את צו האינפלציה. מבחינו של נסים, שבלם יפה ושמר יפה על הישגי פרס. יהיה בפיניה. אם לא יוריד את הקילוגרמים שנותרו — סכנת ההשמנה הלאומית ממשית.

חלופות. לא רק בנושא הלביא. גם בנושא השכר ובעצם בכל? קשה להאמין איך נכתב התנ"ך בלי להשתמש אף פעם אחת במלה שאין לה באלה הימים שום חלופה: חלופה!

ביקור מיניסטריאלי בבורדל. העובדה שהרב פרץ לא אהב את ביקורה של שולמית אלוני בתל־ ברוך אינה אומרת שעלי לומר ההיפך. תל-ברוך הוא בעצם בורדל פתוח כמו שגן-רינה היה קולנוע תחת כיפת השמים. וקשה להבין מה לשרה ולמי שהופיעה כמספר שתיים ברשימת המערך בבורדל. אין שם לא קולות ולא בעיות לאו־ מיות שהן מעבר לסמכותם של פקח בריאות וסמל משטרה. ואפילו רצתה לראות איך נראה בורדל מקרוב — למה בצורת ביקור ממלכתי? החלק המגעיל של העניין הוא העובדה שהזמינה לשם צלמי עיתונות. זה מה שהיה חסר למערך?

מי יכבה את האור. זוכרים את הבדיחה האגבורית "האחרון שיעזוב את המדינה יכבה את האור בלוד"? ובכן עמיתי טדי פרוס גילה מי יהיה התושב האחרון שיעזוב את הארץ. וגם יכבה את האור: ויליאם נקש.

מקום בצמרת
שכונת היוקרה בלב ירושלים

החלה ההרשמה לשלב ב' (והאחרון)

פיתוח סביבתי ייחודי.

נוף מרהיב. ו־70 דיירים

מצמרת העיר ירושלים עושים את השכונה

לטובה ביותר בבירה

השכונה הטובה ביותר	אוכלוסיה נבחרת	בין 70 המשפחות המתגוררות בשכונה — מנכ"לים של משרדי ממשלה; שגרירים ואנשי משרד החוץ; פרופסורים ואנשי הסגל האקדמי; אנשי עסקים ותעשיינים; אנשי תקשורת ובעלי מקצועות חופשיים.
השכונה הטובה ביותר	השקעה כדאית	עליית ערך הנכס הגבוהה ביותר בשנתיים האחרונות בירושלים.
השכונה הטובה ביותר	בעלות פרטית	21 דונם בלב ירושלים עם פיתוח סביבתי מפואר.
השכונה הטובה ביותר	נוף מרהיב	הנוף הנשקף — מוזיאון ישראל; הכנסת; והמצלבה.
השכונה הטובה ביותר	בטחון מירבי	גישה ישירה מהמכונית למעלית בחניה מקורה ומוארת 24 שעות ביממה, עם שער כניסה חשמלי המופעל בשלט רחוק.
השכונה הטובה ביותר	שמירת ערך הנכס	חברת אחזקה לטיפוח השכונה ואחזקתה התקינה.
השכונה הטובה ביותר	איכות חיים	4 חדרי מגורים עד 50 מ"ר עם חלונות צרפתיים אל הנוף; רצפת שיש, תריסי אלומיניום עם בידוד פוליאוריטן
השכונה הטובה ביותר	שכלולי שנת 2000	מערכת לקליטת 4 ערוצים, קליטת T.V. מלויינים, תקשורת מחשבים.
השכונה הטובה ביותר	עיצוב לפי דרישה	תכנון ועיצוב פנים לפי דרישה לרוכשי קוטג'ים או פנטהאוזים ע"י ארכיטקט החברה.

מקום בצמרת — אתה רוכש דירה ומקבל שכונה יוקרתית שלמה.

מכירות — משרד — רח' ש"י עגנון 14, ירושלים, טל': 699911; 667464; 02-699531
אמבסדור — נדל"ן בע"מ, טל' 02-668101 אנגלו-סכסון — טל': 02-221161

صكا من الاصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

יש חיים אחרי הלביא

מדוע גם אתה אינך מתפטר בעקבות הלביא — נשאל השבוע יצחק שמיר בפגישה עם פעילי חרות בנתניה. הרישא לתשובה היה שגרתי, משהו על חשיבותה של ממשלת האחדות ליציבות הכלכלית. ההמשך ראוי לתשומת לב: "שמעתי ברדיו שעזר ברעם אמר שהמערך הפסיק לחתור להפלת הממשלה. אינני קונה זאת כיוון שאיני סומך עליהם. זה כמו אפייני למערך שרק לפני זמן קצר אמר ההיפך מזה. אבל, בנקודה כלשהי בשנה הקרובה נצטרך אנחנו להחליט מתי ללכת לבחירות".

שמיר אינו יכול לפגר אחרי שמעון פרס ועזר ברעם בהכרזות פרוביות בדבר המשך קיומה של הממשלה. האולם השקט שאחרי סערת הלביא הוא השקט שלפני הסערה הפוליטית הבאה. עם כניסתה של ממשלת האחדות לשנתה הרביעית, מתחרים המפלגות על קביעת מועדה ועיתויה של הסערה הבאה, שאולי תהיה גם הכרעתה. שמיר רמז בנתניה כי אין בדעתו להניח למערך להודיע את עיתונתו בצפירות הרגעה נוסח ברעם.

אלמלא הלביא יכול היה שמיר בן ה־72 להגיע עד הבחירות נקי מבחולים ובגיאות. עד פרשה זו, לא מעט בזכות חוסר המעש הדהירות המפורסמת שלו, לא נכשל ראש הממשלה באופן בולט במעשיו או בלשונו. נדמה היה כי הוא צועד בבטחה אל הבחירות עם כלכלה יציבה, יחסים מצוינים עם האמריקאים (ולא מעט בזכות קרקוע הלביא, למורת רוחו של הליכוד) ושקט בגבולות.

השבוע, בנתניה, סקר רה"מ את האידיליה בגבול המזרחי והדרומי וטען שהשכנים מוטרדים ממלחמת המפרץ ומהפונדמנטליזם האיסלאמי הרוחש בתוכן, יותר מאשר מהעימות עם ישראל. את חתירתו העקבית של פרס לשלום באמצעות ועידה בינלאומית עם סובייטים ופלשתינאים, הוא מוסיף להציג כקנוניה של המערך עם "עוכרי ישראל" נגד הליכוד ומתנה זקופי הקומה.

פרשת הלביא מלמדת כי גם חוסר מעש וכריזמה מהולשה אינם מספקים חיסון מושלם כפני משגים. במשך חודשים ארוכים התחבט שמיר בין מכה למכה וחיפש לשווא נוסחה שתשאיר את משה נסים שבע ואת משה ארנס שלם. הוא שלח את יועציו לקצץ בתעשיה האווירית (כתבור שבעוד שהנהלת התע"א דיברה על קיצוץ של 200 מיליון דולר, ניאות הועד לקצץ רק 18 מיליון) ולא הסתיר את זעמו כשגילה כי קיבל משם נתונים חסרי שחר.

למורת זאת, ולמורת רוחו הגלויה של שר האוצר הנאמן שלו, מינה את יצחק מודעי המתוסכל לבורר עליון. אחר כך הגיע שמיר לישיבת הממשלה המכריעת בלי תכנית חלופית לתכניתו של ממלא המקום שמעון פרס. אילו נפלה הצעת פרס, לא היה בידי שמיר להצביע על מקורות המימון להמשך פרויקט הלביא. נסים הבהיר לו כי אין שחר לגרסת מודעי שניתן לגייס כספים מתוך עודפי ההכנסות של האוצר. לדבריו, עתידים עודפים אלה להיבלע בהסכם השכר של המגזר הציבורי שייחתם בקרוב עם ההסתדרות.

שמיר: אינו חסין

כמו החתימה על ההסכם בין הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים — גם ההחלטה על גורל הלביא נולדה בלשכת שר החוץ ולא בערש לידתה הטבעי. בהכריזו כי אינו יכול להיות שותף ל"החלטה טרגית", אמר למעשה משה ארנס כי ראש הממשלה — שלא נהג כמוהו — נושא באחריות העליונה ל"טרגדיה לאומית". אריאל שרון ודוד לוי, שנהגו כבית יצחק ולא כבית משה, מיהרו לקצור את פרי המחלוקת עם המערך. ואילו שמיר נכשל בהציבו חיץ בין הליכוד לבין צה"ל ואיפשר לפרס להוריו בתקשורת שהעם כאוהד מאוחרי צבאו. שמיר מיהר לאסוף את השברים וזימן אליו מיד את הרמטכ"ל לשיחת פיוס.

התייצבותם של פרס ורבין לימינו של משה נסים תאפשר כבוא היום למערך לטעון להצלחה הכלכלית גם בעידן שלטונו של שמיר. אם אמנם יעמדו האמריקאים מאחורי הבטחותיהם לפרסי ניחומין בגין גניזת הלביא ופליטי הפרויקט יגנזו את טפסי ההגירה, יהיה בהחוגו של המערך שלם. גם כאן ניסה שמיר להציל משהו, ושלא כמנהגו הורה לדובריו למהר ולהפיץ ברבים את מכתב ההרגעה וההבטחות שקיבל משר החוץ ג'ורג' שולץ.

שמיר נותר בסוף השבוע שעבר בלי לביא, עם משה ארנס המאיים למשש את התפטרותו בהיעדר רוחה בהחלטה ועם שר אוצר המאיים להתפטר אם יכפו עליו להצביע בעד אותה רוחיה. הפעם קרא ראש הממשלה נכונה את המפה. השר יוסף שפירא הבהיר כי יתנגד להצבעה חוזרת והשרים זבולון המר ויצחק פרץ לא הראו סימני התקפלות. הפגישה האחרונה עם ארנס התנהלה הפעם על מי מנוחות. אנשי שמיר נזכרו בפגישה שהתקיימה לפני שלוש שנים בין שני האישים בלשכת שר החוץ. אז נשמע היטב במסדרון מחאותיו של "מישה" שהתקשה לוותר על תיק הביטחון וביקש לשחררו מהממשלה.

שמיר לא חזר לפני שבוע על הברוגזאיומו מאותם ימים: "מישה, בלעדיך לא אלך לממשלה". בנתניה אמר השבוע ראש הממשלה "הייתי מתפטר לוא ידעתי שזה יעזור ללביא, אבל זה לא יעזור כפי שהתפטרותו של מישה לא תשנה מאומה. יש עוד נושאים שיש לדאוג להם חוץ מהלביא".

בחירתה של התנולות אריאל במקום כינוסו של מרכז חרות היא בבחינת הברות כוונות ואולי הכרזת מלחמה. התחזה מנבת בהתמרה במרגה הליכוד וכאשר שמיר מדבר על נטילת היוזמה להקדמת הבחירות, אפשר שהוא מתכוון יותר לנושא מאשר לעיתויו של המשבר. באריאל דיברו רבות על התיישבות. בגיד ירוק ידברו על ועידה בינלאומית. הסיכוי להגשים מאוויים אלה שואף לאפס בתנאים הפוליטיים השוררים כיום.

הסיכוי היחיד כמעט לשנות את התנאים הללו כרוך בהסכמה של שתי המפלגות השולטות לפיזור הכנסת והקדמת הבחירות. השבוע נראה היה שהסוד כזה אינו זר לגמרי לשותפים מאותם.

ארנס יצא מילוא נכנס

ארנס ויתר בפרישתו לא רק על מקומו בממשלה ובקבינט, אלא על הזדמנות גרידה שנפלה לידיו, לטפח סביבו חצר פוליטית קטנה. ארנס לא ניחן בעודפי כריזמה ואת מעמדו בחרות קנה בזכות הסולידיות שלו ולא בתכסיסים ובריתות בנוסח מתנות לוי ושרון. משנפרד ממשרד הביטחון חיפש ארנס שדה פעולה חדש. תחילה נאבק עם שר הקליטה יעקב צור והארגונים המגוננים של פעילי עלייה מברית המועצות על המשבצת של יהודי ברה"מ. משגילה כי צפוף שם, הפקיד את העניין בידי איש סודו עוזי לנדאו וביצע תפנית לעבר ערביי ישראל.

ארנס הבין עד מהרה כי גודלן של הבחירות הבאות יוכרע במידה רבה בכפרי הגליל והמשולש. עזר ויצמן שהחזיק בתיק הערבים בממשלת פרס הצליח פה ושם לדחוק את רגלי מפלגות השמאל הקיצוני. ארנס האמין כי אפשר להמשיך במגמה זו ובעזרת סיוע תקציבי וטיפוח יחסי אמון וכך לדחוק את רגלי המערך מהמגזר הערבי לטובת הליכוד.

בלשכתו הקטנה במזרח ירושלים הפעיל ארנס צוות של יועצים ובראשם עמוס גלבוע. משם יצאה התכנית להחזרת עקורי איקרית וברעם ותכניות רוזמות לביסוס תפישת עולמו של הצד התומך בסיפוח כל השטחים תוך השוואת זכויותיהם של הערבים. (עניין זכות ההצבעה נותר מעורפל).

עכשיו "ארנס "בחוץ" וקשה להניח כי הוא יתמיד בדרוזים בין סניפי חרות יותר מקודמו העומד בראש מזכירות חרות יורם ארידור הנמצא גם הוא מחוץ לממשלה. המרוויח העיקרי הוא סגן השר רוני מילוא. מיודעיו מבטיחים כי מ"מ השר לעניני ערבים יפתיע לא פחות מהממונה על תיק הפנים עד להרחתו בידי המנכ"ל אריה דרעי. מילוא ייטיב מן הסתם מקודמו לתרגם את התקציבים וההצהרות הליברליות כלפי השאיפות הערביות למונחים אלקטורליים.

לקראת הבחירות הבאות, יתמודד ארנס על מקומו מהשורות האחוריות של הכנסת (אולי ייאות מישהו לפנות לו מקום בועדת חוץ וביטחון). מילוא יביא מן הסתם להתמודדות מול הנסיכים אולמרט, מרידור ולנדאו, חבורת מקורבים מקרב ערביי ישראל ותעודת שליש נאה של ממלא מקומם של שני שרים. כמו פרס, כך מעדיף גם שמיר לוותר על מינוי שר נוסף ועל מחלוקת עם מסורבי מינוי. הפעם עומדת איפוא בפני מילוא שנה שלמה ומשרד בלי מנכ"ל עוין.

מוסקווה חוששת מבריחת מוחות יהודיים

מיכאיל גורבצ'וב לא יבכה את לכתם של ביגון ובדיילובסקי. יציאתם מזכה אותו ברווח כפול: ראשית, המשטר השתחרר משני "עוכרי צרות" שהוציאו שמו לשמצה בחוץ ועודדו פעילות יהודית רבתית בבית. ואם לא די בכך, הוא מופיע בעבר כבנהיג פתוח המיטיב עם מיעוטיו.

ארגוני הפעילים למען יהודי ברית המועצות מזהירים מפני מזימה סובייטית מתוחכמת להחניק את הפעילות היהודית-ציונית: הם שרי אפים להרחיק את הגרעין הקשה של הפעילים ולהיטיב עם הנותרים עד שיגנזו את תוכניות ההגירה שלהם. ד"ר יעקב רואי, סובייטולוג מהאוניברסיטה העברית העוסק אחרי מצבה של יהדות בריה"מ, אומר כי אמנם זו התכנית של גורבצ'וב. "כמו כרושצ'וב, גם הוא חושב במונחים של מרכסיסט-לניניזם, שאם הם מיטיבים את התנאים החומריים, הכל יירגע ולא יהיה רצון להגר".

ואולם רואי "סומך" על האנטישמיות הבסיסית של הרוסי הממוצע, שלא תניח ליהודים להיות מרוצים עד כדי כך שיעדיפו את מוסקווה על פני ניו יורק ואולי אף תל אביב. "לאנטישמיות יש שתי פנים: אנטישמיות רשמית ועממית. הראשונה נכנסת מתחת לשטיח ואילו העממית מקבלת איתותי עידוד ולגיטימציה דווקא מהגלסנוסט". במישור הרשמי, קל אמנם יותר ליהודים להיכנס למוסדות להשכלה גבוהה. יש לזכור כי לפני חמש עשרה שנה הוטלו הגבלות קשות והדבר הגיע לשיא בסוף שנות השבעים, כאשר אוניברסיטת מוסקווה חדלה לגמרי לקבל יהודים.

"היום נוצר איזון כלשהו, וכך גם בתחום המקצועי. אם לפני 10 שנים פוטר יהודי שביקש לצאת מברית המועצות, היום משכנעים אותו להישאר בדברי כיבושים שהוא חלק חשוב ואינטגרלי של מקום העבודה והחברה". רואי טוען כי כמו בתקופת הדה־סטליניזציה של כרושצ'וב, מיטיבה מגמה זו עם היהודים בטווח הקצר. עתה כאז, האמין היהודי שהמגמה הכללית תגיע גם אליו. "היהודי נוטה להיות אופטימי והנה ממגמות הקלה".

ואולם "מרגיע" רואי "אי אפשר לצמצם את הגלסנוסט רק לכיוון המתון, גם הריאקציה עולה אתו אל פני השטח. הדבר עתיד לחזק מגמות מסורתיות של החברות הסובייטיות שהן אנטישמיות במתן. המסוטלת תחזור להתגרר ושוב יהודים יחושו עצמם שלא בטוב ומופלים לרעה וכל התהליך של ההתעוררות היהודית בקרב צעירים אינטליגנטים יתחיל מחדש ושוב יבקשו רבבות לצאת.

אם מותר להתבטא באורח חופשי, זה כולל גם ביטויי אנטישמיות. בבריה"מ קשה להיפטר מהיהדות יותר מאשר בארה"ב למשל, וזהו אחד הגורמים לנשירה. אחרי תקופת התגלות קצרה, בעזרת הקהילה היהודית במקום, בורחים רבים מהם נושרים מהיהדות ונעלמים בהמון. לצורך הגשמת תוכניותיו הכלכליות זקוק גורבצ'וב למוחות היהודים. הוא עומד על יתרונותיהם בתחום ההשכלה, מוסר העבודה והמסירות לעבודה. היהודים בולטים בכל אלה יותר מהאזרח הסובייטי הממוצע, שכן ליהודי שמוצא עצמו דחוי במישורים החברתיים, לא נותר אלא לשים את יהבו על הקריירה המקצועית.

כאשר להבטחות ליותר חופש פולחן מצביע רואי על מילון ביידיש שיצא לאור בשנה שעברה, תכנית לספר לימוד ביידיש ותאטרון יידיש שחידש את הופעותיו. כל היתר אינו מעודד: "אפשר לסמוך על אנשי בית הכנסת שהם פקידי השלטון, שירחיקו חלק גדול מהיהודים הרוצים ללמוד עברית. גם בקשות של מורים לעברית לחזור ללמד נדחו".

גם הבטחות לחופש פולחן היו בתקופת כרושצ'וב. "ייתכן שיתנו פה ושם הקלות, אבל איני מאמין שתהיה לכך משמעות של ממש. לא יהיו הקלות בקנה מידה רחב וזה לא מתייחס לרוב היהודים החיים בברית המועצות". ד"ר רואי מתקשה לדבר גם היום על תנועה לאומית יהודית-ציונית בבריה"מ: "אם יפתחו את המסעדה הכשרה שהבטיחו במוסקווה, היא תהיה ממילא מלאה בתיירים, גם בגלל המחירים".

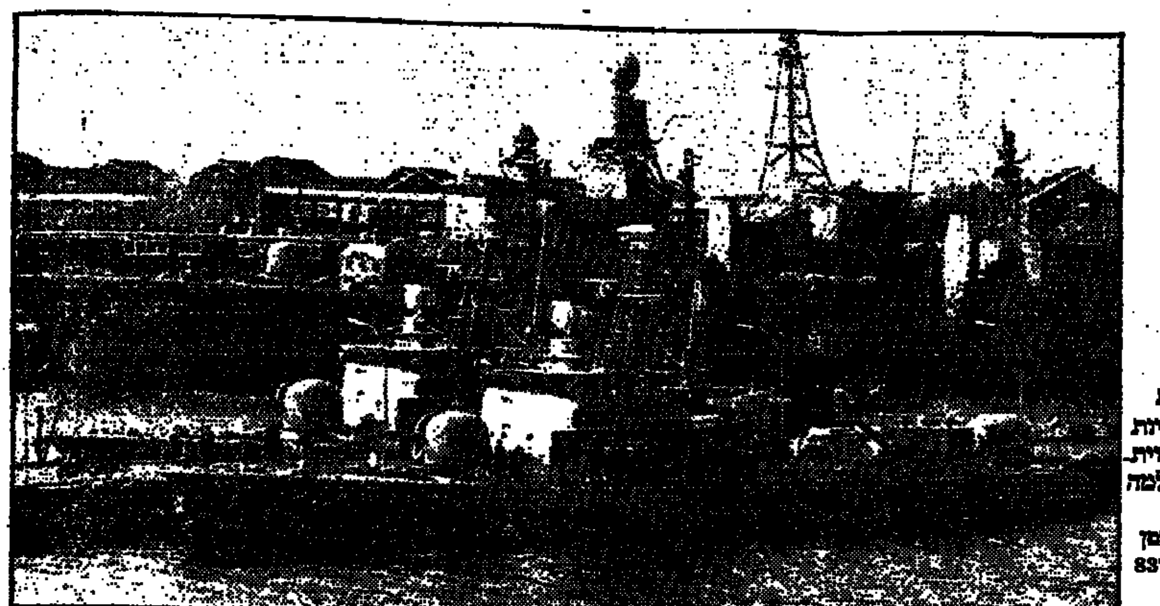

שתי ספינות טילים גרמניות שסופקו לכווית. התמונה צולמה בנמל וילהלמסהאפן בגרמניה ב־83

יצחק רבין ואנשי צבא מערב גרמניים חוזים בתרגיל צבאי: סיפוק משיתוף הפעולה

הביקור בבון: סימני שאלה

מאת דניאל דגן

מדברי שר־הביטחון בביקורו במערב־גרמניה השתמע שרבין אינו יודע על משלוחי־נשק מבון למדינות ערביות ● היום ברור שאין עוד הגבלה עצמית המונעת מבון מכירת נשק לאזורי מתיחות ● הצהרות רבין משקפות בוודאי סיפוק ישראלי משיתוף־הפעולה עם מערב־גרמניה בתחום ההגנה

בון

במהלך ביקורו כאן חזר ואמר יצחק רבין, שלא ידוע לו על משלוחי נשק גרמניים כל שהם לארצות ערב. כן ציין שר-הביטחון, שבון דבקה במדיניותה המסורתית לא למכור נשק לאזורי מתיחות.

דברים אלה צריכים לעורר סימני שאלה. שר-הביטחון מן הסתם אינו יודע, שמערב-גרמניה מוכרת מזה שנים כלי-שיט צבאיים למדינות ערביות במפרץ הפרסי (כגון ספינות-טילים מתוצרת מספנות "לורסן", עם תותחים בקוטר של 76 ו־40 מ"מ). פירסומים על המכירות האלה הופיעו ב"הארץ". הם כללו תצלום של צוותים כוויתיים שהתאמנו בוילהלמסהאפן שבצפון-גרמניה.

בון אף פעם לא העלימה את מכירות כלי-השיט הצבאיים למדינות ערביות ואחרות. מערב-גרמניה גם אינה מסתירה, שהיא מתחרה על עסקה גדולה לבניית צוללות אחדות בשביל ערב הסעודית, וכן על עסקה אחרת לבניית תשלובת ענק של מפעלי תחמושת.

גם אם בוחרים להתעלם לגמרי ממכירות סוגים שונים של נשק קל, קשה מאוד לקבוע שאין כלל מכירות של נשק גרמני למדינות ערביות. מה עוד שכלי-נשק מייצור צרפתי-גרמני, או אנגלי-גרמני-איטלקי (כמו במקרה של המטוס "טורנאדו") נמכרים בגלוי לערבים. לעומת זאת, נכון לומר שעד כה לא היו מכירות של מערכות-נשק יבשתיות גדולות לערבים. מדובר במערכות-נשק מייצור גרמני בלבד, כגון טנקים, נגמ"שים, מערכות ממנעות להגנה אנטי־אווירית וכדומה.

הטענה השניה של רבין, בעניין אזורי המתיחות, מבוססת על מידע ישן ולא מעודכן. בון אמנם דבקה במשך שנים במדיניות של אי מכירת נשק לאזורי מתיחות — לפחות, באופן רשמי. אבל עוד הממשלה הסוציאל-דמוקראטית של הקאנצלר לשעבר הלמוט שמידט שינתה את המדיניות הזאת, והיא אינה קיימת מזה חמש שנים ויותר.

המדיניות הגרמנית העכשוית קובעת, שמכירות הנשק של בון יוכרעו על-פי אינטרסים פוליטיים ואחרים של מערב-גרמניה ובעלות-בריתה. בון הטילה על עצמה הגבלה בכך שקבעה, שמכירות אלה לא יעודדו סיכסוכים מזויינים, אלא יתרמו למידת היציבות. בהשוואה לשותפותיה האירופאיות, צרפת ואנגליה, אכן מפגינה בון איפוק במכירות נשק.

פוליטיקאים גרמניים רבים, והבולט הקאנצלר הלמוט קוהל, טענו לא פעם שמכירות נשק אפשריות לסעודיה יתרמו ליציבות של מדינה זאת. מכל מקום ברור, שאין כיום הגבלה עצמית, משפטית או פוליטית, המונעת מבון מכירות נשק לאזורי מתיחות.

ייתכן שרבין לא תודרך כראוי. ייתכן שהוא בחר להתעלם ממידע הנמצא ברשותו. מכל מקום, ניתן למצוא רקע מעודד בהצהרותיו, למרות אי-הדיוקים הבולטים: הן משקפות סיפוק ישראלי משיתוף-הפעולה עם מערב-גרמניה בתחום ההגנה. מן הסתם סבור רבין, ששיתוף פעולה כזה אינו סובל מחלוקת רעשנית בעניין משלוחי נשק לערבים — מה עוד שהמשלוחים האלה מצומצמים בהיקפם, והגבלו עד כה לתחומים שאינם יכולים להחשב כסיכון לישראל.

ברקע — סוגיית הלביא

במידה רבה עמד ביקור של רבין כאן בסימן ההחלטה על ביטול פרוייקט הלביא.

הביקור קוצר בשלושה ימים כדי לאפשר לשר-הביטחון לחזור ארצה ולהתערב במחלוקת הנמשכת שעוררה ההחלטה. רבין ויתר על טיסה לברלין, ובכך עורר אי־נחת מסויימת אצל מארחיו. מסיבות פוליטיות וטכסיות מאיצים הגרמנים באורחיהם לבקר בברלין, ממש כשם שהישראלים עושים זאת לגבי ירושלים.

בשיחות עם אישים גרמניים עלה שוב ושוב נושא הלביא. שר-הביטחון שאב עידוד רב מן הדברים שאמרו לו עמיתו הגרמני, מנפרד ורנר, וראש ממשלת המדינה המחוזית באוואריה, פראנץ־יוזף שטראוס (החבר במועצת המנהלים של תאגיד תעשייתיות העוסקות גם בייצור נשק ובניית מטוסים): פיתוח מטוס־הקרב העתידי הוא משימה גדולה מדי גם בשביל מדינה גדולה כמערב־גרמניה. בון חיפשה בעבר, ותחפש גם בעתיד, שותפים אירופים ל"הרמת" פרוייקט כה גדול.

פרוייקט הלביא המבוטל היה ברקע גם כאשר רבין ומלוויו שוחחו עם הגרמנים על הידוק שיתוף-הפעולה בנושאי רכש ובתחום של פיתוח ויצור אמצעי-לחימה. שר-הביטחון בוודאי היה רוצה שמפעלים מערב-גרמניים, בתיאום עם הממשלה בבון, יבצעו את ההגנה נעיגות בישראל כמפקת של מידע של טכנולוגיה צבאית ושל רכיבים במערכות-נשק. בעקיפין עשוי הדבר לתרום גם לקליטתם של חלק מן העובדים שנפלטו מפרוייקט הלביא.

"לא תהיה שיכחה"

"את העבר צריך לזכור, ואנחנו זוכרים. אך צריך גם לראות קדימה ולעשות מה שדרוש" — דברי יצחק רבין. "שיכחה לא תהיה. אבל תפקידנו הוא לבנות את ההוה והעתיד" — דברי אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד.

במלים האלה של שר-הביטחון ואחד ממלוויו מקופלת הגישה הפרגמטית שבצילה עמד הביקור. זמן קצר אחרי טקס הזיכרון בדכאו — טיסה למפעלי הנשק והתחמושת "דיל" שבסביבות נירנברג. במרחק קטן בלבד ממחנה-הריכוז לשעבר ברגן-בלזן, במונסטר שבצפון-גרמניה — צפייה בתצוגה מרשימה של אמצעי-לחימה של צבא מערב-גרמניה.

העבר, ככל שהוא מעיק, אינו יכול להיות גורם מרתיע בהידוק היחסים בתחום הביטחוני. כך, לפחות, העמדה הרשמית, שבאה לידי ביטוי בדבריהם של אנשי המשלחת הישראלית.

אבל אין זאת רק עמדה רשמית. זהו גם שיכנוע פנימי, המתחזק על ידי תחושות אישיות. העד האותנטי ביותר הוא שוב יוסי פלד. ניצול השואה ש"סגר מעגל" כאשר בא לדכאו במדים של צבא ישראל. "אין לי בעיה עם ביקור במפעל נשק גרמני", סיכם פלד את עמדתו. "אנחנו בונים כוח, ועושים את מה שנדרש כדי להיות חזקים. שיכחה לא תהיה, והגרמנים מבינים זאת היטב".

בביקור הזה חזה שר-ביטחון ישראלי בפעם הראשונה בגלוי ובפומבי בתצוגה צבאית של חיילים גרמניים. את אחד ממפקדיהם הוא אף קרא לבימה כדי להחליף אתו מלים אחדות. המעמד היה טבעי, נטול התרגשות. פגישה מקצועית בדרג של שרים וגנרלים.

גם בתחום ההגנה, מערב-גרמניה הפכה בינתיים לשותפה האירופית החשובה ביותר של ישראל. עובדה זו באה לידי ביטוי גם במעמד המתוח שניתן למשלחת הקטנה של משרד־הביטחון בבון. צביטה קטנה בלבב אולי. אבל העובדות האלה, שהתרחשו כבר מזה זמן, הפכו עכשיו גלויות גם כלפי חוץ.

בשולי הביקור של הונאקר

ביקור רבין בבון זכה להחשפה תקשורתית גדולה בישראל. לא כן במערב־גרמניה, שבה סייר בימים האחרונים המנהיג המזרח־גרמני, אריך הונאקר.

באופן טבעי עסקו כלי־התקשורת המקומיים באירוע הגרמני-גרמני, ונותר במידה רבה נושאים אחרים.

אבל רבין עקב אחרי הונאקר, וחזקה על הונאקר שגם הוא עקב אחרי רבין. כך, למשל, שמע שר־הביטחון הישראלי הסבר על ביקור הונאקר מפי שר-החוץ המערב־גרמני, הנס-דיטריך גנשר, שאצלו התקבל לשיחה. והונאקר מצידו הזכיר בחוג של חברי משלחתו, כי לו ולרבין יש תחנה משותפת במסעותיהם הנפרדים: ביקור באתר מחנה-הריכוז לשעבר דכאו (המידע על כך בא מעיתונאי מזרח־גרמני).

מהתעניינות הדדית כזאת, שנבעה מנוכחות מקרית ברפובליקה הפדרלית, אי אפשר לשאוב עידוד כל שהוא לעתיד. היחסים בין מזרח-גרמניה לישראל היו ונותרו בנקודת האפס שבה היו תמיד — העדר מוחלט של קשרים בכל מישור שהוא.

הקשר האמריקאי / צבי בראל

השופט האחרון של רייגן

ואשינגטון

"אמריקה של רוברט בורק תהיה כזאת בה נשים ייאלצו לבצע הפלות בסמטאות אפילות, שחורים ייאלצו לשבת ליד שולחנות נפרדים במסעדות, ושוטרים יוכלו לפרוץ לבתים של אזרחים שלווים באמצע הלילה" האשים הסנאטור אדוארד קנדי.

"את בורק אין ענייני הפועלים מעניינים, כפי שמיעוטים, עניים ומחפשי העבודה לא עניינו אותו" טוענים ראשי ארגוני העובדים. "הוא מתנכל לתעשיות הגדולות" קובע מנגד הביזנס וויק; באחד מפסקי הדין שלו הוא אפילו קבע כי רשות הפיקוח על בטיחות כורים לא ביצעה את תפקידה".

הוא ריאקציונר ימני אומרים הליברלים, הוא ליברל לא פחות טוב מקודמו אומרים תומכיו. אך אלה כמו אלה, מסכימים עם מנהיג המיעוט הרפובליקאי, הסנאטור רוברט דול שאמר: "זה יהיה האירוע המרכזי של הקונגרס הזה".

ביום שלישי, בחדר הישיבות של ועדת המשפטים בסנאט, יתחיל ה"שופע" שהווה במשך הקיץ את תחליפה של הפרשה האיראנית. אלפי מלים נכתבו על רוברט בורק בן השישים, מאז החליט הנשיא רייגן למנותו לשופט עליון כמחליפו של השופט לואיס פאוול. מול כל מלה בעדו נכתבה מלה נגדו.

מודעות פרסומת, עצומות, פגישות והשתדלויות, מאמרי מערכת בעד מינויו ומאמרי מערכת נגדו ואוצר של כשלושה מיליון דולר שבזבזו על הפרסומים הללו, יבואו עכשיו לידי סיכום ההחלטה: האם מתאים בורק להיות שופט עליון, או שהחברה האמריקאית אינה יכולה להרשות לעצמה שופט כזה.

לו היתה זו שאלה משפטית גרידא, הנוגעת לאיכותו האינטלקטואלית של בורק, לישרו המשפטי ואפילו לפרשנותו את החוקה, כפי שבאה לידי ביטוי בשלושים שנות עבודתו, ייתכן שהסערה לא היתה קמה או שהיתה רגועה הרבה יותר. אחרי הכל בורק זכה לתמיכה פה אחד של ועדת המשפטים של הסנאט כאשר מונה לתפקיד שופט בית הדין לערעורים בוואשינגטון לפני חמש שנים.

אבל עכשיו מדובר בדבר מה נוסף וחשוב: במורשת הקונסרבטיביות אותה מבקש הנשיא רייגן להשאיר לציבור אחריו. השמרנים רואים במינויו הזדמנות אחרונה עד לבחירות ב־88' להשאיר לעתיד האמריקאי משהו מביומותו של רייגן. ליברלים, נשים, שחורים ועניים המבקשים למנוע את מינויו, רוצים להבטיח שנשיאותו של רייגן תיזכר כאפיזודה חולפת ותו לא.

דווקא מינויו של בורק יוצר את הבעיה משום שרעיונית מפולגים היום תשעת שופטי בית המשפט העליון באופן שווה בין ליבראלים לשמרנים. הגם שאלה כמו אלה, פסקו לעתים באופן הסותר את התווית שהודבקה להם.

השופט הפורש לואיס פאוול היווה מעין לשון מאזניים אשר נטתה פעם לכאן ופעם לכאן. מינויו של בורק, כך חוששים, יגרום לכך באופן לנטיית בית המשפט כולו לצד השמרני. וכך, כאשר יוגשו לפניו עתירות הנוגעות להשגים חוקתיים, כמו היתר הפלות, "תיקון מיראנדה" הנוגע לזכויותיו של עציר, או לפרשנותה של החוקה על פי צרכי השעה, עלול בית המשפט העליון, שאיננו יכול להיות מפוטר ושופטיו ממונים לכל חייהם, להכתיב תורת חיים חדשה לאמריקאים.

ייתכן, לפחות על פי הדרך בה הגיב הציבור על פרשת גארי הארט, שבית משפט שמרני מתאים לחברה האמריקאית יותר מכל. ואם בית משפט צריך לשמש כבבואה של החברה, אין מתאים מבורק לתפקיד. בעייתו היא שהוא שליחו ובן הסותר של רייגן וכל כישוריו המשפטיים אינם יכולים לכסות על הגלימה הפוליטית הדבוקה בו. לפיכך אין תימה שימים רבים לפני תחילת שמיעת עדותו של בורק, היה עיקר עיסוקם של כל מי שנוגע בדבר, החל בנשיא ויועציו, דרך ארגוני נשים ופועלים וכלה בשמרנים הקיצוניים, בספירת קולות חברי הוועדה על כיוונם הפוליטי, וקו השכנוע שנבקש נגד המהססים היה "אתה בעד רייגן או נגדו".

האפשרות "שמא" תורת הוועדה על פי שיקולים מקצועיים היא לעת עתה עניין של מותרות שאין "להתנבל" בו.

תת מקלע יהודי

עמודים ספורים לפני מקומיה המלבבים של מנהי בראנרס, מים אוקטובר של ה"פליבוי", מביא לנו הירחון ראיון בלעדי עם הגנרל ריצ'רד סיקורד. וכשסיקורד מדבר, ברי שאין שמה של ישראל יכול להיעדר. שהרי הוא האיש שקשר במוזגית השניה את הקשר האמריקאי ישראלי־איראני ופיקח על תנועת המטוסים שהיו צריכים לצאת מישראל לאיראן בעקבות רוברט מקפארלן.

להבדיל מניסוחו המהודק בפני ועדת החקירה של הקונגרס, הגדיר סיקורד את עניבתו וחש נינוח כאשר דיבר עם מראיינו איש הפליבוי. והנה מה שהוא אומר עלינו: "... קאלידר (אודלפו קאלידר אחד ממנהיגי הקונטראס) ביקש לרכוש המון תחמושת. קצת מזה וקצת מזה. לקונטראס היה מישמש של רובים ותחמושת. מעט רובי קלצ'ניקוב רוסיים, מעט אם־16, רובים בלגיים וגם קומץ של תתי מקלעים יהודיים".

כדי לתרגם מהם תתי מקלעים יהודיים שאל אותו המראיין אם הוא מתכוון לעוזי הישראלי. "כן" ענה סיקורד. וכמו לחזק את דעתו על ישראל הוא מוסיף מאוחר יותר בתשובה לשאלה על אינטרסיה של ישראל בסחר עם איראן "אני סבור שממשלת ישראל היתה מעוניינת בצד המודיעיני בלבד, אבל הם הישראלים היו כל כך קמצנים עד שסירבו אפילו לשלם עבור 508 טילי הטאו (שנשלחו לאיראן). הם רצו שארה"ב תשלם בעבורם. אם הייתי צריך להתחיל הכל מהתחלה הייתי עומד על כך שהם ישלמו את החשבון".

לא נוסעים לאפריקה

עובדי שירות החוץ האמריקאי התבשרו באחרונה כי סכנה חדשה מרחפת עליהם. סכנת מוות. לא פיגועים או איומי טרור. אלא איידס. התברר כי לפחות 14 עובדי שירות החוץ ששירתו במדינות אפריקה חזרו הביתה עם הנגיף. מחלקת המדינה שנכנסה בצדק לפאניקה החלה לשגר צוותי רופאים למדינות שונות באפריקה כדי לבדוק את כל עובדי המשרד על משפחותיהם וכדי להדריכם כיצד להימנע מהידבקות. צוותים אלה ירחיבו את פעולתם גם לארצות אחרות בעולם.

בינתיים נמסר אמנם כי עדיין לא היה מקרה אחד של סירוב לשרת במדינות אפריקה, אבל יותר ויותר בני משפחות של עובדים שואלים שאלות מפורטות יותר את המחלקה הרפואית של המשרד ולפחות שני תיירים סלפתם ביום מבקשים לדעת על סכנת האיידס במדינות אלה".

הסכנה האפריקאית גרמה לכך שגם אזרחים כן השרדה הקטינו את מספר ביקוריהם באפריקה ולעומת 113 אלף יוצאים בשנת 1985, נסעו בשנה שעברה רק 74 אלף איש והשנה ירד המספר ב־47 אחוזים.

קמפוס טכנולוגי יחיד מסוגו בישראל להכשרת מורים

מאת: גלית לב

בניגוד לבוגרי סמינרים אחרים, סטודנטים במכללה להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל, נקלטים כבר במהלך הכשרתם להוראה בחינוך העל יסודי.

היום, יותר מתמיד, בולט הצורך בלימוד מקצוע מדויק, שיאפשר השתלבות מהירה בשוק העבודה. בתחום ההוראה נראה הדבר כבטיחה ב"תי־אפשרית" - על רקע הקיצוצים במערכת החינוך. אבל לבוגרי המכללה להכשרת מורים לטכנולוגיה והמינהל מציאות שונה לחלוטין.

נוכחים בכירים במשרד החינוך הודיעו על דרישה נאשת ל־150 מורים חדשים מידי שנה למקצועות הטכנולוגיה והמינהל בבתי הספר העל־יסודיים, הכוחד היחיד העונה לביקוש דדאצטי זה הוא הקמפוס הטכנולוגי.

יהושע יעבץ, מפקחת, מרכזת מגמות המינהל במשרד החינוך והתרבות, כי בלית ברירה היא מעסיקה תלמידי שנה א' ושנה ב' של המכללה במקצועות המינהל השונים.

יפה ויגודסקי, סמנכ"ל המכללה למינהל ומנהלת הקמפוס הטכנולוגי בתל-אביב ובירושלים, ציינה, כי 100% מקרב בוגרי המכללה להכשרת מורים נקלטים בבתי הספר העל-יסודיים לשביעות רצונם המלאה, וחלקם זוכה למשרה כבר בתהליך תקופת ההכשרה וההכשרים.

מה מייחד את הקמפוס הטכנולוגי ולמה כדאי ללמוד בו את הוראת מקצועות הטכנולוגיה והמינהל לבתי הספר העל־יסודיים?

• היזון מפרה בין פרחי ההוראה לתלמידי המרכז הטכנולוגי

בקמפוס הטכנולוגי בתל אביב מכללה להכשרת מורים להוראת מקצועות ההנדסה, אלקטרוניקה, כימישוב ובקרה, חשבונאות ומינהל. ולצידה מרכז טכנולוגי העוסק בהוראת 1700 תלמידי בתי ספר על יסודיים מתל אביב במגוון רחב של מקצועות טכנולוגיים.

תהליך התנסות באיכותי ההוראה נעשה בקמפוס הטכנולוגי עצמו. תלמידי המכללה מתנסים בהוראה במרכז הטכנולוגי הצמוד אליהם במשך שנות לימודיהם בכל מסלולי ההתמחות הקיימים.

פרחי ההוראה בוחנים את עצמם ע"י בניית ערכות לימוד, דרך פיתוח מערכי לימוד בנושאים שונים.

כך נהנים תלמידי המכללה מהזון חוזר, מיידי, ומהפריה הדדית במהלך כל שנות הכשרתם. על הצלחתה של שיטה ייחודית זו יעידו ערכות הלימוד, שפותחו ע"י בוגרי המכללה, בתמיכה של צוות מקצועי, המופעלות בבתי הספר התיכוניים ברחבי הארץ.

• רמה גבוהה ביותר ומסלול לימודים גמיש

מסלול הלימודים במכללה להכשרת מורים מותאם לצרכי התלמידים. ניתן לבחור בין שלושה מסלולים: מסלול בוקר, מסלול ערב ומסלול משולב. הנהלת הקמפוס הטכנולוגי יודעת להתייחס לנסיון הלומדים בכל תחום ולתרגם אותו לתועלתם במהלך לימודיהם.

מי הם הלומדים במכללה להכשרת מורים

אנשי מחשבים ואלקטרוניקה, המתקשים להשתלב בשוק העבודה הצפוף בתחום זה. אקדמאים המבקשים הסבה מקצועית, מזכירות בכירות שהגיעו ל"תקרה" וחיפשו פריצת דרך ועניין בחודש, מנהלי חשבונות, שהשולחן והניירת עשו את שלהם והם בדרך לקריירה חדשה, מורים שהתמחו במקצועות שאינם מבוקשים עוד, או מורים בבתי ספר יסודיים המעוניינים להתקדם ולהורות בבתי הספר העל־יסודיים וגם בעלי מקצועות חופשיים, מפתחים קריירה שניה שסכנה בציה.

את כולם מאחדת גישה אחת לבחירת המקצוע בו יוכשרו לקראת עתידם, המבוססת על שלושה עיקרים:

נסיון בהוראה – למכללה להכשרת מורים 12 שנה ותק ומוניטין.

תנאי סביבה תומכים – במכללה להכשרת מורים כתות מרווחות ומאווררות, 5 סדנאות מחשבים (יבם, אפל, דיגיטל), סדנאות חשמל ואלקטרוניקה, סדנת מזכירות ממוחשבת ומרכזיה פראגנויות מפותחות.

שיטות הוראה מתקדמות – שיטות ההוראה במכללה להכשרת מורים שמות דגש על התלמיד. מרצי המכללה נמדדים על פי יכולתם להורות ומשום כך הם משקיעים מאמץ בפיתוח שיטות הוראה ובטיפוח הסטודנטים.

אפשרות ללימודי חינם ולהלוואות

על פי החלטת משרד החינוך והתרבות יעניקו מלגת בגובה שכ"ל לסטודנטים המכשירים עצמם להוראת המקצועות הטכנולוגיים. כמו כן קיימת אפשרות לקבלת הלוואה מותנית, שהופכת למענק עם ההשתלבות בהוראה.

לימודי העשרה בשנת השתלמות, במסגרת המכללה להכשרת מורים, מוכרים לצורך גמול השתלמות

מורים היוצאים לשנת שבתון נהנים במכללה להכשרת מורים משנה של כיף אמיתי. "יצרנו עבור מורים אלה" אומרת יפה ויגודסקי, מנהלת המכללה להכשרת מורים, "פסק זמן המשלב הנאה עם לימודים. תכנית הלימודים עשירה, מגוונת ומציעה כלים חדשניים להקניית מידע שיסייע למורים עם השיבה להוראה".

איך נרשמים?

פנה עוד היום למשרדי הקמפוס הטכנולוגי בתל־אביב, טל: 441744, 452428, 5463153, והבטח את מקומך בשנת הלימודים הקרובה, בתל אביב, בירושלים או בבאר שבע.

באמצעות שיחת טלפון אחת תוכל לקבל: ייעוץ המכללה להכשרת מורים, חוברת השתלמויות, לתאם פגישה עם דיקן הסטודנטים, עם מרכזי המגמות או עם מנהלת המכללה.

בוחני כליות ולב וכבד

מאת רומן פריסטר

משך שנים לחם המרכז הרפואי רמב"ם בחיפה על הזכות לעסוק בהשתלות כבד. עתה עומדת הקומה שנועדה לשמש את המטרה נעולה, על מנעול ובריח

אין לדעת כמה ישראלים ממתינים כרגע בתור להשתלת כבד בבית-החולים הפרסביטריאני בפיטסבורג שבארה"ב. אך יש להניח, שלפחות אחד מהם יבחר שם על-ידי הד"ר יגאל קם, ראש יחידת ההשתלות במרכז הרפואי רמב"ם בחיפה. ד"ר קם, מומחה ישראלי מספר אחד להשתלות כבד, שהה זמנית בעיר האמריקאית שבה רכש את מיומנותו המקצועית, ואילו היחידה שהוקמה למענו בחיפה מושבתת מחוסר תורמי אברים.

בטקס חגיגי של הנחת אבן-פינה למרכז ההשתלות בחיפה, הוכרז על 30 ניתוחים בשנה ועל פריצה נחשונית במדע הרפואה בישראל. ההנהלה העידה להפעלת המרכז קומה שלמה. אלא שבינתיים נעולה הקומה הריקה על מנעול ובריח, ומן הפרוייקט היוקרתי קיים בינתיים רק דגם קטן שמוצג בחדרו של מנהל רמב"ם, ד"ר משה רווה. בסוף השנה אמור לטוס סגנו, ד"ר צבי בן-ישי, לסעודת מגבית של ידידי בית-החולים בניו-יורק. את טעם המאכלים המעודנים עלול למרר לו הצורך לספר לתורמים את האמת העגומה על מיליון ומאה אלף דולר שהם תרמו עד כה כדי להגשים את חלומם של ד"ר קם ושל מנהלי המרכז הרפואי בצפון הארץ. חלום שלא התגשם.

השתלת כבד נחשבת, כמו השתלת לב, לניתוח המסובך ביותר במדע הרפואה. מעט מאוד מרכזים רפואיים בעולם העזו להרהר לתחום קשה זה, הדורש לא רק ציוד יקר ומנתחים וצוות עוזרים בעלי ניסיון, אלא גם מערכת תומכת מתוחכמת ביותר שתקיף את שולחן הניתוחים — החל ממערכת קירור וכלה בעזרים להתמודדות עם בעיית הדחייה. ישראלים שנזקקו לניתוח השתלה כזה פונים לקיימברידג' באנגליה, למאיו קליניק ברוצ'סטר או לבית-החולים הפרסביטריאני בפיטסבורג. כל השתלה כרוכה בהוצאה העולה בדרך-כלל על מאה אלף דולר. במרבית המקרים נאספים הכספים בהתרמות 'פרטיזניות' (ראה מסגרת). הקמת מרכז להשתלות כבד בארץ אמורה היתה לשנות את התמונה מן הקצה אל הקצה.

תחרות על יוקרה

כאשר שלושה מרכזים רפואיים בארץ — הדסה בירושלים, בילינסון בפתח-תקווה ורמב"ם בחיפה — החלו להתחרות על האישור הרשמי לעיסוק בהשתלות כבד, הם השתמשו בין היתר בנימוק של הורדת העלות. כל המומחים שאתם שוחחנו בנושא טוענים, כי גם לנימוק הכספי לא היה על מה להסתמך. אך המחיר החמור מכולם נעוץ בעובדה שהמרכזים הרפואיים המתחרים הודרכו בעיקר על-ידי טעמי יוקרה מקצועית. ואילו משרד הבריאות לא עשה בשעתו כל מאמץ לבדוק לעומקם את הנתונים שסיפקו האינטרסנטים. מעולם לא נבדק העיקר — מהו מספר ההשתלות שניתן יהיה לבצע בישראל.

היום ברור כבר, שהמספר של 30 השתלות בשנה נבע, במקרה הטוב, ממשאלות-לבם של המעוניינים. "ייתכן שהגזמנו באופטימיות שלנו. סברנו לתומנו כי תרומת אברים היא דבר מובן מאליו, ואין זה כך", אומר לנו מנהל המרכז הרפואי רמב"ם, ד"ר משה רווה. הסבר תמוה למדי מפי רופא ותיק, שהכיר היטב את המציאות ואת הדעות הרווחות בציבור. אך המטרה שבעטיים ה[illegible] עובדה שגם בעתיד הנראה לעין אין כל סיכוי לערוך בישראל השתלות כבד בכמות שמצדיקה הקמת מחלקות או מרכזי השתלה מיוחדים.

איך, איפוא, נפל הפור?

מי שכיהן בשעת ההכרעה כמנכ"ל משרד הבריאות ומשמש כיום מנהל המרכז הרפואי איכילוב בתל-אביב, פרופ' דן מיכאלי, אומר כי "היתה זו החלטה אישית של השר". ואולם לקבלת ההחלטה קדם מחול שדים שלם: הדסה ורמב"ם ניהלו מאבק עיקש על האישור הרשמי, בחלקו באמצעות השמצות הדדיות, ועל השר דאז, מוטה גור, הופעלו לחצים אדירים, גם פוליטיים, כדי להכריע לטובת חיפה — למרות שוועדת מומחים שהוקמה לצורך בדיקת הנושא המליצה למעשה על בית-החולים הדסה בירושלים. בשאון הקרב נפלו חלל השיקולים הבסיסיים לגבי עצם הצורך להקים מרכז כזה. סביר להניח שמנהלי הדסה, שבימים אלה זכו בפרסום אדיר הודות להשתלת לב ראשונה, אינם מצטערים עוד על התבוסה. המבצע הרפואי יצא הפסד.

לא מצוקה כספית כי אם היעדר תורמי כבד גרמה לנפילתו של הפרוייקט היומרני. ד"ר צבי בן-ישי דוחה בתוקף את הסברה, ששתי השתלות כבד שערך ד"ר קם, ואשר נסתיימו במות המנותחים, מרתיעים את תורמי האברים בכוח. אך אין להתעלם מן העובדה שאילו התאזרו אנשי רמב"ם בסבלנות, ובחרו ל[illegible] השתלות ראשונות חולים בעלי סיכויי הבראה, היה לדבר השלכות חשובות על מלאכת ההסברה.

ואולם ברמב"ם היו כבר המומחה והציוד, והיה רצון עז להוכיח שחיפה אינה נופלת ביכולתה מקיימברידג' או מפיטסבורג. על שולחן הניתוחים (במחלקה כירורגית קיימת שנתווסף לה הציוד המיוחד) הועלו שני חולים שנמצאו להם כבד מתאים, למרות שסבירות ההצלחה היתה נמוכה. פרופ' דן מיכאלי אמר לנו שמשרד הבריאות חקר את שני המקרים ולא מצא בהם פסול אתי או הוכחה לשיקולים מקצועיים מוטעים. עם זאת העיר, כי "האמביציה היתה גדולה, והדוקטור קם מיהר ונפל בפח".

תרומה כללית

ד"ר בן-ישי ממהר להסביר כי בפיטסבורג נסתיימו שש ההשתלות הראשונות במות החולים, והכישלון לא הרתיע תורמי אברים. ההקפאה הזמנית של הפרוייקט הגדול ומות המנותחים הראשונים אינם גורעים מחשיבותו של עצם העניין. "מתנהל עדיין ויכוח ציבורי נוקב סביב מטוס הלביא. אך אין מערערים על עובדה אחת: הפרוייקט הצעיד את הטכנולוגיה בצעדי ענק", הוא אומר. "ברמב"ם קורה משהו דומה. האימון בהפעלת ציוד מתוחכם הצעיד את בית-החולים קדימה, ויש לכך השלכה ישירה על הצלחת ניתוחים סבוכים אחרים".

"לא הקמנו כאן פיל לבן", מוסיף ד"ר משה רווה. "עצם העובדה שהנה יש לרמב"ם היכולת להתמודד עם הניתוח שהוא אולי המורכב מכל הניתוחים להצלת חיי אדם, תתרום ללא ספק ליכולתה של הכירורגיה הכללית". הוא מדגיש שהפרוייקט לא עלה דבר למשלם המסים הישראלי, וכמי שהיה בעבר קצין רפואה ראשי בצה"ל מדגיש את משמעות ההישג למקרה של מצבי חירום. כל זה, כמובן, "אם יוכל בית החולים לממש את יכולתו בהיקף מתאים". היכולת מותנית במציאות תורמי אברים. תורמים מתאימים — אין. את ההשתלות הבאות יהיה על ד"ר קם לבצע בעיקר על כלבים במעבדות מחקר, שלצורך הקמתה והפעלתה נתרמו כ-400 אלף דולר.

כמה מהרופאים הבכירים ברמב"ם גורסים שהמחסור בכבדים להשתלה נובע לא רק מהיעדר מודעות ציבורית לנושא אלא גם משמחה לאיד של המרכזים הרפואיים האחרים, החוששים לראות את רמב"ם בשיתופם. קשה לקבוע באיזו מידה אלה הן דעות אנשים הסובלים מתסביך רדיפה, ובאיזו מידה מקורם בעובדות. במפגש סגור עם מנהלי בתי-החולים, אמרה שרת הבריאות ש"אולי הגיע הזמן שתתחילו לפרגן איש לרעהו". הערתה משקפת נאמנה את המציאות. כדי להתגבר על חוסר שיתוף-הפעולה בין בתי-החולים, הטילה השרה על פרופ' זכי שפירא, ראש יחידת השתלת כליות בבילינסון, להקים צוות, לחקור את התופעה ולהגיש לה המלצות. פרופ' שפירא אמור לסיים את עבודתו בחודש הבא.

"המלאכה לאיתור תורמי אברים מבוססת עכשיו בעיקר על קשרים אישיים בין הרופאים הבכירים. שרת הבריאות מבקשת לחסל את הקשרים האלה", הסביר פרופ' שפירא. הוא נמנע מלמסור את תוכן המסמך שהוא מכין, אך לא הנושמנו שהוא מבשר מפנה הגאולה. לדעת הפרופ' שפירא, שערך עד כה 700 השתלות כליה, נחלק הציבור לשלושה חלקים: "כ-30 אחוז אנשים שמבינים את חשיבות הנושא ואין צורך לשכנעם; כ-45 אחוז הם אנשים ששום נימוק לא ישפיע עליהם: המאמץ ההסברתי חייב להתרכז, איפוא, ב-25 אחוז ה-מהססים. קופת החולים הכללית היתה חלוצה במלאכת ההסברה כשיזמה תשדיר שרות מתאים בטלוויזיה. לאחרונה הקמתי עמותה שמתבססת על ססמה של חיים הפר 'תן חיים אחר המוות', ומצאתי עיתון שהתחייב לפרסם את מודעותיה חינם אין כסף".

שמו של פרופ' זכי שפירא הולך לפניו כאשף השכנוע. הסובבים אותו מספרים כי בשעת הצורך הוא פונה אישית למשפחות הנפטרים כדי לקבל את הסכמן לנטילת כליות להשתלה. במקרים רבים נעזר ברבנים. אך נמצא גם מי שמטיל בו דופי: רופא בכיר שביקש לשמור על עילום שמו (כפי שעשו מרבית עמיתיו שהשמיעו באוזננו הערות ביקורתיות) שאל בשמץ של פירות: "אני מבין שמשך השנה השתיל פרופ' זכי שפירא 20, אולי 30 כליות. סביר לחשוב שאדם או משפחתו שמסכימים לתרום כליה, מוכנים-לתרום-גם-אבר-אחר. מדוע לא דאג פרופ' שפירא למשתילים אחרים. מדוע מעולם לא הודיע למרכז-הרפואי-בחיפה-שיש-אפשרות להשתמש גם בכבד שבגוף הנפטר? כדי לעשות זאת, צריך מוטיבציה חזקה והרבה נכונות להתגבר על התועלת האנוכית — אך בלי התכונות הללו איני רואה סיכוי לשיתוף-פעולה ממוסד בין בתי-החולים. שהרי לכאורה אין דבר פשוט מלהזין מחשב מרכזי כלשהו בנתונים על זמינות אברים להשתלה ולאפשר בדרך זו לכל רופא משתיל בארץ להתעדכן עדכון שוטף על-ידי לחיצה פשוטה על קליד המחשב שבמשרדו".

תשע השעות הקריטיות

על מנות בית-החולים בפיטסבורג עומד תמיד מטוס במצב הכן כדי להטיס במהירות כבד להשתלה מכל מקום ברחבי ארצות-הברית. המהירות היא גורם מכריע בהשתלת כבד ולב. לב שהוצא מן הגוף שמיש להשתלה משך 6 שעות בלבד. כבד — עד 9 שעות. ד"ר רווה אומר שאין לו בעיה להשיג מטוס של חיל האוויר כדי להביא כבד להשתלה מכל בית חולים בארץ — "רק שיד ויעו לנו שיש". אבל אין מודיעים. ארצות-הברית רחבת הידיים ומדינות אירופה פתרו את הבעיה — בישראל הקטנה הפך הדבר למשימה בלתי-אפשרית.

בניגוד לסברה הרווחת, אין ה-קושי העיקרי נעוץ בהתנגדות הממסד הדתי. קיימים פסקי הלכה המתירים נטילת אברים להשתלה, בתנאי שהתורם "מת לכל דבר". הרופאים טוענים שבשמירה על קריטריון של ריסקוטיות ניתן בקל לגבור על הבעיה. לדעתם, עיקר המאמץ ההסברתי יש לכוון דווקא אל עבר הציבור החילוני. אך גם אם יימצאו התורמים, אין כל גוף שמרכז את המידע על קיומם.

מה שלא עשה משרד הבריאות ניסתה לעשות משפחה פתח-תקוואית שיסורה לזכר בנה כרטסת מרכזית, ארי שמה. משך כ-15 שנה נאספו בה קרוב לרבע מיליון שמות של אנשים שגילו נכונות לתרום אברים מגופם. אלא שהמאמץ היה [illegible]. אין בכרטסת "ארי" הת[illegible] [illegible] משפחות המתחייבים מתבוששים לעתים לרצון ביקיר. אך מדוע לא יגלה משרד הבריאות יוזמה ולא יפנה לכל האנשים שמספרי תעודות הזהות שלהם רשומים ב"ארי", ולא יחדש את ההתחייבויות בצורה שתעמוד במבחן משפטי?

על כל פנים, עד שלא ייעשו מלאכת ההסברה והאירגון רציניים ולא יימצא פתרון לבעיה, ימשיכו מאות אלפי הדולרים שגייס בית-החולים רמב"ם לצבור ריבית בחשבונות הבנקים, והתוכנית שנולדה טרם זמנה — להקים מרכז השתלות כבד — תמשיך להימנות עם אותם "פרוייקטים לאומיים" שאין בהם שימוש.

לאן הולך הכסף?

לפני באתו לפיטסבורג, בדק ד"ר יגאל קם את ורדה גיני, חולת הכבד, ובאין תורם פוטנציאלי בישראל, המליץ על השתלה בחו"ל. בתחילת החודש אישר משרד החוץ את זכותה של האשה הצעירה מלוד לעבור את ניתוח ההשתלה באנגליה. אישור כזה מקנה פטור מהמסים המוטלים על כרטיס טיסה, ומאפשר רכישת מטבע זר מעבר להקצבה הרגילה. הוא אינו פותר את בעיית המימון. ביוזמת ראש עירית לוד הוחל בהתרמה להשגת מאה אלף הדולר הדרושים לתשלום תמורת הניתוח והאישפוז.

בתחילת השנה, במטוס אל-על שהטיס את מורן קודש בת ה-4 לניתוח השתלה דומה, נאספו באורח ספונטאני 45 אלף ל"ש. את ההמחאה הראשונה תרם מר סידיל סטין, מלך ההימורים, ששמו עלה לכותרות כאשר רכש תמורת מיליארד דולר את רשת מלונות הילטון. את הסכום השלימו נוסעים אלמוניים.

כמעט מדי חודש מתפרסמות באמצעי התקשורת ידיעות על אנשים טובים שהתגייסו לאיסוף כספים, כדי לנסות להציל חייו של חולה שזקוק להשתלת כבד. פעמים מקימים המתרימים עמותות, לעתים נעשית ההתרמה ללא כל מסגרת אירגונית או משפטית. להוב אין ביקורת נאותה על השימוש בכספים שנאספו. איש אינו יודע מה קורה לעודפי הכסף, לעתים רבבות דולרים, דבר שכיח במקרים שבהם נפטרים המנותחים ואינם זקוקים עוד לאישפוז ממושך אחרי ההשתלה. במרבית המקרים נשארים הכספים בידי המשפחה, למרות שלא זאת היתה כוונת התורמים.

בהיותה עדיין סגנית שר הבריאות, ניסתה הגב' ארבלי-אלמוזלינו לבוא בדברים עם הבנקים כדי לשים יד על החשבונות הללו, אך לדברי דובר משרד הבריאות סירבו מנהלי 4 הבנקים הגדולים לשתף פעולה. נימוקיהם היו משפטיים. בתחילת השנה ניסו שרת הבריאות ואירגון מתנדבים "יד ביד" להקים קרן מרכזית שתסייע לנזקקים לממן השתלות בחו"ל. (הכוונה למקרים שזכו באישור משרד הבריאות). מסבירה הגב' שלי חושן, העומדת בראש הקרן: "לפני כשנה טיפלנו בנערה בת 15 שנאספו למענה 150 אלף דולר כדי שתוכל לנסוע לפיטסבורג. כשהתברר שאין עוד אפשרות לבצע את ההשתלה והיא מתה, נטלה משפחתה את כל הכסף, ולא היתה לנו כל דרך חוקית למנוע זאת. למדנו מנסיוננו, והקמנו עמותה בעלת תקנון שמבטיח לנו שליטה על עודף התרומות. כוונתנו להשתמש בהם לעזרת נזקקים אחרים. אבל בדרך-כלל 'שוק התרומות' פרוץ לחלוטין ופתוח אפילו להונאות".

לפני שמונה שנים חוקקה הכנסת את חוק "עשיית עושר שלא במשפט", ונתנה בכך תוקף להלכה שהיתה מקובלת גם קודם: כל תורם רשאי לקבל מן המתרימים דין וחשבון מפורט על השימוש בכספי הקרן שלמענה תרם. אילו ניצלו התורמים את הזכות החוקית הזאת, ואילו נרתמו לעזור אך ורק במקרים בהם יש אישור רשמי של משרד הבריאות, רבבות ואולי מאות אלפי דולרים היו מנוצלים בצורה יעילה יותר ובדרך שמבטיחה שמירה קפדנית על כללי ההגינות.

הם ואנחנו: ערבים בישראל (ט')

מוסדות האוטונומיה

ועד ראשי המועצות הערביות קם עקב מצוקה מוניציפלית, אך לא נשאר במקום שממנו יצא. הוועד נהפך לגוף היציג ביותר בין הגופים הפוליטיים הפועלים במגזר ערבי

מאת רן כסלו

אחמד אבו-עסבה, מורה במקצוע ועסקן ותיק במגזר הערבי, ממלא שני תפקידים: הוא ראש המועצה המקומית בכפר ג'ת, הגא להציג את הישגי כפרו, העולים בהרבה על רוב היישובים הערביים בארץ (ראה הכתבה הקודמת בסדרה); הוא גם סגן יו"ר ועד ראשי המועצות הערביות, ובתפקיד זה — אחד הלוחמים הלוהטים נגד הקיפוח. יש טוענים כי מעמדו המעשי בוועד ראשי המועצות עולה בהרבה על מעמדו הפורמלי. פורמלית, הוא סגן היו"ר, איברהים ניםר חוסיין משפרעם; אך למעשה, הוא הכוח הדומיננטי בוועד ובמוסדותיו השונים.

מבחינה מסוימת, אומר אבו-עסבה הוא הפרוכה היה לטענות שוועד ראשי המועצות הוא גוף קיצוני, המייצג את רק"ח וגורמים קיצוניים אחרים. לפי ההגדרות המקובלות, אבו-עסבה אינו נמנה עם הקיצוניים: בוגר בית-הספר "כדורי", שנים רבות היה מורה וסגן מנהל בית-ספר בכפרו, ומ-1965 ייצג את המערך במועצה המקומית. בבחירות לכנסת העשירית, כאשר יצא משה דיין ברשימתו הנפרדת, קישר אבו-עסבה את הרשימה כפרבי שלה, אך "התאכזב", לדבריו (כלומר — לא הוצב במקום ריאלי). היום הוא מזוהה בחוגי מפ"ם ולו סיכויים טובים לתפוס את מקום בן-כפרו, ח"כ מוחמד ותד, ברשימת מפ"ם לכנסת ה-12.

ועד ראשי המועצות הערביות שומר היום על איזון קפדני בין רק"ח לבין "כל היתר". 16 חבריו אמנם נבחרו מבין ראשי המועצות על-ידי כל ראשי הרשויות הערביות, אך תוך שמירה קפדנית על המפתח המפלגתי. שמונה מתוך 16 מייצגים את "החזית" ואילו שמונה האחרים מייצגים את המערך או רשימות עצמאיות המזוהות עמו. לדברי אבו-עסבה, אין לחלוקה זו משמעות מעשית: "אנשי רק"ח אינם קיצוניים יותר מאתנו", הוא טוען. "בבעיות העומדות על הפרק, כולנו בדיעה אחת".

* * *

הבעיות הן, כמובן, מוניציפליות בעיקרן, הן שהולידו את הוועד. הוא נולד לפני כשלוש שנים, על גל המשבר הכללי שפקד אז את כל הרשויות המוניציפליות בארץ. בכל משבר, גם המשבר ההוא פגע בעיקר בחלשים, והערבים היו בין החלשים ביותר. בינתיים, העניינים הסתדרו ברוב הרשויות המקומיות, פה ושם אף ניכר שיפור כפי ביישובי הארץ, אך הערבים נשארו במקום שהיו: בתחתית הסולם.

הפער מתבטא ראשית-כל בתקציב הרשויות. לפי טענת הוועד, התקציב הממוצע של רשות מקומית ערבית הוא פחות מרבע התקציב של רשות יהודית. התקציב השנתי-לנפש ביישוב ערבי נע בין 150 ל-200 ש"ח, ביישוב היהודי הוא מגיע לכ-1000 ש"ח. מספרים אלה אמנם אינם מקובלים על משרד הפנים, ובינו לבין ועד ראשי המועצות הערביות מתנהל ויכוח אין-סופי על גובה הפער, אך אין איש מכחיש כי הפער אמנם קיים.

ההסבר לפער הזה, כפי שהעלה בזמנו משרד הפנים ועדיין בתודעתם של יהודים רבים — אשמים הערבים עצמם: המועצות הערביות אינן גובות מסים מתושביהן. משרד הפנים מחלק את הקצבותיו להשלמת התקציב בשווה לכל נפש — הנפש הערבית והיהודית כאחד. אלא שהסבר זה אינו עומד במבחן המציאות; ולאו דווקא בהסתמך על נתוני הוועד הערבי, אלא על נתוני מרכז השלטון המקומי.

לפי נתונים אלה, עולה גובה הארנונה ביישובים הערביים על גובהה ביישובים היהודיים. כך, למשל, ב-1986/87 נקבעו באור-עקיבא היהודית ערכי ארנונה למגורים לפי חישוב של 3.10 ש"ח למטר רבוע ואילו באל-מכר הערבית לפי 3.80 ש"ח למ"ר. באזור חישבו את הארנונה לפי 2.9 ש"ח למ"ר בדירה רגילה ו-3.1 ש"ח ב"יחידות דיור צמודות קרקע", ואילו בטייבה עמד המחיר על אותם 3.8 שקלים, לכל סוג של מבנה.

עדיין אין זה הדישוב כולו. ביישובים היהודיים יש פטורים למיניהם מגובה הארנונה, שאינם נהוגים ביישוב הערבי. כך, למשל, באור-עקיבא קיבלו הנחות כל משפחות שיש להן שלושה ילדים ויותר — מעשרה אחוזי הנחה למשפחה בת שלושה ילדים, ועד לפטור מלא למשפחה מטופלת בתשעה ילדים. הוסף לכך פטורים אחרים, לנכים, גמלאים, נתמכי ביטוח לאומי וכו' — ויש להניח כי רוב רובם של תושבי אור-עקיבא לא שילמו את מלוא הארנונה שנקבעה לפי המחיר למ"ר. ואור-עקיבא איננה יוצאת מן הכלל, אלא היא דוגמא לרוב המועצות המקומיות היהודיות.

מה איפוא מקור הפער? התשובה פשוטה למדי. חלק ניכר מהכנסות הרשויות המקומיות היהודיות בא מארנונה גבוהה-יחסית שמשלמים מפעלי תעשייה, משרדים, עסקים, חנויות במרכזים מסחריים. בכפרים הערביים אין תעשייה, אין עסקים ואין סופרמרקטים. אמנם יש יישובים יהודיים שמצבם דומה, אך בהם משלימים את הכנסות המועצה ממקורות שונים, שאף הם חסומים בפני המועצה הערבית.

הדבר בולט במיוחד בתקציבי הפיתוח. במגזר הערבי יש לתקציב זה מקור אחד: קו אשראי של משרד הפנים, המסתכם, בחישוב שנתי, בתשעה עד עשרה ש"ח לנפש. כך מסתכם תקציב הפיתוח של ג'ת, למשל, ב-50 אלף שקל בשנה. גם ליישוב היהודי ישנו מקור זה, והוא שווה פחות או יותר לשיעורו ביישוב הערבי. אלא שליישוב היהודי יש עוד השלמה הבאה מאותו מקור: קו אשראי מיוחד, לפי פרויקטים מאושרים. אין צורך להדגיש כי מספרם והיקפם של הפרויקטים המאושרים ביישוב יהודי עולה לאין-ערוך על מספרם ביישוב הערבי. נוספות לזה הקצבות שבמגזר הערבי אין להן זכר: של משרד השיכון, משרד הבינוי, משרד המסחר והתעשייה, משרד התיירות, הסוכנות היהודית, תקציבי פרויקט שיקום השכונות. "כל המגזר הערבי אינו מגיע לתקציב פיתוח של כפר תבור בלבד", טוען אחמד אבו-עסבה.

התוצאות ברורות. הפער בהקצבות שוטפות מעמיק את הפער במצב שהיה בשטח לפני כן. לא רק גנים ציבוריים, מבני ציבור, מגרשים, אף בריכות שחייה הבאים בדרך-כלל ביישובים הערביים כחלום ורוד שלעולם לא יתגשם, גם מצב הכבישים הפנימיים, המדרכות, רשת המים והביוב, מיתקני הניקוז בכבישים, משאירים את הכפר הערבי הממוצע בפיגור של עשרות שנים אחרי היישוב היהודי השכן.

ההבדל אינו חיצוני בלבד. התמורות המגוונות המסורתיות בחברה הערבית גורמות בעיות פשיעה ובעיות סוציאליות אחרות, שאין מי שיתמודד עמן. בעיית התקציבים היא גם בעיית העובדים הסוציאליים, למשל. בכל המגזר הערבי, פועלים כמאה עובדים סוציאליים, במקום 600–700 הדרושים לפי הסטנדרטים במדינה.

"הבעיה איננה רק שלנו, אלא היא בעיית החברה הישראלית כולה", אומר אבו-עסבה. "העבריין מג'ת ומהכפר קאסם מעדיף לגנוב בחדרה או בפתח-תקווה, ולא בכפרו, שבו כולם מכירים אותו. ואם בכפרים הערביים תפרוץ הלילה מגיפה, בגלל המצב הסניטרי הירוד, היא תגיע גם לתל-אביב. מי עובד במסעדות התל-אביביות, אם לא הבחורים שלנו?"

* * *

ועד ראשי המועצות הערביות קם עקב מצוקה תקציבית ולהן השבחת המצטברים, שלא היו אז מנת חלקן של רשויות ערביות בלבד. אך הוועד לא נעצר בתחום זה. הוועד של היום אינו עוד גוף המייצג את ראשי המועצות ואת בעיותיהם המוניציפליות בלבד. היום זה הגוף הרחב והיציג ביותר מכל הגופים הפועלים בציבור ערביי ישראל.

התפתחות זו אפשר לקרוא גם בהרכב מוסדות הוועד. בנוסף לוועד עצמו, המורכב, כאמור, מ-16 ראשי רשויות מקומיות, פועלת גם מזכירות הוועד, שהיא בעצם הגוף הביצועי החשוב. גם במזכירות 16 חברים, אך רק מחציתם ראשי מועצות מקומיות (אגב, גם כאן מחולקים שווה בשווה מבחינה מפלגתית: ארבעה נציגי רק"ח, וארבעה אחרים). שמונה חברי מזכירות נוספים הם חמישה ח"כים ערביים, שנבחרו לכנסת ברשימות שונות, ושלושה ערבים, חברי הוועדה המרכזית של ההסתדרות.

הייצוג הולך ומתרחב במוסדות האחרים של הוועד. במשך הזמן הוקמו ארבע "ועדות מעקב", שהן הוועדות המקצועיות של הגוף: ועדת החינוך, הוותיקה מכולן, ועדת הבריאות, ועדת הרווחה והעבודה הסוציאלית וועדת ההסברה. אמנם בוועדות יש גם ראשי מועצות מקומיות, אך הן כוללות בעיקרן אנשי מקצוע ערבים, בחלקם הגדול בעלי תארים אקדמאיים, אנשי אוניברסיטאות או עובדי מוסדות ממלכתיים ולאומיים.

גם המסורת השתנתה. בולט מכולם היה "יום השוויון" שאירגן ועד ראשי המועצות. יום זה נועד לבוא במקום "יום האדמה", הנראה מיושן כיום. עוד מאפיין: התמיכה הבלתי מסויגת הניתנת לוועד בציבור הערבי, ללא הבדל של הגוון הפוליטי. "בפעם הראשונה מוצאים במגזר הערבי מנהיגות מאוחדת, הפועלת ביחד עם המוסדות", טוען הד"ר מג'יד אל-חאג', מרצה לסוציולוגיה באוניברסיטת חיפה, המשמש גם יו"ר ועדת החינוך של ועד ראשי המועצות הערביות.

נראה, כי ברמתו של ועד ראשי המועצות הערביות, על כל זרועותיו, קמה בארץ מנהיגות ערבית אותנטית, הבאה על מקום המנהיגות המסורתית הירודה מן הבימה. אלה מעין מוסדות האוטונומיה הערבית בתוך ישראל. בין ראשי הוועד, לא כולם אוהבים הגדרה זו. אבו-עסבה מעקם את פניו ומעלה חשש, שהיא תקשה אף יותר על היחסים בין הוועד לבין הממסד הישראלי. הד"ר מג'יד אל-חאג' מקבל אותה בהתלהבות.

גם אפשר להבין שבוזדעות. הממסד הישראלי, המופקד על הטיפול במגזר הערבי, אין אוהבים את התופעה. רשמית, — אף אין מכירים בסמכותו של הוועד לייצג את בעיות הערבים. לרוב, אין נכונות לפגוש את נציגיו. אלא ספק רב אם האהבה או הסרתה יוכלו לשנות את פני העובדות.

מבשרת רעות

בית-הספר החרדי של ש"ס במבשרת ציון הוקם לא רק בניגוד לחוק, אלא גם על הריסות השירות הפסיכולוגי של היישוב

מאת לילי גלילי

הקמתו של בית-ספר חרדי חדש במבשרת ציון הסמוכה לירושלים, מסעירה זה שבועיים את הרוחות בישוב הקטן. גם בימים כתיקונם, לפני שהחליטו ש"ס והרב אלבז (מחזיר בתשובה ספרדי ידוע) להרחיב את תחום פעולתם המוניציפלי, סבלה מבשרת מאסופה של בעיות קשות. עיקרן נובע מאוכלוסיה ההטרוגנית במקום, הנחלקת בצורה גסה ל"חדשים" — אשכנזים אמידים שהפכו אותה של מבשרת ל"סביון של ירושלים" — ול"ותיקים", בעיקר יוצאי כורדיסטן ומרוקו, מעוטי-הכנסה ומשפחות מצוקה.

במשך השנים התחלפו ראשי המועצה של המערך והמפד"ל בזה אחר זה, ופעם פעלה כבר במקום ועדה קרואה. כל אלה, יאמרו כמה מן התושבים הוותיקים, נראים "כאביב העמים" בהשוואה למה שמתרחש בימים 9 חודשים מינויה של הוועדה הקרואה החדשה, בראשות עו"ד יוסי דוויק מש"ס.

את המינוי הפוליטי המובהק, עוד לבעבע השר יצחק פרץ, סמוך לפרישתו מתפקידו, ואת על אף העובדה שבבחירות האחרונות לכנסת הגיע מספר מצביעי ש"ס במבשרת ל-71 קולות מתוך 4,800 המצביעים. העובדה שגוף חיצוני וזר לרוחו של המקום נכפה על הישוב, לא הפריעה למנוים החדשים לנקוט צעדים המפוררים בפועל את הרקמה החברתית העדינה של מבשרת. בניגוד בולט ל"הצלחה" במישור הזה, קובלים מאוד התושבים על הזנחה, על אשפה נערמת ברחובות, על מסים שעלו ב-600 אחוז בלי, שיקבלו תמורתם כל תמורה הנראית לעין. הוותיקים, שבעי-קרבות, חיפשו פתרונות חלופיים ואף התארגנו בכמה עמותות העושות לפיתוח הגינון והניקיון על חשבונם הפרטי. דרוש היה הרבה יותר מזה כדי להוציאם מן האדישות הכפויה.

עבודה יסודית

הגיזרה לצאת לפעולה מחודשת הגיע בעיצומו של הקיץ. בין תושבי המקום נפוצה ידיעה על עסקנים של ש"ס העוברים בין הבתים ומשדלים את דייריהם לשלוח את ילדיהם לבית-הספר החרדי החדש, "מים חיים", שמוקם בשכונתם. השליחים, יש לציין, עשו עבודה מיסיונרית יסודית ביותר. עלפי עדויות התושבים שפתחו את בתיהם, התפרסה מערכת השכנוע על כמה מוקדים: אם מבוהלת שמעה מפתים כי בבית-הספר הממלכתי [illegible] [illegible] ערבי [illegible] השאלה הרטורית "למשפחה אותה תכבת", כי בית-הספר יהיה לא רק חרדי אלא גם חינם: תלבושות, מנוחות, כלי כתיבה — הכל חינם אין כסף. לאותרים הובטח יום לימודים ארוך. שליחי המצוות, גילו לא רק הבנה סוציולוגית ופסיכולוגית למצבן של המשפחות בחשלות, אלא גם דבקות יתרה במטרה. מי שלא השתכנע בביקור הראשון, זכה לביקורים חוזרים — עד שיאמרו "רוצים אנו".

מי שלא שוכנע על אף זאת, זכה ל"טיפול" מיוחד. ימים לפני פתיחת שנת הלימודים נערך במקום מסע התעוררות בהשתתפותם של הרב עובדיה יוסף, הכהן הגדול של ש"ס, ושל הרב ראובן אלבז. בין שאר דברי ההתעוררות נשאו אלו גם מסר קונקרטי יותר בגנות המעזים להתנגד לפתיחתו של בית-הספר החרדי.

אלא שלא הכל הסתיים בדיבורים בלבד. בית-ספר, קטן ככל שיהיה, זקוק גם למבנה. במבשרת, העניה במבני ציבור, אין מבנים פנויים המסתובבים לאיש. המועצה, בראשותו של דוויק, לא ראתה בכך בעיה מיוחדת. בדיוק [illegible] פונה מבנה שאיכלס את השירות הפסיכולוגי של בית-הספר עתירי הבעיות ואת מרפאת השיניים, והוכשר לשמש את "מים חיים". התוצאה היתה הרת-אסון. מאות או אלפי תיקים של איבחון ומעקב פסיכולוגי הוצאו ממשכנם על-ידי בעלי הבית החדשים שפעלו כגנבים בלילה. התיקים נזרקו בחיפזון, [illegible]

הצגת עובדות אלה בפני יוסף דוויק אינה מותירה עליו רושם עז. "השירות הפסיכולוגי התלונן מאליו כל הזמן שהמקום אינו מתאים לו. זו הייתה הזדמנות למצוא לו מקום אחר", הוא מסביר. איפה המקום המתאים הזה, שאלנו? "קרתה תקלה. מצאנו דירה ובעל הבית לא מסר אותה בזמן. אני עצמי הוריתי להעביר את תיקי השירות הפסיכולוגי בצורה מסודרת. אם את אומרת שהיום אי-אפשר כבר לחבר אותם מחדש, אולי היתה תקלה פנימית. אני לא יודע". מה שכן אפשר לדעת בוודאות הוא שהנזק המהותי הזה אינו ניתן לתיקון של ממש.

מטרה משותפת

ובכל זאת, דבר חיובי של ממש אפשר לומר לזכותו של השלטון החדש במבשרת: מעולם לא היו תושבי המקום מאוחדים כל-כך. ותיקים וחדשים, אשכנזים וספרדים, חילוניים ודתיים התגבשו בוועד פעולה משותף. המאמץ מכוון אמנם לשיפור פני הדברים בכלל, אך מתמקד עתה בהתנגדות לפתיחתו הלא-חוקית של בית-הספר החרדי, הפוגע בעיקר בבית הספר הממלכתי הדתי שממנו נטל את רוב תלמידיו.

בכוחות משותפים הוזדרזו ופנו אל ד"ר יוסף יונאי, מנהל מחוז ירושלים במשרד החינוך, וקיבלו ממנו את התשובה הצפויה: בית-הספר נפתח ללא רישיון ואף בלא להגיש בקשה. מצויידים במידע זה פנו הפעילים אל מנכ"ל משרד החינוך, שמשון שושני, וקיבלו צו סגירה הנכנס לתוקפו על פי חוק רק כעבור 30 יום. הפעילים חיפשו אפיק פעולה נוסף, הפגנה נועמת שלוש ביום פתיחת הלימודים בישלה אמנם את הדודקים מתורתם באותו יום, אך המורים ואברכי ש"ס הטיחו במפגינים: "אתם מתעסקים בקטנות של הפגנות מחאות, ואנחנו הולכים בגדולות: בפוליטיקה הגבוהה. כבר יסודר לנו רישיון שבית-הספר יישאר לעד".

יש להניח, שלא רק כוחה של האמונה מדבר מגרונם. עד כה היה לאמונתם גם צידוק עובדתי. ביום הפתיחה כונסה בדרישת התושבים ישיבה דחופה של הוועדה הממונה בהשתתפותו של הד"ר יונאי. במהלך הישיבה חלה תפנית מפתיעה: היו"ר, יוסף דוויק, הודיע (ואף ניסח זאת בפרוטוקול) כי: "הוועדה מחליטה לא לפתוח בית-ספר שלגביו הוצא צו סגירה על-ידי מנכ"ל משרד החינוך". על החתום: יוסף דוויק, יו"ר הוועדה הממונה".

לכאורה, סוף הסיפור: צו סגירה, יו"ר הוועדה בעצמו מחליט שלא לפתוח. ובכל זאת, עשרה ימים לאחר ההחלטה ממשיך בית-הספר לתפקד במלוא המרץ, בציפייה מבוססת לרישיון שיוסדר בחלונות הגבוהים. "מה קרה", שאלנו את דוויק: "עו"ד דוויק אינו אוכף את ההחלטה של יו"ר דוויק?" "מה זה אוכף את ההחלטה?", משיב דוויק בשאלה, "אנחנו מטפלים בדרכנו. הם רוצים לכפות עלי מהלכים כפי שהם רוצים; אני פועל לפי מיטב הבנתי. אין שיקולים פוליטיים". גם אצל ראש הממשלה, שאליו באו נציגי התושבים לשטוח טענותיהם (בתוקף תפקידו כשר הפנים), "אין שיקולים פוליטיים" לגבי ש"ס. עובדה, הוא הבטיח "לבדוק".

"כמו דרעי"

לגמרי במקרה היה עו"ד יוסף דוויק, יו"ר הוועדה הקרואה של מבשרת ירושלים מטעם ש"ס, שקוע בקריאת מבזק ברגע שנכנסתי ללשכתו לפגישה שנקבעה מראש. "דרך אגב", אמר, "בדיוק הרגע הגיע המבזק הזה. תקראי בו". במקרה כאמור, היה זה מבזק תמיכה נלהב בפתיחתו של בית-הספר החרדי מטעם ש"ס במבשרת ירושלים. כותרת המבזק היתה "זעקת העוללים", ומתחתיה נכתבו הדברים הבאים: "אנו תושבי המועצה המקומית, אוהדי המדינה ויוצאי צבא מעדות המזרח, שבענו מהחינוך המאכזב במקום, ואנו מעוניינים בפתיחת בית ספר דתי-יהודי. לא יתכן למנוע מאיתנו זכות דמוקרטית זו...". על החתום: "רפאל פילבר בשם 560 משפחות". ניסוח טוב, ללא ספק: גם אוהדים, גם יוצאי-צבא, גם עדות מזרח, וכמובן, גם הדמוקרטיה.

מוקף בתפאורה ממלכתית של שמיר והרצוג מעל לראשו ודגל ישראל לצידו, מקיים דוויק ומספר כי הכנסת הדגל למשרד היתה המעשה הראשון שעשה בהיכנסו לתפקיד לפני כ-9 חודשים. הדבר השני שהוא מספר על עצמו, הוא עובדת היותו רס"ן (מיל') בשריון, דרגה שאליה טיפס במהלך שירות מילואים ב-3 מלחמות. משמע, יש ש"ס אחר.

עם כושר הפיקוד שהוא מפגין, היה דוויק ראוי לדרגה בכירה מזו בהרבה. הוא שולט באנשיו ביד רמה, ודי בנפנוף כף ידו כדי להשתיק את מי שמנסה להתערב בשיחה. הכל, כנראה, שאלה של תפיסה נכונה של היירארכיה, כפי שניתן ללמוד מן ההרצאה הקצרה שהוא נושא בעניין זה, אגב הדיון בהתנגדות התושבים לפתיחתו הלא-חוקית של בית-הספר החרדי בשכונתם. "אתם לא צריך להתבייש בהיותו. דת זה דבר חיובי לכל יהודי. היהדות מחנכת לאהוב את הזולת ולכבד את הסמכות העליונה. כשיש סמכות, אין אנארכיה. אז ברור שיש מישהו מעליך, עד הקב"ה, שהוא הסמכות העליונה. אז יש משמעת".

במבנה ההיירארכי הזה, תופס דוויק מן הסתם מקום מכובד. הרב יצחק פרץ שמינה אותו לתפקיד בטרם התפטר, נמצא ודאי מעליו, אבל בירושלים אין עוד הרבה מקום פנוי. לאחר 9 חודשים בתפקיד, דוויק דווקא מרוצה מן הצורה שבה הוא ממלא את התפקיד. לעומת זאת, הוא נשמע כמי שהיה מעוניין להחליף את התושבים ואת העובדים באחר. נגד העובדים שירש מן השלטון הקודם השמיע טענות בפומבי, והדרש להתנצל. התושבים, שאותם האשים בהשלכת אשפה (בתגובה לטענותיהם כי מבשרת הפכה למאגר של זבל), אינם ראויים אף להתנצלות. אותו המקום, דתי שהצטרף לוועד הפעולה נגד הקמת בית הספר החרדי, זכה מפיו לביקורת גלויה ורמזים על "איזה מין טיפוס הוא". דוויק עצמו דווקא בסדר גמור. עובדה, לא מכבר אמרה לו עובדת המועצה: "לא הכל פה כל-כך שחור; יש פה אנשים שמעריכים אותך". למרות זאת, עבוד על מבשרת ירושלים שבועיים קשים של הפגנות מחאה.

בשנות ה-60 היה דוויק קצין מחוז ירושלים במשרד הפנים. אחר-כך פתח בירושלים משרד עורכי-דין פרטי, שאותו הוא מפעיל עד היום במקביל לתפקידו הציבורי. בין לבין הספיק גם להיות פעיל באגודה לזכויות האזרח. מתקופה זו נותרה בו ודאי הרגישות לתמוך בזכותם של הרב ראובן אלבז ואנשיו, לפתוח במבשרת ציון בית-ספר חרדי בניגוד לחוק, ללא אישור משרד החינוך ובניגוד לעמדת רוב התושבים. באותה רוח של סובלנות הוא גם תולה את התנגדותם של התושבים ב"שנאתם לדת והדתית מבית ספר חרדי שישנה את אופי הישוב שבו הם חיים". "תאמיני לי", אמר בלהט, "זה כל הסיפור. הדגל התורני מפחיד אותם כמו דגל אדום".

דוויק אופטימי. בשיחה עלומה שהגיעה אליו בקו הישיר, והתנהלה בעוצמת קול אמר: "אני מאמין שיהיה בסדר... אני לא רוצה להתעסק בזה אישית, אבל עושים כל מה שאפשר...מחזיקים באצבעות כדי שהעניין יקום. מצד שני, כל הזמן מפגינים באים אלי...שישנו רישיון, אפילו זמני, ויהיה בסדר". אנשים אומרים על דוויק ש"הוא מין דרעי כזה". דוויק עצמו מתחמק מן הזיקה. "נכון, היתה לי אפשרות להתרשם לבד". הרושם הוא, שאפילו לדרעי, יש עוד מה ללמוד.

הסקופ האבוד

אוסקר גארודו, מחוללה של פרשת ואנונו, איש-הביניים שנפל בפח, מפסידן שלא ראה רווחים מהסיפור, מפר את שתיקתו. אולי, הוא חושב, יזא בכך לעזור לואנונו במשפטו

מאת שאול צדקא

לונדון

אוסקר גארודו הוא אבי-המולידה של פרשת ואנונו, טכנאי של הסיפור האטומי הגדול. בלעדיו לא היו תגליותיו הגרעיניות של זה מתפרסמות, בלעדיו לא היה שמו של "סאנדיי טיימס" נישא על כל לשון, בלעדיו לא היו נדרשים לפעולת חטיפה כה מסובכת אשר יצרה את המשפט המסעיר. מאז התפוצצה הפרשה לא שמע איש על גארודו. הוא פשוט נעלם כאילו בלעה אותו האדמה, או כאילו נחטף על-ידי סוכנים חשאיים אלה או אחרים אשר ביקשו כי ישים מחסום לפיו.

בשעות הקטנות של השבוע שעבר, בשלוש פגישות ולאחר חיפושים ממושכים, ישבתי מולו בלונדון ושמעתי ממנו את סיפור המעשים. הוא לא נעלם. הוא חזר לביתו שבאוסטרליה שבור ורצוץ. שקוע בדיכאון, הלה ואשתו באחד מבתי-החולים של סידני. אישתו ובנו עזבו אותו, הבריח רוחק ממנו והוא הידרדר מתוות לקו העוני. שני שבועונים בריטיים תיארו אותו כנוכל השולטן מן המעלה הראשונה ומעסיקי, עיתונים פורטוגליים וספרדיים, נוהרו ממגע עמו. על דרמותה הוא לא יכול ולא רצה לומר מלה. העסק הזה כמעט שעלה לו בחייו. "יום אחד אפילו רציתי להתאבד, אבל בני בן השש היה הסיבה שמנעה ממני לעשות זאת".

עתה, שנה אחת אחרי, הוא מוכן להפר את שתיקתו. אולי, הוא חושב, יעזור הדבר לואנונו במשפטו. אם כי גם הוא פוחד מזרועו הארוכה של ה"מוסד".

השניים נפגשו באקראי. גארודו מאמין בגורלות, וסבור כי המדובר באצבע אלוהים. לפני שנה וחצי הוא עסק בצביעת גדר הכנסיה בסידני, מלאכה מזדמנת שאותה עשה כמעט בהתנדבות, כאשר באחד הימים נגלה בפניו ואנונו. זה חיפש אכסניה להתגורר בה. השניים התיידדו במהלך ששת החודשים הבאים. אותה פגישה מקרית, מלבד היותה זו אשר העלתה את ואנונו לראש הכותרות, שינתה את חייהם מן הקצה אל הקצה.

שפה משותפת

כבר ביום הרביעי להיכרותם חשף בפניו ואנונו את עברו. היה זה כאשר שהה בדירתו של גארודו והתוודע למקצועו כעיתונאי. גארודו היה עסוק אותה עת בכתיבת ספר, וטכנאי הגרעין לא הסתיר את עיסוקו לאיש כאשר זה הראה לו תצלומים המציגים אותו בחברת כמה מגדולי העולם. בעיקר התפעל ואנונו מן התמונה אשר הראתה את גארודו בחברת עיסאם סארטאווי. היה זה הראיון האחרון שהעניק סארטאווי, שעות ספורות לפני רציחתו בידי פלשתינאים קיצוניים באלבופירה, פורטוגל. גארודו, עיתונאי "פרי-לאנס" שאינו חף מאמביציות, ריאיין בעבר את פידל קאסטרו, ראול אלפונסין, חוליו איגלסיאס, לך ואלנסה, הקרדינל סין הפיליפיני, טורגוט אוזאל המנהיג הטורקי ואת שמעון פרס. הוא הראה לי את התצלומים השבוע, כדי להזים פרסומים שהמדובר בפוטומונטאז'.

דווקא תמונתו עם סארטאווי הציתה ברק בעיניו של ואנונו והוא לא היה זקוק ליותר. עם גארודו מצא שפה משותפת, הם היו זה לזה כמו כפפה ליד. באותו יום הוא חשף לא רק את עברו, אלא גם 60 תצלומים שצילם בתוך הכור במהלך עבודתו שם במשך 12 שנים.

ואנונו, על-פי עדותו של גארודו, התלהב מן האפשרות שסיפורו יכה הדים. כבר אז דיבר על מסיבת עיתונאים שבה יקרא ליאסר עראפת וליצחק שמיר לשבת לשולחן המו"מ. ריח הפרסום עלה באפו ואת רצונו בתהילה טבל ברוטב אידאולוגי. "אני אוהב את ישראל", אמר לחברו, "אבל היא מייצרת פצצות ניטרון ואני רוצה שהסיפור הזה יוודע. אני לוקח סיכון, אבל אני מוכן לתת את דמי למען האפשרות שבדור הבא יחיו ילדים יהודים וערבים בשלום". בכל זאת, תאמינו או לא, מלכתחילה הוא צילם בכור כדי שיהיו לו תמונות למזכרת...

מרגריה של טעויות

וכך החל כדור השלג להתגלגל. גארודו, עם התצלומים המפותחים בידיו, הלך עם ואנונו לכתב "ביר זויק" בסידני, אבל זה פשוט לא האמין לסיפור. ממנו הם הלכו לטלוויזיה האוסטרלית, אך גם היא השיבה את פניהם ריקם. גארודו, אשר-הזיל מתמצא בענייני עוצמתה הגרעינית של ישראל, לא ויתר. גם לא אחרי נפילה מסתורית מגג הכנסייה אשר כמעט שעלתה לו בחייו ושיגרה אותו לבית-חולים למשך ארבעה שבועות. חושי העיתונאים אמרו לו שמדובר בסנסציה ובכסף גדול. כעבור כמה שבועות של גישושים יצר קשר עם כתב "סאנדיי טיימס" במדריד וטס לבירה הספרדית בחברתו של הצעיר מבאר-שבע.

הכתב, טים בראון, 25 שנה במקצוע, הבין את שקודמיו לא השכילו להבין. הוא שוחח טלפונית עם מילינג, עורך-החוץ של השבועון, וזה שיגר לשם את בזן סוויין, מסופריו הבכירים. גארודו ואנונו במדריד ובתוך 24 שעות כבר היה בלונדון. "נחתתי בשעה שתיים. כיליתי במשרדי המערכת עד שעה עשר בלילה. הראיתי ל"סאנדיי טיימס" חמישה תצלומים אשר נבחנו באותו יום על-ידי מדעני גרעין והכבר למחרת טסתי בחברת כתב אחר לאוסטרליה, כדי להפגיש עם ואנונו".

גארודו זכה לכבוד מלכים בלונדון. מלון מפואר, דמי כיס, ארוחות, דברי חנופה וטיסה במחלקה הראשונה ב"סינגפור איירליינס" לסידני. הכתב היה פיטר הונאם, השוהה עתה בירושלים לרגל המשפט, ומאז הופגש זה עם ואנונו נהפכו חייו של גארודו לסיוט. לא זו בלבד שהפקיד בידי כתב השבועון את מקור המידע היקר, הוא גם מסר לו 60 תצלומים יקרים מפז לא פחות.

ואנונו התבקש על-ידי השבועון להילוות אליהם ללונדון, הוא סירב, לדברי גארודו, ועמד על השארתו של גארודו בתוך התמונה. אולם היה נתון להשפעתו החזקה של "סאנדיי טיימס". זה הבטיח לו מקלט בטוח בבתים פרטיים ואפילו סרט. על-פי העיתונאי הקולומביאני, אמר לו הונאם: "מורדוק, בעליו המיליונר של העיתון, הוא גם הבעלים של חברת הסרטים 'פוקס המאה-העשרים'. הוא כבר הודיע לדבר עם רוברט רדפורד והוא יגלם את דמותך..." "ומה עם אוסקר?" שאל ואנונו. "אה, אותו ישחק אל פצ'ינו...".

לא רק זאת אלא שמילינג סיפר לואנונו, כי יקבל הוא זהות חדשה וכתובת חדשה בברזיל. על-פי גארודו, אמר לו מילינג: "כבר דיברתי עם דייוויד לאנגי, ראש הממשלה, הוא ידאג לך". לאנגי, כידוע, הוא לוחם מושבע בהפצתו של הנשק הגרעיני.

הגירסה הראשונה לישראל

אלא של"סאנדיי טיימס" היו תוכניות אחרות. ואנונו הוטס בעלמו מעיניו של גארודו וטס ללונדון. גארודו אומר כי ואנונו לא בגד בו. בשורה התקופה הוא התקשר עמו ואז לחש באוזנו: "אני אמנם הולך אתם, אבל אתה תבוא אחרי למלון 'סאואר'". זה, אשר חשש כי האוצר הלך ומתחמק מבין אצבעותיו, נסע בעקבותיו. כאשר הבין כי הוא עומד ליפול בפח, עשה ניסיונות נואשים למכור את הסיפור לעיתונים אחרים. הוא ניסה את "אובזרבר" ואת "שפיגל", וכאשר אלה לא גילו עניין הלך אל "סאנדיי מירור". גארודו רצה כסף, לדבריו, הבטיחו לו אנשי "סאנדיי טיימס" 400,000 ליש"ט. עתה הוא היה מוכן להסתפק ב-10 אלפים מכך.

"מירור" תיאר את גארודו כנוכל הנוהג לפטם עיתונים ברחבי העולם בסיפורי כזב. "הם איימו עליו. אמרו לי שאני קומוניסט ואחרי שהראיתי להם כתבה שכתבתי על האיי-אר-איי, אמרו לי כי אני טרוריסט. הם הבטיחו לי כי לא אוכל לצאת מאנגליה וחטפו ממני את תצלומי הכור שהיו ברשותי. פשוט לקחו אותם מפני בכוח. ראש התוקפים היה העורך-החוץ מילר. הראשון אמר לי: אני אביא לכאן טלוויזיה ואתה תגיד שהסיפור מזויף". כעבור שבוע פירסם "מירור" כתבה תחת הכותרת "הנוכל הגרעיני". הבהגותיו של גארודו עם אלפונסין ופרס תוארו כפוטומונטאז'. ואנונו עצמו תואר כטכנאי זוטר ולא חשוב, אשר התנהגותו הבלתי יציבה גרמה את סילוקו ממקום העבודה. כידוע, פרט אחרון זה לא היה נכון. העיתון פשוט כתב את הגירסה שהתאימה באותה שעה להפליא לצרכיה של ישראל ועשויה היתה לסכל את פרסום הכתבה בשבועון המתחרה לעבור שבוע.

לגארודו יש הסבר להתנהגותו זו של השבועון. המו"ל שלו הוא המיליונר היהודי רוברט מאקסוול, שיש לו קשרים טובים עם ישראל והוא פעל על-פי הוראותיה. כמי שסקר את הפרשה מראשיתה אוכל להעיד ש"מירור" שיגר כתב לשגרירות הישראלית בלונדון וערך שם גישושים על אודות ואנונו. באותה עת הוא ביקש מן הכתב הישראלי תיאור רזר לדיסה לרוהרו אף הוא סביב הארץ. לישראל ניתנה שהות של כשבועיים כדי לפעול.

פגישה במישתנה

וכך איבד גארודו את עולמו ואת הסקופ של השנה בעת ובעונה אחת. "סאנדיי טיימס" לא נפל במלכודת מתחרה. כעבור שבוע הוא יצא עם הסיפור, וגארודו נותר מחוץ לתמונה, ללא תצלומים וללא פרוטה בכיסו מלבד מכתב קודם מטעם השבועון המתחייב לשלם לו בעבור פרסומם של הגילויים. את ואנונו הוא פגש בלונדון שלוש פעמים. בפעם האחרונה הוא ראה אותו נכנס אל בית שימוש ציבורי בכיכר לסטר ויוצא בחברת שני אנשים שנראו לו כמיודדים מאוד עמו. מאז לא ראה אותו. היה זה יומיים לאחר הפרסום ב"סאנדיי מירור". ואנונו זעם על גארודו, סירב לדבר עמו באותו מעמד, אבל העביר את ידיו מסביב לצווארו כאומר: "אני עוד אהרוג אותך!"

את סינדי הוא לא ראה. יש לו ספקות בדבר קיומה, אך כמי ששנאתו ל"סאנדיי טיימס" מעבירה אותו כמעט על דעתו. אולי בצדק. הרי שיש לשקול בזהירות כל מלה, האמורה מפיו בגנות השבועון. הוא מודה כי כאשר שהה בחברת ואנונו בבית המלון, שוחח זה עם בחורה, שעל קיומה לא סיפר לו "חברו הטוב מסידני".

את טענות גארודו הגותי השבוע על שולחנו של "סאנדיי טיימס". שבועון שקנה לעצמו פרסום עולמי כאשר פירסם בתחילת העשור את "יומני היטלר" המפוברקים. אחד מתחקירני הפרשה, דייוויד קונוב, מתאר את הקולומביאני כאדם שאין לבטוח בו. "התנהגותו היתה למטה מכל ביקורת". סתם ולא פירוש.

פרקליט העיתון, אליסטר ברט, מודה כי קיבל בכתב מעו"ד פיטר לוינגר פרקליטו של גארודו, אך מכחיש את דבר הכתב שבידי גארודו, שאותו ראיתי במו עיני. במכתב נאמר כי העיתון יעביר לאיש את סכומי הכסף אשר יופקו ממכירת הסיפור ברחבי העולם. הפרקליט אינו ער לעובדת קיומו של ההסכם הזה. הוא טוען כי גארודו היה בתחילה מקורו של ואנונו, אך בשלב מסוים הוחלט לנתק עמו מגע ולנהל את המו"מ עם בעל הסיפור עצמו, כלומר ואנונו.

"האם משתמע מכך כי ואנונו עמד לקבל כסף?", אני שואל, אך ברט אינו מוכן להשיב על כך משום שאינו רוצה "לפגוע בזכותו של ואנונו לקבל משפט הוגן". כאן כדאי לציין שבשעתו אמרו לי אנשי השבועון, כי ואנונו לא קיבל כסף בעד סיפורו, אך סוכם עמו שישולם לו כיסוי מחצית מסכום מכירת הגילויים לעיתונים אחרים וההכנסות ממכירת הספר שהוא יכתוב יהיו עבורו. ידוע לי כי "סאנדיי טיימס" עבר לשלם בעבור הסיפור, לרבות ראיון עם ואנונו, סכום של 40,000 ליש"ט ואפילו "ידיעות אחרונות" הציע 20,000 ליש"ט, תשלום הכולל גם ראיון עם תתן השמחה במקום סתר.

עו"ד ברט אינו רוחש כל אהדה לגארודו. נהפוך הוא. הוא אמנם מודה כי גארודו היה המדריך, אבל טוען כי היה גם זה שהפיל את ואנונו בפח. "הפרסום ב'סאנדיי מירור' נעשה ללא ידיעתו של ואנונו (נכון), וכאשר ראה שם את תמונתו חשש לביטחונו ונענה להצעתה של סינדי לעזוב את בריטניה". לדבריו, ללא "מירור" לא היה ואנונו נחטף (לא נכון).

גארודו המתגורר עכשיו ב"ביד אנד ברקפסט" ליד תחנת ויקטוריה בלונדון, מבקש לעצמו לפתוח בחת בכפי בעונה הואנונית. אם לא מקום מעל דפי ההיסטוריה הגרעינית. וכאשר הוא לוחש את הדברים האלה באוזני, הוא אינו חדל לשאול אם גם ל"מוסד" יכול להיות בו עניין, ומסתובב ללא הרף מעבר לכתפו. ואני, שחזור ותוקף אותו שתי העירב על כל פסיק ונקודה בפרשה, מציע לו בתום השיחה טרמפ אל מלונו. הוא ממהר להשיב ב"לא, תודה". בימים אלה גם עיתונאי ישראלי הוא בעיניו בחזקת סוכן חשאי.

صكنا من الاجيال

פקינג וטאיפיי — לקראת פתיחת שערים

נראה כי טייוואן הובסה במלחמת התעמולה עם סין: קשרי הסחר עם היבשת והביקורים שם גוברים, בעידודה הנמרץ של פקינג ותוך ריכוך ההגבלות מבית

שרות Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

"האם אתה מתגעגע הביתה?" שואלת הכתובת הסינית הבולטת הבנויה על חולצתו של הו חין די. בעבור הו ומאות חיילים לשעבר אחרים שהפגינו שוב ושוב ברחובות טאיפיי השנה, התשובה למרבה הצער היא — כן. הו בן ה-58, לא ראה את מקום הולדתו בהוזה ותבי שבבורכו סין מאז נהדפו הוא ו-1.8 מיליון תומכי הקואומינטאנג, המפלגה הלאומית של צ'יאנג קאי צ'אק, על-ידי הצבא האדום ונאלצו לברוח לטייוואן ב-1949. כאן אסרו שליטי הקואומינטאנג בטאיפיי לבקר במולדת, אולם בחודשים האחרונים גם נאמנים מושבעים של הקואומינטאנג כמו אלפי חיילים אחרים, מגבירים את פניותיהם לממשלה לשנות את גישתה ולהתיר להם לחזור הביתה. "לא ראיתי את אחי ואת אחיותי מאז שנות העשרה שלי", אומר הו. "זו בעיה ישנה והקואומינטאנג חייב לעשות משהו בנדון".

במשך 38 שנים התעלמו שלטונות טאיפיי מכל הבקשות האלה. הם בעולם לא ויתרו על חלומם לכבוש מחדש את היבשת ונצמדו בעקשנות למדיניותם "לא פשרה, לא משא ומתן ולא מגעים" עם "השודדים הקומוניסטים" בפקינג. אך נוכח לבידוד הדיפלומטי ולהתנגדות הגוברת מבית לשלטונה האוטוריטרי, הובסה טאיפיי במלחמת התעמולה עם סין. ב-1979 פתחה פקינג ב"מתקפת החיוכים" שלה, הציעה קשרי סחר ותחבורה וביקורי קרובים. כעת בראשונה נראה שטייוואן מוכנה להיענות לאתגר. מצפים כי השנה יתירו השלטונות, בראשונה, לאנשים מעל גיל 55 לבקר את קרוביהם בסין.

אם להאמין לניבוי הפקידים בטאיפיי, גישתה החדשה של הממשלה כלפי סין נובעת משפע עוצמה ונכבה — עוצמה החומרי הגדל, כלכלתה הבריאה שלה והרפורמות מבית שהביאו לשלטונות תמיכה מוגברת בצד העם. "הממשלה מבצעת רפורמות כיוון שהיא חשה עצמה בטוחה יותר", אומר חבר הפרלמנט מטעם הקואומינטאנג, ג'או שאוקונג. "אנחנו מוכנים לעידן חדש". אולם גישה זו נובעת גם מההליך הגדל והגדל על השלטונות מבית. האוכלוסיה המשכילה והמאמידה יותר ויותר, הגבירה את קריאותיה לשינוי דמוקרטי ולקשרים רבים יותר עם היבשת. עד כה נתונים ניצני התקרבות עם פקינג תחת פיקוח חמור. הקואומינטאנג לא ויתר על טענתו כי הוא הממשלה הלגיטימית היחידה של סין. אולם הדלת נפתחה, ותשאלת השאלה אם השלטונות יוכלו לבלום את הגל הגואה של דרישות לשינויים גדולים יותר ומהירים יותר במדיניות כלפי סין.

אין ספק שהתיאבון יגדל ככל שטאיפיי תרכך את ההגבלות. קהיליית העסקים החזקה של טאיוואן הרוצה את הפרוסה שלה בעוגת העסקים עם סין, דורשת יותר ויותר יחסי סחר ישירים. הקואומינטאנג חייב לבצע די רפורמות לבלימת התנגדות מבית ובדבומן להרחיק מיסטיים קיצוניים שיכרסמו בכללי היסוד האנטי-קומוניסטיים שעליהם מושתת המשטר.

הסכמה שבשתיקה

אותה אסטרטגיה עצמה מיושמת בנושא הביקורים בסין. בשנים האחרונות נסעו בצינעה עשרות אלפי אזרחי טיוואן למולדת. אך השלטון שמר על יוקרתו כשהמשיך — רשמית לפחות — במדיניות השוללת כל מגע עם סין. גם תוך ביטול חלק מההגבלות, תימשך המדיניות הקיימת. על-פי ההצעה החדשה יהיו עדיין פקידי ממשלה, חיילים בשירות פעיל וכל האזרחים מתחת לגיל 55 מנועים מלבקר ביבשת. מפירי החוק צפויים לאיסור לעזוב את טייוואן למשך שנתיים. אולם פקידי ממשלה כבר אמרו שככל הנראה יתעלמו מהפרות כאלה.

הסכמה שבשתיקה זו רק תרבה את המגעים בין אזרחים מסין העממית ומטייוואן, שרבים מהם התקיימו בהונג-קונג. סוכנות נסיעות אחת בהונג-קונג מתמחה בסידור שיט בנבל בהשתתפות טאיוואנים וסינים. בשבוע שעבר התחככו סינים וטאייוואנים אלה באלה בתחרות בריג' בת שבוע. בהונג-קונג גם נפגשו מחדש מאות משפחות שהופרדו מאז 1949. וסביר כי טייוואנים רבים ינהרו עתה, עם ריכוך ההגבלות, למחוז החוף פוג'יאן, מחוז מולדתם של מרבית תושבי האי הסיניים.

הקואומינטאנג מעלה נימוקים "הומניטריים" למדיניותו החדשה. אך ברור שהוא מקווה כי טייוואנים המבקרים בסין ישמשו מכשירים רבי-עוצמה במלחמת התעמולה עם סין. בהכנסה שנתית ממוצעת לגולגולת בת יותר מ-5000 דולר — כמעט פי 20 מאשר בסין — בטוחה טאיפיי שאורחיה האמידים ייבעתו למראה עוניה ונחשלותה של סין וייגבירו את תמיכתם בה. אך כפי שפקינג רואה זאת, חישובים אלה אינם בהכרח נטולי פרצות. "מבקרים טייוואנים נבהלים כאשר הם יורדים בראשונה מהמטוס", אומר פאנג טאנגיונג, סגן יו"ר התאחדות הכל-סינית טייוואנית של פקינג, המחזרת אחר טייוואנים. "אך אז הם נוכחים שהיבשת אינה כל-כך גרועה".

איתות ברור

ממשלת טאיפיי גם פתחה במתקפת תעמולה שקטה בחזית התרבות וריככה את הצנזורה הנוקשה שלה, בניסיון להדביק את מדיניותה הליברלית יותר של פקינג בנושא חילופים תרבותיים. בעוד הקואומינטאנג אסר דרך שיגרה על כל יבוא תרבותי מהיבשת, בתי הוצאה לאור בסין מפרסמים יצירות של סופרים טייוואנים מכובדים ואפילו מציעים להם תמלוגים צנועים באמצעות חשבונות בנק בעילום שם בהונג-קונג. בחודש שעבר העניקו פקידים מקומיים באזור הכלכלי המיוחד שאנג'אן את הסכמם לירידי ספרים שכלל ספרים טייוואנים על פוליטיקה ובנושאים כלכליים וצבאיים. ותאיכרון אחר במחוז פוג'יאן מתגהה אך ורק בבחזות המתבססים על סרטים פופולריים מטייוואן.

טאיפיי מגיבה כעת בליברליזציה טמויה משלה. עוד באחרונה נהגו צנזורים להחתים באות הסינית המציינת "בנדיט", תצלומי מנהיגים סיניים בעיתונים זרים מיובאים. עכשיו עוברות באין מפריע מיד ליד קלטות וידאו פירטיות של נופי סין. מוציא לאור נועז בטאיפיי אפילו פירסם את זכרונותיו של המשורר הטייוואני קאו צ'ה, שביקר בחשאי ביבשת ב-1981. לפעמים מתיר הקואומינטאנג פרסום יצירות שנכתבו במחלוקת בסין, בניסיון להביך את המשטר שם. בשבוע שעבר אישרה טאיפיי את פרסומו של ספר מאת האסטרופיסיקאי הסיני פאנג לי-ג'י, שגורש מהמפלגה בינואר בגין מוק שתמך בהפגנות הסטודנטים למען דמוקרטיה שנערכו ברחובי סין בשנה שעברה.

אולם אתגר קשה בהרבה עומד בפני טאיפיי בניסיונותיה לשמור על פוזה אנטי-קומוניסטית נוקשה תוך התעלמות דיסקרטית מהסחר עם סין. רשמית, אוסרת מדיניות הקואומינטאנג על כל קשרי עסקים עם היבשת ומאיימת אל המפירים בעונשים כבדים. אך רק קומץ מאלפי אנשי העסקים המעורבים בסחר עם היבשת הוענשו בשנים האחרונות. ועובדה זו היא איתות ברור לאלפי אנשי עסקים טייוואניים המעורבים בסחר עקיף משגשג עם סין. לדברי שלטונות הונג-קונג, הסחר הדו-סטרי דרך המושבה התקרב למיליארד דולר ב-1986. השנה מצפים שיגדל ביותר מ-50%, עם יתרה גדולה לטובת טייוואן.

כוח עבודה זול

טאיפיי אולי קיוותה שסלחנותה תרצה את אנשי העסקים שלה. אך היא רק הזינה את קריאותיהם להתיר סחר ללא הגבלות. אנשי העסקים במדינה הולכים ומאבדים את סבלנותם מאז 1979, כאשר פתחה סין את שעריה בפני סחר והשקעות חוץ. מאז הם נאלצו להשקיף במזרת-מהצד, בעוד מקורות-כוח כלכליים יריבים באסיה — לרבות הונג-קונג, סינגפור ואפילו דרום-קוריאה, שגם היא מבססת את שלטונה על כללי יסוד אנטי-קומוניסטיים — הרחיבו את סחרן עם פקינג. זאת, כאשר סין יצאה לחזר אחר תוקפני אחר טייוואנים הציעה להם טובות הנאה והקלות מיוחדות, הנמנעות מרבית המשקיעים הזרים האחרים. חברות טאיוואניות המעורבות בעיסקות מפעלים משותפים רשאיות, למשל, לייצא את מוצריהן לסין ללא כל מכס. הן גם נהנות מפגרת מס בת חמש שנים, במקום השלוש הרגילות, ורשאיות לשלם חשבונות מקומיים במטבע סיני במקום במטבע חוץ.

המציאות הכלכלית תבטיח בכל מקרה את הגידול בקשרי הסחר עם סין. למרות היתרה של 62 מיליארד דולר במאגרי מטבע החוץ של טאיפיי — תיסוף הדולר הטייוואני ועליית הוצאות הייצור מבית מניעים יותר ויותר אנשי עסקים רעבים לרווחים לחפש אחר כוח עבודה זול בשווקים חדשים. רבים מפנים את מבטם לסין, שם משכורתו הממוצעת של פועל היא בקושי 27 דולר לחודש, החלק ה-15 מהמשכורת בטאיפיי.

כמה אנשי עסקים מטאיוואן כבר סייעו במימון קומץ בתי-חרושת מעוטי טכנולוגיה לאורך חופה של סין, המייצרים הכל החל בנעליים, בגדים ותכשיטים וכלה בלוחות מעגלים. שתי חברות אלקטרוניקה בטאיפיי מתכוננות כעת לפתוח עסקים ביבשת. וחברה מטייוואן הגישה לא מכבר מכרז כדי לסייע למימון פרויקט ביוב נרחב בשאנגחאי. 98 משקיעים אחרים הציעו את שירותיהם, אך לחברה הטייוואנית — שפקידים סיניים סירבו לנקוב בשמה — נאמר כי תקבל יחס מועדף; ואת בתנאי אחד: שהחברה תגיש את הצעתה תחת השם "טאיוואן, סין" במקום "הרפובליקה של סין".

הסכנות הכרוכות בפתיחות הדלתות לסין רבות, אך לדעת טאיפיי מגעים רבים יותר עם פקינג יפיצו ברבים את עושרה של טייוואן ואת הדמוקרטיה שלה ויפעילו בכך לחץ על סין להחיש את הרפורמות הכלכליות והפוליטיות בתחומה. כך יישכו חלק מהניגודים בין שתי מדינות סין ואולי יוביל הדבר לאיחוד מחדש, על-פי תנאי טאיפיי. "ניהפך לקוץ בבשרה של היבשת", אומר ג'או, "ונכבוש את סין באמצעים פוליטיים".

חשש מהתפשטות הדרישות לעצמאות

התפארות זו אינה בעתה. לקואומינטאנג יש עוד כיברת דרך ארוכה לפניו בטרם יהיה למגדלור הדמוקרטיה. בשנה שעברה התיר צ'יאנג צ'ינג קואו, נשיא טייוואן, את הקמת מפלגת הקידמה הדמוקרטית (די-פי-פי) האופוזיציונית, וביולי הוא ביטל הגבלות של משטר חירום. השלב הבא יהיה בעייתי יותר: ארגונו מחדש של הפרלמנט, כדי להעניק לילידי טייוואן ייצוג נרחב יותר. יותר משני שלישים ממושבי הפרלמנט תפוסים על-ידי פקידי קואומינטאנג מזדקנים מסין, אף כי הסינים מהיבשת מהווים רק 15% מאוכלוסיית האי המונה 19 מיליון איש.

הרפורמות המיושמות מבוצעות תמיד תוך פזילה אל סין. צ'יאנג מקווה שבהתירו קשרים בלתי פורמליים אתה הוא ימנע מראש תמיכה במפלגת האופוזיציה ובשאיפה הברורה לטייוואן עצמאית. די-פי-פי מונה ברובה ילידי טייוואן מהדור הצעיר יותר, שקשריהם עם היבשת מועטים ונטולי נוסטלגיה. אי לכך המצע הפוליטי שלהם כולל קריאה "להגדרה עצמית". לשון אחר, שלטון הטייוואנים, ולא של סינים מהיבשת. רעיון זה מוקצה מחמת מיאוס בעיני פקינג, וטאיפיי חוששת שהתפשטות הדרישות לעצמאות עלולה להביא לפלישה צבאית סינית. לדידם של שלטונות טאיפיי, דרישה כזאת אינה קבילה ואינה אפשרית גם מבחינה פוליטית. "לו היינו מכריזים היום על עצמאות, מי היה מכיר בנו?" שואל צ'אנג הסיאו יאן. "בלתי אפשרי הוא למדינות המכירות בסין הקומוניסטית להכיר הכרה זו לטייוואן עצמאית".

דבריו מדגישים את היחסים המיוחדים במינם בין סין וטייוואן. חרף האיבה ביניהן, יש למנהיגים בפקינג ובטאיפיי ציפיה משותפת, כמעט תת-מודעת, שיום אחד, בדרך כלשהי, "שתי מדינות סין" יהיו אחת. פקינג עדיין מציעה להעניק לטייוואן אוטונומיה במסגרת המתכונת "מדינה אחת, שתי שיטות" שתחול על הונג-קונג עם שובה לריבונות סין. טאיפיי אומרת כי לא תשקול את ההצעה כל עוד לא תכריז פקינג שפתרון צבאי לבעיה אינו בא בחשבון. כעת נראה שסין אולי מוכנה להסכים.

בחודשים האחרונים הבטיחו פקידים סיניים לטייוואן שלא "יותר למצוא את שיטת הממשל שלה". נראה כי שלטונות פקינג הגמישו את ציפיותיהם לאיחוד-מחדש קרוב. הם צופים שטאיפיי לא תשקול ברצינות את הצעותיהם, עד להחזרת הונג-קונג ב-1997. ושליט סין, דאנג שיאופינג, שאמר פעם כי הוא מקווה שהאיחוד-מחדש יתבצע בתקופת חייו, הודה במאי האחרון כי אפשר שצעד זה יידחה עד לאחר שיצומצם הפער הכלכלי בין שתי המדינות. דבר זה עלול להימשך עשרות שנים. הודה, אך כששתי המדינות יתאחדו, כל הסינים "ירחפו בשמים".

בינתיים ממשיכה פקינג בפגיעה הסנטימנטלית לטייוואנים. אפילו צ'יאנג קאי שאק נהנה מרהביליטציה פוליטית. ספר לימוד היסטוריה סיני שפורסם בסוף השנה שעברה שיבח את הגנרליסימו ואת חייליו על אומץ-לבם במלחמת סין-יפן. דברי שבח כאלה לא היו כלל עולים על הדעת לפני מותו של צ'יאנג ב-1975. מאז שוכנת גופתו במקדש מחוץ לטאיפיי המכונה "מקום מנוחה זמני". כאשר יחזור הקואומינטאנג ליבשת, כך נאמר, ייקבר צ'יאנג במולדתו. הגנרליסימו עוד יכול לקבל את מבוקשו האחרון, אך בנסיבות שבוודאי לא היה משער.

לקראת דמוקרטיה בטורקיה

רק מחצית מהמצביעים במשאל-העם בטורקיה צידדו בהשבת הזכויות הפוליטיות לפוליטיקאים שנפסלו על-ידי ההנהגה הצבאית • זו תוצאה האומרת דרשני לגבי מגמות הדמוקרטיה בארץ זו

מאת אלאן קוואל
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

אנקרה

ברוב זעום ביותר הצביעו הטורקים בעד השבת הזכויות הפוליטיות לפוליטיקאים הידועים ביותר שלהם לפני ההפיכה הצבאית. הצבעה זו מתוארת על-ידי כמה אנשים כצעד נוסף קדימה מצילם של הגנרלים, לקראת דמוקרטיה רבה יותר במדינה הסוכנת באגף המזרחי של ברית נאט"ו. אולם התוצאה נראתה עדיפה כל-כך על חודו של קול, עד כי נראה שהיא מעלה שאלות יותר מכפי שהיא מספקת תשובות. תוצאות לא סופיות הראו, שרק קצת יותר מ-50% מהמצביעים הצביעו בעד ביטול האיסור על פעילות פוליטית, שהוטל על 200 פוליטיקאים לשעבר, כולל שני ראשי-ממשלה לשעבר, סולימאן דמיראל ובולנט אג'ויט. האיסור הוטל על-ידי הצבא בתקופת שלטונו ב-1980–83. שאר המצביעים — קצת יותר מ-49% — תמכו בראש הממשלה טורגוט אוזאל, שקרא להמשיך ולקיים את האיסור שהוטל במקורו ל-10 שנים. אוזאל טען כי מנהיגיה הקודמים של המדינה — יריביו העיקריים — אחראים לשפיכות-הדמים בשנות ה-70 המאוחרות, ולפיכך יש להמשיך לאסור עליהם לקחת חלק בפעילות פוליטית.

פילוג עמוק

מבחינה מספרית, היה זה מספר קטן של בוחרים שהכריע את הכף במשאל. בשלב מסויים של הספירה, כש-95% מהתוצאות כבר הגיעו, עמד הפער בין קולות ה"כן" וה"לאו" על שליש אחוז. אפשר, אפוא, לקרוא תיגר על התוצאה ולומר שאינה מעלה תמונה ברורה על שאיפות האומה. מבחינה פוליטית, אמרו פרשנים, הפער הזעיר והדרמטי מצביע ככל הנראה על פילוג עמוק, או אפילו סכיזופרניה במדינה הקרועה בין שאיפה לחירויות דמוקרטיות ובין החשש מחזרה לתוהו-ובוהו שבו מצאו 5,000 איש את מותם עד להפיכה הצבאית ב-1980. ותמונה זו מראה אומה הבטוחה רק למחצה ביכולתה לבלום את שדי העבר. "טורקיה מאוד מפולגת", אמר פרופסור שריף מארדין מאוניברסיטת בוספורוס באיסטנבול. "המישאל, במקום לאחד את האוכלוסיה, פילג אותה".

כיבוד זכויות-האדם

הנושא שעמד על הפרק היה חשוב לטורקים ולזרים כאחד. מאז הקמת הרפובליקה ב-1923 בידי מוסטפא כמאל אתאטורק, שאפה המדינה לאמץ אידיאלים מערביים. פירוש הדבר הוא גם לעמוד במבחן על-פי אמות-מידה של דמוקרטיה וכיבוד זכויות-האדם כמו במדינות המערב. ההפיכה הצבאית הפרה אמות-מידה אלו, ובעיקר מאז הגישה אנקרה בקשה באפריל להצטרף לקהיליה האירופית. לרוצות עליה מדינות מערב-אירופה שתראה סימני שיפור. מדינות מערביות, כולל ארצות-הברית, עשויות לברך בפומבי על החזרת הזכויות הפוליטיות לדאמירל ואג'ויט, בעוד שבאורח פרטי יצביעו על [illegible] כגורם הפעיל נגד שובם לשלטון בבחירות הכלליות שייערכו בנובמבר, עליהם הודיע אוזאל בתחילת השבוע שעבר.

התוצאות מתפרשות, בדרך כלל, כניצחון לאוזאל — על אף הרעות החולות הכלכליות של המדינה והתוצאות הלא-מרשימות שהשיג בבחירות בשנה שעברה — וכתבוסה קשה לאותם פוליטיקאים לשעבר שציפו לרוב גדול יותר של מצביעי "כן". ביטול האיסור הפוליטי יאפשר לאוזאל להדוף ביקורת, כי הדמוקרטיה הטורקית לוקה בחסר. אולם בו בזמן היקף מצביעי ה"לאו" מראה על מידת התמיכה הפוטנציאלית שיקבל בבחירות בנובמבר, ומעלה את האפשרות של קדנציה חדשה בת 5 שנים, אולי ברוב גדול יותר מכפי שיש לו כיום. ב-1983 עלה אוזאל לשלטון בבחירות שנערכו בפיקוח הצבא. דאמירל [illegible] העיקרי על קולות המצביעים השמרנים בטורקיה, ואג'ויט, [illegible] סוציאל-דמוקרט, היו מנועים מלהשתתף בבחירות בעקבות איסור פוליטי שהוטל עליהם שנה קודם לכן. הגבלות אלו על חופש הבחירה של המצביעים הינו את הטענות כי אין לגיטימציה לשלטונו של אוזאל. אולם פרשנים פוליטיים בטורקיה אמרו, כי תוצאת המישאל אינה בהכרח תחזית לתוצאת הבחירות בנובמבר. "כמה אמרו 'לא' מכיוון שלא רצו שהקיצונים האמיתיים יחזרו יחד עם דאמירל ואג'ויט", אמר איש מדע-המדינה באוניברסיטת אנקרה. "כמה אמרו 'כן' מכיוון שרצו בשיפור הדמוקרטיה, לא משום שהם תמכו בדמיראל או באג'ויט".

קייט האחת והיחידה

הפבורן שמאחורי האגדה, אקסצנטרית ואנושית, למדה לחיות עם התדמיות ולצחוק להן. סיפור הסרט "המלכה האפריקאית", שעליו נסוב ספרה הרואה אור בימים אלה, מזמן הצצה לעולמה, כשחקנית וכאשה

מאת תום מתיוס
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

קתרין הפבורן עמדה תמיד ברשות עצמה, שליטה על חייה ומכתיבה את חוקיה. לאחר למעלה מ-50 שנה על המסך והבימה, היא מוצאת עצמה בחברה מוזרה, במחיצת צל מתמיד שאותו היא מכנה "היצור". אם תשאלו עליו, היא תרים את ידה השמאלית סמוך לפניה, תניע ותקמץ את אצבעותיה בצורת דמות קטנה מלבבת. הרוחם הוא כשל בוכתיד. "אני חושבת שאולי יצרתי מפלצת" היא אומרת בחיוך של זעזוע מדומה.

היצור הוא זה המטפל בשיחות טלפון של נפיקים. נושא בסבלנות כתבים רהוטים. מחייך לזרים כעריצים כל אימת שהיא יוצאת החוצה. חובותיו של היצור עשויות להתרחב עתה, עם החלטתה של הפבורן לפרסם זכרונות על הרפתקאותיה עם האמפרי בוגארט, לוראן באקול וג'והן יוסטון בזמן הסרטת "המלכה האפריקאית". הפבורן האבירית, האישה שמאחורי האגדה, מאוד מקורית, מאוד אקסצנטרית ומאוד אנושית, היא מישהו אחר. אם מלאכתו העיקרית של היצור היא לשמור על האיקונין של הפבורן מבחוצה דיו, המשימה קשה מכפי שהיא יכולה להצטייר.

שחקנים מועטים פיצלו את קהל מבקריהם ונופיהם מחלוקה כה חדה למעריצים נלהבים ושופטים תליינים. אך בהרוזק הנכון, כאשר התרכיות מתמקדות סורקות, הנה היא הפבורן, הכוכבת של המאה. על הבימה הופיעה החל בקומדיות קלילות וכלה בטרגדיה הגדולה ביותר. על המסך היא הופיעה במשך עשרות שנים, היא היתה מועמדת לאוסקר פעמים רבות יותר (12) מכל אחד אחר וקיבלה את הפרס ארבע פעמים. ובין סיפורי האהבה של הוליווד המביישים את העידן שלנו, החיים הפרטיים מאוד של הפבורן במשך 27 שנים במחיצת ספנסר טרייסי הם בוודאי הסיפור היפה ביותר. בניגוד למחצית הוליווד, מעולם לא פירסמה אוטוביוגרפיה. "משעמם", היא אומרת במשיכת-כתפיים על ספרים כאלה. אך בשבוע שעבר פירסמה הוצאת אלפרד קנופף את ספרה הקומי "הפקת 'המלכה האפריקאית' או איך נסעתי לאפריקה עם בוגארט, באקול ויוסטון וכמעט איבדתי את שפיות דעתי".

עם פרסום הספר היא העניקה ראיון מאוד נדיר ל"ניוזוויק". אחד מסיפורי האהבה היפים ביותר של הסרטה אי-פעם נגול לעינינו כאלגוריה קומית על מלחמת המינים. ומי שרוצה להבין את הפבורן מן הראוי שיבקר בחזית ייחודית זו.

רעל קופתי

התחנה הראשונה — ביתה של הפבורן בטרטל ביי במנהטן. שם היא מתגוררת מאז תחילת שנות ה-30. כאשר אתה מצלצל אתה שומע צעדים נמרצים. הדלת נפתחת במקצת ואתה רואה את בעלת הבית עצמה, לבושה אפודת גולף שחורה, מכנסי באק מוטמוטים במקצת וגרביים אדומים להפתיע. היא נראית 15 שנים צעירה מגילה. היא לוקחת אותך לחדר אורחים אחורי ובו שטיחים מזרחיים מהוהים. השעון שנתנה לה אתל בארימור ניצב על שידת שיש. זה חדר שהיה יכול להיות לרוחו של אביה, אורולוג שהעריץ את ג'ורג' ברנארד שו. הוא לימד אותה איך לטפל ב"גברים זכריים מדי". היא צוחקת: "אל תגיבי, רק תאמרי 'כן' ואל תשימי לב".

אנשים חושבים שהפבורן נולדה בטוחה בעצמה. אך היא עבדה כדי לרכוש תמונה זו. מעטים זוכרים שהקריירה שלה נראתה דועכת לא פחות משלוש פעמים. היא היתה "רעל קופתי" ב-1939, בתחילת שנות ה-40 חזרה עם "סיפור פילדלפיה" ו"אשת השנה", ואז ירדה שוב עד "המלכה האפריקאית", שהזניקה אותה לשנות ה-50. לאחר הופעתה המעולה ב"מסע ארוך לתוך הלילה" הפסיקה לשחק במשך חמש שנים, כדי לטפל בספנסר. טרייסי מת ב-1967. בשנות ה-60, כאשר דחק הגיל את בטי דייויס וג'ון קרופורד לסרטי זוועה, קיבלה הפבורן את התפקידים הטובים ביותר וזכתה בשלושה אוסקרים נוספים. (לאחר האוסקר הראשון שלה ב-1933 על הופעתה ב"כוכב הזוהר").

"אני חושבת שכישלון, מה שמתרחש כאשר אדם יורד פתאום, גולש, צולל, זה דבר מרתק. במשך שנים חשבתי שהקהל בא ואומר 'הנה היא היצור הטיפשי הזה. היא היתה כלבך בת מזל, אתם יודעים. היא לא שווה הרבה. היא לא יודעת מה היא עושה. בואו נהרוג אותה".

סיפור אהבה טוב

תפקידה של רוז סאייר הגיע באמצע הדרך של הקריירה שלה. הסרט מספר על מיסיונרית רווקה ועכבר-מים אבירי המגלים את האהבה כאשר הם שטים בנהר שלא מופה ומפוצצים בתוך כך ספינת-תותחים גרמנית. המפיק סם שפיגל רכש את הזכויות ב-1951 וגייס את יוסטון, בוגארט והפבורן לסרט. הפבורן הגיעה לקונגו הבלגית ראו חובשת סומבררו מקסיקאי ולבושה מחליפה לבנה. במשך כמה שבועות ניזונה מפלחי אננס וביסקוויטים בקופסה, הצטרפה לציד פילים, סילקה דרפרים מתפוחי-אדמה מבושלים, צווחה כאשר ראתה נחש ארסי ותיעתה מכל רגע.

"זה סיפור אהבה טוב מאוד, טוב מאוד", היא אומרת. "רוזי היתה מאוד אמיצה לחשוב בכלל לשוט במורד הנהר, לא היה לה שום ניסיון. היא פשוט חשבה שהחיים הם מלהיבים. צ'רלי אלנוט (הגיבור ב'מלכה האפריקאית') היה רגיל לזונות וזקנות מסכנות חסרות סיכוי. הוא שתה יותר מדי ולא מימש את הפוטנציאל שלו כגבר. ורוזי לא מימשה את הפוטנציאל שלה כאישה. לבסוף יוצאים שניהם כל אחד ממקומו המבוצר — כדי לנצח.

פשרה מעין זו מסיימת רבים מסרטיה של הפבורן. אם בחיים היתה משוחררת, בסרטים אילצו אותה המוסכמות בדרך כלל להתפשר על הישרדות. במהלך ההסרטה התיידדה מאוד עם בוגארט ועם אשתו לוראן באקול. "בוגי היה ממש נהדר. כאשר שיחק גברים נחמדים הוא היה מאוד משעמם, בדיוק כמו שהיה ספנס כאשר שיחק רוצחים ונוכלים. בוגי יכול היה להיות עכברים רזה. לספנסר היתה חזות אצילית שאי-אפשרה לו לשחק תפקידי כמרים. כאשר הם התחלפו הם הפכו לכרבים".

לטרייסי הופעה קצרצרה בלבד בספרה של הפבורן. כאשר חנתה באיטליה בדרכה לאפריקה הוא הצטרף אליה בנאפולי והם נסעו לרומא. בתחילה כלל לא הזכירה אותו בספר. "כאשר הם (בחברת ההוצאה לאור) קראו בראשונה מה שכתבתי על 'המלכה האפריקאית'", היא נזכרת, "מישהו אמר 'את לא מזכירה את הבחור הזקן' אז חשבתי 'בסדר, אזכור אותו'". טרייסי נסע ללונדון יום לפני שהפבורן טסה לליאופולדוויל. "האם הוא עזב מפני שהיה משועמם?" היא כותבת. "האם הוא עזב מפני שלא יכול היה לשאת לומר שלום? השאלה הנצחית".

מסתערת קדימה

המופלא בסיפור אהבה זה היה, כיצד שחקנים כה שונים באופיים יכלו להתאהב כל-כך, ולהתמיד. הפבורן הודפת את השאלות בנושא: "איך אתה יודע שכל-כך מצאתי חן בעיניו? אני לא חושבת שאתה יכול לנתח מדוע, לכל הרוחות, אתה יכול להסתדר עם אדם אחד ולא עם אדם אחר. אפשר היה לראות שהוא הקסים אותי. אין לי באמת שום מושג איך הוא הרגיש לגבי. אף פעם לא הופעתי בציבור עם ספנסר. אף פעם לא. לא, אף פעם. גברת טרייסי התגוררה בקליפורניה והוא, היה נשוי לגברת טרייסי, ואני לא חשבתי שזה מתפקידי להופיע בכל העיר אתו". נושא הגירושין לא עלה. טרייסי היה קאתולי אדוק. הוא הגיע למזרח [illegible] עם אשתו לואיז, תמך תמיכה כספית בה ובעבודתה החשובה עם ילדים חירשים לרבות בנם ג'ון.

על המסך קייט וספנס הם עדיין זוג. הבעל והאישה הגדולים ביותר בהיסטוריה של הקולנוע. הפבורן טרם פגשה אותו כאשר השתדלה להביא לבחירתו כבן-זוגה ב"אשת השנה", הזיווג הכושל-המוצלח הקומי בין העיתונאית הגדולה ביותר בעולם וכתב הספורט הטוב ביותר בניו-יורק. בפעם הראשונה שראתה את טרייסי פנתה למפיק ג'וזף מנקייביץ' ואמרה: "אני מקווה שאני לא גבוהה מדי בשבילו". "אל תדאגי", ירה מנקייביץ', "הוא יוריד אותך לגובה שלו". וזו נשארה התדמית של יחסיהם האישיים והמקצועיים. הפבורן היושבת לרגלי האמן הדגול במשך תשעה סרטים, לומדת לבשל תוך שהיא מפשטת את משחקה ועושה אותו אנושי יותר. היא צוחקת כאשר היא נזכרת בהסרטת סצינת המטבח עם תנור האפייה הגדול, המצנם ושאר אביזרים, המסיימת את "אשת השנה". לא היה לה מושג איך להשתמש בתנור והיא הרסה אותו.

הפבורן היתה הרבה יותר מאשר תלמידתו הטובה ביותר של טרייסי. היא ליטשה עוד לפניו את התזמון הקומי שלה בסרטים עם קרי גראנט, ומחוץ למסך היו אלה אומץ-לבה ועקשנותה שתמכו בטרייסי וסעדו אותו בשנותיו האחרונות. היא מעולם לא הלכה לראות את סרטם האחרון המשותף "נחש מי בא לסעוד". (טרייסי מת שבועיים לאחר תום הצילומים).

לאחר מות טרייסי מצאה עצמה הפבורן בראשונה לגמרי לבדה. היא התקרבה לגיל 60 — עת לניתוחים פלסטיים והתרפקות על העבר בעבור מרבית בני דורה. בגלל חזותה החזקה ומשום שאינה יודעת אפילו כיצד להיות מרוככת, אנשים לא הבחינו עד כמה היתה תקופה זו קשה לה. "אני מוצאת שהיא אישה מאוד נוגעת ללב", אומרת באקול. "לכל אדם העושה את דרכו בחיים לבד יש תקופות בדידות רבות. היא הרבה יותר רכה מכפי שהיא היתה מאפשרת למישהו לראות. אבל היא מקצוענית. אל תשכח את זה. היא אומרת 'בואו נעשה את זה' ומסתערת קדימה".

בחורה זקנה רגזנית

זה בדיוק מה שעשתה הפבורן. וכאשר חזרה לברודוויי כדי לגלם את קוקו שאנל, שיכה מחומר זה את חייה. "כאשר שיחקתי את קוקו", היא אומרת, "לא יכולתי באמת לשיר חשבתי 'הם יגלו את האמת ויסקלו אותי באבנים'. פתאום, כששרתי, חשבתי: 'הם לא יוציאו אותי להורג. אני מוצאת חן בעיניהם'". תקופת חיים שלמה של פחד-במה נסתיימה. בתקופת ניתוץ המוסכמות של סוף שנות ה-60, מעריצים רבים יותר התייחסו לפבורן כאל נשמה-תאומה ולא כאל חריג מוזר. מאז תפסו הכבוד והאהדה את מקומה של ההערכה היותר מסויגת, שליוותה אותה במהלך הקריירה המוקדמת שלה. זיכרונותיה זוהרים באור יקרות. למשל:

● "ג'ון בארימור היה מלאך. הוא פשוט הסתכל עלי ואז הוא אמר 'את תהיי מאוד טובה'".

● "קרי גראנט לא אהב חתולים. הוא לא אהב את הברדלס (בסרט 'לגדל תינוק'). המאמן הוקס שהיה הבימאי היה מודאג ורצה להרשות לנו להשליך ברדלס מפוחלץ גדול לתוך חדר ההלבשה של קרי. כולנו צווחנו מצחוק, קרי כמעט מת".

● "ג'ון וויין — דמות מדהימה. שחקן טוב. כמובן, הוא היה ריאקציונר נורא. אבל מצחיק הוגן. היו לו רגליים אדירות, מאוד ארוכות. אתה יודע (...) להישען עליו היה כמו להישען על עץ אלון. הוא היה מסתכל עלי כאשר צילמו אותי רוכבת והיה אומר 'זו נשארת על הסוס רק בחסדו של האל בכבודו ובעצמו'".

● "אהבתי את הסיפור" (בסרט "הפתרון הסופי של גרייס קוויגלי"). במהלך ההסרטה נזפה הפבורן בניק נולט, הכוכב הראשי, על שהוא "משתכר בכל ביב שופכין בעיר". נולט כינה אותה "בחורה זקנה רגזנית שכיף להיות אתה". "ניק נולט ואני הסתדרנו היטב", היא אומרת.

הזיקנה מעולם לא הטרידה אותה במיוחד. "אי-אפשר לעשות שום דבר, לא כן? הדבר היחיד שאני מרגישה הוא שלגלם תפקיד של זקנה מוזרה או טמבל זקן או לשבת בבית אבות... זה לא יעניין אף אחד, בעיקר לא את האנשים בבתי האבות. אנשים צריכים להישאר בכל האפשר יותר בתנועה. אך לא להרגיש תרדה כאילו הם נלחמים במפלצת. שכן, או עליך לומר 'האם היית רוצה לחיות לנצח?' אני אומרת לא, בבקשה. אני לא מפחדת למות. אני חושבת שפשוט אלך לישון".

רמת טבעון בע"מ

מודיעים על פתיחת
מחלקה חדשה לקשישים
הזקוקים להשגחה רפואית מלאה
24 שעות ביממה.

ברח' האורנים 58, קרית-טבעון
בלב מרחבי דשא ונוי בנוף הררי מקסים.

- צוות רפואי - כולל רופא ואחיות מוסמכות
- צוות סיעודי - 24 שעות ביממה
- פיזיוטרפיה - ריפוי בעיסוק
- חדרים ממוזגים עם שרותים מלאים צמודים
- כשר בהשגחה

פרטים בטלפונים: 04-932023/5/8
רח' האורנים 58, קרית-טבעון

אירוע תל-חי '87

בחסות שר החינוך מר יצחק נבון
26-22 בספטמבר

חוויה אמנותית מרגשת.
כל ההר מלא פסלים.
מיצגים באוירה המיוחדת
של חצר תל-חי ההסטורית.
לנוחות המבקרים - הסעות אל ההר וחזרה.
כרטיסים במכירה מוקדמת:
הפצה ראשית "הדרן-קסטל", אבן גבירול 90, ת"א,
טל. 248844, 03-248787 וביתר משרדי הכרטיסים.

האוניברסיטה הפתוחה

בית-הספר לשפות

נפתחת ההרשמה בתל-אביב ובירושלים ליחידה להוראת עברית, ערבית, צרפתית וספרדית באוקטובר '87.

הקורסים המוצעים:

	עברית	ערבית	צרפתית	ספרדית
מקום הלימוד:	ת"א	ת"א וירושלים	ת"א	ת"א וירושלים
אוכלוסית יעד:	עולים חדשים ותיקים	* המעוניינים לפתח יכולת הדבור וההבנה * מורים בשפת שבכתנן * מורים לערבית בבתי"ס יסודיים. * הזקוקים ללימודי מכינה באוניברסיטה המתכוננים לבחינות בגרות.	המעוניינים לפתח ולשפר ידיעותיהם	המעוניינים ללמוד את יסודות השפה
סוגי הקורסים:	* שפור התקשורת בע"פ, דבור והאזנה * שפור התקשורת בכתב, הבנת הנקרא והבעה בכתב * עברית למתקדמים (דגש על פרקי ספרות עבריים מקוריים)	* ערבית מדוברת למתחילים ומתקדמים * ערבית של אמצעי התקשורת למתחילים ולמתקדמים (הקורס יכשיר להאזנה לרדיו ולטלויזיה ולקריאת עיתון ערבי)	רמת מתחילים רמת ביניים רמת מתקדמים	ספרדית למתחילים
משך הלימודים והתדירות:	פעם או פעמיים בשבוע (בוקר או ערב) 3 שעות כל פעם במשך 18 שבועות	פעמיים בשבוע שעתיים כל פעם במשך 18 שבועות	פעמיים בשבוע שעתיים כל פעם במשך 18 שבועות	פעמיים בשבוע שעתיים כל פעם במשך 18 שבועות

תאריכי רישום:
בתל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת-אביב, טל: 03-422626, 03-423857

תאריך	עברית	ערבית	צרפתית	ספרדית
13.9:	10:00-13:00	12:00-15:30	10:00-14:00	09:00-14:00
14.9:	15:00-17:00	09:00-13:00	13:00-16:00	09:00-14:00
15.9:	10:00-13:00	10:00-13:00	09:00-15:00	09:00-14:00
16.9:	16:00-18:00	15:00-18:00	10:00-14:00	09:00-14:00
17.9:	15:00-17:00	09:00-13:00	10:00-14:00	09:00-14:00

בירושלים: בי"ס מיטשל, רח' סוקולוב 15, טל: 02-667536
בימים א'-ה', 17.9-13.9, בין השעות 16:00-13:00

תהליך ההרשמה: התלמידים יסווגו לרמות על-פי מבחני מיון.
הערה: הקורסים בערבית מדוברת מוכרים ע"י משרד החינוך לעובדי הוראה בשנת שבתון, ומזכים בגמול השתלמות.

אוניברסיטת חיפה

משרד החינוך והתרבות — האגף לתרבות ולאמנות
החברה למרכזי תרבות וספורט (חברת המתנ"סים)
משרד הפנים
אוניברסיטת חיפה — היחידה ללימודי-חוץ, חטיבת לימודי ניהול
מרכז השלטון המקומי

נמשכת ההרשמה לתכנית
ניהול תרבות ואמנות
בתל-אביב ובחיפה

התכנית כוללת רקע תיאורטי, עקרונות וטכניקות הדרושות לניהול יעיל של יחידות תרבות במסגרות שונות. המטרה היא להקנות ידע בסיסי לעוסקים בתחומי התרבות השונים, לקדם אותם בתפקידים ולהכין עתודה של אנשים לתפקידים בנושאי תרבות ואמנות. הדגש הוא על הכשרה מעשית [illegible].

פרטים והרשמה: באוניברסיטת חיפה, חטיבת לימודי הניהול, [illegible] חדר 201, טל. 240375, 04-240436.

תחילת הלימודים: 26.10.87

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 41811 Little Lake Rd., Suite 285, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

שריקה באפילה / גדעון סאמט

עידן הבדיקה מחדש

ייתכן שאנחנו נכנסים לתקופה חשובה. עידן הבדיקה מחדש, אפשר אולי לקרוא לו. אני לא אומר עידן הרוויזיה, כדי לא לבלבל עם הרוויזיוניסטים, כי משמעות השינוי, בדרך כלל, מנוגדת לטיבו ולצרכיו של הימין הישראלי.

פירושה הוא קצם של חלומות־פרא אחרים, בכל מיני תחומים. איזה "ישוב־דעת חדש", מרענן, אנטי־היסטורי. כיוון שהסימנים אינם מגובשים עדיין, מוטב לתאר את הדבר במונחים של תקווה.

כן, יש תקווה שאני מטפח בזמן האחרון, ובדרך התקוות היו רדופים ועקלקלים. לעתים היא נראית כאשליה נטולת עתיד, ולפתע פורצים ממנה כדורות איתנים המציגים אותה כדי ראות במעט. התקווה היא כפולה: שהמערך ישנס את מתניו לומר את מה שהוא חושב, בסקרים שמחשבתנו בהירה די הצורך, ושהציבור יעריך את החידוש הזה.

אחת הקללות של הפוליטיקה אצלנו, מאז השוק שחטף המערך לפני עשור, היא ההנחה שסיגל כי עליו להתחרות, אגב פזילה ימינה, אחרי העם־שרוצה־ליכוד. התוצאה לא היתה שיפור במעמדו: הוא כשל, מאז, בשתי מערכות בחירות. התוצאה היתה שנראה פוזל.

כיוון שפוזל, המערך התקשה ללכת ישר. בדרכו, והוא הורגב ברוב הנושאים העיקריים. במלחמת לבנון, בענייני הכניעה לדתיים, בפרשת השב"כ. לאורך רוב השתלשלותה של פרשת הלביא. מה יצא לו מזה בזיון וקצף.

האות הראשון להיתכנותה של התקווה האמורה היה העמדה שנקבעה, בסופו של דבר, כלפי הלביא. היו, כמובן, החלטות קודמות — הוועידה הבין־לאומית, למשל — שבהן המערך צייר פרופיל משל עצמו. אבל שם לא היה חידוש מסעיר: להיות בעד השלום, נגד אינפלציה בתוכנית הכלכלית החדשה, בעד תמיכה במושבים. זו לא חוכמה גדולה. עכשיו, בראשונה, המערך עשה בדיקה מחדש רצינית בנושא בעל משמעויות פנימיות נרחבות ושינה, למעשה, את עמדתו. רוויזיה, אמרנו.

בא לא להקל בכך ראש. כי בחושים, אשר במשך תקופה ארוכה נדמה היה שאבדו לו, הגוף הפוליטי הזה מתחיל להבין שהגיע הזמן לבחון — ואולי לחסל — כמה מהתנוונות הישנות שלנו.

מדוע חשוב להצביע על המגמה החדשה הזאת, או ליתר דיוק על התקווה לקיומה? כי הוויכוח אחרי הלביא יזמנו עוד הכרעות כאלה בנושא קשה. מבאיב, של שאבלינו מן העבר. להבקע [illegible] לדבר עם אש"ף, למשל. בשמע [illegible]

בוב דילן: נטישת החיה

יוסף חריש: הזוכר שוב

נשמעה לצרפתים, עד ההיגול, המחשבה לדבר עם האלג'יראים באלג'יר, לאמריקאים האפשרות לדבר עם הווייטקונג.

אולי זה לא ניכר עדיין, אבל נדמה שאנחנו נמצאים בראשיתו של פרק חדש בתחומי הפוליטיקה הישראלית הפנימית. עידן הבדיקה־מחדש. המערך יכול להוביל אותו, או לפגר אחריו: להקשיב לרוחשיו, או להאזין לשיח מגדי־המוניות.

לפי שעה המדובר, כאמור, רק בתקווה.

קולות חדשים על הבום התרבותי

יש עוד סימן מובהק לכך שנפרסת אצלנו תקופת הבדיקה־מחדש. אחרי מהומה גדולה סביב הפריחה התרבותית המשתוללת כאן, נשמעים עכשיו צלילים שונים אחרים.

זה היה צפוי. הייתי, יורשה לי לומר, מהראשונים ששמו אצבע על התופעה הזאת. "בכל זאת, עם הספר", כתבתי לפני שלוש שנים. אבל במהלך השנה האחרונה, כאשר השוק היה מפוצץ מעבר למידותיו, בין היתר בסיוע תקיף של מערכות יחסי־ציבור, הפריחה הזאת להיראות בעליל כגיאות דמוית־בורסה: מניות הצריכה התרבותית נרשמו בגבהים שמעל לשווין האמתי.

הקולות החדשים, המזהירים בתכיפות גוברת, בחודשים האחרונים, מפני הגזמה, נתפשים אצלי כחלק מובהק מאותו עידן של בדיקה־מחדש. קל יותר לתקוע סיכה בבלון נפוח המסבך את המשק, אפילו בלביא, מאשר לקלקל את השמחה בעניין כה מלבב ומעניק כמו שגשוג תרבותי.

הנה, בכל זאת, מתחילים לגבור הדיבורים המאפנים, השקולים יותר, על מהותה של התופעה. מספרי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה — בסקר השוואתי לפי המגזר [illegible]

אשונה בבירור שאם בשנה שעברה 49.1% מהישראלים קראו, לפי הנתונים, לפחות ספר אחד בחודש, ב־1969 השיעור היה 50.7%. ומול ההתנפלות המפורסמת על התיאטרון, שהביאה ב־1986 ל־12.8% לפחות פעם אחת בחודש להצגה, ב־1969 הלכו 15.1%. ויש מי שגילה שכמות הספרים האדירה הנדפסת אצלנו היא למרות הכל רק שליש ממה שהיה, ביחס לגודל האוכלוסיה היהודית, בתחילת שנות השלושים.

הטענה העיקרית והשמעת היא, כי ה"בום" התרבותי הוא בראש ובראשונה חיזיון "דיג'יטאלי", כפי שמכנה אותו המחזאי יהושע סובול, או קודם כל פריחה של עסקי התרבות ולא של מהותה, על־פי תחושתו של פילוסוף־תרבותניק כאסא כשר. אין בו עדיין השפעה תרבותית של ממש על תהליכי המחשבה, ההתנהגות, או ההתבטאות האישית של הישראלים.

התגובה הזאת לא נראית לי כאי־פרגון ישראלי אופייני לאיזשהו דבר טוב שקורה אצלנו, אלא התפתחות מבורכת, אשר בפעם הראשונה חודרת לתחומי התרבות: הנטיה הבריאה, הנפוצה יותר מאשר מעבר, להישמר מפני הפרזה אלבומית, בכל תחום, כלפי מה שנראה בזמן נתון כיבגון גדול, המטמטם את עינינו.

היחס הביקורתי יותר כלפי ה"בום" דרוש לנו גם כדי שעל הגל המקציף הזה לא יזכו אצלנו לכבוד מיידי יצירות שאינן ראויות לכך. ההתלהבות היום כה מתפשטת עד שכל משרבט כמעט סיכויים טובים להצטרף להגיגנו. הנה, למשל, על מחברת קובץ־סיפורים ראשון, די בינוני, אורלי קסטל־בלום, אני קורא בעתון שהיא כבר "סופרת כוכב" שהתגבה.

לכן, אל תבעטו כאשר תתחילו לראות יותר ויותר קיתונות צוננים נשפכים על הבעירה התרבותית. [illegible] מפריחה אחרת: פריחת האופוריה הליטוף העצמי.

גם בוב דילן הלך פייפן

עקבתם אחרי מה שקרה כאן סביב בוב דילן גם זה שייך לענייננו. הבדיקה־מחדש, תסלחו לי אם אני חוזר שוב על המונח החשוב הזה, חל גם על העבר. הוא לא מה שהיה פעם, העבר, כתבנו כאן בהזדמנות קודמת. ביקור דילן היה המחשה חיונית.

דילן זה שנות השישים הנערמחיים המחאה הקולות המיוסרים של אותה התקופה המעצבת ביותר בהיסטוריה החדשה של אמריקה ובהיסטוריה האישית של בני ארבעים־חמישים היום.

צריך היה לקרוא, למשל, את יעקלה רוטבליט סוגד לדילן בפואימה רוטטת בעיתון "חדשות" כדי להתרשם מחדש מה היתה עוצמת הדילניות בשעתו, וכיצד נותרה בשביל שרידי מעריציה חיה וקיימת עד היום.

אבל הריגושים האלה, לעתים פאתטיים, אינם יכולים לטשטש את העובדה המבדעת: כמו תפישות ישנות מן העבר ומוסכמות אחרות של האתמול, גם הדבקות הזאת בטעם של פעם הלכת ומתפוררת. דילן, כשבילי, היה כאן בהופעותיו, בכל נוכחותו, סמלה של נטישת איזו היה משכבר הימים. רק למען

היוקה של התחושה הזאת טוב שבא, מסוכסך עם עצמו, בו לעכשיו, פורע סדרים והבטחות, מופרע ללא ספק, מעורר לרגע סנטימנט כבוי ומיד מצטייר כדמות מן המוזיאונים אשר מוטב להתייחס אתה מעל תקלים.

כמעט נשבעתי שלא אומר מלה על אריק איינשטיין. כתבו עליו בעיתונים — כדברי השיר — די והותר. אבל, מבחינות רבות, הוא דילן שלנו קם כאילו מאפרו. מומנים ארכיוניים, כדי להוכיח לנו שגם לו יש מה לומר, שהוא לא גמר את הסוס.

כאשר כתב את "המדינה הלכה פייפן" — מסרס ומלכלך, בלי שום רחמים, משחק בשמה של המדינה — הגיב ירון לונדון במאמר בשבועון "כותרת ראשית", שאיינשטיין הוא שהלך פייפן: עולמו הישן של אריק, העולם הדילני, אפשר לומר ברוח ימים אלה, איננו עוד, ועל כן בעיני הוטר כל העסק כולו הלך פייפן. לונדון צדק או יותר אולי מכפי ששיער.

ובכל זאת, תודה לאיינשטיין, תודה לדילן, על התזכורת: הם נותרו מאחור, תמונות מתערוכה יפה שהיתה פעם. אנחנו, צריך לקוות, קצת הלאה — בעניין של הבדיקה־מחדש.

אולי צה"ל יגן עלינו, ב"ה?

אחד המושגים המשובשים ביותר אצלנו הוא הסטאטוס־קוו הזה, ביטוי שמחמת ערפולו כל צד בוויכוח הדתי־חילוני עושה בו כרצונו. צרתו של הסטאטוס־קוו — המצב הקיים, לפי התרגום הסר־הערך — שאיננו מתאר את המצב הקיים, אלא את ההישגים המצטברים של המחנה הדתי מאז נקבעו בראשונה סדרי המצב הזה ערב קום המדינה.

כל כרסום חדש הצטרף אל הסטאטוס־קוו עד שאינך יודע עוד על מה אתה מדבר בנסותך לשמר אותו או לשבור אותו. השבוע קיבלנו תוספת לעומס של המושג. היא באה מצה"ל.

בהסכם הסטאטוס־קוו מ־1947 צריך היה להבין, בכל הנוגע לצבא, רק זאת, שתינתן שם אפשרות לצריכת מזון כשר ושהשבת תישמר כיום מנוחה. מאז קרה, כמובן, הרבה לעיוותו של המצב־הקיים מבחינת הדת גם בצה"ל. אחרונה התברר שוב עד כמה.

בוו אחד זו עטרו הזמנות לטקסים צבאיים בתוספת ב"ה. לא נורא, לכאורה. מישהו רשם, בהשפעת בית־אבא. אבל כנראה משהו אשר לא היה שם בעבר מוחלט כמהות צה"ל ובמשרדיו. ועוד מתברר שגם בעניין הזה יש מצב־קיים בצבא. לאחר מחאות "אחרות" מבמעינים אמר השבוע דובר צה"ל שבעקבות [illegible] קו. מה משמעות הביטוי לצורך העניין? הדיעה, מסר הדובר, תתפרסם בקרוב.

אין צורך להמתין לה. הצבא, שעמד באחרונה יפה בקשיים הארציים סביב פולמוס הלביא, חייב להתעשת גם מול הבוחשל הדתי של הסטאטוס־קוו המשתנה. כך עשה כאשר ביטל השבוע את פסילתו המחפירה של מועמד לקורס־חובלים בהיליהם כיוון שלא היה יהודי על־פי איזו קריאה מעוותת של הסטאטוס־קוו. לפחות שם שתהיה לנו הגנה מפני מיתקפת שליחי־הקב"ה־המטעם־עצמם.

עוד פרס לסוכנות (עם שותף)

פרס החוצפה הוענק כאן בשבוע שעבר להנהלת הסוכנות בגלל תוכניתה להשקיע יותר מעשרים מיליון דולר במוזיאון לציונות. השבוע המוסד המקייב הזה זכה בפרס נוסף. תנו לפרס בעצמכם את השם המתאים.

לאחר שהתברר, ביוזמת ח"כ אמנון רובינשטיין, שנציגי משרד הקליטה בארה"ב מפלים לרעה אזרחים ערבים המבקשים לחזור ארצה, שר הקליטה התנצל והבטיח לשנות. אבל הסוכנות עטה על המציאה. ראש מחלקת העליה, חיים אהרון, תבע להחזיר את הטיפול בחוזרות יורדים לסוכנות. היא מטפלת רק ביהודים, נימק, וכך הבעיה תיפתר מאליה.

בושה וכלימה — דרך אגב, שם. אפשרי לפרס — אבל יש להן שותף. היועץ המשפטי לממשלה הוא שקבע את אי־חוקיות הנוהל, ובהזדמנות זאת הגה בחוות־דעתו את רעיון הסוכנות.

הוא ישב ומקופה בשקט, יוסף חריש, ובאחרונה שמו הוזכר בעיקר כסיבה להתפטרותה של עוד עובדת בכירה במשרדו. עוד הצעה לפרס: מדליה למי שימציא דרך לצמצם ככל האפשר את טווח פעילותו, אם אין ברירה והוא מתעקש להמשיך ולהיצמד לתפקידו.

הירושלמים כמציצנים

את הדוגמה הציורית ביותר למה שקורה בירושלים, לאווירת המצוק ולקנאה המעמיקה של ירושלמים בחרות המשוללות של התל־אביבים, מצאתי בג'רוזלם פוסט. יש להם מוסף מיוחד על מה שקורה בתל־אביב והשפלה. בראשו תצלום של תפוח כתום הוא מציע "סיקור של התפוח הגדול". כאילו היה זה ווד־לארץ. המוסף מלא פרסים עסיסיים, לא בלי מידע חיוני על הפרוצות ברצועת החוף.

"תפוח גדול" הוא, כמובן, הכינוי הישראלי ל"תפוח הגדול", כינויה של ניו־יורק. הבל על הירושלמים. מי מהם שדעתם נחושה, למרות הכל, להישאר שם, הופכים בהדרגה למציצנים.

כספת / יהודה שרוני, יונתן שרמן, אריה לביא

החשבון: רחוק מההמון הסואן

מלון הילטון דואג לאנשי עסקים המתגוררים ב"קומות היוקרה": מי שאינו רוצה לשלם את החשבון בדלפק הקבלה, יחד עם "ההמון הסואן", מציע לו המלון לבצע את התשלום באמצעות שירות מיוחד הניתן בטרקלין בקומה ה־17 של המלון.

אחרי ככלות הכל, לא נעים לבקש חשבון על שם החברה — אחרי שהתארחת בסוף השבוע עם האשה, החותנת ושני הילדים.

הכל על טלפון־קול

בתגובה לנכתב כאן בשבוע שעבר ("פלאפון בכוח") מעירים לנו מחברת מוטורולה־תקשורת כי בבריטניה לא איחרו את השירות בטלפון במכונית. המערכת מסוג זה הונהגה בבריטניה רק ב־1985 וכבר מותקנים שם כ־140 אלף מכשירים. בבריטניה, כמו בכל מקום אחר בעולם, החיוג הוא ידני. אשר לטלפון המחייג לפי דרישה קולנית — לדברי בנימין אפשטיין, מנכ"ל מוטורולה־תדיראן, תקשורת סלולרית, מדובר בפיתוח שנעשה במקומות שונים בעולם, אך עדיין אינו בשל לשימוש מסחרי נרחב.

עם זאת, אנו למדנו מחומר שנשלח לנו בצירוף להערות אלה, כי אפשר כבר להשיג מכשיר טלפון למכונית המחייג לפי דרישה קולנית באופן מסחרי. המעוניין יכול לפנות למר פטר ואן־דר־מוסט בחברת "אינטרסטייט ווים פרודאקטס", טלפון (משרדי רגיל) 9010־937 714, שדרות סקויה 1849 מערב, אורנג', קליפורניה. בחברה זו טוענים שהמכשיר שלהם עשוי להשביח "בקלות ובזול" טלפונים סלולריים במערכת קולנית מתקדמת.

להיט: טלפון הלחצנים של בזק

טלפון הלחצנים של בזק: 150 אלף מופקו

מפלאפון לסתם־טלפון: לא הכל מתלהבים משירותי חברת הבזק, אך שירות אחד הפך בחודשים האחרונים ללהיט: המדובר בטלפון הלחצנים החדש שמוכרת החברה, שעומד להחליף בהדרגה את הטלפון עתיק־היומין. לטלפון החדש הופיע ביקוש אדיר, והמלאי אזל. ושיהיה ברור, המדובר במלאי של 150 אלף טלפונים, לעומת ביקוש הנאמד ב־1.5 מליון טלפונים. גם המחיר, 60 קלה, אינו מרתיע (למנויים חדשים, חינם).

חברת בזק רוצה לעודד תוצרת כחול־לבן, אך מה לעשות וחברות טלרד ואלישרא, יצרניות הטלפון, אינן עומדות בקצב? יורם אלסטר, יו"ר דירקטוריון חברת הבזק, מציין כי הטלפונים חולקו בראשונה לפני 3 חודשים באזור אשדוד וירושלים. לדבריו, הדרישה המוגברת למכשיר החדש, הביאה את הנהלת החברה להגדיל את קצב ההזמנות ב־10 אלף טלפונים לחודש.

הלוואה ללא ריבית

מי רוצה הלוואה, עד עשרת אלפים שקל בחודש, ללא ריבית? ובכן, הלוואות כאלה מוצעות לא רק למי שיש לו אבא עשיר, אלא גם למי שטומן — תנקל בהצעה המפתה. התנאי, על־פי מה שנאמר באחת המודעות: "הצטרפות אל חוג לקוחותינו". איזה חוג? של מי? לא נאמר, אך היו מספרי טלפון של משרדים בשלוש הערים הגדולות.

מסתבר שיש מתעניינים בהלוואות אלה, שכן הטלפונים (שני קווים, במשרדים בת"א היו תפוסים, וכך גם בחיפה. הצלחנו יותר עם הטלפון בירושלים, ושם ענה מעבר לקו איש שהציג עצמו, אחרי מעט לחצים, כיגאל רייכנטל. מתברר ש"חוג הלקוחות" הוא של סוכנות ביטוח, ובכדי לקבל את ההלוואה צריך להגיע למשרד ברחוב המב"ן 43 בירושלים. בחוסר חשק מסרו גם את שם המשרד [illegible] הבעלים: הם מלהזכיר. "תתקשר לתל־אביב".

תחילה סירבו למסור פרטים בטלפון. רק אחרי שהודענו שלא נבוא למשרד בלי לקבל פרטים אלמנטריים, הודיעו: ההלוואה תינתן למי שמשלם פרמיה מינימלית של 70 שקל לחודש. בעבור איזה סכום ביטוח, ביקשנו לדעת. זה כבר יותר מדי. על כך סירבו לענות בטלפון.

עסקות "עתידיות" במט"ח והדולר השחור

בנק המזרחי הודיע השבוע על הנהגתו של מכשיר פיננסי חדש, "עתידית". במכשיר זה ניתן לבצע אחת לשבוע עסקות עתידיות במטבע־חוץ, ולהבטיח שער חליפין מסוים של השקל לעומת הדולר. מי שמבקש להתמודד עם שינויים לא־צפויים בשער החליפין, יכול להבטיח את עצמו באמצעות מכשיר זה.

עד היום, כשהיו שמועות על פיחות, נהר הציבור הרחב אחר הדולר השחור או קנה פת"מ. ברם, ההשקעה בדולר השחור אינה נושאת ריבית והפת"מ נושא ריבית בתנאי שהכסף סגור לתקופה של שנה לפחות. רוכשי "עתידית" יוכלו להבטיח עצמם נגד פיחות על־ידי הפקדת ביטחון חלקי, ולהשקיע את יתרת הקרן באפיקי־השקעה חלופיים. ודרך אגב, פקידי האוצר ובנק ישראל לא יצטרכו להתבונן כל בוקר בעיתון, על־מנת לדעת את מחיר הדולר השחור. "עתידית", ששערה יפורסם אחת לשבוע, תספק גם מידע זה.

היכונו להתייקרות הקפה

מחיר הקפה עשוי להתייקר בתחילת החודש הבא, בעקבות הסדר שהושג כמבנו בין חברות "עלית" למשרד התעשיה, לפיו יוצמד מחירו למחיר הבין־לאומי החל ב־1 באוקטובר.

ב"עלית" טוענים, כי רמת המחירים הנוכחית של הקפה בעולם מצדיקה את הייקור, ולכן ההערכה בחברה היא, שהמחיר יעלה בקרוב.

כיום קיימת תחרות בין "עלית" ליבואנים, אשר מחזיקה את המחירים ברמה הנוכחית. סביר להניח, כי אם תאושר ל"עלית" התייקרות, יתיישרו עם העלאה מחירים זו גם יבואני הקפה.

מצרים: טיול מאורגן חוסך המרה

ישראלים רבים יוצאים למצרים בתקופת החגים — אם לשם ביקור בארץ הפירמידות, האם לשם מעבר בדרך לארצות אחרות.

נסיעה לחו"ל דרך מצרים חוסכת מסי־נסיעות, ולעתים אפשר גם להשיג הוזלה ניכרת במחיר כרטיסי־הטיסה ליעדים שונים, כאשר זו מבוצעת דרך קאהיר. עם זאת, כל תייר הנכנס למצרים חייב להמיר 150 דולר לכסף מצרי בשער הרשמי במעבר הגבול. ההפסד בהמרת כספים בשער הרשמי, בהשוואה להמרתו בשוק ה"חופשי" במצרים, עשוי להיות ניכר ביותר.

הצורך בהמרת כספים נמנע על־ידי השתתפות בטיול מאורגן היוצא למצרים. טיולים אלו כוללים, בדרך כלל, גם כרטיס נסיעה הלוך וחזור, גם שהות של מספר ימים במלון בקהיר.

אין עניין במוסר עבודה

לשלל העמותות הגופים הציבוריים הפועלים בישראל הצטרפה באחרונה עמותה חדשה — לשמירת מוסר העבודה. העמותה החדשה היא פרי יוזמתה של קלרה בלינסקי, יו"ר ההסתדרות הציונית של יהודי קנדה, ששמעה כי בנושא של מוסר עבודה יש, איך לומר זאת, "קצת" ליקויים בישראל.

הגב' בלינסקי זימנה את ראשיהם של מספר גופים כלכליים וקונצרנים. אך לאכזבתה הגיעו כתחליף־ראש פקידים, רובם אלמוניים, בדרג נמוך. נראה שבארץ לא מאמינים ביכולת לשנות את מוסר העבודה, ועוד פחות — בעמותות שנועדו לפתור בעיות מסוג זה.

מס על עסקה לא־חוקית

בית־המשפט המחוזי בחיפה חזר וקבע באחרונה (ערעור מס־הכנסה ד"ר פרומקין נגד פקיד השומה בחיפה), כי גם הכנסה הנובעת מעסקה לא־חוקית חייבת במס. בית־המשפט קבע שפקיד השומה נהג כדין בפסלו את ספרי המערער, על שהלה לא רשם הכנסה הנובעת מעסקה לא־חוקית.

המדובר הוא במקרה שבו הורשע המערער, פסיכיאטר במקצועו, בקבלת שוחד כנגד מתן אישורים רפואיים כוזבים להורדת פרופיל צבאי.

בית־המשפט פסק עוד כי הוצאות ההגנה במשפט הפלילי של המערער לא יוכרו למטרות מס הכנסה, מכיוון שההגנה במשפט זה נועדה למען חירותו של המערער, הצפוי למאסר, ולא רק למען שמו הטוב והמוניטין שלו, שהם נכס להכנסתו.

...ועל מוצר רעיוני

ראשי אגפים המסים משתדרים עם הזמן מהרעיונות לפיהן יש להטיל מסים על כל דבר אך נראה שלעתים הם בכל מתפתים לנסות להטיל מסים על "מוצרים" בעייתיים.

הדוגמה האחרונה לכך קשורה לרעיון של ראשי המכס להטיל מסים על תוכנה. תוכנה היא, כידוע, מוצר רעיוני. ניתן להעבירה בטלפון, או (מי שיש לו הכישורים לכך) מזיכרון אנושי לזיכרון אנושי.

מנהל אגף המכס, מרדכי ברקת, מודע לקושי לאכוף את התקנה החדשה. לדעתו, המס על פריטים מסוג זה צריך להיות נמוך מאוד כדי שלא יהיה כדאי להבריחו. מחוץ לזה, סבור ברקת, יהיו עסקים שלא יוכלו להבריח את התוכנה, שכן יצטרכו לרשום את המכירה בספרים, ובזה יודו שהיא נמצאת ברשותם.

כל זאת בתנאי שהמכירה תירשם בספרים, כמובן.

Clarke
American Lincoln

הרינו שמחים להודיע שקיבלנו את הנציגות הבלעדית של חב' Clarke-American Lincoln בישראל
החברה בעלת המוניטין העולמי.

ציוד ניקוי תעשייתי

לרשויות מקומיות, מפעלים בתי מלון, בתי חולים, חדרי אוכל, מסעדות וקבלני ניקיון.

הציוד כולל:
מטאטאים, מכונות לשטיפת רצפות, שואבי אבק, חופפי שטיחים ומכונות פוליש.

סוכן בלעדי:
המשביר המרכזי בע"מ
המח' הטכנית
תל־אביב טל' 03-389241/389291 חיפה טל' 04-662161
ירושלים טל' 02-841411 באר־שבע טל' 057-671021
קרית־שמונה טל' 06-942671 אילת טל' 059-79442
לכל בעלי ציוד Clarke-American Lincoln
ניתן לפנות לכל סניפי המשביר המרכזי
לשם קבלת שרות.

מלון המלכים ירושלים
(בהנהלה חדשה)
רח' המלך ג'ורג' 60, ירושלים
טל: 02-247133

★ ★ ★ ★

נותרו מספר חדרים לפנסיון מלא.
גלאט כשר, הקפדה על שמיטה.
ליד בית־הכנסת הגדול.
מרחק הליכה מהכותל.

לפרטים לפנות למחלקת ההזמנות

לחיפה כימיקלים בע"מ
קווי טלפון חדשים

מירכזת – 04-469611
טלקס – 04-45118
פקסימיליה – 04-457849

ביום ו' – 18.9.87
יוחלפו מספרי הטלפון שלנו.

חיפה כימיקלים בע"מ

אוניברסיטת תל-אביב

משרד העבודה והרווחה
משרד החינוך והתרבות

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף

החטיבה העל־תיכונית

הרשמה מאוחרת לקראת
שנת הלימודים תשמ"ח
שתפתח ביום א' 18.10.87

למגמות:
- ★ תעשיה וניהול – לימודי יום
- ★ מיכשור ובקרה – לימודי יום
- ★ מחשבים – לימודי יום וערב
- ★ מכונות – לימודי יום וערב
- ★ אלקטרוניקה – לימודי יום וערב
- ★ קדם הנדסאים – לימודי יום וערב
- ★ הנדסאים להוראה – לימודי ערב
- ★ קורס קדם אקדמי להנדסאי אלקטרוניקה – לימודי ערב

פטור משכר לימוד בשנה הראשונה לחייל משוחרר משרות חובה הנרשם תוך שנה מיום שחרורו.

פרטים והרשמה במזכירות בית הספר להנדסאים, ע"ש מאירהוף, רח' האוניברסיטה 30, רמת אביב.

ללימודי יום – בכל ימות השבוע בין השעות 9.00–12.00, טלפון 417364.

ללימודי ערב – בימים א', ב', ד', ה' בין השעות 17.00–19.30, טלפון 420922.

מוזיאון ת"א — מחלקת החינוך
השתלמויות מורים.

השתלמויות עיוניות:
מגמות באמנות מודרנית, מאמנות יהודית לאמנות ישראלית, תמורות בהערכה

מגוון סדנאות:
ציור, פיסול, קרמיקה, תיאטרון, וידאו, תיאטרון בובות.
סדנאות יחודיות למורים לאמנות; שעור בשחור לבן, הדפס אמנותי.

ההרשמה נמשכת
נותרו מספר מקומות
הרשמה בשד' שאול המלך 27 טל. 61־73־25 מ־9:00 — 19:00

למוסד ממלכתי
דרוש בשכירות
בית פרטי בודד
בן כ־4־6 חדרים + טלפון
1. באזור השרון, נתניה, הרצליה.
הצעות נא לפנות: 03-205504 03-205344
ללא דמי תיווך

מכרז לחכירת נכס בלוד

1. אל על מזמינה בזה הצעות לקבלת זכויות חכירה בנכס שפרטיו כדלהלן:

מס. מכרז	המקום	גוש	חלקה	שטח במ"ר
מ/87/1	אזור התעשיה לוד	3977	חלק מחלקה 4	כ־800 מ"ר - קרקע. 567 מ"ר - בנוי

2. תאור הנכס: מבנה בטון/בלוקים מחולק ל־9 יחידות שוות עם חצר פנימית לכל יחידה בנפרד.
3. יעוד הנכס: מלאכה/אחסנה/שרותים.
4. בעלות: מינהל מקרקעי ישראל, העברת זכות חכירה ל־32 שנה עם אופציה ל־49 שנים נוספות.
5. לפרטים נוספים ותאום ביקור להתקשר לגבי מרים, בנוי ונכסים, אל על, טל. 03-9712263.
6. את ההצעות יש לשלוח עד 28/9/87 בדואר רשום לכתובת:
אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ
בנוי ונכסים, ת.ד. 41
נמל תעופה בן גוריון 70100
7. אין אנו מתחייבים לקבל כל הצעה שהיא.

EL AL אל על
נתיבי אויר לישראל בע"מ

صكنا من الاجل

תרבות וספרות

השאיפה אל השלם

סמיוטיקה, בלשנות, פואטיקה/ מבחר מאמרים
מאת רומאן יאקובסון
ערכו איתמר אבן-זוהר וגדעון טורי
הוצאת הקיבוץ המאוחד, המכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר, אוניברסיטת תל-אביב

מאת יורם ברונובסקי

אם הבלשנות המודרנית היא "המתקדמת והמדויקת בכל מדעי-האדם", כדברי יאקובסון בחיבור הפותח את המבחר העברי של מאמריו, הריהי כזאת לא מכוחו של אדם יחיד כלשהו, אלא בזכותם של עשרות או אף מאות הוגים — לא כולם בהכרח בלשנים במובן המצומצם — שעמלו על פיתוחם של רעיונות, מהם עתיקים מאוד, על תורייתן של תאוריות ויישומן. אפשר שאין עוד תחום שבו עבודת-צוות היא האחראית להצלחה, ואף זאת שהצלחה זו אבות כה רבים לה עד שמספרם עשוי ליהפך לספסוף שמות לארפוסק כמעט (הרגשה של ספסוף כזה אמנם נוצרת מהרושם בחיבור הפותח את המבחר העברי "הבלשנות ביחסה למדעים אחרים", אשר לו אופי של ערך אנציקלופדי). אם בכל זאת אפשר להצביע על רומאן יאקובסון כעל "הגדול מכולם", אם בכל זאת אין התואר הזה לגביו מבוטל מכל תוכן, כי אז יש לכך סיבות ביוגראפיות אולי לא פחות מאשר בלשניות-צרופות. יאקובסון, פשוט, כמרכסכם בתולדותיה ובגלגליה הפיסיים והרעיוניים את בלשנות המאה העשרים כולה. במשך כששים שנים ברכזיות הוא היה הרוח החיה של המדע הצעיר-העתיק הזה שזינק כמאה השנים האחרונות ונעשה ל"מודל מתודולוגי לשאר הדיסציפלינות", אם לצטט את המשפט של המסמך שחלקו הראשון הובא לעיל מתוך "הבלשנות ביחסה למדעים אחרים". ולא בכדי דווקא יאקובסון הוא המדגיש תמיד, בכל עבודותיו, את היות הבלשנות בת לאבות רבים מאוד ואת עיקרון עבודת-הצוות החייב להנחותה. וכך, כדברו על הצורך ב"אטלס פונמי של העולם" הוא קורא ל"בלשנים מבוגרים שונים בארצנו ובחוץ לארץ להתגייס לפעולת הצוות שלנו" (עמ' 116).

כל המפעל האדיר של הבלשנות המודרנית לובש בהרצאותיו של יאקובסון אופי של עבודת-צוות עצומת-ממדים, אף שרבים ממבצעיה לא ידעו כלל זה על זה, או אף זה על עבודתו של זה. יאקובסון הוא, כך נדמה, היחיד היודע את כל אגפי הבניין האדיר, מכיר את כל כבאותיו ומוצאותיו, מיודד עם כל יושביו הנעודנים הדיים זה לזה. הוא מעין מנהל-הבית, אם להמשיך במשל הסטרוקטוראלי, שהכל מביאים אליו את פרי עבודתם. לעתים, תוך קריאת חיבורים המציעים את תולדות הבלשנות במאה העשרים, יש הרגשה שהמדובר בתל-נמלים — משל אחר, לא רחוק ממשל-הבניין — שבמרכזו יושבת הנמלה הראשית, רומאן יאקובסון. הוא "רומק" מתוך שירו של מאיאקובסקי, הוא "רומק האדמוני" — עד אחרית ימיו נשאר שער אדמוני, כפי שהוא מכונה בספרי-זיכרונות רבים כל כך של מחברים לא תמיד צפויים (איליה ארנבורג ב"אנשים, שנים, חיים").

אכן, אילו כתב רומאן יאקובסון אוטוביוגראפיה, היתה זו הביוגראפיה השלמה (או כמעט) של הבלשנות המודרנית. כיוון שלא כתב, צריך ספר ה"דיאלוגים" שניהלה עם יאקובסון חוקרת-הספרות הפולניה כריסטינה פומורסקה, שיאקובסון נשא אותה לאשה, להיות לנו בבחינת אוטוביוגראפיה מקצרת שכזאת. אך קטעים אוטוביוגראפיים נכללים ברוב, אם לא בכל חיבוריו של יאקובסון, גם אלה הכלולים בקובץ העברי, וראה במיוחד את המסה היפה "על דור שבזבז את משורריו", הספר לארטסנטימנטאלי, מעין "הספד מדעי", על ידיד נעוריו הנערץ של יאקובסון, הוא מאיאקובסקי.

איתמר אבן-זוהר, אחד משני עורכיו של הקובץ, מודע את הקורא בפתח-הדבר שלו לכמה תחנות עיקריות בביוגראפיה של יאקובסון. פתח-הדבר הזה מיטיב גם להדגיש את חשיבותה של עבודת-הצוות בבלשנות היאקובסונית, תוך שהוא מסב את שימת-לבנו לכך שכמה מחיבוריו הגדולים של יאקובסון — אולי בעצם כל חיבוריו החשובים — נכתבו בשיתוף עם מלומדים אחרים. הדבר נכון הן ביחס לכמה מאמרים

רומאן יאקובסון: תל-נמלים

הכלולים בספר העברי, כגון המאמר "בעיות מחקר הספרות והלשון" שנכתב עם חוקר-הספרות הרוסי הגדול, יורי טיניאנוב, מראשי האסכולה הפורמאליסטית, שגם יאקובסון נמנה עם חבריה, וכגון המאמר הקלאסי-כבר "הפולקלור כצורה מיוחדת של יצירה" שנכתב עם חוקר הפולקלור פיוטר בוגאטירייב, והן ביחס לשורה הארוכה של ניתוחי השירים בשפות השונות שיאקובסון יזם בתקופתו המאוחרת, ושתמיד שיתף בו מומחה-יליד ללשון ולמשורר המסוימים (יווני בשביל שיר של קוואפיס, רומני בשביל שיר של מיכאיל אמינסקו וכיו"ב). אנאליזות אלה, מהן מהירות, שאולי המפורסמת שביניהן היא האנאליזה המבצה כמעט עד גבול הבדיחה של הסונאטה "החתולים" שיאקובסון התקין בשיתוף עם קלוד לוי-סטרוס, אינן כלולות בקובץ העברי הנוכחי, אולי משום שהן שמורות לכרך הנוסף העתיד להופיע (לפי ההבטחה בפתח-הדבר ועל הכריכה) ואולי משום הקושי שבהעברה לעברית של דיוקי הניתוחים של פרטי הלשונות הזרות (דוגמת יוונית חדשה, או פורטוגזית (יאקובסון ושותפו ניתחו שיר של פרננדו פסואה) או רומנית וכו' וכו'). אמנם במאמרים שתורגמו כאן מצויים ניתוחים פרטניים לא פחות של שירים רוסיים ופולניים ואחרים.

* במאמר שנזכר כבר "על הבלשנות ביחסה למדעים אחרים", מזכיר יאקובסון, כאמור, את אבותיה של הבלשנות המודרנית, מצביע על היותה בת של אבות רבים. אופייני לו להדגיש שלא רק פרדינאן דה-סוסיר, המוכר מכולם, הוא מי שהניח את הנחות היסוד של הבלשנות הזאת, כשם שאופייני לו להטעים שכמה מושגי-יסוד המתקשרים בתודעתנו בשמו של דה-סוסיר מקורם עתיק בהרבה (כגון, "המסמן" ו"המסומן" שמקורם בפילוסופים הסטואיים של הקדמוניות) — אופייני ליאקובסון להצביע על שני הסלאוויסטים הגדולים, המוכרים פחות במערב, יאן בודואן דה-קורטני ומיכאל קרושבסקי, כבעל מי שתרמו רבות להנחות הבלשנות הזאת, ופעמים אף הקדימו חוקרים מאוחרים. בודואן דה-קורטני, הבלשן הפולני שלימד הרבה שנים בפטרבורג וכתב את חיבוריו גם ברוסית ובגרמנית מלבד הפולנית (הוא היה צאצא של מלכי-ירושלים הצלבניים, מכאן שמו הלא-רגיל. אגב, הוא היה חובב-יהודים גדול, מחברם של מאמרים פילושמיים נלהבים בפולנית), הוא זה שהטביע את המושג "פונמה" קודם שזה הופיע במערב; יאקובסון מבקש לזכות כל חוקר במה שמגיע לו, עד שהמאמר נהפך, כאמור, פה ושם למין שרשרת שמות כמעט לא פוסקת, והקורא צריך לדעת ששמות רבים משמשים כאן כמעין סיסמאות למפעלים העומדים מאחוריהם. לפעמים אמנם נוספת ציטטה קצרה וקולעת לאישוש מקומם של ההוגים הרבים, הוגי הקדמוניות הקלאסית, הוגי ימי הביניים — כולל פילוסופים ראויים בני ימי-הביניים — בשרשרת הגדולה של מסורת ההגות הלשונית.

אחת הציטטות, בעצם ציטטה בתוך ציטטה, היא אימרה מפורסמת של הגל שיאקובסון מביא אותה בעקבות הבריז של אמיל בנווניסט, הבלשן היהודי-צרפתי הגאוני (הוא ויאקובסון מצטיירים תמיד בעיני כשני "הגדולים ביותר"). ובכן, האימרה של הגל היא "האמתי הוא השלם". ביטוי זה לחיפוש הרומאנטי האופייני אחרי "השלם", אחרי הכול-לכל, המספקל, הוא אולי המוטו שאפשר להציב לכל עבודתו המגוונת מאוד של יאקובסון. דומה שמבחינה זו (וגם רבות אחרות) הוא אחרון אנשי-המדע הרומאנטיים, כפי שאפשר לומר על חברו של יאקובסון, מאיאקובסקי, שהוא אחרון המשוררים הרומאנטיים הרוסיים. נדמה לעתים תוך קריאת כתביו שתאוותו של יאקובסון, סקרנותו, הם מסור-גדול כזה שהוא לא ישקוט ולא ינוח עד שידע הכל, יתוודע התוודעות מוחלטת אל "השלם", יתבונן הכל, יביא את ה"הכל" הגדול והעצום — כל המדעים, כל היצירות, כל הלשונות — תחת כנפיו של איזה מדע-על אוטופי, או אמנות-על אידית, טוטאלית, מוחלטת. למעשה, דומה שנקודה לו מין טוטאליות שכזאת, והוא קרא לה — בעקבות ג'ון לוק ובעקבות דה-סוסיר — "הסמיוטיקה", המדע הכולל של הסימנים. בעצם, לא רק בעקבות ג'ון לוק, שבכתביו מופיע המונח, הבאריוני הזה "סמאיוטיקה" (מתוך "סמאיון" הוא "סימן"), ולא רק בעקבות דה-סוסיר שאמלל המושג, המכוון למטרה דומה שונה מעט בכוונתו ("סמיולוגיה"), מלה שימשה אחר-כך ביותר את הצרפתים, את רולאן בארת, למשל, אלא בעקבות כמה עשרות הוגי-עבר אחרים שאצלם נתבשרה הסמיוטיקה הזאת, ואולי ביותר בעקבות הפילוסוף האמריקאי בן המאה התשע-עשרה, צ'ארלס סנדרס פירס, שגילה חשיבות אותו בכמעט מאה שנים, ושבכתביו מלא יאקובסון הגהות רבות של מדעי-הלשון שלו. שכן של פירס חוזר לרוב ברבים ממאמרי הקובץ העברי.

האימפריאליזם, ואולי אף אפשר לומר הטוטאליטאריות המדעית של יאקובסון, מביאה אותו לעריכת אותן אנאלוגיות נועזות, מהן פרובוקאטיביות במודע, בין המערכות הסמיוטיות השונות. אלה שהלשון האנושית כפשוטה (כפשוטה) היא רק אחת מהן, אם גם המפותחת שבהן. וכך לדוגמה מעלה יאקובסון אנאלוגיות בין הלשון הפתוטית (האנושית) לבין לשון הצופן הגנטי. הוא מסתמך על הביולוג הצרפתי פרנסואה ז'אקוב המייחס מודל בלשני ל"ניתוח המולקולארי של התורשה" (המאמר "החיים והלשון") ומזכיר, בהמשך את הצורך שהעלה כבר הבלשן טרובצקוי "בהיכרות עם הביולוגיה" ומצטט את דבריו של יוצר הפונולוגיה על כי "... חייבת כנראה להתקיים אנאלוגיה בין חוקי האבולוציה בביולוגיה לבין הכללים העומדים ביסוד האבולוציה של מערכות לשוניות". (פיתוח הרעיון של הלשון של הצופן הגנטי מצוי גם במאמר על הבלשנות ביחסה למדעים אחרים). ולא רק הצופן הגנטי הוא מין לשון, גם המוסיקה, האמנות, ובראש-ראשונה השירה, היא מין לשון, ולניתוחה של שירה בבחינה לשון מוקדש חלק גדול של מפעלו המדעי של יאקובסון. הפונקציה הפואטית היא אחת משש הפונקציות שייחס יאקובסון ללשון, ומבנין זה סכרן של הפונקציות הללו מצוי במאמר "בלשנות ופואטיקה". במבנין שש הפונקציות הללו הרחיב יאקובסון את הפונקציות שייחסה ללשון אסכולת פראג, שהוא היה בין ראשיה, ואשר בה נקבו בשלוש פונקציות בלבד. רולן בארת כתב פעם עם הופעת כתביו של יאקובסון בצרפתית: "יאקובסון העניק לספרות מתנה יפה מאוד. הוא נתן לה את הבלשנות".

הרוח האימפריאליסטי של יאקובסון ניכר, כמובן, ואולי אף בראש-ראשונה, בתתירתו למציאת ה"כללים הלשוניים", אותם יסודות המשותפים לכל הלשונות באשר הן. הוא הקדיש לנושא עתיק-חדש זה חיבורים רבים, ובספר זה מובאים שניים מהם ("השלכותיהם של הכללים הלשוניים לבלשנות", "חלקים ושלמים בלשון") אך גם רבים אחרים נוגעים בנושא הבעייתי הזה, שעליו ניטשה מחלוקת גדולה.

לא פעם חשבתי על כך שהטוטאליטאריות המדעית הזאת של יאקובסון שנתקלה גם בביקורת שלילית, למשל של ידידו הבלשן החשוב אנדרה מרטינה, קשורה באופן כלשהו בהתלהבותו למהפכה הבולשוויקית, התלהבות משותפת לרבים מבני האינטליגנציה הרוסית, ולדוגמא למאיאקובסקי ולמנדלשטאם, שעתידים היו להתוודע למלוא אימתה. במובן מסוים שרדה ההתלהבות הזאת גם לאחר שיאקובסון גלה מברית-המועצות כדי לא לחזור עוד לעולם לישיבת-קבע אליה, וגם אחרי שנתברר לו שהמהפכה בולעת את ילדיה. המאמר המפורסם של "דור שבזבז את משורריו", שנכתב זמן קצר אחרי התאבדותו של מאיאקובסקי והוא מעין הספד לו בבחינת נציג הדור כולו, כולל בכתרתו נוסח אחד של האימרה על המהפכה הבולעת את ילדיה, אך משהו מן הרוח הגדולה של ההתלהבות הראשונה נשאר ביאקובסון עד אחריתו.

קשה להפריז בהערכה לה ראויים העורכים של המבחר העברי, איתמר אבן-זוהר וגדעון טורי, שגם תרגמו כמה מאמרים, על הביקון ההקפדה שבהם מצטיין הקובץ הזה, הכולל כמה ממאמריו הידועים ביותר של יאקובסון. המאמרים מתורגמים בידי מתרגמים שונים, וכהם בנימין הרושובסקי, תלמידו של רומאן יאקובסון שהביא את דברי-תורתו לתלמידיו שלו באוניברסיטת תל-אביב. מאמרים אחרים הופיעו זה כבר בכתב-העת "הספרות", אך בתוך הספר הזה הם מקבלים ממד נוסף, מצטרפים לתמונה שהיא כבחינת "חלק המייצג את השלם" של מפעל מדעי עצום בשאיפתו ולאיקוט גם במימושיו.

"בצלאל": חדש מול ישן

תערוכת "בצלאל החדש", מוזיאון תל-אביב, שדרות שאול המלך.

מאריאן (פנחס בורשטיין), חיתוך-העץ, 1946

מאת נסים מבורך

"בעיית הכתיבה על 'בצלאל הישן' (1906—1929) היתה עודף חומר. בעיית הכתיבה על 'בצלאל החדש'... היא הקושי באיתורו של חומר...". דבריו אלה של ד"ר גדעון עפרת, ממארגני התערוכה, שהשקיע בה ובקטלוג הנלווה אליה עבודה רבה ואת מיטב השכלתו הרבה בתחום זה, עשויים להיות בעלי חשיבות-מפתח להבנת התמורות שחלו לא רק במוסד זה על גלגוליו השונים, אלא באמנות הישראלית בכללותה.

האב-המייסד, פרופסור בוריס ש"ץ, כינה את הגוף שהקים בשם "בית המדרש למלאכת האמנות", שהוא "בצלאל הישן", אשר נסגר לא רק בעקבות המשבר הכלכלי של שנות העלייה הרביעית, אלא גם בגלל הקושי לקיים על תלן את הזיקות הרעועות של הערכים הנוסטאלגיים, הפסאבדו-מזרחיים שכופפו שם מול הדרישות הקולניות לקוסמופוליטיזם מודרניסטי. "בצלאל החדש" קם על אפרו של זה הישן בתקופת העלייה החמישית, בשנות השלושים, ויש טעם לעשיית גזרה שווה בינו, ביחסו ל"בצלאל הישן", לבין ה"באוהאוס" ביחסו ליוגנדשטיל ולמגמות שבשוליו, וזה מצד הדרישה לניקיון הצורה, לשלילת הדקוראטיביות הרגשנית ושיפוח הפונקציונאליזם הצרוף. אצל מורי "בצלאל החדש" ותלמידיו קשה יהיה אפוא לאתר, חוץ מאשר במקרים בודדים, שרידים של רוח "בצלאל הישן", שגבר וקו בלהט איקונוקלאסטי לעתים מגזם ואף מבצעי, באשר חרף אותן תכונות לבאבסטיניזם ולאמנות-שדבקו בה היתה אותה רוח מגודרת למורי, ולעתים אף בעלת טעם ראוי לשמר חרף מתקתקותו הסמויה. באותה מידה, לפתע, קשה יהיה להבחין בין המתרחש בין כותלי "בצלאל החדש" לבין המתרחש מחוצה להם. ר נשאלת השאלה, המשותפת של מי חוקה יותר של החוץ, שמקורו אמריקאי או אירופי או להיפך. שאלה זו עשויה לספק כמה למחקרים, לספקולאציות ולהתבטאויות רעיוניות. מכל מקום, דומה כי בתחום הגראפיקה השימושית גדולה היתה במיוחד תרומתו של מוסד זה, אשר היטיב לעכל את ההשפעות החיצוניות בתחום זה של עשייה, שייתכן והוא הביטוי האותנטי ביותר של היצירתיות הזוהרת של התקופה האמורה.

חלק מן הכרזות המוצגות שם, במקור העשוי בצבעי גואש, הן בחזקת עבודות מעולות בתחומן. עם זאת ייתכן שגם בתחומי הצורפות והאריגה ניתן לאתר שם עבודות משובחות אחרות, שערכן חורג מן החשיבות ההיסטורית-תיעודית.

רק כעשירית מן המוצגים הם מעשי-ידי המורים של "בצלאל החדש", בעוד שהשאר הוא עבודות של תלמידים, וכל זה עד לשנת 1955. הרבה לפני שהמוסד הפך, לטוב ולרע, למסגרת אקדמית רבת-מחלוקות. באותם ימים לא היתה קיימת שם כלל מגמה כלשהי לאמנות-חפשית. הציור והפיסול נלמדו שם בתורת עזר הדקע ללימודי הגראפיקה, הצורפות והאריגה, ובכל זאת יהיו מי שיקבעו כי גם במסגרת מגבילה זו היו הישגים או חשובים אולי יותר מן התוצרים של המגמות ל"אמנות צרופה" של "בצלאל" הנוכחי. די להעיף מבט בתרגילי-רישום שבוצעו שם או כדי להתחזק בדעה זו.

בין המוצגים מצויים, בין השאר, תמונות של יוסף הרש ושלמה ויתקין כתלמידים, וכן של מאריאן ר עזר. מפתיעות לטובה גם עבודות מוקדמות של נפתלי בזם ושל יוסי שטרן.

כך או אחרת, תרומתו של "בצלאל החדש" לאמנות המקומית עדיין אינה מוגדרת דיה, ודומה שרק בתחום עיצוב הכתב לדגמיו המודרניים השונים, נוצר בין כותלי אותו מוסד עוד בר-קיימא שהשפעתו חורגת מגבולות תקופתו. קיים אפוא קושי בקביעת עמדה בשאלה, אם אמנם בקרב תלמידי גראפיקה, שירושתה האמנותית אחרות, אלה שלמדו אמנות לשמה כמקצוע עזר בלבד הפכו כרבות הימים לאמנים. מצויים גם כאלה הזוכים למוסד בר השתלמו את הישגיהם ויהיו אשר יהיו.

איקונה של חרות

בודלר
מאת ז'אן פול סארטר
הוצאת כתר, ירושלים, 1987, 123 עמ'

מאת מרדכי גלדמן

את בודלר איני מכיר מן המקור. אבל בודלר ליווה אותי במשך שנים. הוא היה לגבי דימוי שנבע מקריאת תרגומים שנראו לי קלוקלים להפליא. את טיפוסי באשר לאיכות שיריו היטיתי לכף זכות ושיערתי שאין התרגומים אלא העתק עגום של כוח שירתו, כשם שרפרודוקציות הן לעתים רמז קלוש בלבד לאיכותו של ציור גאוני. את הספרון בהוצאת "תרמיל" בו נדפסו הפואמות הקטנות שלו בפרוזה, נשאתי עמי ימים רבים אחרי שהגיע לידי. כדי לקרוא בו בכל רגע של פנאי — בשעת נסיעה באוטובוס, בבית הקפה, בהמתנות הכרוכות בסרטות הזמים. וקראתי, כמובן, אודותיו ואודות שירתו ושירת בני תקופתו.

מן המידע הזה, שדבר אין בו מכלי ראשון, מכל המסמנים הללו שנועדו לסמן את קיומו כאוזר של תקרית רוחנית דראמאטית, הצטייר לי בודלר כמין איקונה שחורה של נוזר-חוטא, קדוש-מסואב, מלאך שטני, סכיפרוהלל, פרח קסיפתי מרעיל. הוא היה לגבי איקונה של סתירה, של פאראדוכס וקונפליקט. בדימוי זה יש שתי חרויות גרעיניות: האחת — חרות גדולה ומקוללת להיות אותנטי, להיות בתווייתך האמתית, היהודית, מנגד לסדר הבורגני הבאיים לזייף את נתיניו. והחרות השנייה — חרות סטאנית לראות את היפה במה שהוגדר על-ידי הסדר הסמאנטי הקודם כמכוער, סתמי ר עלוב. בודלר היה לגבי איקונה של חרות מבועשים נוקשים המגדירים את היפה והטוב על דרך האידאליזציה — כתוך תפיסות דתיות ומוסריות נוקשות, שאינן הולמות את טבעו האמתי של האדם. כך היה לגבי כמבשריה של שירה חדשה ומוסר חדש. נקודת ציון קודרת בממסלתה של חרות.

ובדימוי שיצרה תודעתי סביב בודלר היתה גם גלות. לא רק בן הגעגוע האומה של ההצלחה הפאריזאית הבקרטסטת והמפנקת, אלא גלות עמוקה וקשה מזאת, גלות סטאנית מאפשרות קיומה של אחדות חיה בין היפה, הטוב והאמתי. שירתו של בודלר כ-ביז סימנו של סלמות רוחנית אבודה. מקום גלותו היה בעיני ישימון קודר. ישימון אשר סממנו כותרה בעננה אבק ד עשן. ובדידותו מופרת אך לעתים על-ידי זונות המגיחות לצאת מים מהולים בבושם גר. בעיני היה למשורר של האין הבקתן על גלותו משטחים של טוהר גבושי. חושניותו העזה — זו המבדילה באורח אינסטינקטיבי ומיד בין היפה למכוער, בין הטוב לרע — דווקא היא שנשמשה אותו כדי להימלט מבורח צלליות הפייפוט אל שכרון חושים מעוות, כאוחכיסטי וסאדיסטאלי.

אבל מנין כנגד המאפיינים העיקריים בהם ציירה לי תודעתי את בודלר בעודי יוצאת מסתו של סארטר. סארטר טוען כנגד בודלר כך: בודלר היה מגולב שור שי לעמוד מול האין הקיומי הגדול ואת האינטואיציה שלו כדבר אין זה טשטש בטכניקות נרקיסיסטיות ותליגריות למדי. האין ממנו חמק בודלר נובע משני מקורות: א) כהעדר ערכים טראנסצנדנטיים של טוב ורע. העדר הקובע חרות מעיקה באשר לבחירת ערכי-מוסר וכמכפות לקיום; ב) כהעדרו של העצמי שאותו ניתן לראות כאני האמתי. כאשר נבדק האני בלי משוא פנים, הוא מתגלה בחלקו העיקריים כתהליך המושפע בסיבתיות שרירותית ואקראית או כהשתקפויות משונרות באחרים שנבחרו לשמש לו מראה. תוצאותיו של בדיקה כזאת של האני מביאה לתגלית כי האני האמתי הוא דווקא "נקודת האפס" של האני — אותו "מקום" באני שהוא ריק מעברו של האני ומאפשר את בחירת העתיד על-ידי הסתלקות כן הסיבתיות המאיימת לדחוף אותו לתוך עתידו כתוצאתה הזכרותית. אבל בודלר, אומר סארטר, אף שחש באינטואיציה בשרירותיות, במקריות ובהכתבת של קיומו, נמלט מהן אל תודעתם הכשקפה והשופטת של האחרים. הוא הגדיר את קיומו על-ידי הגדרת עצמו כרע וכאשם כלפי הערכים המוסריים-הבורגניים הכאנאליים והקונבנציונאליים של סוביביו. על-ידי הכרזת עצמו כרע השיג דרגה מסוימת של חופש מן האחרים אשר בתודעתם השתקף, אך גם נשאר כפוף להם ולמרשיהם. מושגי הרוע של בודלר אינם נובעים, אפוא, לדעת סארטר, מהתייחסותו לאיזו

שארל בודלר: פרדוכס וקונפליקט

שלמות מוסרית משמעותית. האחרים, טוען סארטר, לא עוררו בבודלר מעולם תשוקה ממשית, אהבה או רחמים, אלא היו תמיד אמצעים נרקיסיסטיים בלבד למדרות שכוחותם של נותנים מאזוכיסטיים עזים בזיקתו כלפיהם.

סארטר יודע כיצד צריך היה בודלר לנהוג אילו היה אמיץ יותר — מול האין ומתוך האין צריך היה ליצור את עצמו ואת ערכיו ואת משמעות קיומו בתהליך זרים אשר טבעו האמתי לא יתגלה לעולם בתבנית סופית, אלא כספר שמתקדמים בכתיבתו בלא שיודעים מראש את שייכתב בו. סארטר מעניק לבודלר חרות גדולה ואחר-כך מאשים אותו בכך שניצל אותה בצורה חלקית ורשלנית, מפני שהשקיע מאמצים יתרים בזיהוי מהותו והגדרתה, בסיפוק המשאלה ליצירת אני הניתן לזיהוי סופי. התעסקות נרקיסיסטית מסוג זה באני כקפיאה את האני להוויה של עצם מת והיא שהטילה, לדעת סארטר, את בודלר לישימון של עקרות וריקות לחיים בכסיגה כתמדת אל העבר. ועל כך, כמדומני, יצא עליו עיקר קצפו של סארטר. אבל כראי אולי לזכור כי בודלר לא קרא את סארטר. בודלר נהג בחייו כפי יכולתו וכפי הבנתו.

לדידי, סארטר מדבר על חרות האדם בתמימות גדולה. אין זה מקרה שהפסיכולוגיה של בודלר מתוארת בכסה הגדונה מתוך התייחסות מצומצמת מאוד לעברו. והדבר בולט במיוחד אם משווים את דיונו של סארטר לחקירותיו של פרויד בהתהוותן של מתכונות פאתולוגיות. החרות שמעניק סארטר לבודלר עושה אותו אחראי עליו לגודלו — גודלו אינו תוצר הכרחי של סיבות דוחפות אלא תוצאתו של הכרעות-בודדות תיו. האירוע הטראומאטי היחיד מעברו של בודלר, אליו מתייחס סארטר כאל סיבה, הוא נישואיה השניים של אמו של בודלר, אשר זרקו את בודלר, לדעתו, אל קיומו הכאוב כיישות נפרדת שאינה שואבת עוד את משכנותה מן הזיקה לאחר-החשוב, בן הקואורדינטות הנובעות מאלוהותו המדומה של ההורה. עם פרידה זו, אומר סארטר, לא הסכין בודלר מעולם וכך התחיר בעצמו עמדה ילדותית. אבל מדוע לא נניח כי אילו בדקנו היטב בעברו של בודלר, אילו היתה בדיקה כזאת בגדר האפשר, היינו מוצאים גורמים אחרים, סבוכים ועמוקים, אשר מן הראוי היה לראותם כסיבות לכך שנמנע ממנו המרץ והאופטימי המלווה את קיומם האוטונומי של רבים אחרים. אבל גם אם נניח לרגע שהטראומה היחידה בעברו של בודלר היתה אמנם נישואיה השניים של אמו, גם אז ראוי לזכור שמשקלן של טראומות אינו ניתן להערכה אובייקטיבית-משמעותית ר כתוך הסיבתי נקבע על-ידי מעמדן הסובייקטיבי בעולמו הנפשי של מי שנפגע מהן. בין הדרכים המשתתפים בקרבות נוראים רק אחדים לוקים בהלם קרב.

ייתכן אפוא שהקושי הנורא של בודלר להתקיים כיישות נפרדה ואוטונומית, העובדה שנפרדותו כלילה תמיד גם כמיהה מאזוכיסטית מאוד להיבלע בתוך מרשאיו — נובעים מעברו של בודלר יותר כשסארטר הנשה לעצמו לבדר ולהניח, מתוך כוונתו לכפות עליו חרות שלא נוצלה. זאת ועוד: סארטר סבור שבודלר בחר להגדיר את עצמו כרע מתוך התייחסות לערכים הקונבנציונאליים של סובביו, אך הוא אינו נוטה להדגיש שהיתה לבודלר איזו אינטואיציה בדבר טוב עליון ויפה עליון, לגמרי לא קונבנציונאליים, אשר כלפיהם נוצרה תפיסתו העצמית כאשם וכרע. סארטר מייחס לבודלר רק את האינטואיציה באשר למקריות ולשרירותיות של קיומו, אינטואיציה באשר לאין הגדול ולחרות. כן ייתכן, שסארטר מתעלם בודון גם מן האפשרות שבודלר מצא בעצמו תחושה עצמית "אפריורית" כרע, שהיתה לגביו הסרת הסבר תטולת כל סיבה גלויה, ואשר ניסיונותיו להגדירה ולנסחה לא היו אלא מאמצים להקנות לה ממד אובייקטיבי וממד של בחירה מתוך-חרות-מסורית.

איני רוצה להיכנס כאן לספקולציות פסיכולוגיות באשר לשורשי תחושת הרוע של בודלר. אבל אפשר למלא עמודים בספקולציות כאלה, שעיקרן יהיה אולי הצבעה על אמביוואלנציה עזה וראשונית ביחסי בודלר עם אמו, שהפכה את עצם תשוקתו כלפי הנוהיה הנדפניות הרגשיות למקור של כעס, שנאה ויאוש.

איני מתכוון לפסול כאן את המתודה שבאמצעותה בדק סארטר את בודלר באור סגורים. אבל ההנחה שלפני בודלר עמדה חרות גדולה כזו שניצל נראית לי הנחה תמימה למדי. את התפתחותו של אדם יש לבדוק כנראה תמיד גם כנובעת מן הסיבתיות הדוחפת של עברו וגם כנובעת מתנועת הכרעה החופשית-יזומית של חריגתו אל התכליות שקבע בעתידו. לאיש מאתנו אין חרות מוחלטת. רק התמים הקופץ אל אובדנו בצלילות עיוורת ימצא בעצמו חרות התנהגותית מוחלטת. ועם זאת, בדיקת מציאותו של היחיד מתוך ההנחה בדבר אחריותו המלאה לחייו, יש בה כדי להגדיל ולסמן הרבה, ובמיוחד כאשר מדובר באחריות מוסרית ובאחריות לקביעת משמעות החיים. הפסיכולוגיה של סארטר דיאלקטית לפסיכולוגיה הסיבתית של פרויד ומשלימה אותה. משתי המתודות יחד עשויה להצטייר תמונה שלמה יותר של האדם ותרפיה אפקטיבית יותר.

סארטר העריך את בודלר לפי מושגי שיטתו הפילוסופית-פסיכולוגית ולפיהם הציב לבודלר פוסטמורטם כמין חוק עליון. וכך הוא נראה כמקעקע את שבעיני הוא עיקר סגולתו של בודלר: חרות אינטויטיוואליסטית, חרות סטאנית ועמדה דיאלקטית מורכבת כלפי אחדות היפה, הטוב והאמתי. אבל יש לזכור כי שיטת הבדיקה של סארטר אינה הכרחית או בלעדית והיא שרירותית לפחות כמו הפסיכולוגיה הפרוידיאנית. השאלה היותר מכריעה כאן היא, האם לשיטתו נהג סארטר בבודלר בגישה מאוהבת. לדעתי, נקלע סארטר בדבריו על בודלר לעמדה ביקורתית-תוקפנית שהדגישה את מחדליו, צימקה את הישגיו והתעלמה בעיקר מהכרעתו הגדולה של בודלר להיות משורר כטעם חיים עליון. בעיני בודלר עודנו חלוץ סטאני, אשר גישר בין היפה למכוער ובין היפה לאותנטי. האינטואיציה שלו בדבר האין, הסתמיות והחרות, היא שווה-ערך לדידי לאינטואיציה שאני מייחס לו, בדבר קיומה האפשרי של אחדות בין היפה הטוב והאמתי.

הוד קדומים

אוצרות ארצות המקרא, מוזיאון תל-אביב, שדרות שאול המלך.

כד דמוי ראש-אדם, אנטוליה, המאה החמישית לפנה"ס

"ארצות המקרא" הוא שם נוסף לאלה המתאמצים להגדיר מרחב המוקף בקווי-מתאר תרבותיים ומדיניים, וזה על בסיס גאוגראפי והיסטורי משותף, למשל "המזרח הקדום" כשמו, מתמקד בעבר הרחוק יותר, משלהי תקופת-האבן ועד לתחילתה של התקופה הרומית, והוא בשימוש בעיקר בהקשר למעצמות-העל העתיקות, בעמקי הנילוס, הפרת והחדקל, ברמות-איראן ואנאטוליה ובארצות הסהר הפורה. המושגים "המזרח הקרוב" ו"המזרח התיכון", לעומת זה מהווים ביטוי לניסיונות מודרניים להכללתן של ארצות הבצירות בתחומיהן של שלוש יבשות: אסיה, אפריקה ואף אירופה (אם להתייחס לתראקיה הטורקית).

אלה הם, בעיקר, מונחים בעלי עבר צבאי, שנטבעו בתקופות שתי מלחמות-העולם, וכיום מתייחסים הם לאזור בעל בעייתיות משותפת וסבוכה, שהישגיו התרבותיים אינם עיקרו, ואף תיחומו הוא בעייתי בהתחשב בקריטריונים הבלתי אחידים המשמשים את מגדיריו השונים.

"ארצות המקרא", לעומת זה, הוא מונח גמיש יותר, בהיותו נשען על תפיסה, אשר אחד ממעצביה היה הפרופסור קלוד כאהן, איש הסורבון. בהתאם לגישה המונחת ביסודה של הגדרה מעין זו היה אגן-הים התיכון כולו מרחב תרבותי-היסטורי אחד, ובכלל זה הפריפריה שלו כגון זו המזרחית — מסופוטמיה ורמת איראן, זו הדרומית — צפון אפריקה הפניקית והאתונית. מרחב זה התפתח תוך התהוות מבנים סימביוטיים בין חלקיו השונים, וזה ברוח התפיסה הרומית שלפיה היה הים התיכון בחזקת "הים שלנו".

כיוון שכך, תערוכת אוצרות ארצות-המקרא מאוסף הד"ר א. בורובסקי תעמיד, כשנפתחה בימים אלה, נקודות-אחיזה לאיתור יחסי הגומלין בין מרכיביו השונים של המרחב הגיאוגראפי הגדול הזה, אשר במורשתו ינק בתרבויותיהן של סין ושל הודו, וכמעודו פרחו התרבויות המפוארות של יוון, רומא וביזאנטיון.

מתוך כמאתיים מוצגי התערוכה רבים אף מבודדים באיכויות אסתיתיות חשובות, ובכל מקרה יש בהם כדי להעניק למבקרים בה העשרה תרבותית מובהקת היטב. בעלי התודעה הלאומית-היסטורית החזקה שבהם יבקרו שם, מן הסתם, את התעניינותם במוצגים כגון תרפים, מן הסוג אשר רחל אמנו הביאה מתחת לכר הגמל שלה, כדוגמאות מן הכתב העברי הקדום, בתבליטים מארמונות מלכי פרס, כורש ודריווש, אשר מילאו תפקידים חיוביים בתולדות ישראל, ולהבדיל גם מארמנותיהם של רעמסס ב', משעבד אבותינו במצרים, של סרגון, ממחריביה של הממלכה הצפונית, ושל סנחריב, שבמעט חיסל את ממלכת יהודה.

על כן, אף מי שראו אוספים עשירים יותר בתחומים אלה, כגון אלה של ה"לובר" ושל המוזיאון הבריטי, עתידים לבוא על סיפוקם במישורים האמנותי והדידאקטי בתערוכה זו, אשר תקרין עליהם מידה של הוד-קדומים.

אסתר ראב / לילה טוב

הַיָּד הַגָּאָה —
אֵינָהּ רוֹצָה לָמוּת —
לְמָרוֹת גִּידֶיהָ הַכְּחֻלִּים
הַבּוֹלְטִים מְדַבֶּרֶת
הִיא — לְפָנַי
שֶׁתִּהְיֶה לְעָפָר וָאֵפֶר —
הַיָּד הַגָּאָה
אַרְפַּת הָאֶצְבָּעוֹת —
שַׁלְטָנִית — וּמְיַבֶּבֶת שִׁירִים
הַאֻמְנָם יִתְפּוֹרֵר
כָּל זֶה?
וַהֲלֹא בְּכָל תָּג
יֵשׁ נֶפֶשׁ
נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם —
גּוּפוֹ: נַפְשׁוֹ
הֲכֵיצַד יִהְיֶה לְאֶפֶס?

שֶׂה כְּפוּתָה אֲנִי
מוּבָלָה לַטֶּבַח —
לַיְלָה בַּחֲצוֹת:
הוֹי אֱלֹהַי
הֲכִינָה אֶת
מַקְהֵלַת הָאַשְׁכָּבָה
אֵלֶּה:
שֶׁחֲרָדִים בְּהֵמִית
מִינוֹר בֵּין עֲרָבִים
וּשְׁנֵי עוֹרְבִים עִם קִרְקוּר
עָצוּב
וּבַשֵּׂר לְשַׁרְקְרָקִים
אֶת מוֹתִי
וְיִתְקְעוּ נְגֹהוֹת
בְּלֵילוֹת-סַהַר מְלֵאִים
בְּפוּגַת יוֹם אָבִיב חַם

כְּבָשָׂר לְעוֹף שָׁמַיִם
כִּי הוֹלֶכֶת אֲנִי מֵהֶם
מִמּוֹדֵי הַמְּזַמְּרִים עֲדַיִן
בְּדָמִי
לַיְלָה טוֹב נְסִיכֵי הַשְּׁמַיִמִי
אֲשֶׁר הָיָה וְלֹא הָיָה
לַיְלָה טוֹב —
לְרַחֲבֵי שָׁמַיִם וַאֲדָמוֹת רְחוֹקוֹת
לִצְבָא הָאָרֶץ
וּלְבִצּוֹת שֶׁתִּיבַשְׁנָה —
וְנָבְלוּ נַרְקִיסֶיהָן —
הִנֵּם
מִבְּלִי קֶשֶׁט אֶת
רֹאשׁ הַכַּלָּה
הַכַּלָּה הַלְּבָנָה
הוֹלֶכֶת הוֹלֶכֶת — — —

הַאִם עֵינַיִם יֵשׁ לָהֶן רֵיחַ?
עֵינַיִם כְּחֻלּוֹת מְטַפְטְפוֹת
דְּמָעוֹת כְּחֻלּוֹת כַּשָּׁמַיִם,
וְרֵיחָן מָתוֹק —
עֵינַי מְטַפְטְפוֹת אֶת
יְרֻקּוּתָן עַל לְחָיַי
הַמִּתְקַמְּטוֹת — אֶת שְׁאֵרִית רֵיחִי —
אֵיזֶה רֵיחַ הָיָה לָהֶן?
רֵיחַ יָרֹק כַּעֲלֵי
אֶקָלִיפְּטוּס
כְּעֵת רֵיחָן מָלוּחַ —

1980

(השיר מתוך העיזבון, מתוך הספר "כל שירי אסתר ראב" העומד להופיע בהוצאת זמורה ביתן. המהדיר: אהוד בן עזר.)

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

רילקה: חירות הכפילות

רולאן: אהבתנא סמרוחית

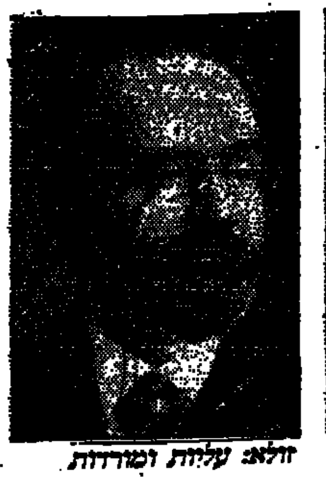
זולא: עליות ומורדות

שירה

באור חושוך מלאכים רבים. מבחר שירים
מאת ריינר מריה רילקה
עברית: משה זינגר
זמורה, ביתן, 1987, 175 ע'

אודן כינה את רילקה "סנטה קלאוס של הבדידות", וזה אולי המוצלח ברשימה הארוכה של הסופרלאטיבים שהרעיפו משוררים וסופרים על רילקה, שנהפך במידה רבה לנושא גַּל פולחן. סנטה קלאוס הזה של הבדידות נחשב אכן לכוהן שביטא באופן החי והכן ביותר את מצוקתה הגדולה ביותר של האנושות במאה העשרים. שי היתה ועודנה בדידותו של האדם המודרני תיכורו בעולם של אי־הודאות ושל אי־יציבות מדינית, לבאית האמונה. לכן במקביל לטקסט השירי של רילקה, הקשה להבנה הדורש התעמקות ויודע, נוצר באופן פאראדוקסאלי למדי מיתוס של רילקה האיש שזכה לפופולאריות שאין דוגמתה בהיסטוריה של השירה העולמית. וחירות הכפילות והסתירה האלה של השירה ושל האדם שכתב אותה היא אולי המרתקת ביותר בפגומן הקודי רילקה. הוא מי שעשה את חייו להכוהדותיה כי השירה אינה אלא היכולת להגשים את עצמך, להיות אותנטי ולהעיז. פנים כנגד הבלתי־אפשרי לכאורה. הוא הוכיח בחייו ובשירתו כי יש בכוחה של השירה לתעל את הבדידות, הפחד והעצב כדי לפרוץ את החומות הסוגרות על האדם. אלא שרוב הבריות מעריצים את הפתרון הקל, ומטביעים את בדידותם ואימתם בתוך המולת ההמון, ומחמיצים את חייהם. רילקה קרא לאדם להקשיב לעצמו.

לאותה דבקות רילקאית נתפס משה זינגר, המתרגם את רילקה מאז שנות השישים מעל במות ספרותיות שונות בשמו ובשם העט "משה הצעיר". בספר שבכאן מכונסים כל תרגומי־העבר וכמה תרגומים חדשים, צלולים מאוד, ובעיקר נעוצים בדרך שהם מפרשים את הקר. זינגר נמנה עם המתרגמים המבוגרים שמבחנו של המתרגם הוא ביכולתו להביא לקורא יצירה בפני עצמה, שתרגמו אליו כאילו היתה מקור. זינגר עושה זאת להפליא ובעברית חיה ונטולת־רגשנויות. רומה שהוא במעט מקשיח את העצבויות הקצת־מתוקות של רילקה שבמקור.

תרגום

קולא ברוניון, רומאן
מאת רומן רולאן
מצרפתית: א. שלונסקי
ציורים: י. קיבריק
ספריית פועלים, 1987 (מהדורה ראשונה, 1931, 1969), 287 ע'

יש קסם מסוים בתרגומים קלאסיים ישנים, המדברים עדיין אל הלב מבעד לעברית שהתיישנה כליל. אלה האוהבים נוסטאלגיה יאהבו זאת כפליים. בלשנים ומנתחים יִמצאו בלשון התרגום עצמה, כנוסף, חומר למחקר ולימוד (מאמר מרתק של רינה בן־שחר בעקבן "במה" האחרון מנתח, למשל, את התמורות שהתחוללו בלשון הדיאלוג־המתורגם משנות השלושים ועד היום. אפשר בהחלט ליישם זאת על "קולא ברוניון"). אמנם כלליתו היום אין מתרגמים בעברית יפה כליכך, חזור המתרגמים אכן הולך ופוחת. מצד שני, היום העברית טבעית יותר, קטואה פחות, ואי־אפשר שלא לחייך למקרא גיבוריו העממיים של "קולא ברוניון" המדברים בלשון חכמים וציטוטים תנ"כיים שֵשם כפיהם שלונסקי.

"קולא ברוניון" נחשב היום ספר לבני־נעורים אף שלא התכוון להיות כזה. הוא מלמד כמה אידיאליסטים ואוהבים היו הורינו (או שמא זקנינו) שהאמינו עוד במין האנושי ובאמונה. כל הדברים היפים המאכלסים את הרומאן הגדול של רולאן "ז'אן כריסטוף". "קולא" נכתב כבדיחה־סיטמאן, כאתנחתא, לאחר המאמץ הגדול של "ז'אן כריסטוף". לשם השעשוע חזר רולאן אל בורגונדיה של המאה ה־17, ויוצר גיבור בנוסח עלילות המוסקטרים של דימא. קולא הוא אמן, בהמיין, שתיין וסובלן. הרומאן מספר שנה בחייו של אביר הסובלנות הזה, שאירע כולו חבו המחר קאתולי האחר הוגנוטי. קולא אוהב את מולדתו, אך שונא את הפטריוטיזם הצר ואינו בז לכל מה שזר לו. קולא, הנהנתן, הלא־קבאי, האוהב את החיים. הוא אוהבם של ויון, מונטין, להרפנטין, ובעיקר. הוא מזכיר את "פאנטגרואל" של ראבלה. הוא צוחק לעולם, מתריע, אך אינו מגיע לנקודת התיחה. ורולאן מקפיד בלי הרף להישאר בתחום השעשוע, בעיקר באמצעות הלשון הנעה תדיר בין פרוזה לשירה.

רומאן חביב שנולד כאנאכרוניזם. רולאן כתב אותו ב־1913, וכשעמד הספר להידפס פרצה מלחמת העולם הראשונה. "קולא" לא ראה אור אלא ב־1919, כאשר האידיאליזם והאמונה באדם ובסובלנות היו כבר בגדר אות מתה.

לרבאו, רומאן
מאת אמיל זולא
מצרפתית: מנשה לוין
ספריית פועלים, 1987
(מהדורה ראשונה 1958), 381 ע'

עוד תרגום נוסטאלגי מן הצרפתית. המתרגם הוא מנשה לוין, שמאמץ גדול נעשה באחרונה לעשות עם זכרו משפט צדק, אחרי שנות השכחה רבות של תרומתו לספרות ולתרבות העברית. לוין בתחום התרגום הוא תניך של שלונסקי בעברית המצועצעת והמצוחצחת דהתגיגית־בכל־מחיר שלו. כל זה סגנון הרחוק, כמובן, מזולה שבמקור, הכותב בלשון כמעט עיתונאית, הסכל מקום בפשטות גדולה, ובסיטאציות שאינה מתעכבת על דקדוקי־עניות.

אמיל זולה, שפרץ אל ההיסטוריה של העם היהודי בזכות מאמר מפורסם שודאי לא היה עיקר ביצירתו, מפעים היום בעיקר בזכות כמויות הכתיבה והזכות יכולת העבודה שלו וכתו כשטבאי של הרומאן. בתוך נהר הכתיבה הזה היו עליות ומורדות, כצפוי. "לרבאו" (במקור L'Assommoir, כלומר בית המרזח) הוא מן השיאים של זולה המספר, וגיבורתו לרבאו היא מן הדמויות היותר חיות ומשכנעות באיפופיאת "רוגון מאקאר" בת תריסר הכרכים. שהיא נמצית עמה. "לרבאו" הוא סיפורה הטראגי והפאתטי של אשה מוגבלת בגופה וברוחה, הנאבקת להגשים חלום מוגבל של אושר ועיר־בורגני בשאיים של המהפכה השנייה של המאה ה־19. זולה, במיטב מסורת הנאטורליזם ו"מעבדת הרומאן" מביט על גיבורתו כמו על עכבר־ניסיון בלי רחמים ובלי רגשנות, ומצעיד אותה אל חורבנה. "דמויותי אינן רעות" אמר זולה, "הן רק בורות להלוטין ונהרסות על־ידי הסביבה האכזרית והעוני שבו הן חיות". כדי להגביר את תחושת המלודראמה, מעלה זולה את לרבאו תחילה אל פסגת האידיליה: אושר בורגני, פרנסה בטוחה, חיים מוגנים — הכל נהרס במהירה כאשר בעלה של לרבאו נופל מן הסולם ולוקה בגופו ובנפשו. ההידרדרות הלא־נמנעת מושכת את לרבאו אל הסוף. בינה, נָנָה, תתעשר מן הסוף, אך זה כבר שייך לרומאן אחר.

היו עליות ומורדות ביחסם של קוראים ומבקרים לזולה. האם הוא קיטשיסט סוחט־דמעות או מגדולי סופריה של צרפת? תהא הדעה עליו אשר תהא, הוא הגדול מכולם בתיאור סבכי־ההמון הרחוב, בפרישת נופים בפנורמה־היה לנגד העיניים.

הגות

קונג פו־צה (קונפוציוס)/ מאמרות
תרגמו מן המקור הסיני:
דניאל לסלי ואמציה פורת
הוצאת מוסד ביאליק, 1987
(מהדורה ראשונה 1969), 196 ע'

קונפוציוס (479—551 לפני הספירה) הוא אבי התרבות הסינית ואבי הפילוסופיה הסינית, בראש וראשונה בכך שהעמיד בה את התומאצים במדרגה העליונה. את מקום החיים לאחר המוות תופס אצלו האדם, החי כעולם הזה, הראוי לתבונה הראויה לשמה, ולממשלה הראויה לשמה וליחסי־אנוש ראויים לשמם. לכאורה, פשטות גדולה, אך טמונה בה סכנה מסוימת לקורא המערבי. קונפוציוס מדבר במונחיה של הפילוסופיה הסינית, ואין לערבבם עם אלה של ההגות המערבית. אפילו עצם המונח פילוסופיה במובנו המערבי, טעות תהיה להדביקו לעולם ההגות הסינית. תורת קונפוציוס היא דרך־חיים ולא שיטה פילוסופית. אין בהגותו הפשטות או הבדקות וה"מאמרות" כל כולם הם מעין "פרקי־אבות" סיניים, העומדים על כמה עקרונות כגון הצדק, הנאמנות, כיבוד אב ואם, מידת הטוב, החכמה, הגבורה והתרבות.

קונפוציוס מעיד על עצמו, וגם בזה מתייחדת הפילוסופיה הסינית מן המערבית, שאינו מחדש דבר בתורתו ואינו אלא מוסר לבאים אחריו מה שקיבל מקודמיו. המסורת, מכאן, היא ערך עליון ב"מאמרות". לא הדת, אלא המסורת היא הדרך שאסור לערער עליה, ומה שנהגו הקדמונים, אף אנו חייבים לעשות כמותם. לדעת קונפוציוס, הערצת העבר לובשת אצלו משנה תוקף בנסיבות ההיסטוריות של חייו, שהיו ימים של מלחמות והתפוררות המלוכה. קונפוציוס פונה אל העבר האגדי האידיאלי כדי לשאוב ממנו הדרכים, תקווה ואמונה באדם.

"המאמרות" הם אודה גדולה לשמרנות. היצירה הגדולה בעולם הבנויה כל כולה, למרבה האירוניה, על דקדוקי־עניות כביכול, ועל פרטים קטנים של טקס ומנהגים הנשמעים מגוחכים לעצמם. אך בתוך המכלול הם לובשים משמעות הפיאוטית גדולה, והיא אינה אובדת בעברית. העברית, כמו הסינית, מרעבים המתרגמים, הן שפות קצרות ותמציתיות, מאוד, [illegible] "המאמרות" [illegible] המתרגמים לעצמם להשתמש בלשון המשנה [illegible] האבות. תרגום שכוח לקלאסיקה לעצמה.

דאו דה צ'ינג
מאת לאו־צה
תרגמו מסינית: יורי גראוזה וחנוך קלעי
הערות ומבוא: יורי גראוזה
מוסד ביאליק, 1987
(מהדורה ראשונה 1973), 123 ע'

קונפוציוס תורתו הראציונאליסטית והשמרנית שלטה בתרבות ובהגות הסינית היו לדת הרשמית שלה. לאו־צה הוא כעין הסיטרא־אחרא, יוצר הזרם הנגדי, המטאפיסי האנארכיסטי, כעין הבעל־שם־טוב סיני, היוצא כנגד חומרת הדרישות הקונפוציאניות מן האדם. לאו־צה, אבי תורת הדאואיזם, העמיד כנגד אריציונת הגמורה של הקונפוציאניות את רעיון היסוד הנצחי שבעולם, שלגבוהו אין טעם בכל מעשי האדם על־אדמות.

עיקרון בסיסי בתורתו של לאו־צה הוא, לכן, אפס־מעשה. החכם ראוי שיוליך בחיים ולא יתייסר להתערב במהלכם הטבעי של מאורעות העולם. ככל שהאדם פאסיבי יותר, הוא תורם יותר להשגת הסדר הטבעי. צדק, אהבת הזולת — כל אלה מושגים מלאכותיים, לדעת לאו־צה, שנוצרו לאחר שנפרעה ההרמוניה הטבעית האמיתית בין בני האדם ובין האדם לטבע.

רוסו־איזמו הלב נוטה להדביק ללאו־צה תווית של רומאנטיקן, ונדמה שאין הדברים רחוקים מן האמת. יש אינו פיוטיות העצורה במאמרות, המתרגמים תרמו לשימורה באמצעות השורות הקטועות והטיפוגראפיה של שורות־שיר. התרגום צלול ונטול צעצועי־סגנון מן הסוג המצוי בתרגומו של קונפוציוס. "דברי אמת אינם יפים, דברים יפים אינם אמת", כותב לאו־צה. אף־על־פי־כן, דאו דה צ'ינג הוא מן היפות ביצירות האמנות, מפני שאין היא מתיימרת להיות כזאת.

כתב־עת

שיחות — כתב־עת ישראלי לפסיכותראפיה, כרך 1, חוברת 3
עורכים: ד"ר אריק שלו, אלי חן
ההסתדרות הפסיכולוגית, האיגוד הישראלי לפסיכותראפיה וספריית פועלים, יוני 1987,
ע' 167—242

אם השיגעון הוא אחיה של הגאונות והיצירה, הפסיכולוגיה היא אחותה של הביקורת. הדבר ניכר בכתב העת הזה לעניני פסיכולוגיה, שחלק גדול ממנו מוקדש לספרות ולעיון פילוסופי על גבול הספרות, ורק מעט מהמאמרים עוסקים בענייני פראקטיקה פסיכולוגית לשמה.

מן התחום הפראקטי של הפסיכולוגיה מוצאים פה את מחקרם של פרץ לביא ויוזן דגן על הפרעות שינה לסוגיהן, סיבותיהן ודרכי טיפול. שרה שלו מציעה דרכים ליישומה של הפסיכותראפיה היונגיאנית בביהוך דוגמאות. האם צדק פרויד כשהגמיר קונוורסיה (תלונות על מיחושים שאינם קשורים במחלה גופנית) להיסטריה? אריה שלו הגה מניח שאין הדברים פשוטים כל כך.

את המאמר המרכזי בחוברת כתב עמנואל ברמן, הדן בקשרים בין פסיכואנאליזה לספרות. מבקרים והתייחסו תבוספת מוסתייגות לניסיונות פסיכואנאליטיים לנתח יצירות ספרות, מפני שהפסיכולוג מביט על היצירה כעל חלום או פנטאסיה, ומתייסר להגיע למשמעות "האמתית" בלי שים לב ללשון, לסגנון ולמבנה. ברמן טוען שקם דור חדש של פסיכואנאליטיקאים ספרותיים, העוסקים בגישות מתוחכמות יותר בניתוח ספרותי, ובניגוד לפרויד ולבני־דורו מוכנים לראות בספרות תופעה ייחודית. ברמן מביא דוגמאות של ביקורת ספרות פסיכואנאליטית ל"אליסה בארץ הפלאות" ול"מטאמורפוזיס" לקפקא.

ועוד, אביטל עובר, המתרגם הנודע מצרפתית, ורעייתו איה, ראיינו בפאריס את פרנסואז דולטו, פסיכואנאליטיקאית ותיקה לילדים (ספרה "שאלה של אב" יצא לא מכבר בתרגום עברי של הזוג עובר). אין כל אלה אלא חלק משלל העניינים שבחוברת.

מעולם הספרות והאמנות

זיגמונד פרויד: חלומות וסיוטים

עם חלוף הזמן, כותב ג'ורג' סטיינר, ברשימה ב"סאנדיי טיימס" הלונדוני, "מתגלה זיגמונד פרויד מעל לכל כאמן הנאראציה והבונה מיתוסים". אשר לשיטתו הפסיכואנאליטית של פרויד, קובע סטיינר, כי היא מפוקפקת וכי פרויד לא הצליח לרפא לא את אנה או ולא את איש הזאב, שניים שהעידו על חוסר הריוק ועל האפי הבדיוני של הדו"ח של פרויד ביחס למקרים האמללים שלהם. בכל זאת ישרדו דו"חות אלה בקלאסיקה של המצאה פסיכולוגית וכסיפורים דראמאטיים. סטיינר דוחה את פרשנותו של פרויד בכל מה שנוגע למקרה אדיפוס, אבל מסכים, כי העיצוב מחדש של מוטיב אדיפוס ושל הסיפור המקראי על משה מצטיינים בהיגיון אוטונומי ובאותה מהירות מפרה של המיתולוגיה עצמה.

היגיון אוטונומי ומהירות האלה, אותה יכולת בלתי־רגילה לבנות חלומות או סיוטים, באים לכלל ביטוי מלא ב־12 מסות, שכתב פרויד במהלך מלחמת העולם הראשונה, מסות שפרויד עצמו כינה בשם "מטה־פסיכולוגיות". שבע מתוך מסות אלה נחשבו אבודות, ועל כן אין כל הגומה אם נאמר, כותב סטיינר, שגילויה של אילזה גרובריך־סימיטיס את הטיוטה השלמה של כל 12 המסות היא בבחינת תגלית. המסות נמצאו ב־1983 בעיזבונו של שנדור פאראנצי. בזמנו עמיתו האינטימי של פרויד. הן תורגמו ופורסמו עתה בתרגום אנגלי, תחת הכותרת "פנטאזיה פילוגנטית" עם הקדמה מאת אקסל ופטר הופר.

ההקבלה המכריעת, נקודה מול נקודה, בין תולדותיה של הנפש האנושית לבין התפתחות המינים ורוחה את פרויד. בספרו "טוטם וטאבו" (1912—1913) המטפל בנושא זה, כתב פרויד, למעשה, את היסודות של אחת הפנטאסיות האישיות ביותר שלו, זו של משה המתנותאים (1958), ספרו האחרון. משפט־המפתח לכל התפיסה הזאת נמצא במכתב שכתב פרויד לפאראנצי ביולי 1915: "הנוירוזות של עכשיו היו בעבר ביטויים של המצבים האנושיים למינהם".

פרויד ראה בכל אדם האדם את עקבות הדיכוי הביולוגי הפסיכולוגי של ניסיון אבותיו, ללא כל קשר לתקשורת אתם או להשפעת [illegible]נד.

כותב סטיינר, "זוה התסריט: ששה שלבים בתבניות־היסוד של הנבגרה, המלוות את התפתחות הנפש הפרסית, משקפות ותואמות לששה שלבים בפרה־היסטוריה של האדם.. הקשיים של תקופת הקרח יוצרים את החרדה הבסיסית. ההיסטריה היא תוצאה של קונפליקט בין שימור עצמי והדחף להוליד. הזכר מתקופת הקרח, שנהג חסכנות בליבידו שלו, פיתח שפה ומחשבה מופשטת.. בסוף תקופת הקרח מסרס הפטריארך של כל שבט את בניו, כדי לקיים בידיו את השליטה על המין והתענוגות. הצעירים נסוגים אפוא לאהובות הצעירים, למרות שהם סובלים ממה שאנו מכנים כיום תסביך־דוד־פה. יוצרים מסורות חברתיים וביחד קמים על אביהם. זוהי הסצנה המפורסמת של המרד הקדמון והאשמה האדיפאלית (ובמיתולוגיה). הסיפור החוזר על אורנוס ובניו), ניצחונם של הבנים חיוני להישרדותה והתבגרותה של החברה האנושית, אבל הוא מותיר בהם חותם של אשמה שאין למחקה ושל מלאנכוליה.

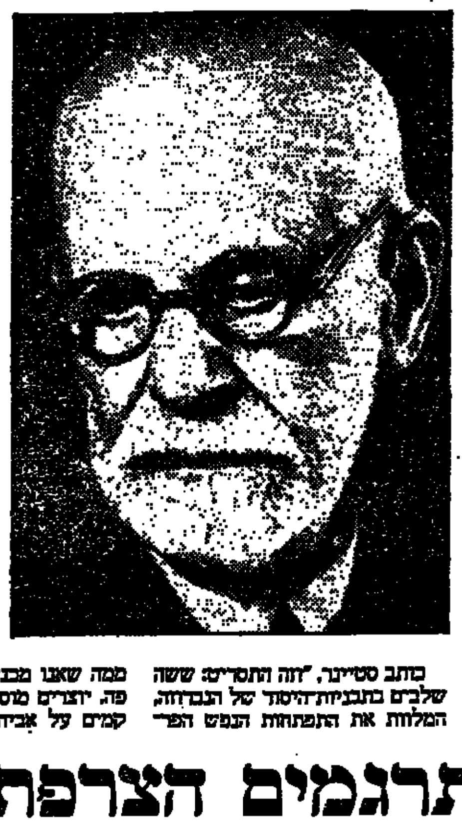
זיגמונד פרויד: אבדה שנמצאה

סיפורו המטה־פסיכולוגי של פרויד מציג ללא ספק, טוען סטיינר, את אשר ביקשה מאז הפסיכואנאליזה לכאסא אל מנוחת לשטיה. פרויד היה תלמידו של לאמארק עד לשד עצמותיו. אמנם, חייב היה להודות בתאוריות הדארוויניסטיות על האבולוציה, אבל מעבר לזה הוא האמין ללאמארק בסיפור על הורשת תכונות נרכשות כפי שפיתחו לאמארק. מכאן, שכל הבניין הגדול של הפסיכואנאליזה, טוען סטיינר, נשען על לאמארק, למרות העדר כל הוכחה ביוגנטית לטענות היסוד שלו. זאת ועוד, כותב סטיינר, המלודראמה המהוללת הזאת מדגימה כי המחלוקת בין יונג ופרויד, שהיתה אמנם אישית ומרה, היתה מבחינה אינטלקטואלית מדומה ומלאכותית, שכן כל מה שקרה הוא זה שיונג ראה את האפשרויות הגדולות הגלומות בתת־מודע הקולקטיבי שפרויד כינה כ"עקבות הזיכרון המורשות לאורך הדורות".

כותב סטיינר בסיכום רשימתו על "פנטאסיה פילוגנטית": "יש משום חוצפה לומר כך. אבל האינטואיציות היונגיאניות־לאמארקיות של פרויד נראות לי נכונות במובן זה שהן מעניקות לדמיונות שלנו, לחלומותינו, לצמא שלנו לאגדות בעלות היגיון סיבתי, מעון וביח. זאת ועוד, הדארויניזם מרוק כיום במקומות רבים, ככל הנראה. כך או כך, כמה כל זה משעשע".

Sigmund Freud: A Phylogenetic Phantasy. Harvard 13.95. 113 pp.

פרס ראשון בתחרות שירה בין־לאומית למשורר ישראלי

אבנר פרץ, משורר ישראלי יליד ירושלים, הכותב בשפה הספניולית (ספרדית־יהודית), זכה בפרס ראשון בתחרות בין־לאומית לשירה לירית שנערכה לראשונה ע"י "יד אנסטסיו דל פינו" באיים הקנאריים שבספרד. התחרות היתה פתוחה להשתתפות משוררים מכל העולם הכותבים בשפות ובדיאלקטים שונים.

צוות השופטים הבינ"ל, שבו השתתף גם ד"ר משה ליבה, מנהל המכון לקשרי תרבות ישראל־אמריקה האיברית, ספרד ופורטוגל, העניק אחד־עשר פרסים לשירים הבחורים וציונים לשבח לשירים נוספים. הפרס הראשון, מדליית זהב ע"ש אנסטסיו דל פינו, הוענק כאמור למשורר הישראלי אבנר פרץ על שירו "לחש".

אבנר פרץ הוציא לאור לפני כשנה (בהוצאת "ספרה") ספר שירים [illegible] "אפר" המוקדש כולו לגורל יהודי סאלוניקי בשואה. גם השיר שזכה עתה בפרס הראשון מוקדש לנושא זה.

פרס ביכנר לאוסטרי אריך פריד

החלטת האקדמיה הגרמנית ללשון ולספרות להעניק את פרס גיאורג ביכנר, היוקרתי בפרסים הספרותיים בגרמניה (30.000 מארקים), למשורר ולמתרגם אריך פריד יליד אוסטריה, משמעותה לתת פרס למי שיצירתו היא בבחינת מחאה יחידה במינה נגד ההסתגלות החברתית והפוליטית הנוחה של הפרט. באחד משיריו הוא כותב: "לא אתרגל לנפוץ הרגלים".

אריך פריד נולד בוינה ב־1921 וחי כיום בלונדון, שבה הוא עושה לפרנסתו בבי־בי־סי. מבלו בתקופת הרייך השלישי (אביו נרצח בידי הגסטאפו) מקבל ביטוי בכל יצירתו. הוא תמיד שמר על ברוק ממה שהיינריך בל כינה בשם הרוב השותק. פריד היה הרבה יותר עקבי מרוב עמיתיו. שלאחר המלחמה חיפשו דרך לפרוץ את הכלא של ההסתגלות הפיוטית דרך מעורבות חברתית ופוליטית. יצירתו מוכיחה מודעות עצמית לבאנגיה ולכשתורין של המלים. שבאמצעותן חיפש דרך לבצא קשרים ממשיים בין דברים ורגשו לעצמו סגנון כדי להתגבר על תחושת חוסר האונים שלו. חבר השופטים ציין, בצד יצירתו, את תרגומי שייקספיר שלו. ("ג'רוסלם פוסט")

המלה"ד: רות אלמוג

מה מתרגמים הצרפתים

ההופעה תמה תפתחות גם עתה הורשה בבתי ההוצאה בצרפת שיתופי או בחודשיים הקרובים כמאתיים ספרים חדשים במקור וכמאה בתרגום. מעניין לבדוק מה יתרגמו הצרפתים, שהפתיעות שלהם לספרויות אחרות גדולה מזו של שכיהם מעבר לתעלה ומזו של אלה שמעבר לגבול. הסתיו יהיה עשיר בספרים מתורגמים, מבטיח "לא מונד". הגל האיטלקי יימשך, ביניהם שמות בלתי מוכרים כאן, כמו ג'ורג' מאגינלי שספריו ייצאו בהוצאות "סוי" ו"דנואל". מרקו לודולי ופלינו מרטיני בהוצאות "של" ו"ליאר". עוד יראו אור שני ספרים מאת הסופר החשוב קרלו אמיליו גאדה ורומאן בשם "פינקרטון" מאת פרנקו קורדלי, שנחשב באיטליה כאחד הטקסטים הטובים ביותר שנכתבו שם בעשר השנים האחרונות ("סטוק"). "ההתלהבות הראשונה" מאת אליזבטה ראסי, כלת פרס מונדלו לשנת 1985 יראה אור ב"ריוואז".

הפתיחות של הצרפתים כלפי הסופרים הצעירים האמריקאים מדשימה. גם פה השמות לא מוכרים גלודיה ניילור, סוזאן מינוט. שמות אחרים מוכרים יותר מן השפה האנגלית הם: ג'יימס בולדווין, ג'וליאן בארנס, שאף ראה אור אצלנו עם ספרו "התוכי של פלובר", ויליאם קרלוס ויליאמס, ג'ון קופר פוויס. יצירה בשם "תמימות אין אקספרמיס" מאת ג'ון הוקס, זוכה פרס מדיסיס לספר הזר בשנת 1986 יראה אור ב"סוי" ועוד ספרים מאת רות רנדל, מרגרט אטווד, דוגלאס ("אירלנד שליי") ובן יצירות של סופרים ותיקים וידועים כמו הנרי ג'יימס, כריסטינה סטאד "האיש שאהב ילדים" (ראה אור ב"זמורה, ביתן"). מן הספרות הגרמנית יראו אור הסתיו בתרגום צרפתי ספרו של גינטר גראס "החולדה", שני ספרים של הסופרת המזרח־גרמניה כריסטה וולף, ספר של תומאס ברנהרד וספרים מאת היימיטו פון דודראר. גבריאלה ווהמן וליאו פרוץ, סופר יהודי יליד פראג. (לא מונד)

תחיה לסיפור הקצר

"מקלט זמני" הוא קובץ סיפורים חדש מאת הסופרת הצעירה המוכשרת מרי גורדון, שנודעה כמי שכותבת על המשפחה האירית אמריקאית [illegible]. הסיפורים הדורים כולם תחושה של זרות והזרה הרגשה שהחיים מתרחשים במקום אחר ובעצם כלל אינם נעימים. שלושה מן הסיפורים מסופרים מזווית הראייה של ילדה בשם נל, שגדלה עם רגל קצרה מעוותת ומוקפת מחברת הלדים כילדה, וכאשה נשללת ממנה ההזדמנות להיעשות מורה. כשאמה משמש לה כעין שריון היא מתבוננת במשפחתה וביחסים בה. הסיפורים קודרים והסוריאלהמור. מתוארים בהם מצבי־נפש קשים. בצרווה "מונגרת כמו הצבע שעל הקיר", שתפקידה להראות לקורא את המתרחש כמו היה צופה בכך בטלוויזיה.

כידוע יש תחייה לסיפור הקצר באמריקה, והבראה שזו פולשת גם לאירופה. גם זה ללפשוט עוד חגול הוא קובץ סיפורים. מקרים, תומאס מאק'גון, מיקם אותם במונטנה, בעיר דמיונית בשם "דאודיק" (סלע מת) וגיבורי הסיפורים הם תושבי עיר קטנה זו על מריבותיהם וקשריהם. הסיפורים כתובים בפשטות ובדייקנות וביד אמן. האירוע בסיפורים נסב על צעיר, אך הוא מאתר מקום נידח שרוצה לתת מתנה לאוהבתו בבית מלון בלונדון. המתנה — תרנגולת, שעל חזה מקועקע "נולדה לעשות מהומות". הסיפור הזה על שני צעירים אמריקאים אבודים, שיש להם יותר מדי כסף ואשר מתפתח כסיפור בלהות עם סיום ברא, מתכוון לומר, כי חיים דלים אך קרובים למציאות במקום כמו דאורוק מלאים ועשירים במשמעות לאין ערוך מהרפתקות טראנס־בתיות מסמרות שיער. (סאנדיי טיימס)

התאורמות של קאנו

בהוצאת "ראמסיי" ראו אור שני הכרכים של "אוליפו".

מה הוא "אוליפו"? "אוליפו" הוא ראשי התיבות של "אוברואר דה ליטראטור פוטנציאל". כלומר, "סדנה של הספרות שבכוח". היה זה פרויקט, שנוסד בסוף 1960 על־ידי ריימונד קנו ("זאזי במטרו") ופרנסואה לא ליונא, ששם לו למטרה "להכניס תיקונים בפואטיקה של הרומאנים, השירים, המסות" על־ידי המצאת צורות חדשות או חידוש צורות עתיקות שנשכחו. בקצרה, מדובר היה מבחינת קנו וידידיו בניתוק מגישה ספרותית־יצירתית שבעוצה. לדעתם, בתקופה הרומאנטית והיא נסוכת על השראה. גאונות, תת־הכרה ואי־הודאות, כדי למצוא מחדש את השמחה והעליזות שבברשאין העתיקים בין הספרות למתמאטיקה.

למן 1974 הוציא "אוליפו" קונטרסים במהדורות של 150 עותקים. בסך הכל יצאו 37 חוברות, המהוות "ספריה אוליפיונית". היצירה הראשונה היתה "מרסה" מאת לורד פרק, השלישית היתה "יסודות הספרות על פי דיוויד הילברט" של ריימונד קנו (מארס, 1976) הוא הספר האחרון שכתב. קונטרסים אלה שהיו ליקרי־מציאות ולמאמרי־לבם של אספנים, באוספו הוצאו כאמור לאור בשני כרכים לשמחת־לבם של קוראים הובבי כתביהם של איטלו קלווינו, ארנו, פרק, מתיס, פורטאל ואחרים, העורכים ניסיונות בצורות ספרותיות. יצירתו של ריימונד קאנו "יסודות הספרות על פי דיוויד הילברט" נכתבה בהשראת ספרו החשוב של הילברט "יסודות הגאומטריה" שראה אור ב־1899 ואשר ביסס את האקסיומטיקה של הגאומטריה האוקלידית. הילברט ניסח חמש קבוצות של אקסיומות: אקסיומות של השייכות, הסדר, ההמשך, המקבילים והחפיפה. בהחליפו את המלים "נקודות", "ישרים" ו"מישורים" במלים "מלים", "משפטים" ו"סעיפים" הציע קאנו, לא בלי הומור, ביסוס חדש לאקסיומטיקה של הספרות.

"לא מונד" מביא במוספו הספרותי קטע מתוך "האקסיומות של השייכות". הקטע בנוי ממשפטים, הערות למשפטים ודוגמאות, והוא מבדח ביותר, אבל בגלל משחקי המלים שבו בלתי ניתן לתרגום ללשון אחרת. מכל מקום האקסיומה 1,1 אומרת כי קיים משפט המכיל שתי מלים נתונות. מובן מאליו, לא כך?

Bibliothèque Oulipienne, Edition Ramsay.

תערוכות

חידת גלגלי האבן

מגדלנה אבקנוביץ, מוזיאון ישראל, ירושלים.

מגדלנה אבקנוביץ: קשר עמוק עם אמא־טבע

מאת ניצה מליניאק

תוספת נכבדה לגן הפסלים של מוזיאון־ישראל מהווה הפסל "גבע" מאת מגדלנה אבקנוביץ שנוגע השבוע.

מגדלנה אבקנוביץ, ילידת פולין 1930, החיה ויוצרת במולדתה, עשתה לה שם רב במיוחד בעשור האחרון ברחבי־תבל. תחילה בתחום הפיסול הרך. היא פיתחה טכניקות מופגויות בתחום האריגה והיתה בין טובעי המונח "רך" בהתייחס ליצירת גופים תלת־ממדיים. הרך "העוברים" שלה ששיווה אופי מיסטי־מאקאבריי־סוריאליסטי־פיוטי לביתן הפולני בביאנלה של ונציה. בשנת 1980, נשאר חקוק בזיכרוני כחוויה אמתית. וסדרת הדמויות היושבות והזוהרות ראשים, ודעות או סימני־היכר מיניים, או עדרי דמויות הישנות; הליצפות מצוץ האחורי והמציאות בכמעין טקס פולחני, נדרך בכמה מהר שובים במרכזי האמנות של אירופה, ארצות־הברית ויפאן.

בפולין עצמה נטבע המונח "אברקן", הנגזר משמה של האמנית, לציון הגופים הפיסוליים הכבדים שהיא יוצרת מחומרים גסים ובלתי־שגרתיים כמו חבלי סיזל, או יודעות־יוטה ממולאות.

הקרבה לטבע והקשר העמוק לאדמה מאפיינים את עבודותיה החזקות הנוכחות, כשם שהעמדתן התיאטרלית־טקסית מעלה על הדעת פולחנים של חברות קדומות כשהאמן משמש בתפקיד השאמאן.

שהייתה בארץ לפני כארבעה חודשים, על־פי הזמנתו של מוזיאון ישראל ובמימון משפחת שולהוץ מניו־יורק, הניבה יצירה בחומר מקומי. אבן ביד לבנה מסנה נחצבו כמוד צבות מצפה רמון שבעה גלגלי־ענק בקוטר של 2.7 מ' ובמשקל של כעשרה טון כל אחד.

גלגלי האבן על כל הקשריהם האסוציאטיביים הקונוטאטיביים קיבעו בשורה מעל הגדרון המערבי של הגן, כשהכוונה המדריכה היא ליצור מעין חוויה אופטית בלתי־פתורה. איזה כוח על־טבעי עוצר את תנועתם, הכבדה ועם זאת ההרסה, של הגלגלים המתגלגלים במורדו ההר.

פנינים באפר

תערוכת הציירים הרוסים, בית האמנים, ירושלים.

לנוכח תערוכת 25 הציירים הרוסים אין מנוס מתחושה קשה, המחוקת את ההשערה שלא שיקולים אמנותיים הנחו בלבד הם אבקדה בחזן שעל־פיה יפול דבר. שכן מספר כה רב של דילטאנטים בשוק הגרוע של המונח "דילטאנט" קשה למצוא אף בתערוכות של חובבים, וגם הקוניות הקיטש לא נפקד מקומם בתצוגה גדולה זו, שמטב היה־אלמלא התקיימה.

ברירת הבר מתוך המוץ והתבן התה הפעם כעשה קלה, שכן העבודות הטובות והמקצועיות בלטו כפנינים בערמת אפר. הבולטים בציוריהם של עליזה אולמרט, יצחק שורץ, עובדיה קמואל ותמר פוגל, והעבודה הנאה על הגבול שבין פיסול לציור, של יאיר עמנואל.

עוד בבית האמנים תערוכה רטרוספקטיבית של הדוויס בלום, יליד 1912 ברוסיה. נטראסון שאמנות הציור היא לבבית יותר מהתנכי. מתוך השיבות העבודות בטכניקת שונות ראויים התוריסטים להערכה מיוחדת.

מרגנית - ספרי מופת לילדים ולנוער

ספרים טובים

בית קטן

לורה אינגלס־וִילדר כבשה את לב הילדים בכל העולם בסדרת בית קטן, שבה תיעדה את ילדותה בשלהי המאה שעברה. משפחתה תקעה יתד ראשונה בכמה מחבלי ארץ באמריקה שהיו כמעט ריקים מאדם עד אותה עת. מסדרה זו תורגמו 7 ספרים **לסדרת מרגנית – ספרי מופת לילדים ולנוער**, שבה ראו אור יותר ממאה ועשרה כותרים עד כה.

בית קטן ביער גדול
לורה ומרי בבית הוריהם בויסקונסין, מכאן יחלו הנדדים על פני נופים בלתי ידועים.

בית קטן בערבה
הבית הראשון שהקימו החלוצים היה בארץ האינדיאנים בקנזס. אינדיאנים וזאבים הפילו אימה על בנות משפחת אינגלס.

בן איכרים
בספר זה מסופר על ילדותו של אלמנזו וִילדר באחוזת הוריו במדינת ניו־יורק. למרות עושרה של האחוזה, עבד אלמנזו בפרך עם הוריו ואחיו.

בית קטן על גדות נחל השזיף
מקנזס עברו בני אינגלס למינסוטה, שבה הקימו בית בערוץ נחל השזיף. כאן נפגשה לורה לראשונה עם נלי אולסון האיומה.

בית קטן לחופי אגם הכסף
ממינסוטה נדדה לורה עם משפחתה לדקוטה. הם החלו לבנות משק חדש, ובמקביל – פתחו חנות בעיירה שהחלה לקום בסמוך. גם רואיל ואלמנזו וִילדר באו לכאן.

החורף הארוך
אחת לעשרים שנה פוקד את היבשת חורף עז כל כך, שחודשים ארוכים אי אפשר כלל לצאת ולבוא. כשהגיעו התושבים עד סף הרעב, יצאו קפ גרלנד ואלמנזו וִילדר להשיג תבואה.

עיר קטנה בערבה
עוד ועוד מתיישבים נהרו אל המערב, ומעט מעט גדלה העיר. גם לורה גדלה עמה, בתקוה כי תוכל להיות מורה כשתתבגר.

זמורה־ביתן מוציאים לאור
דביר הוצאה לאור

The British Council

BRITISH COUNCIL
&
FOREIGN AND COMMONWEALTH OFFICE SCHOLARSHIPS 1988/89

A number of awards are available to Israeli nationals for the academic year 1988/89 for postgraduate study and research in Britain of two to twelve months duration under THE BRITISH COUNCIL FOREIGN AND COMMONWEALTH OFFICE SCHOLARSHIPS schemes.
Priority will be given to applicants aged between twenty five and forty years whose fields of study and research fall into the following subject areas:

Science and technology
Law and Government Administration
Journalism and Media Studies
Economics and Business Studies

Awards are also available in English Literature and Language, the Performing and Visual Arts, Humanities and Medicine.
Candidates should send a full curriculum vitae with a covering letter giving details of their proposed study/research and their reasons for wishing to study in Britain, by 31 October 1987 to: Exchanges officer, British Council, POB 3302, Tel Aviv 61032

ברירות

נשים בקו־הייצור העולמי
אנט פואנטס וברברה ארנרייך

סיפור תנאי עבודתן של נשים בקו־הייצור של חברות האלקטרוניקה והטקסטיל ברחבי העולם.
פרק מיוחד על נשים בקו־הייצור העולמי.

ת.ד. 36448 תל־אביב 61363, טל. 03-615136

נפטא חברה ישראלית לנפט בע"מ

ניתנת בזה הודעה כי האספות הבאות שאמורות היו להתקיים בתאריך 6.9.87 נדחו ל־22.9.87 כדלקמן:
האספה הכללית השנתית של החברה ותתקיים בשעה 10.00
האספה הכללית המיוחדת של בעלי המניות הרגילות של החברה בשעה 11.00
האספה הכללית המיוחדת של בעלי מניות היסוד של החברה בשעה 11.30
האספה הכללית המיוחדת של בעלי מניות הנדחות של החברה בשעה 12.00
האספה הכללית היוצאת מן הכלל של החברה בשעה 12.30
האספות תתקיימנה במשרדי החברה ברחוב ברודצקי 19, רמת אביב, תל־אביב.

בפקודת הדירקטוריון
מידה ברנר
מזכירת החברה

עירית תל־אביב־יפו

בית יד לבנים תל אביב

מבעל מנוים למשתתן האופרה של בית יד לבנים
בשיתוף עם האופרה הישראלית החדשה
• 10 מבצעים חדשים בעונת 88/87
• סולני אופרה • הנוזיה
• שיחות עם במאים, זמרים ומבצעים מהארץ ומחו"ל
• הופעות והרצאות של זמרי אופרה
• הנחות להופעות האופרה הישראלית החדשה
מחיר מנוי – 100 ש"ח. ניתן לשלם ב־2 תשלומים.
המכירה עד 17.9.87 בקופת בית יד לבנים, פנקס 63, ת"א (טל. 441707)
בכל יום בין השעות 8.00 – 12.00 ובימים 15/9–17 גם בשעות הערב בין 17.00 – 20.00.

[illegible]
מנחה – יוסי שיפמן
משתתפים –הבמאי האנגלי צ'רלס המילטון המביים עכשיו את "שיקוי האהבה" מאת דוניצטי בארץ
– הזמר גבי שדה שידגים וישיר קטעים בליווי פסנתר.
יוקרן סרט של אופרה מאת דוניצטי.
מחיר כרטיס – 12 ש"ח לפני הצגה.

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

בכיו של האלוף יוסי פלד

רבים בינינו רואים את עצמם כדמות הילד היהודי המרים את ידיו, בתמונה המפורסמת מגטו וארשה. רבים מזהים אתו והוא חוזר ומופיע בחלומות־הבלהה שלהם. האלוף יוסי פלד הוא הילד הזה. בעת ביקורו עם שר הביטחון, יצחק רבין, בדכאו, הוא חוזר להיות אותו ילד יהודי חסר־אונים ההולך אל מותו. פלד, שניצל אז בנס ומתמודד כיום עם הגבול הרגיש ביותר של ישראל, כבר ראה מראות מזעזעים וכואבים, מראות צעירים שמצאו את מותם במלחמות. והנה אינו מסוגל להתמודד עם הזיכרונות משם. לפתע אנו רואים את גבו של האלוף הישראלי הקשוח רועד מבכי, כשהוא ניצב בשדה השמש, הפתוח של דכאו, נתמך בקצין צה"ל אחר.

לאחר־מכן, אין הוא מסתיר את דמעותיו, וכאילו משהו שהיה סגור ומסוגר בתוכו שנים רבות נפתח עכשיו. הוא מאשר מה שאמר שר הביטחון בתום דבריו — "אנחנו פה", ועלינו לעשות הכל כדי שגורלם של ילדים יהודים לא יהיה כגורלם של אותם ילדים שמצאו את מותם במשרפות.

אם נרצה ואם נמאן, יש המשכיות היסטורית, אכזרית. לא לשווא גם את גרוני חנקו הדמעות, כאשר צפיתי בגבו הרועד של האלוף יוסי פלד, שלרגעים נהפך למין סמל.

יוסי פלד: אלוף בצה"ל והילד בתמונה המפורסמת מגטו וארשה

הוויכוח על סאלח שבתי

הרגישות העדתית פורצת באחרונה במקומות לא־צפויים. כמי שחפשת לה מוצא, ואולי זו השתלשלות טבעית של הדברים. כאשר הדוברים הם בני הדור השני, בניהם של יוצאי־המעברות. אלה כבר ישראלים מתוחכמים, ובכל זאת, רגישים ופגיעים. הם יוצאים להגן על כבוד הוריהם: "אבא שלי לא היה כזה", אומר מאיר עמור, בעימות בינו לבין אפרים קישון. הוא מתכוון לדמותו של סאלח שבתי, בסרט בשם זה. קישון וחיים חפר שוקדים כיום להפוך סרט זה למחזה ל"הבימה". על כך יצא הקצף.

מאיר עמור היה רוצה שעל דור ההורים, יוצאי ארצות המזרח, ייכתב אפוס ציוני. הוא רואה בסאלח שבתי "ממוצע מאוד רדוד של חוויית העלייה, של יוצאי ארצות ערב". לדבריו, אין כמותו סמל מייצג לאסוציאציות מצחיקות ומעליבות. עמור מדבר כפסיכולוג בעל מעורבות רבה בנושא. אפרים קישון אמנם מבין את הרגישות של עמור — הרי גם קישון ראה עצמו כעולה חדש שקופח, ועדיין הוא חש מקופח. אבל הוא מייצג את הסופר־ההומוריסט וטוען שסאלח שבתי מייצג ומסמל רק את עצמו.

אם נאמץ את גישתו של עמור, יש לצאת נגד מנדלי מוכר ספרים מכאן, והגשש החיוור מכאן. לפנינו עימות בין שתי נקודות־מבט. אין סיכוי שהאחד ישכנע את חברו. גם אם רגישויותיו של עמור מובנות לצופים, יש מקום להבהיר לו כי סאלח שבתי אינו פוסל כתיבת אפוס ציוני. יצירות קומיות נירונות על־פי רוב מסטריאוטיפים, וסאלח שבתי של קישון — קטעים מן הסרט ראינו בתכנית — הוא טיפוס עממי, על כל המעלות והחסרונות שטיפוס כזה משופע בהן. הוא דמות אנושית מאד הנעשית אנושית יותר ויותר ברבות השנים. אמת־המידה של עמור אינה זו שיש לשפוט על־פיה דמויות. דרושה הפרדה בין קיפוח ואפליה במציאות, לבין מה שאנו רואים על המסך או על בימת התיאטרון. הרי רוב הדמויות הקומיות הגדולות נהפכו במשך השנים לסמלים מייצגים, גם אם לא נבראו כך. הביקורת הקשה שמותח קישון בסרט מכוונת כלפי הממסד הקלוט של אותם ימים. חבל שעמור הצעיר לא השכיל להבחין בכך. במקום לקטר, ראוי שהוא וחבריו ינסו לכתוב את האפוס הציוני.

שכר־לימוד פרוגרסיווי

אמנם לפי שורת ההיגיון, יש צודקים ויש לא־צודקים. אבל "כניסה חופשית" (יום ב') הביסה את ההיגיון. הכל נשמעו ונראו בה צודקים. הצדק עם ההורים הרוצים להעניק לילדיהם תכנית העשרה במקצועות שהוצאו מתוכנית החינוך של בתי־הספר היסודיים. הצדק עם ההורים מחצור הגלילית, הזועקים על שאין הם מסוגלים להביא לילדיהם מורים ברמה נאותה. הצדק עם ראשי מערכת החינוך, ביניהם מנכ"ל משרד החינוך, שמשון שושני, המצדד בעמדתם של הורים שקטי־ בצפון תל־אביב ובירושלים, ומאמין שמעורבות הורים יש בה ברכה מרובה, ומערכת החינוך זקוקה לאיכות. הצדק עם מורים ומחנכים החוששים מאיבוד מורים מעולים בבתי־ספר בדרום העיר, ומאיבוד שליטה על תכנית הלימודים.

יש מי שמאמין בסטנדרטים גבוהים במחיר השוויון, ויש מי שמזהיר מפני תהליכים חברתיים מסוכנים, ורואה לנגד עיניו בתי־ספר של חזקים מול חלשים, אשכבונים מול עיירות המזרח. לא יתכן — הוא־טוען — שמי שיש לו כסף יקנה שירותים טובים, ובמיוחד בחינוך.

מנכ"ל הסתדרות המורים מזהיר מפני הרס החינוך ומפני בתי־ספר פרטיים בצפון תל־אביב. אף־על־פי שהוא אומר דברי־טעם, השורה האחרונה נגועה בדמאגוגיה אופיינית: כלולה בה קריאה להורים להצטרף אליו בהפגנה המתוכננת בירושלים. למטרה זו, נראה לו ראוי שכל הורה יתרום עשרים שקל. מדוע לא לגרב סכום זה לתכניות העשרה?

"כניסה חופשית" זימנה הפעם הורים בעלי מעורבות רבה בלימודי ילדיהם. זו תופעה מעודדת מאד שראוי לטפחה ולא להתנכל לה. מנשה רז מנחה במיומנות את הדיון הסוער והאיכפתי מאד. אין ספק שנעשה לו עוול, כאשר סולק מחדשות הצות.

בהמשך הדברים, מתברר שבא הקץ על השוויון [illegible] בישראל, ששוב אינו אלא אשליה אופטית. למעשה, לפנינו מתן סובסידיה לעשירים. מפתיע שמזכיר הסתדרות המורים והדוברים אחרים אינם מעזים להציע שכר־לימוד פרוגרסיווי. החינוך, כדברים רבים במדינה, שבוי בסיסמאות. בתחום החינוך אלו סיסמאות שנתרוקנו מתוכן. בשם הקדמה השוויון מנהיגים רפורמות רגרסיוויות, וסובסידיה סלקטיווית ניתנת לבעלי יכולת, בעוד מעוטי־היכולת נשארים מקופחים תמיד. ורמתו של החינוך יורדת עד למטה מאפס.

דיעות קדומות

הרגישות אולי מוצדקת במקרה של שחקנים יוצאי ארצות־ערב, כפי שמתברר בדיון שהתנהל באולפן "מצב הרוח". לאחר־מכן, בהשתתפות שלושה שחקנים — אריה אליאס, רמי דנון ומשה איבגי. אלה בני שלושה דורות שונים, הטוענים כי התפקידים שניתנו להם בתיאטרון ניתנו על־פי דיעות קדומות. כלומר, נמנעו מהם תפקידים במחזות קלאסיים, בין השאר בגלל מבטאם, ובתחילת דרכם נהגו כלפיהם גישה מובהקת של פטרונות.

דבר אחד ברור: לאריה אליאס נגרם עוול רב, שהוא אבידה לתיאטרון הישראלי. אליאס הוא שחקן מעולה. כשהוא מופיע בקטע מתוך "הסוחר מוונציה" בערבית ובעברית — הוא מרעיד לב. איני מאמינה שיש שחקנים רבים בישראל המסוגלים להתמודד בו. אבל דווקא הוא, אולי בשל אופיו ואישיותו, אינו מתלונן. אני נוטה להאמין שהתיאטרון הוא אחד המקומות שהאפליה נעלמת מבין כתליו. ובכל זאת, צריך שאליאס יזכה בתפקידים שהוא ראוי להם.

תסמונת של אווילות

אילו היתה לעברית דיעה מטלה בטלוויזיה — היתה חייבת להסתיר את פניה למראה הפרסומת שעושים לה כשפה יפה. ראשית־כל, מסתורין. מישהי שנראית כאילו אך־זה יצאה ממספרה וממכון לאיפור. כולה מחמדים, בידה כוס יין אדום ופרח אדום, ובחיוך סוגסטיווי היא יושבת כמחכה לאביר חלומותיה. היא פוצה את פיה ופוצחת בזמר שמלותיו אינן מובנות. זמר על מישהי יפה ומושכת — ביום ובלילה.

התעלומה מתפענחת: מתגלה ירון לונדון, ללא פרח אדום בידו וללא כוס יין, אלא במשקפיים שמוטים על הסנטר. מתברר שאין הוא אביר החלומות שהגברת מצפה לו. אבל עברית היא שפה יפה. הוא מודיע על תחרות לשנינות בתגיות שנות הארבעים. עכשיו אני תופסת, אם כי בקושי, על מה מוזמנת הגברת. מי אחראי לתסמונת זו של אווילות וסרות־טעם?

הקוזק הנגזל

מתברר שהכל איבדו בימים אלה את חוש ההומור שלהם — הפוגעים והנפגעים. העיתונאים ואולי גם אריק איינשטיין, ואתם עורכים ומפיקים של תכניות טלוויזיה ורדיו. כולם קפצו על המציאה התקשורתית ושילהבו את תאוות הפרסומת של עיתונאי אחד, צבי דינגר מירושלים. אני, בכל מקום, לא שמעתי עד היום את שכעס. ומצטרפים אליו עוד שלושה עיתונאים מחיפה. כאילו הם אינם מוכנים לוותר על כבודם האבוד ועל פרסום שמם בכותרות. דומה שדווקא בפריפריה הרגישות רבה כל־כך. שם כנראה מסתופפים עיתונאים רציניים עד להחריד.

הכעס והעלבון אינם נהירים לי. אילו היו מצטטים רק מה שכתבו עיתונאים על עיתונאים אחרים, היה אפשר להעסיק את המשטרה ובתי־המשפט בסדרת משפטים על הסתה ודיבה בלתי־פוסקת. האם היה עלינו לשפוט את העיתונות בישראל לפי השמצות אלו בלבד — היינו חייבים להסיק כי חלק ניכר ממעצבי דעת־הקהל בישראל הם בורים ואינטרסנטים מתוסכלים; שופכי דם נקיים שכל מטרתם להאדיר את שמם; שתאי־ארס מובהקים שהכתיבה העיתונאית היא להם ביטוי לתסכולים אישיים. ואם אינכם יודעים עדיין — עיתונאיות הן נשים מרירות, מרושעות ומתוסכלות שאינן מצליחות כנשים. והראיה — מידותיהן הזיינתיות וחשיפת חייהן הפרטיים. ואל תבלבלו את הכותבים בעובדות: העובדות מותאמות לתוות המרושעות והכל עומד בסימן רכילות מלוכלכת. הייתי יכולה להוסיף עוד כהנה וכהנה. ומדוע העיתונאים שיצאו הפעם להגן על כבודם האבוד — לא קמו נגד אריאל שרון שאמר בשעתו כי העיתונות היא רעל? מדוע לא תבעו אותו או לדין על הסתה?

המשפטנית רות גביזון שומרת על חוש הומור, בעימות בינה לבין צבי דינגר ב"ערב חדש". בנימה אירונית בולטת ובלי שתטרח להתווכח עם דינגר, תמהה גביזון על התגובה הנסערת. מה גם שהיא רואה בשירו של איינשטיין שיר תמים למדי; והרי שיר אינו צריך לעמוד במבחן האמיתות המקובלות, והאמת שבו מורכבת יותר מאמת עיתונאית. ביצירה קצרה ותמציתית — היא מסבירה לקהל הנבערים — נעשות ברוך־כלל הכללות. כמשפטנית, אין היא רואה כאן שום עילה לתביעה. לדעתה, אין זה מקרה מובהק של הסתה. היא מפנה את ציבור העיתונאים הנסער והנרגש למתקפה חריפה פי־כמה על העיתונות: ספרו של היינריך בל "הכבוד האבוד של קתרינה בלום". גביזון מעירה שבעניין חופש הביטוי, יש לנהוג זהירות מרבית. היא רומזת שעלול להיווצר כאן תקדים שיפגע בראש וראשונה בעיתונאים ובעיתונות עצמה.

אבל מה הם דברי טעם לעומת תאוות הפרסומת? הפוזה של הקוזק הנגזל מצחיקה מאד. מי מכל העיתונאים הנפגעים כאילו מסוגל לומר שלא פגע בזולתו מעולם, ולא על דרך ההכללה? הרי זו דרכה של עיתונות שהיא חושפת, מבקרת ופוגעת. על כן עליה להתמודד בכבוד עם העובדה שגם היא חשופה לביקורת ולפגיעה.

העיתונות אינה עשויה מקשה אחת. יש עיתונות צהובה שעיקר עניינה הצצה לחדרי מיטות ועיסוקה רכילות מרושעת, שכל קשר בינה לבין העובדות מקרי לגמרי. ועיתונות־דפש זו עולה כפורחת. כבר נכתב על כך פעמים אין־ספור. אני מסתכלת בצבי דינגר, הקוזק הנגזל, וצוחקת לי. הרי כל מי שעיניו בראשו יכול לנחש מה מתחולל כאן. קצת חוש הומור לא היה מזיק, לא לעיתונאים ולא לעיתונות.

להג מיותר

העימות בין המציאות לאמנות עולה השבוע שוב ושוב. הפעם העימות הוא בין הצגת תיאטרון למציאות של השואה, בתיאטרון באר־שבע. עיבוד בעייתי וקשה בין כוחו של שמואל הספרי — עיבוד חופשי לספרה של פניה פנלון "דרכון לחירות" — ובין ניצולות שואה שניגנו באותה תזמורת של אושוויץ.

לינה צ'פלין מסתגנת ומעמתת את שתי הניצולות עם ההצגה ועם המחזאי־הבימאי. מתברר שהאמת המקצית, אכזרית ומטשה בכולם. "הכל אמת!" אומר אחד הניצולים. ושתי הניצולות ביקשו להציג את סימן השאלה על שם התכנית ("מבט שני") כשחזרו והתמודדו עם הטרגדיה הבלתי־נתפסת־עדיין של ימי נעוריהן. הן מתקוממות על הגרסה של פניה פנלון — המלאה, לדבריהן, כזבים והצגות־אמיתות. אין הן מסכימות לדרך שבה היא מציגה את דמותה של המנצחת על התזמורת, אלמה רוזה, שהיתה אשה צעירה ומוכשרת, שנויה במחלוקת.

הספרי מדבר על האמת שמאחורי הדברים. למראה קטעי ההצגה, קשה להשתכנע שנעשה צדק עם האירועים והנשים. שוב אנו חשים מה רב החשש לגעת בשואה מגע אמנותי ולא תעודי. אחד הניצולים מגדיר זאת כהכנסת דברים פיקאנטיים והתרחקות מן האמת. לעומת הניצולים המדגישים את הסולידאריות והאחווה, הספרי מבקש להעניק לדברים אופי דרמאטי ומדגיש את הסכסוכים, המריבות, הקנאות והשנאות. הוא מביא מעמדים דרמאטיים־לכאורה, האמורים להיות אפקטיוויים. אבל הם רק מגמדים את השואה.

לא תיתכן תמימות דיעים בהתמודדות עם זיכרונות האימים. לאותר כמושיים. שנה בלבד. השואה אינה ניתנת עדיין להעברה ולהמחשה בכלים אמנותיים. אין היא זקוקה לאפקטים. הקטע היחיד המעורר צמרמורת הוא מתוך סרט המציג את הקרבנות צועדים אל מותם, וברקע צלילי התזמורת המנגנת מארשים. כל ה"להג" התיאטרלי וכל התוספות הוויזואליות מיותרים לגמרי. מה שנותר מסרטה של לינה צ'פלין, היא קריאתה של אחת הניצולות, המהדהדת באוזנינו: "האם יש לי הזכות להיות מאושרת?" היא שואלת. הספרי והתיאטרון אינם מסוגלים לענות על כך.

תשדיר שירות

רביעית אלבן ברג, מכריז ירון לונדון, במצבירתה מרומם של תגלית, היא "הטובה ביותר בעולם". כאילו נדבק מתשדיר השירות שהוא משתתף בו. אבל "מצב הרוח" אינה תכנית פרסומת ולא תשדיר שירות. גם לא לרביעיות קאמריות מעולות. בטלוויזיה, ובתכנית האמורה להיות אינפורמטיווית ולאו דווקא ביקורתית — אין מקום לנקוט מיני קביעות החלטיות שכאלו, שגם אין בהן ממש. כבודה של רביעית אלבן ברג במקומו עומד, הרי לה בשם שקנתה לעצמה. אין היא זקוקה לסופרלטיבים חסרי־ביסוס.

מכתבים למערכת הארץ

שריד וגוזמות הביטוח הלאומי

בכתיבה שופעת שנאה עמוקה ל"כיבוש הישראלי", קובע יוסי שריד ("הארץ", 27.8) ש"ישראל יכולה לרשום את הכיבוש כאחד העסקים המוצלחים ביותר". הוא פונה לכנהיגות הפלסטינית בעצה ובשורה של הנחיות "מעשיות". כיצד "להפוך את הכיבוש מנכס לנטל". ראש לכל — על־ידי הפסקת שיתוף־הפעולה של הפלשתינאים עם ישראל בתחום הכלכלי המשקי.

אך בכתיבתו יש ומר שריד מקדיח תבשיל זה או אחר של גוזמות: כך כותב הוא, למשל, כי "הפועל הערבי מקבל רק כעשירית מהביטוח הלאומי שמקבל הפועל היהודי". אף שהוא מפריש לביטוח הלאומי כמוהו". יום קודם התפרסמו דבריו של מנכ"ל הביטוח הלאומי, מרדכי ציפורי, שאמר: "המיעוטים במדינה משלמים רק 40% מדמי הביטוח הלאומי שעליהם לשלם. לעומת זאת, הם ממצים את מלוא הזכויות לקיצבות וגימלאות מהביטוח הלאומי".

עזרא מרקוביץ
הוד השרון

זכויות החולה, למגילות הגנוזות

כתבתה של עדנה ארידור "זכויותיו של החולה" ("הארץ" 3.9) מציגה רק צד אחד של העניין. לא אוזכרה בה הצעת החוק שהגיש ח"כ רן כהן בעניין "זכויות החולה", שנדונה במליאת הכנסת ב־29 ביולי. ההצעה נועדה לעגן בחוק את זכותו של החולה לטיפול רפואי בכבוד, בפרטיות ותוך שמירה על הסודיות הרפואית. כמו כן יהיה החולה, על־פי הצעת החוק הזו, רשאי לסרב לקבל טיפול רפואי תוך אי־הפללת הצוות המטפל בו. עניינים אחרים שטופלו כללו גם את זכותו של החולה לקבל את מלוא המידע הרפואי בעניינו.

אך בהצבעה בכנסת הפעילה שרת הבריאות את המשמעת הקואליציונית, ובעקבות זאת הוסרה ההצעה ברוב של 10 נגד 9.

טיעוניה של שרת הבריאות היו סתירה פנימית: מצד אחד, קבעה השרה כי יש גם כיום חקיקה בעניינים שפורטו בהצעת החוק. ואילו מאידך גיסא, הסתמכה על עבודת ועדה במשרד הבריאות, שמטרתה לגבש חקיקה חדשה באותם עניינים עצמם.

תבורך ההסתדרות הרפואית על יוזמתה לניסוח "מגילת זכויות החולה". אולם שום "מגילה" לא תבטיח את זכויותיהם של החולים אם לא יעוגנו אלה בנורמות מחייבות במסגרת החוק. אלטרנטיווית תצטרף גם מגילת זכויות החולה למגילות הגנוזות.

עדינה מרקם
ירושלים

IN GOD WE TRUST

מתחת לכותרת הראשית על פיטורים של עובדי הלביא ("הארץ" 7.9) ראה ידיעה, כי הורים הביעו תרעומת על השימוש במלים בעזרת ה' בראש ההזמנה ליום הורים של טירוני "גבעתי".

מעניין שעדיין לא פנו לנשיא ארה"ב בתרעומת על כי כל שטרי הכסף והמטבעות של ארה"ב נושאות את המלים IN GOD WE TRUST. אך כנראה שבעניין זה פועלת שיטת "יש גבול", הם יד־מנעו מכך.

אהרון לויתן
ירושלים

אבסורדים רדיואקטיוויים

קשה להבין את אלה המוצאים טעמים לזכותו של ואנונו. ד"ר גבריאל מוקד ("הארץ" 6.9) דן אותו לכף זכות מפני ש"הועיל לעניינה של דמוקרטיה". בכך שהביא לדיון ציבורי את עניין הפיתוח של נשק גרעיני בישראל. לפי היגיון זה, אם פיתחנו טיל מכין הרס. או אם יש לנו סוכן חשאי בדמשק, כדאי שמישהו יפרסם את הסוד כדי להביאו לדיון פומבי.

גדעון ספירו (כב"ל) שוכח כי לא רק הקברניטים הישראליים "הכניסו אותנו למלכודת הרדיואקטיווית", אלא בעיקר ואנונו בפרסומיו. כתוצאה ישירה ויחידה של פרסומים אלה, בין שיש בהם אמת ובין שלא, יתאמצו עתה אויבינו בכל כוחם לפתח גם הם נשק אטומי. מי יודע אם לא נצטרך אי־פעם להטיל על ואנונו את האשמה המחרידה במותם של אלפי קורבנות ישראליים בידיו של טיל ערבי כמורך.

נחמן גבעולי
תל־אביב